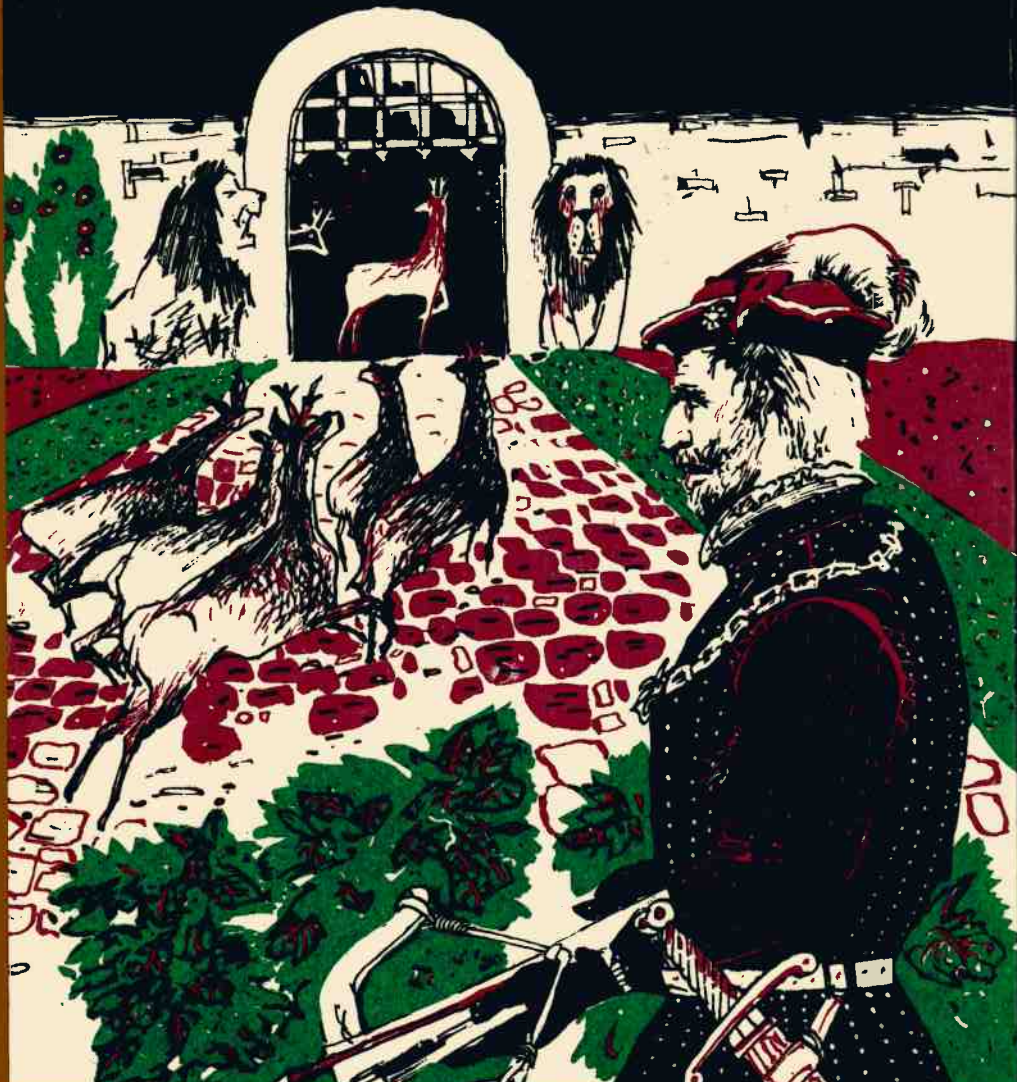

AUSTRU PASAKOS

SEPTYNIOS STIRNOS

AUSTRŲ PASAKOS

SEPTYNIOS
STIRNOS

Sudarė
KARLAS HAIDINGAS

Iš vokiečių kalbos vertė
DOMINYKAS URBAS

ir
ELENA ZAMBACEVIČIŪTĖ

Iliustravo
VYTAUTAS JURKŪNAS (jaunesnysis)

VILNIUS „VYTURYS“ 1988

BBK 84.4 Austr-4
Se94

Karl Haiding
ÖSTERREICHS MARCHENSCHATZ
Verlag Kremayr und Scheriau, Wien, 1980

Serija įkurta 1976 m.

S 4804010400—140
M856(08)—88 Neskelbta

ISBN 5-7900-0312-5

ISBN 3-212-00338-5

- © 1980 by Verlag Kremayr und Scheriau, Wien
© Vertimas į lietuvių kalbą, iliustracijos, „Vyturio“ leidykla, 1988

SKERDŽIUS KARALIUS

Kažkada senų senovėje augo kaime vargšas berniukas, vardu Rudolfas. Jo tėvai mirė anksti, ir jis dar vaikas turėjo pats duoną pelnytis. Žmonės jam, tiesa, buvo geri, ir vis dėlto jis, kai tik sulaukė penkiolikos metų, vieną rytą atėjo pas namų galvą ir tarė:

— Šeimininke, bernų tu turi pakankamai, aš noriu iš tavęs išeiti, noriu kitur sau laimės ieškoti.

— Jei tau drąsos užtenka, gali traukti į platųjį pasaulį,— kalbėjo ūkininkas, o jo pati berniukui į kelionę įdėjo lašinių, duonos ir pagelbėjo ryšuliuką susitaisyti. Tą pačią dieną Rudolfas atsisveikino ir iškeliavo. Ėjo, ėjo per laukus ir klonius ir vis klausinėjosi, ar negalėtų kur gauti darbo, bet vis veltui. Pavalgyti žmonės duodavo, tačiau į darbą niekas neėmė. Tik po ilgų ieškojimų jį galų gale pasamdė vienas kaimo kalvis.

Naujas mokinys pasirodė esąs labai nagingas ir veikia išmoko net sunkiausių darbų. Jo meistras dėl to įgijo gerą garsą ir labai prasigyveno. Kai mokinys jau viską mokėjo ir buvo pripažintas pameistriu, kalvis su pačia sumanė važiuoti ilgesnį laiką pasiviešėti. Tam jaunam pameistriui jis kalbėjo taip:

— Dabar tu kurį laiką būsi vienas. Aš tau patikiu namus, žiūrėk gerai viską ir neįsileisk nieko svetimo.

Rudolfas prižadėjo saugoti trobą ir kalvę ir liko namie gerai nusiteikęs.

Vieną dieną kažkas paklabeno duris. Pameistras priėjo, žiūri — toksai seniukas atėjęs ir nori įleidiamas.

— Atidaryk, — sako, — nesigailėsi!

Rudolfas atminė, ką kalbėjo išvažiuodamas šeimininkas, ir nenorėjo įsileisti. Seniukas šaukė:

— Jei pro duris neleisi, aš pro kaminą įlįsiu!

Ir tikrai: nespėjo Rudolfas nė susivokti dorai, o atvykėlis jau šlumšt pas jį pro kaminą, atsistojo priešais ir sako:

— Aš tau nukalsiu tokį kalaviją, kuriuo tu laimę susikursi.

Seniukas paėmė anglių ir įkūrė žaizdrą, o Rudolfui liepė stovėti prie dumplių ir dumti. Daugiau tas atvykėlis čiupo žagrę, kuri buvo kalvėje, ir iš jos nukalė kalaviją. Baigęs darbą, jis ėmė

kalaviją, užsimojo ir vienu kirčiu perskėlė priekalą pusiau. Pas-
kui padavė kalaviją Rudolfui ir išnyko.

Rudolfas buvo taip išsigandęs, jog stovėjo kurį laiką visiškai
be nuovokos. Laukti, kol pargrįš šeimininkas, jis neturėjo drąsos,
tad susivyniojo gautąją kalaviją ir išsinešdino kuo greičiausiai.
Ėjo, ėjo dienų dienas, kol pasiekė visiškai svetimą šalį. Klausinė-
josi darbo ir šen, ir ten, tik nė vienas kalvis jo nenorėjo priimti.
Galų gale pasisiūlė tarnauti pas vieną stambų ūkininką.

— Ūkyje šeimynykščių turiu pakankamai,— kalbėjo tasai,—
man būtų reikalingas tiktai skeržius ir karvių melžėjas, mat kal-
nų ganykloje niekas pas mane ilgai neištveria.

Rudolfas iš pat mažumės mokėjo visus ūkio darbus, tad su
ūkininku tuoj susitarė ir liko čia tarnauti.

Po kelių dienų šeimininkas nuvedė jį į netoliese esančią kal-
nų ganyklą, aprodė, kur gyvenamoji trobelė, kur kūtė ir gano-
mieji plotai.

— Tau atgins čia ne vien karves, bet ir telyčias, ir veršius,
arklius taipogi,— kalbėjo jis.— Bet va dar ką turiu tau pasakyti:
kiekvieną penktadienį čia vaidenasi naktimis, trobelėje man nie-
kas nenori būti. Tik ant kūtės aukšto ramu.

Rudolfas nieko nebijojo, ir jie jau artimiausiomis dienomis
galėjo ginti į kalnų ganyklą karves ir veršius. Dar reikėjo sutai-
syti išvaros ir ganyklų tvoras, tai atėjo ir daugiau šeimynos. Šei-
mininkas kiekvieną vakarą eidavo namo į klonį, o bernai mie-
godavo šiene ant karvidžių.

Tuo tarpu priartėjo penktadienis, o penktadienio naktį tenai
visada vaidendavosi. Kai tik numušė dvyliktą, tuoj lauke ėmė
loti milžinas šuo, o kol Rudolfas pašoko iš lovos, tas bjaurybė
jau ir vidun įlindo. Naujasis melžėjas čiupo savo kalaviją, rėžė —
ir nusirito šuniui galva nuo vieno kirčio. Iš šuns nasrų iškrito
pėdos ilgumo raktas. Po to kažkas dusliai dunkstelėjo, ir, vėl nu-
rimo viskas. Rudolfas nebegyva bestiją išvilko lauk ir nubloškė į
tarpeklio prarają. Paskui ėmęs išvalė, kur buvo kruvina trobelė-
lėje, atsigūlė ir dar numigo tarpą. Kai rytą jis atidarė trobelės
duris, ten jau stovėjo bernai ir klausė:

— Argi tu negirdėjai, kaip šuo lojo? Mes ant karvidžių visi
nemiegojom.

— Tas šuva gi ir trobelėje lojo,— pridūrė bernų vyresnysis.

Rudolfas tvirtino ničnieko negirdėjęs, ir visi stebėjosi, kaip
tai galėjo būti.

Jiems bevalgant pusrytį, atėjo šeimininkas. Jis tuoj paklausė:

— Rudli, kaip šiąnakt buvo?

— Mes visi girdėjom, kaip lojo dideliausias šuva, lojo net trobelėje, viduje,— kalbėjo bernų vyresnysis, bet melžėjas vis tiek gyniojosi nieko nei girdėjęs, nei regėjęs.

Po pusryčio visi ėjo toliau tvorų taisyti. Rudolfas liko, išmėžė karvides, sudorojo pieną. Po to jis nuėjo prie kitų ir rado, kad su tvorų taisymu jų labai mažai tepasivaryta. Kai tik jis prisidėjo, tai darbas degte degė, o ligi vakaro buvo visa kas reikėjo sutaisyta, ir šeimynykščiai galėjo eiti į klonį miegoti.

— Rudlis, matyt, yra ūkininko vaikas,— kalbėjosi jie,— užtat jis taip gerai moka visus darbus.

Slinko dienos, ir kalnų ganykloje buvo ramu. Tik penktadienį šeimnininkas atėjo vėl. Apvaikščiojęs, apžiūrėjęs viską, sakė:
— Betgi kiek daug pieno tavo primelžta, ir karvės gražiai susiganiusios!

— Na taip, — atitarė Rudolfas, — jau tuoj bus metas gabenti į klonį suruoštas gėrybes. Sviesto ir pasukų jau gerokai susirinko.

— Šiandien vėl penktadienis, gal man likti pas tave čia, viršuj?

— Man nieko neatsitiks,— tarė melžėjas,— pabūsiu ir vienas.

Šeimnininkui taip buvo gerai, ir jis vakare vėl parėjo namo.

O vidurnaktį vėl pasigirdo bausis lojimas, ir balsas buvo daug storesnis — matyt, šuo buvo dar didesnis. Rudolfas vos suspėjo išvirsti iš guolio. Kai jis nušniojo pabaisai makaulę, iškrito žemėn raktas kone pusantros pėdos ilgumo. Melžėjas šiaip taip nugarūdo nebegyvą bjaurybę į prarają, tada greitai stvėrėsi valyti prikruvintą trobą.

Šeštadienį atvažiavo bernų vyresnysis su šeimnininke paimti susikaupusių gėrybių. Su jais kartu atvyko ir arklininkas, tas atvedė į ganiavą tris žirgus: bėrą, širmą ir juodą. Jis buvo šeimnininko giminaitis, užtat atidžiai apžiūrėjo karves, palypėjo aukščiau, kur kalno įlinkyje ganėsi telyčios ir veršiai. Ir stebėjosi neatsistebėdamas, kaip gražiai visi galvijai susiganę, sumitę, kaip daug paaugę jaunikliai. Po to ir jis grįžo į klonį.

Visą kitą savaitę kalnų ganykloje buvo ramu, tyku, gražių gražiausia. Tiktai naktį iš penktadienio į šeštadienį Rudolfas ėmė laukti, kas čia dabar ateis. Storiausiu balsu lodamas artinosi į trobelę neregėtas milžinas šuo, tačiau nuo stebuklingojo kalavijo gavo galą ir tas. Raktas, kuris iškrito iš pabaisos nasrų, buvo dar didesnis už anuos abu — gerų dviejų pėdų ilgumo. Rudolfas vargais negalais nuvilko jį kalno šlaitu žemyn ir nuo stataus skardžio įstūmė į uolų plyšį. Tą kartą jis gavo gerai sukrusti, kad spėtų išvalyti trobelę, kol reikės pradėti ruošos darbus kūtėje.

Sekmadienį, vos išginus karves, atvažiavo bernų vyresnysis, kuris Rudolfui atgabeno duonos ir mėsos.

— Na, sakyk, kaip čia buvo paskutinį penktadienį? — klausė jis, bet Rudolfas atitarė labai trumpai:

— Nieko ypatingo nebuvo.

Klonyje, šeimininkų namuose, bernų vyresnysis buvo laukiamas su dideliu smalsumu.

— Kas ten, viršuj, dėjosi penktadienį? — klausė šeimininkas.

— Aš nepastebėjau nieko, o mūsų Rudlis tiek tepasakė, kad nieko ypatingo neįvykę. Bet ten, matyt, kažkas dedasi.

Kitą sekmadienį Rudolfas kaip visada palypėjo kalno įlinkin apčiuoti bandos prieauglio. Gyvulėliai šį sykį ganėsi kiek aukščiau nei paprastai, ir Rudolfas tenai priėjo stačią uolos sieną, o joje aptiko geležinės duris su didele rakto skylė. „Čia galėtų tikti vienas iš mano trijų raktų,— svarstė jis,— gal didysis, o gal ir vidutinis“. Pridėjęs pirštą jis pamatavo rakto skylę ir nusiėjo į trobelę. Ten išsitraukė iš slėptuvės raktus. Tikrindamas matą jis nužiūrėjo, kad galėtų būti geras mažasis, bet dėl viso ko pasiėmė visus tris ir, jais nešinas, užkopė vėl į kalnėn.

Tenai jis pamėgino mažąjį raktą, ir jis tikrai tiko — durys davėsi atrakinamos. Jas atidaręs, Rudolfas įėjo į didelę, erdvią menę. Ant jos sienų kabėjo variniai riterių šarvai, balnai ir visokie kitokie raitelių reikmenys. Asloje stovėjo skrynios, kaupinos vario pinigų.

Prisižiūrėjęs iki valiai tų daiktų, jis žengė toliau, prie menės užpakalinės sienos. Joje rado dar vienas duris, jas mėgino atrakinti vidutiniu raktu. Kaip jis manė, taip ir buvo — durys atsirakino. Jis įėjo į antrą požemio menę, kuri buvo įrengta visai panašiai kaip pirmoji. Tik šarvai ir raitelių reikmenys čia buvo sidabriniai, o skrynios pilnos sidabro pinigų ir brangių sidabro puošmenų. Jis prisipylė pilnas kelnų kišenes sidabro pinigų irėjo toliau, kol atsidūrė į trečią uolos sieną. Ir čia jis išvydo duris, o šios davėsi atrakinamos didžiuoju raktu. Kai įžengė, jam prieš akis tik sužibo sutvisko aukso šarvai, dukatų ir kitų aukso pinigų krūvos.

Jis greit greit prisipylė tų auksų į striukės kišenes, kiek tiktai tilpo, pasiėmė auksinius šarvus, dar šį bei tą iš raitelių reikmenų ir, tuo viskuo nešinas, išėjo pro duris. Kai mėgino jas užrakinti, išsigirdo baisus trenksmas. Nei durų, nei rakto neliko, jis bematė vien gryną uolos sieną. „Juk aš nė rakinti nebeturiu kuo“, — mąstė jis sau. Pro viduriniąsias duris išmetė aukso šarvus ir kitus auksinius daiktus, ėmė į glėbį sidabro šarvus ir žengė pro du-

ris į pirmąją menę. Vėl subildo sutrinko, ir beliko matyti vien gryna uolos siena.

Prieš išeidamas iš požemių, jis išmetė lauk visą auksinę šarvuotę, po to sidabrinę, paskui prisisėmė į balno kišenes vario pinigų, pasiėmė vario šarvuotę su viskuo, kas priklauso riterio aprangai, ir išėjo iš menės. Tučiuojau su baisiu triukšmu užsitinkė paskutinės durys nebeatidaromai. Rastuosius daiktus jis po truputį susinešė į savo trobelę. Tenai juos suslėpė ant aukšto ir viršum savo guolio, kuriame, beje, niekas, be jo paties, nedrįsdavo miegoti.

Jau rytojaus dieną jis nuėjo į ganyklą prie žirgų ir pasiėmė Bėrį. Pasibalnojo jį, uždėjo visą varinę šarvuotę ir smagus pasijodinėjo po kalnų pievas, šen bei ten. Kitą dieną sėdo ant Širmio ir su sidabrine šarvuote pratinosi joti greitai, greitai, o trečią dieną taip pat jodinėjo ant Juodžio su auksine šarvuote.

Artimiausiomis savaitėmis į kalnų ganyklą ateidavo kas iš namų tik sekmadieniais, nes klonyje buvo šienapjūtė, ir niekas neturėjo laiko. Tad nuo pirmadienio Rudolfas drąsiai balnojosi žirgus ir tris dienas pratinosi jodinėti vis smarkiau ir smarkiau. Šit vieną penktadienį netikėtai vėl atėjo šeimininkas apžiūrėti bandos. Dar labiau nei karvės jam patiko žirgai, nes čia jie buvo gražiau susiganę kaip namie.

Kai susėdo valgyti, šeimininkas papasakojo, kad jaunasis karalius prieš kurį laiką nelaimingai kritęs ir užsimušęs.

— Ateinantį sekmadienį yra skirtos didelės riterių rungtynės. Kas jas laimės, tas gaus vesti našlę karalienę ir valdys karalystę. Jei tu norėsi pasižiūrėti, galėsi nueiti, aš už tave pabūsiu ščia viršuje,— kalbėjo šeimininkas.

— Kas man galvoj tokie dalykai,— tarė Rudolfas,— žiūrėk geriau tu pats, o man paskui papasakosi, kaip ten buvo.

Kai atėjo sekmadienis, šeimininkas dar gerokai prieš rungtynių pradžią sėdėjo tarp žiūrovų, smalsumu nesitverdamas. Riteriai po kits kito stoji į kovą ir grūmėsi, kol pagaliau vienas iš jų beliko niekieno nugalėtas ir jau tikėjosi tapti karaliumi. Tik šit staiga atšiuoliavo bėru žirgu šaunus riteris su vario šarvais, jo ir žirgas buvo vario pasagomis kaustytas, o prie šalies saulėje švytravo kardas. Jis kaipmat sumušė lig šiol nenurungtą riterį, prašiuoliavo pro susirinkusius žmones, pažėrė į juos vario pinigų ir dūmė nudūmė kažin kur, niekas jį nebematė.

— Mano Bėris! — sušuko šeimininkas.— Juk čia tikrai buvo mano Bėris!

Jis nekantravo, jis nestygo vietoje — taip jam magėjo greičiau pareiti namo, šią naujieną apsakyti savo pačiai ir šeimynai.

— Tik žiūriu — atsirado riteris su vario šarvais, raitas ant mūsų Bėrio. Tikrai ten buvo mūsų Bėris!

Kitą rytą jis anksti pakilo į kalnų ganyklą. Visi trys žirgai ganėsi prie pat trobelės. Apžiūrėjo Bėrį iš arti, bet nerado jokių žymių, kad būtų ar pavargęs, ar sukaitęs buvęs, ar dulkinas nors kiek; ir kaustytas jis buvo paprastomis pasagomis. Rudolfas šutino pasukas, kai šeimininkas įėjo.

— Kad tu būtum vakar ten buvęs, Rudli! Į pabaigą, kai jau visi manė, jog rungtynės baigtos, atbildėjo dar vienas riteris. Jo žirgas buvo visai visai kaip mūsų Bėris! Gal jis tau kartais buvo pabėgęs?

— Ne, būčiau pastebėjęs,— sakė melžėjas, maišydamas sau pasukų puodą.— Aš gi buvau lauke, prie žirgų. Bėris nebuvo niekur dingęs.

Šeimininkas dar apžiūrėjo karves ir parjojo namo.

Variu šarvuoto riterio niekas niekur negalėjo rasti, tad buvo nuspręsta, jog kitą sekmadienį bus naujos rungtynės, kurios turės išaiškinti laimėtoją. Šeimininkas vėl atvyko į kalnų ganyklą ir apsakė tą naujieną Rudolfui. Šis nė dabar nesidavė prikalbamas atsitraukti nuo gyvulių ir eiti ten žiūrėti. Jis sakė:

— Kad tu taip dailiai moki pasakoti, tai bus geriausia tau pačiam vėl tenai nueiti ir pažiūrėti. Aš verčiau pabūsiu čia viršuj, prie savo karvučių.

Sekmadienį nuvyko ir šeimininkė — norėjo pamatyti pati, ar tikrai ten jų žirgas. Šį sykį į varžybas stojo vos septyni riteriai ir greitai liko tik vienas nenugalėtas. Bet šit ir vėl atidūmė nepažįstamas riteris su sidabro šarvais, su sidabro kamanomis.

— Nagi žirgas — visai kaip mūsų Širmis,— sušuko dabar šeimininkė,— bet visai visai toks pat! Tik pasagos sidabrinės.

Nepažįstamasis didvyris ir vėl kovėsi už visus geriau. Tiktai kada karalienės įsakymu jį apsupo ratu kareiviai, jis pažėrė sidabro pinigų, kareiviai puolėsi rinkti, o jis su savo žirgu skriejo ir nuskriejo nežinia kur.

Kitą rytą į kalnų ganyklą atvažiavo ir šeimininkas, ir jo pati.

— Rudli,— sako jie,— mes gi pažinom, kad ten tikrai buvo mūsų Širmis!

— Kaip čia galėtų būti? — kalbėjo melžėjas.— Paskutinėmis dienomis buvo užsukęs toksai medžioklis, jis irgi matė, kad ganykloj buvo visi trys žirgai.

O šeimininkė niekaip nenorėjo nusileisti:

Ne, ten išties buvo mūsų Širmis!

Ji iškamantinėjo ir medžioklį, bet šis tiek tepasakė:

Šeštadienį, teisybė, mačiau visus tris žirgus, gal tiek pat buvo ir sekmadienį, bet galvos guldyti negalėčiau.

Kad riteris laimetojas vėl nepažintas dingo ir jokios apie save žinios nedavė, tai karalienė paskyrė dar ir trečias rungtynes. Šeimininkas šį sykį pasiėmė ir arklininą. Šis tačiau nugalvojo sau vienas taip: „Kas juos žino, koki jie ten Širmį matė!“

Daugumai varžovų išgaravo noras rungtyniauti, beliko tik vienas riteris, pasiruošęs stoti į grumtynes, bet ir tas pats buvo sužeistas. Anksčiau nei kitomis dienomis atsiradio nepažįstamasis didvyris, jis dabar jojo puikiu juodu žirgu, auksu kaustytu, su auksine šarvuote, ir visi tik stebėjosi. Jis parbloškė priešininką žemėn, metė karalienei laišką ir nujojo sau.

— Čia tikrai buvo mūsų Juodis,— kalbėjo arklininkas, po rungtynių grįždamas su šeimininkais namo. O šeimininkas norėjo tučtuojau persitikrinti, kaip tai galėjo atsitikti, užtat ropojo kalno šlaitu į ganyklą viršuje.

— Jei ten buvo mano žirgas, tai man reikia būti vietoje pirma jo,— dėstė pats sau vienas.

Tuo tarpu Rudolfas po tiesumui pardūmė į ganyklą prie trobelės, greit greit perkaustė Juodį geležinėmis pasagomis ir nuginė visus žirgus aukščiau, į jiems skirtą vietą. Kai šeimininkas atrepeckojo, Rudolfas jau taisėsi karves melžti.

Nepažįstamasis riteris nesirodė, nė jokios žinios apie save nedavė, tad karalienė nutarė tekėti už pirmutinio, kas pasipirš, ir liepė ruošti vestuvėms. Po pietų atvyko šeimininkas su samdine mergiote ir pasakė melžėjui tą naujieną.

— Jeigu taip,— tarė Rudolfas,— tai jokim šiandien į klonį, pažiūrėsim, koks tas naujasis karalius! Mergiotė kolei kas galės pabūti čia.

Jis greit pabalnojo visus tris žirgus, pats sėdo ant Juodžio, o Bėrį paėmė vesti. Šeimininkas jojo Širmiu. Tik pavakare jie pasiekė namus. Rudolfas nusėdo ir šūktelėjo pro duris į vidų:

— Šeimininkėle, eik šen! Sėsk ant Bėrio, josim dabar pat karališkų vestuvių žiūrėti!

Šeimininkė bemaž susiruošė, sėdo ant Bėrio, ir jie gerą valandą jojo iki sostinės. Dar nė pilies nepasiekę, jau nuo tolo išgirdo grojant ir dainuojant. Prie vartų Rudolfas paprašė šeimininką nunešti karalienei laišką ir pasakyti, kad jis laukia prie vartų.

Karalienė, kai tik gavo šią žinią, tuoj atskubėjo ir pasveikino Rudolfą kaip savo būsimąjį vyrą. Ir pamatė šeimininkai, kad nau-

jasis karalius — tai buvęs jų skerdžius ir karvių melžėjas kalnų ganykloje.

Dabar buvo iškeltos tikros vestuvės, kurios truko tris dienas. Ir šeimininkas, ir šeimininkė, ir visa šeimyna sėdėjo prie karalių stalo, o šeimininkas sakė:

— Aš tuoj pažinau, kad ten buvo mūsų žirgai!

MERGELE PAUKŠTĖ

Gyveno kitados tokia vargšė moteriškė. Ji turėjo sūnų, vieną vienintelį. Sykį tasai vaikas išėjo į mišką, vaikštinėjo po jį ir rado ežerėlį, kurio niekad iki tol nebuvo tame miške matęs. Kai tik jis priėjo prie kranto, iš vandens pašoko trys neregėtai gražios mergelės, greit greit užsivilko sparnuotus marškinius ir, pavirtusios antimis, nuskrido sau.

Vidurinioji jam patiko visų labiausiai. Tiktai kas iš to? Paukštės skrido nuskrido, nė akys jų nebesiekė, ir jis neišmanė, ką čia veikti. Tad parėjo namo ir viską apsakė motinai, kaip ten miške buvo.

— Tu eik vėl tenai,— tarė moteriškė,— ir netoli to ežerėlio pasistatyk trobelę.

Vaikas pasiėmė apščiai valgyti ir iškilo į mišką. Ten pasistatė pirkiūtę ir, kai atėjo jaunas mėnuo, jis rytas vakaras uoliai lankė krantą tikėdamasis, kad mergelės paukštės vėl atskris ir nusimes savo sparnuotus marškinius.

Šit jis vaikštinėja vieną vakarą palei krantą, žiūri — tikrai, guli ant žemės pasidėti treji marškiniai. Greit čiumpa viduriniuosius, nešasi tekinas į trobelę ir pasideda juos skrynioje. Po valandėlės išgirsta, kad kažkas beldžiasi į duris ir šaukia:

— Oi, maldaute maldauju, įsileiskite mane — marškiniai mano dingo!

Jis skubiai atidarė duris ir užsiglaudė už jų. Mergelė įėjo ir tuoj susisupo į jo apsiaustą, numestą ant lovos. Tada ji ėmė labai labai prašyti, kad atiduotų marškinius, bet jis nedavė, o išėjo atsivesti motinos. Nė pusės kelio nenuėjus, jam toptelėjo į galvą, kadgi skrynios neužrakino. Nieko nelaukęs grįžo, tačiau dar beeidamas išgirdo viršum savęs sparnų ūžesį, pakėlė akis — ogi mergelė, antimi pavirtusi, jau beišskrendanti. Ji tik sušuko jam:

— Jei norėsi mane rasti, turėsi keliauti ilgą, labai ilgą kelią, nes aš gyvenu stiklo kalne!

Vaikinas tučtuoju susiruošė į kelionę, traukė stiklo kalno ieškoti. Įeina, būdavo, į kurį miestą ir šaukia balsu:

— Ar nežinote, kur yra stiklo kalnas?

Tačiau niekas jam to pasakyti negalėjo.

Ilgainiui priėjo vieną didelį namą. Pro kampinį langą žiūrėjo toksai vyras. Jis ir tą paklausė:

— Ar nežinot, kur yra stiklo kalnas?

— Aš tai nežinau, bet gal kas iš mano šeimynykščių žino,— atsakė vyras, išsitraukė sidabro švilpynę ir itin balsiai sušvilpė. Kaipmat ėmė rinktis meškos, vilkai, visokių visokiausių žvėrių daugybė suėjo, bet nė vienas negalėjo pasakyti to, ko klausė vaikinas. Visų paskiausiai atšlubavo senas kiškis trimis kojomis.

— Gal tu žinai, kur yra stiklo kalnas? — paklausė jį šeiminkas.

— Žinau, kaipgi nežinosiu,— atsakė kiškis.

— Tai rodyk kelią va šitam vaikinui,— tarė šeiminkas.

Kiškis klusniai kepersavo pirma, vaikinas sekė iš paskos. Taip jie drožė gerokai kelio, kol pasiekė didelį mišką. Čia kiškis tarė:

— Dabar tu eik ir eik tiesiai, tai ir prieisi tą kalną.

Taip pasakęs nustriuoksėjo sau.

Toliau vaikinas gavo patsai vienas traukti. Kiek paėjęs mato — palei kelią guli negyvas arklis. Dėl jo ginčijasi meška, vilkas, varnas ir skruzdėlė — niekaip negali pasidalyti. Kai vaikinas prisiartinio, varnas ėmė prašyti, kad padalytų jiems tą arklį.

— Kodėl ne, mielai padalysiu,— tarė vaikinas ir tuoj ėmėsi darbo. Pirmiausia nupjovė arklio galvą ir numetė skruzdėlei sakydamas:

— Tu mėgsti landyti po visokias kiaurymes, tai šė, imk galvą!

Paskui prarėžė pilvą, padavė varnui žarnas ir tarė:

— Tau patinka po vidurius kapstyti — šė, kapstykis!

O vilkui pasakė:

— Tu labai mėgsti kaulus graužti, tavo daliai tebūnie kaulai.

Galiausiai pasigrėžė į mešką.

— Tavo nasrai dideli, ir juos nepigu užkimšti, tai te, imkis visą mėsą.

Žvėrys buvo labai patenkinti dalybomis ir norėjo atsidėkoti vaikinui. Meška išrovė vieną plauką iš savo kailinių, padavė jam ir tarė:

— Jei būsi bėdoje, pasidėk tą plauką po liežuviu, tai galėsi meška pavirsti.

Po to vilkas jam davė plauką:

— Jei bėdoje mano plauką pasidėsi po liežuviu, tai pavirsi vilku.

Skruzdėlė jam davė vieną kojytę ir sukuždėjo:

— Jei būsi bėdoje, tai pasidėk po liežuviu mano koją, galėsi skruzdėle pavirsti.

Varnas atkišo jam savo plunksną ir sukrankė:

— Jei būsi bėdoje, pasidėk po liežuviu šią plunksną, tai galėsi skraidyti kaip varnas.

Vaikinas jiems padėkojo, susidėjo dovanas ir traukė savo keliu toliau. Kurį laiką paėjęs žiūri — kažkas tolumoje blizga ir žioruoja: tai ir buvo stiklo kalnas. Vaikinas nudžiugo, sukrito sparčiau žengti ir bemat pasiekė kalną, kurio viršuje stovėjo graži pilis. Jis mėgino į tą kalną lipti, bet šlaitas buvo toks plynas, jog vis slydo žemyn.

Dabar jis ėmė meškos plauką ir pasidėjo po liežuviu. Tuoj pavirto meška ir įniko letenomis kasti pakopas kalno šlaite. Tačiau stiklo šukės taip skaudžiai žeidė, jog veikiai gavo liautis. Tada jis pasidarė vilku, manė, kad galės dantimis laikytis, bet ir iš to nieko neišėjo. Galiausiai pasivertė varnu ir lengvai užskrido į pat kalno viršūnę. Ten pamatė mergaitę stovint prie atdaro lango ir įskrido pas ją. Mergaitė sveikino jį su džiaugsmu ir kalbėjo:

— Mano motina yra ragana, tu kaip įmanydamas kankink ją, kol sutiks, kad mane vestumei.

Paskui išėjo sau, palikusi jį kambaryje vieną.

Čia jis pasivertė skruzdėle ir palindo po lova, kurioje senė paprastai miegodavo. Kai sutemo, ragana atėjo ir atsigulė. Vos tik užmigo, jis, būdamas skruzdėlė, pas ją įlindo. Kandžiojo ir gnaibė ją visą taip, jog ta nemaž negalėjo miegoti. Lygiai taip ją kankino ir antrą, ir trečią naktį. O kai trečioji diena praaušo, ragana nutvėrė jį, besitaikantį išropoti iš lovos.

— Aš žinau, kad tu nesi paprasta skruzdėlė,— tarė ji ir atvertė jį žmogumi.— Ko tu nori, ko tau čia reikia?

— Aš norėčiau vesti tavo viduriniąją dukterį,— atsakė vaikinąs.

— Leisiu ją už tavęs,— atitarė senė,— bet pirma turėsi parodyti, jog esi jos vertas.

Ji išėjo, atnešė kiaušinį ir pasakė:

— Pirmiausia išgerk šitą kiaušinį neprakiurdęs kevalo.

Kai ji vėl išėjo, vaikas pasivertė skruzdėle, pragaužė kevalą ir išgėrė kiaušinį. Skylutę užtaisė kalkėmis, atvirto žmogumi ir nunešė tuščią kiaušinį raganai.

— Gerai,— tarė ji,— čia tau pavyko. Kitas darbas nebus toks lengvas. Už ketvirčio valandos kelio nuo čia yra didelis didelis miškas. Tu per tris dienas turi visus medžius nugriauti, supjaustyti, suskaldyti ir pliauskas lig vienos gražiai į rietuves sukrauti.

Po tokios šnekos vaikas susirūpino ir išėjo to miško žiūrėti. Jau vien nuo pažiūrėjimo jis taip neteko jėgų, jog atsigulė ir užmigo. O kai nubudo, tai net krūptelėjo ir iš nuostabos ėmė trintis akis: miško nebelikę nė kvapo, o vietoj jo stūksojo daugybė gražiausiai sukrautų malkų rietuvių. Dabar jis išgirdo savo mylimosios balsą, ji sakė:

— Kol tu miegojai, aš darbą padirbau. Kai tau trečią darbą užduos, aš vėlgi padėsiu.

Nuo to jis pralinksmėjo, nuėjo pas raganą ir pasakė, kad užduotąjį darbą jau padirbęs.

— Gerai,— tarė ji.— Rytoj sunešk visas malkas, sukrauk į vieną krūvą. Tada aš ateisiu ir jas uždegsiu. Kai gerai įsiliepsnos, tu turėsi šokti į ugnį. Jei nešoksi, tai dukters už tavęs neleisiu.

Gavęs tokią užduotį, jis vėl nuliūdo ir didžiai susikrimtęs nuėjo gulti. Rytą anksti, sulig dienele, ėmėsi darbo. Kai tik sukrovė visas malkas į vieną daiktą, žiūri — jau atėjo ragana ir užkūrė ugnį. Ta didelė malkų stirta įsidegė, liepsna tvanoja, į aukštybes kyla, jau reikia jam šokti ugnin. Įsibėgėja, bet kai tik pripuola prie ugnies — ir susilaiko. Ir kartą, ir kitą, ir daug kartų mėgina — niekaip negali pasiryžti. Bet šit išgirsta mylimosios balsą šaukiant:

— Šok, šok!

Dabar jis tik susiima iš paskutiniųjų, įsidrąšina — ir šoka į pat liepsnos vidurį. Toli ir plačiai išlaksto degančios pliauskos, o jam — niekur niėko!

Kur krito pliauska, ten beregint atsirado namas — taip išaugo gražus miestas. Pačiame jo viduryje, kur pirma ta baisi ugnis liepsnojo, iškilo švitanti skaidraus akmens pilis, o jo nuotaka stovėjo prie pilies vartų ir maloniai kvietė jį į vidų.

Nieko daug nelaukė, jie iškėlė linksmas vestuves. Jis atsigabeno savo vargšę motinėlą ir ilgai ilgai gyveno laimingas; jis buvo tos pilies ponas ir miesto valdovas.

JAUNIKIS SLIBINAS

Gyveno kitados toksai medžioklis. Jis turėjo pačią ir pulką vaikų, tik ant stalo padėti sočiai ne visada išteko. Ūkininkas iš jo buvo nekažkoks, visų vyriškų darbų imdavosi pats, bet nespėdavo apsidirbti, užtat samdėsi berną, nors algą mokėti kartais ne labai turėdavo iš ko. Su medžiokle jam ėjosi kaip ir visiems: vieną dieną sumedžioji ką nors, o kitą — visiškai nieko, ir nereitai pasitaiko taip, kad nuo ryto ligi vakaro duodiesi, pavargsti, nusivarai, o namo pardroži su visiškai tuščiu maišu.

Netoli jo namų buvo didžiulis kalnas, kur jis dažnai medžiokėdavo, nes ten jam sekdavosi ką nušauti. Eina jis vienądien taku įkalnėn, žiūri — priešais žmogus begulįs. Jo šuo tuoj tą žmogų užpuolė: lojo, šokčiojo aplinkui su tokiu nirtuliu, jog, rodės, griebis ir sudraskys. Medžiokliui tatau pasirodė keista, nes šiaip jo šuo niekad ant žmonių nepuldavo.

Tada tas gulintysis pasikėlė truputį ir tarė:

— Būk toks geras, parduok man šitą šunį.

— Ne, — atsakė medžioklis, — šitas reikalingas man pačiam, bet namie turiu kitą, tai aną galiu tau parduoti.

— Tebūnie taip, — tarė gulintysis. — Tad rytoj, lygiai šiuo pat metu, atvesk tu jį man, aš čia būsiu, ir mudu baigsim sandorį. Girdėjai? Lygiai šiuo pat metu!

Medžioklis davė žodį, kad sutinka, nuėjo sau su šunimi ir medžiojo kurį laiką. Vaikščiojo pavaikščiojo, nieko nušauti negavo ir, nė vakaro nelaukęs, patraukė namo. Kai apie savo sandorį pasisakė pačiai, toji šitaip prašneko:

— Galėjai jam perleisti ne tik tą, bet ir kitą šunį! Ką jiems sušeriam, verčiau vaikams atiduotumėm, tai sotesni būtų.

Kitą dieną, kai jau šunimi vedinas buvo beieinąs iš namų, pribėgo jo trylikametė dukrytė ir ėmė šaukti:

— Tėtuk, leisk ir man su tavim eiti!

— O kodėl tu kaip tik šandie nori mane lydėti?

Kodėl — to mergytė nemokėjo pasakyti, bet prašėsi primygtinai, nepaliaudama. Tada ir medžioklio pati ėmė kalbinti vyrą, kad sutiktų, ir jis mergytę pasiėmė.

Tačiau kai jie nuėjo į tą vietą, kur takas kyla įkalnėn, tenai gulėjo jau nebe žmogus, o baisiausias milžinas driežas — slibinas. Jis tik pašikrutino, ir jie išsigandę jau norėjo gręžtis ir dumti namo. Slibinas puolė prie mergytės, apsivijo ją uodega ir įlindo į kalną.

Medžioklis iš siaubo net žado neteko, tik stovėjo nustėręs ir žiūrėjo tam baisūnui pavymu. Gaila jam dabar buvo, kad neturėjo pasiėmęs šautuvo,— būtų bent ugnies uždavęs tam bjaurybei į kailį. Tik ar tu žiūrėsi, ar nežiūrėsi, nieko iš to naudos; galų gale nebeliko daugiau ko daryti, kaip tik eiti namo ir nešti liūdną žinią.

Kitą rytą medžioklis vėl išsiruošė į tą kalną. Visą dienele naršė ten mišką, bet neaptiko nė mažiausių žymių, kur galėtų būti jo mergytė. Dar daug, labai daug sykių jis ėjo tenai, išlaidojo visas aukštumas, išlandė visas prarajas — kaip nieko, taip nieko nerado.

Ir septyneri metai praėjo, o jis vis dar neturėjo nė mažiausios žinėlės, kur galėtų būti jo dukტė.

Po šitiek laiko medžioklis sykį vėl išsiruošė su bernu pamedžioti miške, kur ant kalno.

Jie pamatė bėgantį labai gražų elnią, ėmė jį vytis, manė, neišgeliai trukę jį sumedžios. Elnias laikėsi vis priešais juos, bet tokiu atstumu, kad šūviu nepasieksi, tačiau visai iš akių nedingo. Vijosi jie, vijosi tą žvėrį ir nepastebėjo, kad jau vakaras temsta.

Kai visiškai sutemo, medžioklis tarė:

— Tai gražiai susivėlinom! Jau naktis, niekaip nebespėsime namo.

— Niekis,— atitarė bernas,— nešalta juk, galim ir ant žemės permiegoti taip pat gerai kaip namie lovoj.

— Ne,— atsakė medžioklis,— čia aš nenakvosiu. Šiandien sukanca lygiai septyneri metai, kai slibinas pagrobė mano dukrytę. Tokioj vietoj mums lengvai gali nežinia kas atsitikti.

— Pala,— tarė bernas,— aš įlipsiu į medį pasidairyti, gal netoliese yra koks gyventojas.

Medžioklis nusijuokė ir sakė:

— Gyventojas? Netoliese? Aš gi puikiai pažįstu visą šį kalną ir žinau tikrai, kad čia aplinkui jokio gyventojos nėra.

Bernas, to nepaisydamas, vis tiek įkopė į medį.

— Žiūrėk,— sušuko jis ne ką trukęs,— truputį aukščiau mūsų matau šviesą; tenai tikriausiai kas nors gyvena, ir mes, kiek palypėję, galėsime pernakvoti!

Medžiokliui tatau atrodė keista, nes jis pernelyg gerai žinojo, kad toli aplinkui žmogaus nė gyvos dvasios nėra, jokių namų. Bernas skubriai išlipo iš medžio ir tarė:

— Dabar eime šviesos linkui, pažiūrėsim, gal tie žmonės mus priims nakvynės.

Medžiokliui buvo baugu su bernu eiti, bet tas atkakliai laikėsi savo ir šaipėsi iš jo, tad jis pagaliau ryžosi, ir abudu ėmė kopti kalno šlaitu aukštyn. Kiek paėjus, pradėjo pro medžius mirguoti šviesa, ir juodu sujudo sparčiau žengti. Veikiai priešais jau stovėjo puiki pilis, ir bernas sustojęs tarė:

— Na, dabar matai, katro buvo teisybė. Einam į vidų, prašykimės, kad žmonės mus įleistų.

Medžioklis mėgino jį atkalbėti ir sakė:

— Šioje vietoje aš esu buvęs daug kartų, ir niekada čia pilis nestovėjo. Tikėk manim, čia nėra doros. Verčiau einam sau šalin ir nakvokim po medžiu.

Tačiau bernas nesidavė perkalbamas ir užsispyrė būtinai eiti vidun.

„Kad taip, tai reikia eiti ir man“,— galvojo medžioklis ir drauge su juo žengė prie durų.

Įėjo abudu, bernas be jokios baimės pirma, medžioklis nedrąsiai iš paskos. Juos pasitiko nuostabiai graži mergina ir klausė, ko jie nori. Bernas ėmė žodį ir tarė:

— Mes norim prašytis nakvynės, užtat kad miške mus užklupo naktis, o namų pasiekti šiandie niekaip neįstengsim.

— Cerai,— tarė mergina,— pernaktoti galite, tik žiūrėkit, kad jums nebūtų klaiku nei baisu!

— Jeigu tik tiek,— atitarė bernas,— tai galim nakvoti, nes mudviem nebūna nei klaiku, nei baisu.

Taip sakyti jis galėjo vien apie save, nes medžiokliui, stovinčiam užpakal jo, atrodė visai kitaip, tik jis dabar tylėjo.

Mergina užvedė juos į kambarį viršuje. Paprašė sėstis, nuėjo į virtuvę, atnešė valgyti. Vakarienė jiedviem abiem buvo tikrai skani, ir jie nejuto nė kokios baimės. Kol jie valgė, mergina įbogino didelį platų kubilą žemais šonais ir pastatė kambaryje. Tada ji ėmė nešti vandenį ir pilti į kubilą, ir pylė tol, kol pripylė pilną. Tie abu nežinojo, ką tai galėtų reikšti, ir medžiokliui buvo vis truputį šiurpu, bet jis nesakė nieko.

Tik šit įsiritu pro duris bjauriausias slibinas ir dribo į kubilą taip, jog net vanduo aukštai patiško. Medžioklis baiminosi dar labiau, nes, kiek jis permanė, čia buvo tas pats slibinas, kur prieš septynerius metus pagrobė jo dukterį. Mergina priėjo prie kubo ir ėmė stropiai prausti slibiną. Juo ilgiau ji prausė, juo raudonesnis darėsi vanduo, o galiausiai tapo toks raudonas, jog rodėsi, kad kubile vienas kraujas. Tada tie abu prie stalo turėjo gerai susiimti, kad širdys neimtų virpėti kaip ėriukų uodegėlės.

Mergina, slibinę švarutėliai nupraususi, padėjo jam išsirepečkinti iš kubilio. Dabar jis prašneko taip:

— Mergele, ar tu sutiktum už manęs tekėti?

— Ne,— sakė ji,— kaipgi aš tekėsiu, juk tu slibinas, o aš — žmogus.

Jis dar sykį klausė ją:

— Mergele, gal tu vis dėlto sutiktum už manęs tekėti?

O ji ir vėl atsakė:

— Ne, kaipgi aš tekėsiu, juk tu slibinas, o aš — žmogus.

Tada jis klausė trečią kartą:

— Mergele, ar tu išties nesutiktum už manęs tekėti?

Dabar ji nebeapjėgė atsisakyti — jai pagailo slibino, ir ji tarė:

— Kad tu taip neatstoji, tai ką gi — tekėsiu už tavęs. Prausiau tave septynerius metus, tai prašiu ir toliau.

Lig tik ji šitaip pasakė — tučtuojau slibinas dingo, o priešais ją jau stovėjo dailių dailiausias vaikas. Jis padavė jai ranką kaip jaunikis nuotakai ir tarė:

— Tu išvadavai mane. Iš dėkingumo aš tave tikrai vesiu ir su tavim gyvensiu laimėje ir džiaugsmuose. Laisva nuo kerų bus ir šita pilis, ir jokių gėrybių mums niekada nestigs.

Tada jis privedė mergelę prie medžioklio ir paklausė:

— Ar tu pažįsti ją?

Medžioklis atsakė:

— Iš kur aš ją pažinsiu?

— Na, tik išžiūrėk gerai,— kalbėjo jaunikaitis,— ir pasakyk: argi ji ne tavo duktė? Septynerius metus aš jau buvau užkeiktas, kol jos dar pasaulyje nebuvo. Trylika metų turėjau laukti, kol galėjau parsigabenti ją į savo pilį, o po to septynerius metus ji turėjo mane kasdien prausti. Dabar mano sunkūs laikai baigėsi, ir aš imu ją už pačią. Jūs nuo šiol vargo nebematysite, ir jei tu daugiau vaikų turi, tai mano turtų išteks aprūpinti jums visiems.

Medžioklis nesusigaudė, kaip čia viskas pasidarė. Žvilgčioja tai į mergelę, tai į jaunikaitį ir vos išgali patikėti, kad ji tikrai jo duktė, o jis — būsimasis jo žentas. Džiaugsmu apgedęs medžioklis pašoko, puolė glamonėti čia vieną, čia kitą ir ilgai dėkojo likimui, kad viskas taip gerai išėjo.

Kitą dieną jie visi drauge patraukė į medžioklio namus, pristatė jo pačiai ir išklojo visą tą nutikimą. Moteriškė džiaugėsi taip, jog sunku apsaityti, ir tuoj sukruoto ruošti, kad vestuvės būtų kaip reikia. Greit įvyko sutuoktuvės su didelėm iškilmėm. Nuo to laiko visa medžioklio šeima gyveno pas dukters vyrą visko pertekusi, ir visi draugėje buvo laimingi ligi pat savo dienų baigos.

MALŪNĖLI, MALKI!

Buvo kitados tokia vargšė moteriškė našlė. Ji turėjo sūnų, bet tas jau kažin kiek metų gyveno svetur. Nors moteriškė turėjo šokių tokių namučius, bet jai ėjosi labai sunkiai, ir neretą dieną paaimanuodavo:

— O, kad jis kaip nors pargrįžtų, kad man bent kiek padėtų!

Šit ji kartą sėdi, uoliai verpia ratelį mindama, apie savo dailią ir nedailią galvodama, tik netikėtai atsidaro durys ir įeina — kas? Ogi jos sūnus. Tuoj moteriškė šūkteli:

— Tai džiaugsmas, kad tu parsiradai! Dabar jau man lengviau bus!

Ir ji apsakė sūnui, kaip sunku jai buvę gyventi, kaip ji vargusi.

— Ė, motinėle, dabar jau vargo nebematysi,— kalbėjo sūnus.— Aš, žinotum, parsinešiau gerą daiktą.

Taip sakydamas, jis išsitraukė iš po seno nudryžusio švarko tokį keistą ryšuliuką, padėjo jį ant stalo ir išrišo, o ten buvo palaikė mašinėlė kavai malti. Tai ir buvo tas jo parsineštasis geras daiktas.

— Va tai tau,— tarė nusivylusi jo motutė,— taigi mano senoji kavamalė kur kas geresnė už šitą.

— Pala, pala, motinėle,— atitarė pargrįžėlis,— aš dar ne viską pasakiau; žinai, aš valgyt noriu, tu daug nelaukusi išvirk kavos.

— Kavos tai išvirsiu, bet iš kur aš imsiu bandelių, juk šiuo metu jau visos krautuvės uždarytos.

— Su tuo nebus nė kokios bėdos,— atsakė sūnus,— bandelių parūpinsiu aš.

Tuoj motutė nuėjo į virtuvę ir ne ką trukus grįžo su ašotėliu kavos.

— Kažin,— klausė sūnus,— ar niekas mūsų nemato, ar nenužiūrės, ką mes veikiam?

— Ogi mes užsitrauksim langą,— tarė motina, priėjusi užtraukė lango užuolaidą, ir jai jau darėsi smalsu, kas čia toliau bus. Tuo tarpu sūnus žengė prie stalo ir ėmė sukti kavamalę sakydamas:

*Malūnėli, neaptink,
Mums bandelių prigamink!*

Vos tik jis spėjo ištarti paskutinį žodį,— jau kavamalės šone atsidarė durelės ir pro jas ėmė risti ant stalo bandutės, gražios, viena į vieną. Kai jų prisirado kiek gana, sūnus tarė:

*Malūnėli, jau paliauk,
Kol man kitko reiks, palauk!*

Sulig tais žodžiais durelės taukšt, užsidarė. Sena motutė net rankom suplojo nustebusi ir nudžiugusi, ir jai labai smalsu buvo, kaip šitai darosi. Tačiau sūnus jai prisakė niekad ir niekam neprasitarti apie tai, ką dabar čionai mačiusi ir girdėjusi, nes kitaip jie malūnėlį prarasią amžinai. Motutė mielai prižadėjo niekam nieko nesakyti. Dabar, turėdami šį neregėtą lobį, jie atsigavo, prasikūrė ir gyveno visai padorioje gerovėje. Tik jie ir toliau likosi darbštūs kaip pirma, nesiplėšė dėl turto ir noriai darė gera kitiems.

Gal jie ir toliau būtų metų metais laimėję gyvenę, jei ne vienas nedoras kaimynas. Tam krito į akį, kad šie žmoneliai geresnių drabužių vis įsitaiso, kad beveik kasdien valgo mėsą ir visada ką nors duoda elgetoms, kai ties jų durimis sustoja. Jis turėjo pavydžią širdį, buvo gobšas, tad nenustygdamas, savame kailyje nesitverdamas norėjo sužinoti, iš ko ir kaip tie žmonės netikėtai prasigyveno.

Ir štai! Sykį motina neužtraukė aklina lango užuolaidos, kai sūnus tarė savo burtažodžius, o malūnėlis kaip visada jo klausė. Nedorasis kaimynas ir tą dieną kaip paprastai tykojo už lango ir galėjo gražiausiai sužiūrėti ir suklausti visa, kas viduje dėjosi.

Kai tik sužinojo, kokio lobio esama kaimynų namuose, nieko nebelaukęs ėmė sukti galvą, kaip iš jų tą lobį nukniaukti. Jis prižadėjo jiems parodyti visokių grožybių ir atsikvjetė į savo namus. Čia motiną ir sūnų įviliojo į rūšį ir ten užrakino patamsyje. Po to greit nulėkė į jų trobelę, pasigrobė malūnėlį, pardūmė tekinas namo ir pastatė jį ant stalo. Tas kaimynas buvo grūdų pirklys, tai jam magėjo gauti kuo daugiau ir kuo gražesnių kviečių. Jis suko malūnėlį ir būrė taip:

*Malūnėli, neaptink,
Man kvietelių prigamink!*

Malūnėlis ir jo klausė. Atsidarė durelės, ir gražiausi kviečių grūdai iš tenai srūte sruvo. Jam net akys blizgėjo godulio džiaugsmu, ir jis, iš šalies žiūrėdamas, gėrėjosi, kaip geltoni it auksas grūdai be paliovos teka ir teka upeliu. Neilgai trukus kviečiai jau byrėjo nuo stalo žemėn; dar po valandėlės nedorasis kaimynas jau galėjo braidžioti po juos. Jis nenujautė nieko blogo, vien trynė rankas iš džiaugsmo. Tiktai tada, kai kviečių prisirado tiek,

jog jau siekė aukščiau kelių, jam ėmė darytis nejauku — parūpo, kaip čia bus toliau. Jis vėl pakartojo tą patį burtažodį:

*Malūnėli, neaptink,
Man kvietelių prigamink!*

Kito burtažodžio nežinojo, o malūnėlis savo darbą varė ir varė, ir srautu plūdo kviečiai, tik kviečiai; jų prisirinko tiek, jog jau siekė beveik sulig stalų. Staiga nedorėliui pasidarė vis dėlto baisu, jis ėmė kartoti burtažodį vis garsiau ir garsiau, manydamas, kad malūnėlis liausis kada nors. Jis rėkte rėkė:

— Gana, gana! Malūnėli, malūnėli, liaukis gi pagaliau!

Galų gale gobšuoelis čiupo nuo krosnies geležinį žarsteklį ir įnirtęs tvojo per tą stebuklingą mašiną. Tačiau — o siaube! — mašina išlakstė gabalais, iš kiekvieno gabalo akimirksniu pasidarė naujas malūnėlis, ir iš visų jų vėl tvino kviečiai, tiktai kviečiai. Pamatė nedorėlis, kad jam dabar jau galas, nes kviečių tvanas užplūdo viską, ėmė net pro langus laukan srūti. Jis rėkė, šaukėsi pagalbos, bet niekas negirdėjo, ir jis žuvo niekingai — užduso grūduose.

Kai kviečiai ėmė srūti lauk pro trobelės duris, net pro stoglangius, susidomėjo kaimynai ir atėjo žiūrėti, kas ten dedasi. Jie rado senutę motiną ir sūnų rūsyje ir išleido juos iš patamsio. Vaikinas, išėjęs į kiemą, suprato, kas atsitiko, ir tarė:

*Malūnėli, jau paliauk,
Kol man kitko reiks, paliauk.*

Tada iškrito dar keli grūdai, ir kviečių srautas liovėsi.

Kaimynai, kviečius susėmę, rado gobšuoelį pirklį po grūdais nebegyvą. O dėl to, kad sūnus burtažodį ištarė pašaliniam žmonei, girdint, nebeliko nei malūnėlio, nei jo dovanų — dingo viskas amžinai, ir vaikinai nebegalėjo gauti jokio labo, jokio gero. Tačiau nuo to meto, kai grįžo namo, jis turėjo tiek daug susitaupęs, jog ir toliau galėjo sau gyventi be jokio rūpesčio.

PRINCESĖ ANT STIKLINIO TILTO

Kitados viename kaime gyveno neturtinga moteris, likusi našlė jau pirmaisiais metais po vestuvių. Vieną dieną, išėjusi į lauką dirbti, ji staiga labai užsinorėjo gerti. Ilgai ieškojo vandens,

bet vis niekur negalėjo rasti. Pagaliau aptiko jo po tokiu karklynu — tenai sroveno šaltinis. Kai tik ji pasilenkė gerti, iš vandens iškilo didelis burbulas, sprogo, ir priešais ją stojosi graži vandens mergelė, undinė, iki pusiau išnirusi.

Undinė į moterišką prakalbo taip:

— Tu pagimdysi vaiką, aš eisiu tau į kūmas ir todėl te, duodu tau šį nepaprastą obuolį. Kai tavo sūnui sueis dvidešimt metų, tegu atkeliauja čia ir meta šitą obuolį į šaltinį, tada išnirsiu aš.

Dar undinė davė tai vargšei moteriai pinigų, kad turėtų iš ko ligi tol gyventi, ir vėl paniro.

Kaip undinė sakė, taip ir įvyko — našlei gimė berniukas. Kai sukako dvidešimt metų, jis ėmė tą ypatingą obuolį ir traukė į kelionę. Susirado lauke karklyną, įmetė obuolį į šaltinį. Tuoj iškilo burbulas, sprogo, ir priešais jį išniro undinė, iki pusiau vandenyje.

— Malonioji ponია kūma, šit ir aš,— tarė vaikinai.

— Gerai, vaikuti, kad atėjai. Te tau kapšą, jame yra pinigų, kiek tau reikės. Tu turi nusipirkti vežimą vyno, vežimą kviečių ir vežimą duonos. Vyną atiduosi milžinui, kurį sutiksi, kviečius — karveliams, kurie tavęs paprašys, o duoną — varnams. Po to trauksi toliau, prie stiklinio tilto. Ant to tilto sėdi moteris, kurios galva tokio didumo kaip dešimties kibirų statinė. Tu dėl to neturi nusigąsti, neturi trauktis. Štai aš tau pasakiau viską. Padaryk tinkamai, ką privalai, ir tu neliksi neatlygintas!

Undinė vėl paniro, burbulas susitraukė ir nuskendo. Vaikinas susiruošė, įsitaisė trejas vežėčias, prisipirko vyno, kviečių ir duonos, kaip jam buvo liepta. Tada leidosi į kelionę prie stiklo tilto.

Kiek pavažiavęs, sutiko jis kelyje milžiną, tas ir klausia:

— Gal turi ko nors man?

— Turiu pilną vežimą vyno, tą atiduosiu tau,— atsakė jis.

Milžinas liko patenkintas, dėkojo jam ir sakė:

— Jei tau bus blogai, pagalvok apie mane!

Milžinas su gautuoju vežimu nuvažiavo sau, o vaikinai traukė toliau. Kitą dieną sutiko pulką karvelių. Tie klausė, ar neturįs ko nors jiems.

— Tekit jums visą vežimą kviečių,— tarė jis.

Karveliai jam dėkojo ir sakė:

— Jei tau bus blogai, pagalvok apie mus!

Dabar jis beturėjo vieną vežimą, paskutinį. Trečią kelionės dieną sutiko varnus, tie irgi klausė:

— Ar neturi ko nors mums?

— Šit vežimas duonos,— tarė jis,— ta duona jums.

Varnai atsakė taip:

— Jei tau bus blogai, pagalvok apie mus.

Ketvirtą dieną jis jau iš pat ryto buvo prie stiklo tilto. Kai ant jo pamatė sėdint žmogystą su didele galva, nesiryžo artintis. Ji betgi pamojo jam prieti, užsikėlė jį sau ant nugaros ir pernešė stiklo tiltu į kitą pusę. Aname krante stovėjo didelė, graži pilis. Toje pilyje ji davė jam kambarį gyventi, įteikė raktą ir pasakė:

— Te tau raktą. Juo atsirakinsi didelį svirną, kur supilta daug tūkstančių pūrų kviečių. Juos tu man turi sukasti į vieną krūvą iki vidunakčio, tada aš ateisiu pažiūrėti.

Įėjęs į svirną mato — baisybė kviečių ant aslos pripilta, ir tik per pirštą storio. Jis čiupo šluotą ir ėmė šluoti, paskui mėgino tam tikra lopeta kasti, bet, kad ir kaip stengdamasis, nieko negalėjo padaryti: ligi pusės dvyliktos nakties tesukasė vos mažą krūvelę, tai galėjo būti nebent kokia aštuntoji kviečių dalis. O juk jam buvo užduota visus kviečius į vieną krūvą suvaryti; dabar mato, kad grūdai vėl išsisklaidę po visą aslą, tebeguli taip, kaip gulėjo jam įeinant. Kai užgriuvo bėda, vaikinai prisiminė karvelius ir galvojo sau vienas: „Karveliai mielieji, atlėkit, padėkit man!“

Šit sulėkė karveliai ir sako jam, kad galis ramiai sau eiti gulti. Jie bemat sužėrė į krūvą visus kviečius ir dingo.

Naktį po dvyliktos žmogysta pasibeldė į duris ir sušuko:

— Atidaryk man!

Jis atsikėlė, įleido ją. Žiūri — ogi jos galva jau besanti mažesnė kokiais trimis kibirais.

— Tu dirbai stropiai, — kalbėjo ji. — Aš žinau, kad nuo vakar nesi valgęs. Ten sienoje yra spintutė, duodu tau raktelį nuo jos. Atsirakink, rasi tenai vyno, mėsos, duonos, ko tiktai norėsi. O rytoj tarp vienuoliktos ir dvyliktos turėsi man didžiojoje salėje užgesinti visas žvakes.

Kitą vakarą, vienuoliktai baigiantis, jis atidarė salę. Joje degė tūkstančių tūkstančiai žvakių. Jis tuojau ėmė jas gesinti iš eilės, kaip jos stovėjo. Kai prisigavo iki pusės, atsigrėžęs žiūri — vėl visos dega kaip degusios. Jam pasidarė pikta, jis čiupo pagalį ir pradėjo jas daužyti visas, nė vienos nepraleisdamas. Pusę darbo padaręs atsigrėžė pažiūrėti — vėl visos dega. Mato — bėda, nieko neįstengs padaryti. Tada atsiminė varnus ir sušuko:

— O jūs, varnai mielieji, pagelbėkit man!

Tuoj sulėkė varnai ir sako jam:

— Tu eik ir gulk.

Kad ėmė visi plasnoti sparnais — kaipmat užgeso visos žvakės.

Pačiame vidunaktyje vėl atėjo žmogysta nuo stiklo tilto ir pasibeldė į duris.

— Išeisk mane! — sušuko ji.

Jis atsikėlė, atrakino duris. Dabar jos galva bebuvo tokia kaip kibiro didumo statinaitė.

— Tu ir šįsyk buvai stropus, — kalbėjo ji. — Dabar turėsi dar vieną darbą padirbti. Kieme guli didelis lauko akmuo, iš jo tu man turėsi išskobti vonią. Jeigu ir šitą darbą padirbsi, tai būsi mane išvadavęs. Tada stiklinis tiltas pasidarys sidabrinis, o aš būsiu gražiausia ir turtingiausia visame pasaulyje. Kai tik darbą baigsi, aš ateisiu pas tave.

O kolei kas jai reikėjo grįžti ant stiklo tilto, ten sėdėti ir laukti.

Bet jis turėjo tik bukų bukiausią kaplį ir visiškai atmuštais ašmenimis kaltą — su tokiais įrankiais ne ką tepaveiksi. Vargo kurį laiką, bet veltui, nė gero brėžio akmeny neibrėžė. Nusiminęs sušuko:

— Ak mano milžine, ateik, padėk man!

Sulig tais žodžiais atsirado milžinas ir pasakė:

— Tu gulk ir miegok!

Ir žaibo greitumu iš akmens atsirado vonia. Dabar stiklo tiltas tik sutrinko ir pasidarė sidabrinis, o toji žmogysta nuo tilto atėjo į pilį, į savo kambarį.

Rytą ji, jau karalienė, priėjo prie jo durų ir tarė:

— Tu dabar esi karalius, ir jei nenori, kad aš būčiau tavo pati, aš vis tiek čia liksiu ir būsiu rūmų dama.

O jis atsakė:

— Aš dėl tavęs vargą vargau, tai dabar noriu, kad būtum mano pati.

Ir pilyje atsirado daugybė tarnų, jie sunesė jam karališkus rūbus. Karalienė jam aprodė didžiausią sodą. Ažuolai, laukiniai kaštanai ir kiti kitokie medžiai augo tame sode, o po jį šokinėjo elniai, stirnos ir kiškiai. Sodas buvo apmūrytas aukšta siena, kad žvėrys neišlakstytų kas kur.

Kitą rytą karalienė jam atvėrė lobyną, ir ten buvo pridėta daugiau turtų, negu jis per gyvenimą galėjo suvartoti.

Porytdien jis nusiuntė arklį ir ratus atvežti motinos. Tada jie iškėlė linksmą puotą ir atšoko vestuves.

GYDANTIS PAUKŠTIS

Buvo kitą kartą toksai grafas, jis turėjo tris sūnus. Kai jie išaugo į liemeningus jaunikaičius, tėvą ištiko didelė nelaimė. Jo akių šviesa menkėjo, menkėjo ir vieną rytą išblėso visai — žmogus apako.

Jis sužinojo, kad toli, labai toli nuo čia esą galima rasti paukštį Fengnisą, kurio giesmė turinti galią pagydyti jo akis. Kai tik sūnus pasiekė ši žinia, tuoj vyriausiasis susiruošė į kelionę; jis vyksiąs to paukščio ieškoti, surasiąs jį ir pargabensiąs. Pasibalnojo žirgą ir kupinas pasitikėjimo ištraukė į tolimą kelią.

Jau gerokai laiko jojęs pamatė prie kelio gulintį nepalaidotą numirėlį, nors visai čia pat buvo kaimas. Jis nemaž nesirūpino, nei kas tas numirėlis, nei kodėl jis nepalaidotas, o jojo sau toliau, kol prijojo užėigą. Užėjoje buvo susibūrusi smagių vyrų kompanija. Užėigos tarnai jo žirgą priėmė, pastatė arklidėje. Jis prisėdo prie pačių triukšmingiausių ūžautojų, tie jį kaipmat priviliojo kortomis skelti, o bekortuodamas jis galų gale prarado ir pinigus, ir žirgą, ir dar įklimpo į didelę skolą. Tada užėigos šeimininkas pasakė:

— Tu liksi čia, kad atitarnautumei, kiek esi prasiskolinęs, kitaip nepaleisim. O jei iš skolų išlipti nevaliosi, tai mes tave pakarsim!

Namie aklas tėvas laukė nesulaukė vyriausiojo sūnaus. Vieną dieną ateina pas jį vidurinis sūnus ir sako:

— Jei mano brolis nepargrižta, tai noriu mėginti aš. Man tikriausiai pavyks tą paukštį pargabenti.

Senasis grafas tuojau sutiko ir išleido jį į kelionę.

Antrasis brolis irgi prajojo nepalaidotą numirėlį, gulintį palei kelią, net nepasiteiravęs apie jį. Pajojęs toliau, užsuko į užėigą. Čia jis nemenkai nustebo radęs savo brolių, tačiau brolio nedalia jo nemaž neprivertė susimąstyti, jis irgi sėdėjo prie ūžautojų, ėmė pliekti kortomis ir greit prasilošė taip, jog irgi įlindo į skolą, ir šeimininkas jo taip pat nebeišleido toliau keliauti.

Grafas labai sielvartavo nesulaukdamas grįžtant nė vieno jų iškeliavusių sūnų. Syki atėjo pas tėvą jaunėlis ir tarė:

— Tėve, laikas ir man traukti į kelią. Aš gausiu gydantį paukštį, pargabensiu jį ir tau regėjimą grąžinsiu.

Senasis grafas labai nenorėjo išleisti jo.

— Aš jau be sveikatos ir aklas,— kalbėjo jis liūdnai,— kas gi manim rūpinsis, jeigu ir tu iškeliausi, mane vieną palikęs?

— Aš ir brolius suieškosiu, galbūt juos koks negandas išti-ko, o aš galėčiau jiems padėti,— atitarė jaunėlis. Tada grafas sutiko, ir paskutinis sūnus iškeliavo.

Ilgai jojęs jaunikaitis rado nepalaidotą numirėlį prie kelio. Jis sustabdė žirgą, nusėdo, rūpestingai apžiūrėjo negyvėlį.

— Juk tai nežmoniška,— tarė jis,— laikyti mirusį žmogų nepalaidotą.

Ir jis po tiesumui nujojo per lauką į kaimą, susirado seniūną.

— Kodėl jūs laikot ten prie kelio numirėlį, užuot jam suruošę amžinojo poilsio vietą?

— Todėl, kad nėra kas už laidojimą užmokėtų,— atsakė niurnėdamas senis.

Sužinojęs, kad taip yra, grafaitis sumokėjo kiek reikia ir dar pabuvo tol, kol numirėlį tinkamai palaidojo.

Kai jaunikaitis jojo per artimiausią mišką, jį prisivijo lapinas ir prašneko žmogaus balsu:

— Tu mane išvadavai; jei kada tau bus bėda, reikės mano pagalbos, tai pagalvok apie mane.

Taip pasakęs, lapinas dingo.

Jaunėlis irgi stabtelėjo užeigoje, bet savo brolių nepažino, nes jie ten dabar tarnavo bernais arklininkais. Užautojai ir jį kvietė į savo draugę, bet jis prie jų nesidėjo, o atsisėdo nuošaliai, ramiame kamputyje, ir kai jo žirgas buvo pagirdytas ir pašertas, jis užsimokėjo ir jojo toliau.

Artimiausiam miške pastebėjo netoliese skruzdėlyną. Jis nusėdo nuo žirgo ir gėrėdamasis žiūrėjo, kaip tie smulkūs padarėliai be atokvėpio dirba savo darbą, kaip rankioja, neša, velka lapelius ir žvirgždelius, didindami savo trobesį. Jis stoji jiems į talką, subraukė pušų spyglių, šapelių krūvutę ir ėmęs prinešė, padėjo prie pat jų darbo vietos. Skruzdėlės dėkingos sušuko:

— Jei tau kada bus reikalas, tai tik pagalvok apie mus — tuojau atlėksim ir tau padėsime!

Patenkintas jis sėdo ant žirgo ir nujojo. Kiek toliau užtiko laukinių bičių šeimyną dideliame medyje; jos gyveno to medžio drevėje, vienos lėkė į vidų, kitos į lauką. Jis pastebėjo, kad joms tenai striuka su valgiu, o savo kelionmaišyje turėjo cukraus. Jis pabarstė cukraus, bitelės tuoj nusileido ant to saldumyno, prisisotino ir šaukė jam:

— Tu mums padėjai, tai ir mes tau padėsime. Pagalvok tik apie mus, kai bus reikalas.

Gerokai pakeliavęs, prijėjo upę, per kurią buvo lieptas. Per-eiti juo negalėjo, nes ten stovėjo sargas ir nieko nenorėjo pra-leisti. Jaunikaitis nusėdo nuo žirgo, pririšo jį ir ėjo prie sargo.

— Ko tau čia reikia? — klausia tasai.

— Norėčiau lieptu pereiti, aš ieškau paukščio Fengniso!

— Jei esi greitesnis už mane, tai gali pereiti, — pasakė sargas.

„Dabar man galėtų bitės padėti“, — pagalvojo jaunėlis grafai-tis. Tuoj atūžė pulkas bičių ir puolė sargui į veidą. Ir skruzdė-lės jau buvo čia: kandžiojo sargą taip, kad tas rėkė ir keikėsi. „Dabar kaip tik praverstų lapinas“, — pamanė grafaitis, ir lapi-nas prisitatė kaip šaute iššautas. Jis nėrė grafaičiui tarp kelių taip, jog šis akimirksniu pasijuto ant lapino raitas ir tučtuojau atsidūrė kitoje upės pusėje. Lapinas dingo, o grafaitis priešais išvydo angą ir įlindo tamsion olon. Gyvatės mėgino jį pulti, bet grafaitis jas nubaidė, žiurkės šokčiojo jam ant pečių, bet jis nu-sipurtė jas. Narsiai žengė vis toliau ir toliau, kol vėl ėmė švie-sėti. Dabar jis įžiūrėjo duris ir buvo jas bedaręs, bet išėjo graži moteris ir tylomis paklausė, ko jis norėtų.

— Aš ieškau paukščio Fengniso, kad jis išgydytų mano apa-kusį tėvą, — atsakė jis.

— Tu palauk čia, į vidų kol kas neik, nes ten yra slibinas, o jis dar nemiega.

Moteris grįžo atgal ir tarė slibinui:

— Tu toks nuvargęs, gulkis pamiegoti, aš tau plunksnas ant galvos pakasysiu!

Tokius dalykus mėgo šis baisūnas. Jis atsigulė ir neilgai tru-kus užknarkė taip, jog net durys drebėjo.

Dabar jaunėlis įsidrąsino ir žengė į vidų. Viršum slibino guo-lio pamatė narvelyje paukštį Fengnisą. Atsargiai priėjo artyn, persilenkė per miegantį baisūną ir nukabino nuo sienos narvelį su paukščiu. Tylutėliai padėjo moteriai ir išsėlino. Greit greit iškurnėjo tamsia eiga, nes norėjo persigauti kitapus upės, kol slibinas tebemiega. Kai išlindo pro angą, lapinas jo jau laukė, užsisodino raitą sau ant kupros ir nudūmė lieptu, o bitės ir skruzdė-lės tuo laiku ėmė nagan sargą.

— Dar ką tau patarsiu atsisveikindamas, — sakė lapinas: — Niekad nevaduok iš bėdos to, kas ją užsipelnė!

Taip pasakė ir dingo.

Keliaudamas namo, jaunėlis grafaitis vėl užsuko į tą pačią užėigą. Jo broliai tuoj pamatė, kad jis jau beturis gydantį paukš-tį, ir niršo pavydu. Tačiau jie to neparodė ir davėsi jaunėliui at-

pažįstami. Jaunėlis labai apsidžiaugė, kad surado brolius, ir juos abu išvadavo.

Dabar jau visi trys traukė namų linkui. Jaunėlis bekeliaudamas taip įsinorėjo gerti, jog būtinai stabtelėjo, vos tik prijojo šulinį. Kai jis prisiartinio prie rentinio, broliai jį čiupo ir įstūmė į šulinį.

— Tas jau niekad nebepargriš namo,— kalbėjo jie, pasiėmę gydantį paukštį ir jojo namo.

Mirties pavojų atsidūręs, jaunėlis pagalvojo apie lapiną, o tas jau žiūrėjo per rentinio kraštą ir kalbėjo:

— Ar aš tau nesakiau — nevaduok iš bėdos to, kas ją užsiplėnė!

— Ai mielas lapine, žinoma, kad tavo teisybė, tik trauk dabar mane iš bėdos!

Lapinas apsigrėžė, nuleido savo papurusią uodegą šulinin, labiau, dar labiau ištiesė, kol toji it kokia virvė pasiekė dugną. Tada jaunėlis grafaitis į ją įsikabino, ir lapinas jį ištraukė.

Tuo tarpu anie du broliai parvyko namo, prisistatė tėvui ir kalbėjo taip:

— Va mudu pargrižome, o tavo jauniausiasis sūnus žuvo. Mudu tau pargabenome gydantį paukštį Fengnisą, kad tu atgautum regėjimą.

Tačiau grafas nepraregėjo: paukštis narvelyje tupėjo liūdnas, nuleidęs sparnus ir negiedojo.

O jaunėlis sūnus tuo metu iškeliavo namo. Į tėvo namus jis parvyko nepažintas, persirengęs vargšu, pasiprašė kokio darbo ir buvo priimtas bernu arklininku. Kai tik jis įžengė į arklidę, paukštis tuoj pragydo:

— Ponas grafas jau regi, tikrasis gelbėtojas pargrižo!

Fengnisui pragyduš, grafas atgavo regėjimą ir nuėjo aplankyti arklininko, kurio grįžimą paukštis skelbė. Kai jis pamatė, kad tas arklininkas yra jo jaunėlis sūnus ir kai iš jo sužinojo apie jų vyresniųjų piktadarybes, tai išvijo juos iš namų kaip pasakutinius niekšus, o jaunėlį padarė savo turto paveldėtoju.

JUODA MOTERIŠKĖ

Buvo kitados tokie beturčiai žmoneliai. Gyveno vargiai, šviešios dienos nematydami. Prireikė vyrui sykį eiti į mišką pasirinkti kuro, kad turėtų kuo valgyt išsivirti, trobelę pasikūrenti. Nu-

ejo, ėmė sausus žagarus rinkti, šakas laužyti, žiūri — atsirado toksai mažytis žmogeliukas, juodas kaip anglis, ir klausia:

— Ką tu čia veiki?

— Nagi mat,— atsako tasai,— žagarus rankioju kurui. Malkų nusipirkti neištenkam, neturim tiek pinigų. Sunkiai, vargiai mes gyvenam.

Tas žmogeliukas ir sako:

— Jei man pažadėsi atiduoti tą, ko nežinai, kad yra namuose, tai turėsi lig valiai visko, kai namo pareisi.

— Na, tą, ko aš nežinau, galėsi imti sveikas,— atsakė vargšas lengvai.

Ir juodasis žmogeliukas nuėjo patenkintas, o vargšas žiūrėjo tik kuo daugiau žagarų prisirinkti.

Kai jau turėjo prisikrovęs kiek tik paneša, skubiai žengė namo. Jį ėmė nerimas, norėjosi greičiau pamatyti, ar tas juodukas teisybę kalbėjo. Vos įėjo į kiemą, žiūri — didžiausia stirta malkų bestovinti, tad jam, vadinasi, nebuvo reikalo našta iš miško nešti. Tik spėjo įeiti į trobą — jau žmona deda ant stalo jam valgyti, o padėjusi vėl eina prie židinio virti kažko ar kepti, ir atrodo, kad šiandien ji turi visko į valias. Jam buvo itin smalsu, ir jis klausė:

— Tai kaip čia yra, aš nesusigaudau: tu vis dejuodavai, sakydavai — šio neturi, to neturi, o šiandien tik verdi, tik kepi apsigrąžydama ir nėraž nedejuoji?

Pati atsakė:

— O kad nėra aš nežinau, iš kur tie visi daiktai randasi, bet va šiandien staiga pasidarė visko pilna!

— Na,— tarė vyras,— tai aš tau pasakysiu. Kai šiandie, nuėjęs į mišką rankiojau žagarus, sutikau tokį juodą žmogeliuką, ir jis klausė, ką aš veikiąs. Sakau jam: „Nagi žagarus renku“ Ir dar pridūriau, kad mes pinigų neištenkam malkoms pirkti, tai va pasirankioju taip ir nešuosi namo. Mums, sakau, taip prastai einasi, jog mes nieko, ničnieko neturim. O tas žmogynas užnekęjo, kad jis, girdi, mums pagelbėsiaš, ir mes turėsią visko, tik aš gausiaš prižadėti, kad jam priklausys tas, ko aš nežinau turįs. Tai aš ir prižadėjau.

Moteris išsigando ir sako:

— Taigi tu jam savo vaiką prižadėjai! Argi tu nenutuokei, kad aš nebe viena? Še, dabar atsiras vaikas, ir jis nepriklausys man!

Vyrui visas smagumas išgaravo, ir nors jie nuo to laiko nebematė vargo, apščiai turėjo pinigų ir visokio labo, bet tikro džiaugsmo jau nepažino.

Priėjo laikas, ir žmonai gimė dukrytė, gražiausia iš visų vaikų namuose. Tačiau į trečią dieną atvažiavo juoda karieta, juodų arklių traukiama, o joje sėdėjo juoda moteriškė. Karieta sustojo priešais jų duris. Moteriškė išlipo, įėjo į vidų ir sako:

— Štai aš atvykau pasiimti to, kas buvo prižadėta juodam žmogeliui miške.

Vargšė motina ėmė verksti, maldauti:

— Kaip aš dabar atiduosiu savo vaiką ir nežinosiu, kur bus išgabenta ir kas jos laukia! Kad taip dar palauktum nors kol paugs kiek, bent ligi septynerių metų!

Kad motina taip gailavo ir melste meldė, juodoji moteriškė galų gale pasakė:

— Gerai, tegu mergytė lieka pas tave kolei kas, bet kai aš atkeliausiu antrąsyk, tai jau tikrai ją pasiimsiu.

Praėjo septyneri metai, ta moteriškė vėl atvažiavo, vėl buvo juoda ir ji pati, ir karieta, ir arkliai. Tik sustojo karieta, moteriškė tuojau žengė į trobą ir tarė mergytei:

— Šiandien atvažiavau tavęs pasiimti.

Ji mergytę čiupo ir išsivedė. Sėdo abi į juodą karietą ir išvažiavo, palikusios aimanuojančius, sielvartaujančius tėvus.

Ta juoda moteriškė, matai, buvo užkeikta ponja ir nusigabeno mergytę į pilį. Ten mergytei buvo gera, ji turėjo visa, ko tik tai norėjo, kad būtų su kuo žaisti, pramogauti. Juoda moteriškė ją vedžiojo po pilį, rodė jai visus kambarius, visa, kas pilyje buvo, leido jai visur vaikščioti, visur būti, žiūrinėti, kas tik tai patinka. Tačiau prie vienu durų stabtelėjo ir pasakė:

— Visur čia tau galima vaikščioti ir žiūrinėti, kas patinka, bet į šitą kambarį tu nepažiūrėk niekad, jokių būdu, antraip bus tau blogai!

O aname draudžiamajame kambaryje dieną dienas leido ta moteriškė pati.

Sykį mergytė sėdėjo sau viena ir žaidė. Bežaisdama išgirdo stebuklingai gražią muziką. Tučiuojau metė žaislus ir išbėgo į kiemą. Tačiau kieme jokių muzikos garsų nebebuvo girdėti. Žiūri šen, žiūri ten — nematyti nieko, jokio daikto, iš kurio galėtų eiti tie gražūs garsai. Mergytė nusiminė ir partykino atgal į savo kambarėlį.

Kitą dieną — o tuo tarpu praėjo ištisi metai — mergytė vėl sėdėjo viena ir žaidė. Šit ji vėl išgirdo nuostabaus gražumo gar-

sus. Ji greit greit išbėgo, lėkte nulėkė į sodą, ir šen, ir ten ieškojo, kas tuos garsus leidžia, bet nerado nieko. Ji labai stebėjosi, suko galvą, kaip čia galėtų būti, bet, nieko nesužinojusi, grįžo į pilį. Taip praėjo antri jos viešnagės metai, nes čia viena diena buvo lygi vieniems metams.

O trečią dieną jau būtų užsibaigęs kerų laikas, ir ta juoda moteris būtų buvusi išvaduota. Tačiau dabar mergytės ausis pasiekė dar įstabesni garsai negu anuos kartus. Tad ji lakstė po visą pilį ir ieškojo, ieškojo, kas čia galėtų taip dailiai koku instrumentu skambinti. Beieškodama užmiršo draudimą ir pagalvojo: „Ogi imsiu ir pažiūrėsiu, kažkas, matyt, skambina tame kambaryje, kur juoda moteriškė yra“. Juoda moteriškė per tą laiką buvo jau pasidariusi daugiau balta nei juoda, bet kai tik mergytė į jos kambarį žvilgtelėjo, tuoj pat vėl visa pajudėjo.

Mergytė kuo greičiausiai grįžo į savo kambarėlį, bet ta moteriškė ją atsivijo ir klausė griežtai:

— Ką tu dabar padarei? Kam žiūrėjai pro rakto skylutę?

Mergytė norėjo neprisipažinti, bet kas iš to? Juoda moteriškė juk žinojo, kad draudžiamasis įsakymas sulaužytas. Jai išvadavimo nebėr, užtat ji prabilo šitaip:

— Kad buvai neklusni ir pažiūrėjai į tą kambarį, tai tau šičia nebegalima būti!

Ji pakinkė arklius, įsodino karieton mergytę ir išvežė ją į mišką. Kai privažiavo aukštą, stačią uolą, sustojo, ištraukė mergytę iš karietos, nuvilko nuogą, nustūmė ją nuo uolos ir su savo juodu kinkiniu nuvažiavo.

Mergytė krisdama labai skaudžiai užsigavo. Gulėjo apsidrasčiusi visa ir tik pamažėle peikėjosi. Ji verkė iš sielvarto ir skausmo ir stengėsi išsigauti iš miško, bet veltui. Pagaliau rado didelį medį tuščiu viduriu. Ten ji prisinešė samanų ir pasidarė būstą, kur naktį praleisti. Per dienas rankiodavosi visokias šaknelės ir valgydavo, kad badu nenumirtų.

Jau gerokai laiko taip pagyvenus, atėjo pas ją elnė. Mergytė jos iš pradžių bijojo, bet paskui apsiprato, ėmė ją glostyti. Elnė ilgainiui taip prijunko, jog davėsi melžiama. Nuo to laiko vieniša miško gyventoja turėjo jau ir šilto pieno šlakelį.

Kai atėjo žiema, sykį tame miške medžiojo karalius su palyda. Jie aptiko elnės pėdas ir jomis užleido šunis. Elnė pribėgo prie to medžio su dreve ir nuo jo nesitraukė net šunų puolama. Šunys lakstė čia prie medžioklių, čia prie medžio ir balsiai lojo. Tada medžiokliai sakė:

— Čia kur nors turi būti elnė, jeigu šunys taip puola.

Jie ėjo į tą pusę, kur šunys lojo, rado medį, o ten priešais juos išdygo elnė ir niekur nebėgo. Mergytė, išgirdusi, kad jie ketina šauti, ėmė iš savo slėptuvės rėkti:

— Nešaukit, nešaukit!

Karalius, išgirdęs mergytės balsą, sakė jai, kad lįstų iš drevės. Mergytė atsiliepė:

— Aš nelįsiu, man gėda!

O kai karalius klausė, kodėl jai gėda, ji pridūrė:

— Nagi kad aš visiškai nuoga.

Tada karalius jai padavė į drevę savo apsiaustą, ji susigaubė ir išėjo. Karalius, pamatęs mergytę, nusprendė paimti ją su savimi. Bet mergytė išsigandusi gynėsi sakydama:

— Geriau aš mirsiu čia miške, negu kad vėl patekčiau į tokias rankas!

Tik jai nieko nepadėjo visi priešgyniavimai, ją tie žmonės paėmė drauge.

Grįždamas namo, karalius liepė nugabenti mergytę į vieną užėigą, apkuopti ir naujai aprengti nuo galvos ligi kojų. Pamatęs, kokia ta mergytė graži, jis nusprendė parsigabenti ją pas save ir užauginti, o su laiku — ir vesti.

Šit mergina jau suaugusi, jau karalius norėtų ją imti už žmoną. Ji betgi nesutinka, mano, kad jai nevalia tekėti.

— O jei pasirodyčiau kuo nors netinkama, tai kas žinø, kaip man tada būtų?

Karaliaus motina, sužinojusi sūnaus ketinimus, pasidarė mergaitei labai priešinga. Ji sūnui kalė ir kalė sakydama:

— Ar jau tu neberastum nuotakos, ir turtingesnės, ir geresnės už šitą mergiūkštę? Ką gali žinoti, kas ji per viena? Juk turbūt ne iš gero ji miške atsidūrusi buvo?

Jis tačiau nesidavė perkalbamas ir neatlyždamas šnekino merginą, kad sutiktų būti jo žmona. Ji papasakojo apie juodą moteriškę, kurios ir dabar bijojo, ir sakė:

— Jei mes turėsime vaikų, o ta juoda moteriškė tebebus gyva, tai ji gali ateiti ir mūsų vaikus atimti, ir man pačiai tada gero laukti nėr ko.

Galų gale ji vis dėlto sutiko, ir jie iškėlė šaunias vestuves.

Praėjo metai, ir jaunajai karalienei gimė berniukas. Dabar ji prašo vyrą niekur niekur nuo jos nesitraukti, labai ją saugoti, nes ji bijojo tos juodos moteriškės, kad atėjusi nepagrobtų kūdikio. Karalius pastatė sargus prie durų ir prie žmonos lovos, pats irgi nesitraukė nuo jos patalo. Tačiau kai prisiartino vidu-

naktis, visi sumigo, o juoda moteriškė ir pagrobė berniuką. Jiems pabudus, kūdikio jau nebebuvo.

Ir kitais metais jaunoji karalienė pagimdė sūnelį. Ji prašė dabar geresnius sargus pastatyti, kad vėl nedingtų kūdikis. Karalius liepė dvigubai stipriau saugoti, bet iš to saugojimo nieko nebuvo naudos: kai priėjo vidunaktis, visi sumigo, o nubudę žiūri — kūdikio nebėr.

Karalių šita nelaimė sujaudino dar labiau nei pirmoji. O jo motina dabar gavo progą traukti sūnų į savo pusę:

— Matai,— kalbėjo ji,— ar aš tau nesakiau iš pat pradžių, kad nevestum jos: juk niekas nežino, kas ji iš tikrųjų yra. O dabar va — dingsta vaikai po kits kito.

Nuo tokių jos kalbų karalius susirūstino ir davė įsakymą:

— Jeigu ir dar vienas vaikas naktį dings, tai mano žmonai — mirtis!

Trečiais metais jaunoji karalienė vėl pagimdė berniuką. Karalius sutrigubino sargybas aplink vartus, prie visų durų ir palei pat lovą, bet viskas veltui. Kai tik prisiartino vidunaktis, visi gražiausiai sumigo, o ta juoda moteriškė atėjo ir išsinešė trečią vaiką.

Karalius dabar ir sako žmonai:

— Kad jau dingo visi trys sūnūs, ir džiaugsmo negaliu turėti, tai man nebereikia nė tavęs!

Taip pasakęs, karalius davė ištarmę, kad ji turi būti sudeginta ant laužo.

Po to jis liepė prinešti malkų ir sukrauti didelį laužą. Skirtąją dieną išvedė karalienę iš namų, žmonių daugybė susirinko žiūrėti, kaip bus vykdoma karaliaus ištarmė. Užkūrė laužą ir, kai jis įsiliepsnojo, rengėsi jauną poniją laipinti kopėčiomis į ugnį.

Staiga visi mato — atvažiuoja iš tolo karieta, traukiama baltų baltutėlių arklių. Joje sėdi balta baltutėlė moteriškė, turinti prie savęs tris baltai baltutėliai aprengtus berniukus. Jau iš tolo toji moteriškė tolydžio mojuoja skepeta, kad jie karalienės nelaipintų ant laužo. Kaipmat karieta privažiavo. Balta moteriškė išlipo, iškėlė berniukus. Ji pasisveikino su jaunąja karaliene ir, tiesdama jai ranką, kalbėjo:

— Štai aš tau gražinu tavo vaikus. Tu neįstengei manęs išvaduoti, užtat tavo vaikai išvadavo. O tu nemirsi tokia mirtimi, kokią tavo vyras buvo tau užmanęs.

Karalienė net susigraudino, akys jai pritvinko ašarų, ir ji dėkojo baltai moteriškei. O labiausiai pats karalius džiaugėsi savo trimis sūneliais, jau tokiais dideliais. Balta moteriškė sėdo į

savo karietą, ir jos baltokai nutapnojo ristele, o laužas susikūreno ir užgeso.

Karalius į savąją karietą įsikėlė atgautą žmoną ir vaikelius, ir džiaugsmo šūksniai juos nuvažiuojančius lydėjo mažne ligi pat pilies.

Ne ką trukus jo motina pasimirė, ir po to jie gyveno sau ramūs ir laimingi. Gal dar ir ligi šiol tebegyvena, jei nenumirė.

LAIMINGIEJI BROLIAI

Toli toli, gūdaus miško viduryje, gyveno kitados našlė su savo trim vaikais ir baisiai skurdo. Mat jos turto viso labo tebuvo ožka. Jos pienu ir mito visi.

Na va. Anksti rytą moteriškė eidavo šerti savo ožkelės. Ta visada jau iš tolo imdavo mekenti, netverdama džiaugsmu, kad gaus esti.

Tik šit vieną rytą eina ji pas savo ožkelę, o toji tyli — anei krepšt. Moteriškė pradaro tvartuką, — o varge vargel! — ožka begulinti ant žemės negyva.

Tai kad ims raudoti aimanuoti vargšė moteris: ką dabar reiks duot valgyti nelaimingiems vaikeliams? Ji taip nusiminė, jog nutarė eiti su jais ir pasiskandinti.

Vakare, kai visai sutemo, motina išsivedė savo brangius mažiulius į mišką. Ten tekėjo didelė gili upė. Jau buvo bemetanti vandenin mažiausiąjį vaikutį, savo mylimiausią sūnelį, — tik staiga iš gelmių išniro neregėtai graži laumė. Moteriškė stėrte nutėro, o laumė tuojau pamatė, kad ji didelėje bėdoje, ir sakė mielai padėsianti, jeigu moteris mesianti savo nedorą užmačią.

Na va. Moteriškė jai netarė nieko. Tada gražioji laumė kiekvienam vaikui padavė po dovaną ir tą pačią akimirką išnyko.

Vienas vaikas gavo tokį ragutį: pakreipi jį žemyn — ir tau iš jo teka vynas, ne bet koks, o gardžių gardžiausias.

Antrasis gavo sėtuvę, pilną pilnutėlę grūdų. Ir ji niekada neištuštėdavo. Jei kada kokia sėkliukė nukrisdavo žemėn, tai iš jos tuoj išdygdavo trys naujutėliai žerintys taleriai.

Na, o mažėliui laumė padovanojo mažučiuoką dailučiuoką kardelį. Juo tik mosteli — ir vienu kirčiu paguldai šimtą vyrų.

O, kad nutiko, tai nutiko!

Beregint jie prasigyveno. Vidurinysis tik sėjo ir sėjo talerius. Už juos jie įsitaisė mūro namus, žemės ir gyvulių. Vyriausiasis

brolis iš to ragučio smagiai tekino gardų vyną, o jei pasitaikydavo, kad jiems kas pikto geisdavo, tai jaunėlis švyst! išsitraukdavo kardą — ir priešininko nė padujų nelikdavo.

Nuo to laiko praėjo daug metų. Sūnūs suaugo į stiprius vyrus. Paskui motina ėmė bloguoti, susirgo ir numirė. Na va. Vaikams dabar neliko dėl ko sėdėti namie. Jie patraukė į pasaulį ir nukeliavo į tolimą nežinomą karalystę. Ten jiems pasirodė baisi raudona kometa su ilgų ilgiausia uodega.

Tos karalystės valdovas kariavo su kitais dviem monarchais. Jis turėjo išlaikyti didelę kariuomenę, todėl pristigo aukso, o ypač grūdų ir vyno, nes jau daug metų nebuvo kam nei sėti, nei auginti.

Ką darys karalius! — paskelbė visiems, kad žada atiduoti vieną iš trijų savo dukterų ir pusę karalystės tam, kas išvaduos iš bėdos.

Valio! Kur buvę, kur nebuvę, trys broliai žiūrėjo ir čia. Jie pasisiūlė stoti tarnauti karaliui. Ir tas su džiaugsmu juos priėmė.

Neilgai trukus jie patraukė į mūšio lauką. Čia vienas negailėdamas daliavo kareiviams talerius, kitas iš ragučio leido vyno kiek kas norėjo, o trečias savo mažyčiu kardžiuku tartum žaibas ir perkūnas tik skynė ir skynė priešus. Kad jis vienu smūgiu vis guldė po šimtą, o jo pulkai mūšio lauke irgi netinginiavo, tai jie nespėjo nė apsidairyti, ir karas buvo laimėtas. Taip broliai tam valdovui užkariavo abi priešų karalystes.

Gerasis šaunusis karalius taip labai džiaugėsi, jog tiems vyrams paliko ir savąją, ir abi nukariautas karalystes ir atidavė jiems į žmonas visas tris savo dukteris. Paskui jie visi septyni gražiai ir laimingai gyveno iki pat savo dienų galo.

KARALIUS NE VISKUO TIKI

Buvo kitados toksai karalius, kuris tikėdavo viskuo, ką tik jam sakydavai. Ir jis prižadėjo atiduoti dukters ranką tam, kas sugebėsias papasakoti istoriją, kuria jis netikėsias. O jei kas mėginsias karalių apmeluoti, bet nemokėsias, tam jis liepsias galvą nuimti.

Tokie mėginimai buvo labai pavojingi, bet daug, itin daug vyrų ėjo ir reiškė norą karaliui meluoti, nes visiems magėjo paveldėti karalystę. Tačiau nė vienam nepavyko net išūliausiais melais karalių priveikti taip, kad jis pasakytų: „Čia neteisybė!“ Ir visi jie galvas palydėjo.

Sykį atėjo vienas amatininko pameistrys, kuris keliavo per žmones ieškodamas darbo, pelno ir gudrybių; užsukęs į tą kraštą, išgirdo, kad jis galės tapti karaliaus žentu, jei mokėsias gerai pameluoti. „Na,— mano sau Hansas,— meluoti tai aš visada gerai moku, iš to esu puikiai prasikūręs ne kartą ir ne du. Eisiu mėginti savo laimės!“

Nudrožė į pilį ir sako:

— Ponas karaliau, aš tau pameluosiu taip, kad tu netikėsi!

— Gerai,— sako karalius,— bet jeigu aš patikėsiu, žinok, liepsiu tau galvą nuritinti!

Hansas sutinka ir ima kloti:

— Aš kitados turėjau kaime ūkį ir auginau kanapes. Tik jas pasėjau, nė apsigręžti nespėjęs žiūriu — jau sudygo, jau auga ir užaugo sulig bažnyčios bokštu.

— Taip, tuo aš tikiu,— sako karalius.

— Tada užsimaniau įlipti į kanapę, kaip kad lipame į medį,— varė Hansas toliau.— Ir man tatai sekėsi puikiausiai, nes kanapė buvo ir stora, ir stipri, ir tiesi kaip žvakė, augusi išaugusi į aukštybes. O kai įsikoriau į pačią viršūnę, tai mano akys siekė toli toli, viršum miestų ir kaimų, pievų ir miškų, kalnų ir klonių, upių ir mažyčių upelių. Prisižiūrėjęs ligi soties visko, norėjau lipti žemėn, tiktai — o varge! — netyčia atsikabinau nuo kanapės kamieno — ir keberiošk! Kritau taip smarkiai, jog įsmegau dvidešimt pėdų į žemę. Išsigandau nežmoniškai, šokau kuo greičiausiai namo, parlėkiau, čiupau lopetą, nusinešęs išsikasiau vargais negalais, na ir parėjau privargęs, nusikamavęs.

— Tuo aš tikiu,— sako karalius dar sykį.

O Hansas beria toliau.

— Kitą dieną nueinu vėl į lauką, žiūriu, stebiuosi ir atsistebėti negaliu: kanapė jau įaugusi į pat debesis. Kitados, keliaudamas po visokias pasaulio vietas, turėjau noro apsilankyti danguje, ir dabar man toptelėjo, kad va šituo keliu aš ten lengviausiai galiu įsigauti. Tačiau kanapė man atrodė nepakankamai aukšta. Tad aš palūkėjau kelias dienas, o kai jau mačiau, kad ji siekia dangų, tai pradėjau lipti. Bet išėjo visi metai, kol galų gale įsirepečkojau į dangaus aukštybes.

— Aš tikiu viskuo, ką tu čia porini,— sakė karalius, bet berniokas to nėmaž neėmė į galvą, nei supyko, nei susiraukė, tik varė toliau:

— O tenai, tame danguje, kadgi šviesu, kadgi gražu — nė kaip apsaityti. Angelai tik skraido, tik traukia giesmes viešpaties garbei. Tenai radau senų pažįstamų, mirusių prieš kažin kiek

metų. Jie vilkėjo gražiausiais rūbais, važinėjosi sidabrinėmis karietomis. Ir pamanyk tiktai, koks džiaugsmas: aš pamačiau savo mielus tėvelius, važinėjančius aukso karieta. Paskuiėjau toliau ir toliau, ir kad žinotum, o karaliau, ką aš išvydau: tavo tėvas ir tavo motina, prastų prasčiausiais skarmalais apvilkti, ir ką veikia? — ogi kiaules gano!

— Negali būti! — riktelėjo karalius supykęs.— Čia neteisybė, to nematei!

— Mačiau, kaipgi ne, — atitarė Hansas juokdamasis, — tikrai mačiau! Bet dabar, o karaliau, atsimink, ką esi prižadėjęs, ir duok man savo dukterį!

Ir kad karalius, šiaip ar taip, ne viskuo norėjo tikėti, tai gavo išleisti dukterį už amatininko pameistrio.

ILGAPIRŠČIŲ AMATAS

Gyveno kartą toksai žmogelis kampininkas ir turėjo vieną sūnų. Kai berniokas jau tiek paaugo, kad reikėjo galvoti, kurio verslo jam imtis, tėvas sykį klausia, kokio jis darbo norėtų išmokti.

— Aš norėčiau išmokti ilgapirščių amato,— atrėžia berniokas, o tėvas išsigandęs sako:

— Ką tu sau manai! Tai blogas kelias, jis gali tave nuvesti į kartuves.

Bet sūnus nesidavė perkalbamas. Jis dėstė, kad kiekvienas amatas esąs doras, jei tik jį gerai moki. Pagaliau tėvas liovėsi priešinęsis, leido sūnui keliauti į žmones ir susirasti, kas išmokytų jo norimo amato, kaip kiti kad mokosi, stoję prie kalvio arba račiaus.

Vaikinas iškeliavo smagiai nusiteikęs. Jis gavo eiti per didelį mišką. Ten jį sutiko toksai poniškai apsitaisęs vyriškis ir užkalbino, klausė, kur ir ko keliaujas.

— Noriu amato išmokti,— atsakė vaikinąs.

— O ko būtent norėtumei išmokti? — pasidomėjo tas žmogus.

— Ilgapirščių amato!

— Kad taip, tai gali stoti pas mane mokiniu,— tarė nepažįstamasis,— aš esu vagių gaujos vadas.

Vaikinas noriai su juo nuėjo į olą, kur laikėsi vagys. Ten jo mokytojas kalbėjo jam taip:

— Šiandien tu tapai mano mokiniu. Aš duosiu tau užduotį. Jeigu ją gerai atliksi, aš pripažinsiu, kad mokslą jau išėjai, gausi pinigų kiek gana ir galėsi drožti savais keliais.

Vaikinas nenustygdamas laukė, ką čia jam dabar užduos dirbti.

— Šiandien mieste turgus. Mėsininkas šituo štai taku pro mus ves į turgų teliuką. Tavo dalykas — pavogti teliuką taip, kad šeimininkas nė justi nepajustų. Jei taip padarysi, aš pripažinsiu, kad tu jau mokslą išėjai.

Vaikinas galvojęs pagalvojęs eina į miestą, perka porą gerų batų, numeta vieną jų ant tako, kuriuo turės eiti mėsininkas, užsiglaudžia už krūmų ir slapčia laukia. Neilgai trukus šit eina taku žmogus ir veda už virvės teliuką. Pamato numestą batą, sustoja, paima jį, varto, žiūrinėja ir svarsto sau:

— Gaila, kad tiktai vienas. Batas būtų kaip tik man. Bet ką gi aš su vienu veiksiu?

Žmogus batą numetė ir keliavo toliau. Vaikinas, viską girdėjęs, pašoko, nemačiomis užbėgo tam žmogui už akių ir padėjo ant tako antrą batą. Pasislėpė ir vėl žiūri, ką darys priėjęs mėsininkas. Tasai batą rado, pakėlė ir tarė su apmaudu:

— A, koks vis dėlto mulkis iš manęs: še, begulįs antras batas, ir, jei būčiau aną pasiėmęs, turėčiau dabar puikią naują porą. Reikia grįžti ir pasiimti.

Jis pririšo prie medžio teliuką ir sugrįžo ano bato.

Vaikinas, kuris mokėsi vagių amato, tučtuojau čiupo teliuką, nuvedė į liūną, nuplovė uodegą ir įbedė ją į liulančią žemę. Tada vėl griebė teliuką ir nubogino pas savo mokytoją.

Mėsininkas grįžo, žiūri išsigandęs — nebėra teliuko prie medžio.

— Matyt, nusitraukė,— murmėjo jis sekdamas teliuko pėdas, kur nueita per liūną. Greit jis rado įbestą uodegą ir pamanė, kad jo teliukas nuklimpo. Gal pavyks ištraukti, tarė sau, ir kad čiupo už uodegos, kadgi patraukė — net aukštelininkas atvirto su stimburiuku rankose. Galvojo taip: teliukas prasmego, ką gi darysi — nebėr, užtat nauji batai liko. Ir, taip pasiguodęs, pardrožė namo.

Gaujos vadas nemažai stebėjosi, kaip jo mokinys galėjo tą teliuką pavogti.

— Kaip tu padarei? — klausė jis. Kai mokinys viską smulkiai apsakė, mokytojas tarė:

— Tu taip gerai moki mūsų amatą, jog aš nieko nebelaukęs pripažįstu, kad jau esi išėjęs mokslus. Še, imk pinigus, užteks

tau jų ilgam, ir keliauk sau kur nori. Tik viena sąlyga: žiūrėk, kad man, savo mokytojui, niekadus nekenktumei.

Vaikinas su tuo sutiko, atsisveikino ir traukė namo. Pargrįžęs smagus visas pasisveikino su tėvu ir tarė:

— Vos trumpai tebuvau išvykęs, o ilgapirščių amatą jau moku gerai, jau ir gražaus pinigų užpelniau.

Ir jis išdėjo, ką kišenėse parsinešęs. Senis, pamatęs šitokią turtą, net akis išvertė. Jis čiupo saują pinigų ir nudrožė į smuklę vaišintis.

— Kaimyne, kas čia pasidarė? — klausia smuklės šeimininkas. — Tu metų metais pas mane neužeidavai, o šiandien va visą litrą vyno pasistatei.

— Svarbiausia, kad dabar esu vyras prie pinigų, — atitarė kampininkas. — Sūnus, matai, pargrįžo, gerą amatą išmokęs.

— O koks gi jo verslas? — klausė šeimininkas.

— Ilgapirščių amatas, — tarė senis smagiai, — sūnus jau gero kai pinigų parnešė.

Tuo tarpu gretimame kambaryje sėdėjo karalius ir girdėjo visą tą šneką. Jis tuoj pasišaukė šeimininką ir iškvotė, o sužinojęs, kaip kas yra, prisakė, kad tas vaikinas kitą rytą ateitų pas jį į pilį. Kampininkas parėjo linksmas namo ir sako sūnui:

— Aš tau dar gavau darbo. Rytoj iš labo ryto tu eisi pas karalių!

— Tėve, tu, matyt, pasigyrei mano verslu ir paleidai kalbas apie pinigus. Bus gražu, kad prieis ligi to, jog mane iš tikrųjų pakars, — kalbėjo vaikinas ir galvojo, kas kažin jo laukia.

Kitą rytą drožia vyras į pilį. Sargybinių nuvestas pas karalių, pritinkamai pasveikina jį ir klausia, kam jis esąs reikalingas.

— Ar tai tu esi tas vaikinas, kur išėjo ilgapirščių mokslus? — domėjosi karalius.

— Taip, aš, — atsakė šis ramiai.

— Jei tuos mokslus esi gerai išėjęs, tai rytoj naktį pavok mano gražiausią žirgą iš arklidės. Bet jeigu nepavogsi, tai žinok: galas tau, — kalbėjo karalius.

Vaikinas, išėjęs vagių mokslą, greit atsisveikino ir ėmė rengtis vagystės žygiui.

O karalius pastatė trisdešimt kareivių sargų, — pusę lauke, prie vartų, ir penkiolika prie arklidės durų. Jiems prisakė ir bausmėmis prigrasino, kad nieko, ničnieko neįleistų. Vaikinas tuo tarpu, persirengęs sena bobute, įsidėjo į krepšį du butelius degtinės, dar vieną, sutaisytą su migdomosiomis žolėmis, ir pava-

kare išsiruošė. Kai pritykino prie vartų ir mėgino įeiti, sargai jį sulaukė.

— Ko tau čia reikia,— rėkė jie,— šiandie niekam negalima įeiti!

— Kad taip gaučiau pernakvoti arklidėje, įleiskite, bernaičiai,— maldavo senė, o kareiviai sakė:

— Pelės įleisti mums nevalia, ne tik kokios žmogystos.

Čia išsimokslinęs vagis ėmė drebėti kaip sena bobutė ir sakyti:

— Man taip šalta, taip šalta, įleiskite mane, meldžiamieji, aš gi toj arklidėj jau tiek kartų nakvojau.

O kareiviai vis tiek varė jį šalin, ir gana.

Tada senė pritūpė ant akmens palei vartus, išsiėmė butelį degtinės, užsivertė ir patraukė gerą mauką.

— Va kas gerai šildo,— kalbėjo ji,— vien degtinė mane ir belaiiko gyvą.

Kareiviai tuoj susidomėjo:

— Močiutė beturinti išgerti,— šnekėjosi jie, o senė ir klausia:

— Gal ponaičiai norėtų paragauti?

— Tas tai ne pro šalį,— sakė sargai ir, nieko nenumanydami, maukė gėralą su migdomosiomis žolėmis. Tačiau vos paskutinis prikišo prie burnos butelį, jau pirmutinis užsnūdo, ir bemat visi sumigo, ir knarkė už kits kitą gražiau.

Dabar vaikas netrukdomas įsigavo į kiemą ir nuturseno kaip sena bobutė prie arklidės. Čia jį sutiko taip pat kaip prie vartų, ir sargai stebėjosi neatsistebėdami, kas tą senę čia įleido. Jis ir vėl išsiėmė degtinės, nugėrė mauką ir vėl paleido į eilę butelį su migdomosiomis žolėmis. Neilgai trukus ir šičia sumigo visi, o persirengęs vagis jau atsidūrė arklidėje. Tiktai ką jis čia pamatė? Nagi paskutinytis iš trisdešimties sargų sėdėjo ant karaliaus žirgo raitas, kad geriau jį apsaugotų. Saugotojas irgi ne mažiau nustebo, bet iš butelio pavaišinamas vis dėlto davėsi. Vagis greitai susuko šiaudų grįžtę, ja pririšo kareivį prie geležinės grandies lubose, ir kaip tik laiku, kad nenudribtų užmigdamas. Tada atsargiai išvedė žirgą iš arklidės ir tamsoje dingo iš kiemo niekieno nepastebėtas.

Kai išaušo rytas, jis vėl atėjo į pilį, pasveikino karalių ir tarė:

— Štai atvedžiau jūsų žirgą, kaip jūs liepėte.

— Negali būti! — sušuko karalius.— Aš gi pastačiau trisdešimt kareivių saugoti!

Bet šit jo žirgas stovi prie durų, o nuskubėjęs prie vartų, karalius randa visus sargus miegančius, taip pat ir prie arklidės durų. Įeina į arklidę, žiūri — ogi jo žirgo sargas bemiegęs pakabintas už šiaudų grįžtės! Čia karalius visiškai nebeteko savitvardos, čiupo rimbą ir taip ėmė pliekti miegalių, jog tasai tabalavo it varpas į vieną ir kitą pusę. Staiga grįžtė trūko, kareivis dribo ant šiaudų ir žnektelėjo taip, jog nubudo.

Karalius galvojo: „Reikia tam bernui duoti sunkesnę užduotį“. Sugalvojęs tarė:

— Tai dar ne viskas. Gausi dabar kitą darbą: šį vakarą turėsi į vieną maišą sukišti kleboną ir mokytoją ir juos atnešti man!

Vaikinas išėjo susimąstęs.

— Šitie du nebus taip lengva sukišt į maišą,— sakė sau jis,— na, bet aš juos vis tiek kaip nors tenai sukraustysiu.

Per kaimą teka upelė, joje — daugybė vėžių. Jis nueina į valdybą ir užprašo paskelbti: „Atvyko iš svetimos šalies žmogus, kur supirkinėja vėžius ir moka gerą kainą“. Kaipmat pasipila į upelės pakrauišius vaikai ir sunėša jam daugybę vėžių. O jis tuo tarpu jau turėjo pasirūpinęs vaško žvakučių, susidėjo viską į maišą ir juo nešinas nudrožė į kapines. Visiems vėžiams į žnyples įbruko po žvakutę, užžibino jas ir paleido vėžius ropinėti.

Greit visos kapinės sumirgė mažyčiais žiburėliais. Mokytojas pro langą pamatė šį nepaprastą vaizdą ir tuoj nuskubėjo skersai gatvę pas kleboną.

— Gerbiamasis klebone, pasaulio pabaiga: šit numirėliai prisikėlė iš grabų ir vaikštinėja po kapines!

— Eime tučiuojau į bažnyčią ir melskimės,— sakė klebonas ir žengė į bažnyčią, o mokytojas — draug su juo.

Mokslingasis vagis, prisitaisęs baltus sparnus, atsistojo už grotelių ir šaukia:

— Pasaulio pabaiga atėjo, šventasis angelas Gabrielis atvyko, kas norit patekt į dangų, liškiet į maišą.

— Eime, gerbiamasis klebone,— tarė mokytojas, bet klebonas jam atitarė:

— Dabar dar ne!

Tada vaikinai vėl garsiai šaukia:

— Pasaulio pabaiga atėjo, šventasis angelas Gabrielis atvyko, kas norit patekt į dangų, liškiet į maišą!

Mokytojas vėl tarė:

— Eime, eime, gerbiamasis klebone,— bet šis ir vėl atitarė:

— Dabar dar nei!

O kai tariamasis angelas trečią kartą sušuko, mokytojas sakė:

— Aš jau einu geriau į dangų negu į pragarą,— ir nėrė į maišą.

Tada nebeatsilaikė ir klebonas — jis įlindo į antrąjį maišą, paslaugiai archangelo laikomą.

Kai tik jie abu atsidūrė maišuose, vaikas tuoj pat juos užrišo ir vilkte nuvilko į pilį. Kada juos ritino aukštyn laiptais, mokytojas sakė klebonui:

— Gerbiamasis klebone, manau, greitai būsim tenai, jau mus ritina dangaus pakopomis.

Vagis pasibeldė prie durų:

— Ponas karaliau, antroji užduotis atlikta.

— Kaip,— nenorėjo tikėti karalius,— argi gali būti?

Atrišus maišus, iššoko abu apgautieji.

— Na tai dabar ir gana,— barėsi karalius,— jūs, mokyti žmonės, duodatės tokiam bernagaliui už nosies vedžioti!

Ir liepė jiems eiti namo.

„Dabar, matyt, reikės man pačiam įsikišti,— galvojo sau karalius,— tas nenaudėlis besąs toks apsukrus, jog visus apmauna“.

Į mokslingąjį vagį jis kreipėsi taip:

— Tu turėsi dar vieną darbą padaryti, o jei nepadarysi, tai bus tau galas tikrai: šią naktį privalai pavogti paklodes, ant kurių gulime mudu su žmona!

Berniokas nuo tokios kalbos sunerimo nejuokais, o karalius manėsi dabar jį pričiupiąs pagaliau.

Vaikas gerai pasuko galvą ir vėl išrado būdą, kaip karalių apmauti. Jis iš šiaudų pasidirbo tokį kaip ir žmogų, apvilko vyriškai ir, juo nešinas, vakare prisėlino prie rūmų sienos. Tenai užsmeigė tą kaliausę ant karties, vieną jos ranką parišo virvute, kad judinti galėtų, ir iškėlė ties karaliaus miegamojo langų. Už virvelės patampo — kaliausės ranka į langą barkš, barkš. Šit nubunda karalienė, žadina vyrą ir sako:

— Ei, ei, klausyk — jis jau čia!

— Nagi pažiūrėkim, ko jis dabar griebsis,— sako karalius visiškai ramiai.

Greitai betgi jo ramumas išgaravo, nes kaliausės barškinimas nė kiek nedavė ramybės. Barškina ir barškina, jau pusė nakties praėjo, o vis nesiliauja. Galiausiai karalių pagauna pyktis:

— Jau aš daugiau nebekešiu, šit atsikelsiu ir nupilsiu tą nenaudėlį.

Šoka piktas iš lovos, griebia pistoletą ir pila į kaliausę. Vaikinas, išgirdęs šūvį, greit meta žemėn kartį su kaliause, o karalienė sako:

— Pataikei tu jam, susmuko vietoj. Gaila vargšelio.

— Ką čia gaila,— atkirto vyras,— jei mums visą naktį ramybės neduoda.

Taip taręs, pasileido laiptais žemyn.

Mokslingasis vagis 'jo laukė apačioje pasitraukęs į šalį, o kai tiktai karalius pribėgo prie numestos kaliausės, jis greit uždūmė laiptais aukštyn.

— Žmon,— tarė karalienei permainęs balsą,— duok man greitai savo paklodę, turiu nuboginti šalin to nenaudėlio kūną, kol niekas nematė.

Karalienė padavė paklodę, o jis tuo tarpu nutraukė nuo karaliaus lovos antrą ir su abiem spruko lauk. Apačioje jis nepastebėtas prasmuko pro karalių ir tik spėjo išgirsti, kaip tasai barasi:

— Taigi čia kaliausė, šiaudų prikimšta, o ne vagis!

Sugrįžęs į miegamąjį, karalius tarė žmonai:

— Ką, tu manai, aš nušoviau? Nagi kaliausę!

— O kam tu čiaėjai paklodžių paimti? — klausė karalienė stebėdamasi.

— Kaip,— sušuko karalius,— tai tas nenaudėlis buvo čia? Na, tai jis mus ir vėl apmovė.

Rytą vaikinas nuėjo pas karalių ir nunešė abi paklodes:

— Štai čia pono karaliaus paklodė, štai čia ponios karalienės paklodė.

— Matau, kad tu ilgapirščių mokslus gerai esi išėjęs,— tarė karalius valdydamasis.— Tu iš manęs gausi tiek pinigų, kiek tik tau reikės. Ir nuo šios dienos tau leidžiama vogti, tik plėšikauti ir žudyti nevalia.

Vaikinas padėkojo, jis buvo patenkintas. Pinigų, gaunamų iš karaliaus, jam užteko sočiai visą amžių, užtat nuo to laiko gyveno taip kaip ir visi dori žmonės, o savo išmoktuoju amatu nesivertė.

JAUNASIS GRAFAS, KURIS BUVO ATSIDŪRĖS ANAME PASAULYJE

Kitą kartą buvo toksai grafas su grafiene, jie turėjo dvi dukteris, gyveno laimingi ir visa ko pertekę. Vienas tikėtai daktaras drumstė jų laimę — jie vis nesusilaukė sūnaus, turto ir vardo paveldėtojo.

Vieną dieną užėjo į pilį elgetaujanti pavargėlė ir prašė išmaldos. Grafiene ją gausiai apdovanojo. Tada toji senė padėkojo ir tarė:

— Tu po metų pagimdysi sūnų, ir jis turės būti vardu Karlas. Iškilnioji ponia labai apsidžiaugė tokia žinia ir sakė:

— Mano vyras irgi vardu Karlas.

— Bet tavo sūnui ligi šešiolikos metų bus negalima stotis ant grynų žemės, kitaip jis pražus.

Taip pasakė senė ir išėjo sau.

Po metų išsipildė pranašystė — grafiene pagimdė berniuką, ir jie praminė jį Karlu. Berniukas gražiai augo, buvo visada linksmas, ir tėvai negalėjo atsidžiaugti, o saugoti, kad jo koja niekuomet neatsistotų ant grynų žemės, jie laikė tam tyčia skirtus tarnus.

Sykį, kada Karlui buvo jau beveik šešiolika metų, grafas su svečiais jojo į mišką. Draug su jais traukė ir Karlas, lydintas dviejų tarnų, saugančių, kad jis nesusiliestų su žeme. Miške jie prijojo neregėtai tyro vandens šulinį, ir čia grafaičiui užėjo didžiausias noras to vandens atsigeriti. Tarnai norėjo pasemti ir jam paduoti, bet jis tarė:

— Aš stosiuos tik ant šulinio rentinio, jūs jokite ramūs toliau!

Bet kai tik tarnai nujojo, grafaitis nusėdo nuo žirgo, palietė gryną žemę ir pražuvo. Jo palaidas žirgas greitai pasivijo tarnus, tie tuojau grįžo, žiūri šen, žiūri ten — niekur jo neberanda.

Karlas visiškai vienas atsidūrė aname pasaulyje. Tenai, kiek tik akys išmatė, buvo vien dyka lyguma. Jis iš pradžių nežinojo, kur dėtis, ką daryti. Ėjo, ėjo visą dieną lig pat vakaro ir nieko nepriėjo — visur buvo vienoda dyka lyguma, ir tiek. Nuvaręs atsigulė ant žemės ir greit užmigo.

Rytą pakilęs vėl ėjo. Galų gale toluomoje pamatė seną kaimišką trobelę, žengė artyn, užėjo į vidų. Ten rado moteriškę, kuri atrodė taip baisiai, jog jį net siaubas ėmė. Moteriškė tačiau jį sutiko draugiškai, kvietė pasilsėti, atnešė valgyti. Paskui klausė, ar jis galėtų darba dirbti.

— Na žinoma,— atsakė Karlas,— aš gi jaunas ir stiprus.

— Kad taip, tai tu gali būti pas mus, nes darbo čia — į valias,— kalbėjo ūkininkė.

Netrukus jaunikaitis gavo pamatyti jos tris dukteris ir net apstulbo iš nuostabos: tokių gražių mergaičių jo akys dar niekad nebuvo regėjusios.

Vakare parėjo tėvas ir klausia niauriai:

— Kas čia per žmogus pas jus? Iš kur jis?

Karlas pasisakė esąs jaunas grafas ir atvykęs iš to pasaulio, kur viršuje. Čia šeimininkas prabilo taip:

— Rytoj kelkis anksti, turėsi eiti šieno pjauti. Gausi nušienauti didelę pievą.

Grafaitis, laimingas suradęs prieglobstį, sutiko su viskuo ir netrukus nuėjo gulti.

Rytą pakilęs jis skubiai susiruošė į darbą. Šeimininkas davė jam medinį dalgį, kuriuo jis turėjo pjauti šieną. Karlas matė, kad tokiu padargu nieko nenuveiks, ir nusiminęs išėjo. Pievoje rūpinosi, krintosi, bet paskui atsigulė ir užmigo.

Kai trijų seserų jauniausioji per pietus atnešė valgyti, jis tebemiegojo. Ji pabudino jį ir klausė:

— Kodėl tu nedirbi?

— Su tokiu dalgiu aš negaliu pjauti,— tarė jis liūdnai.

Mergaitė jį paguodė:

— Te, imk ir valgyk sau ramus. Kol tu valgysi, aš nupjausiu visą pievą. Bet kai mano tėvas tave klaus, tu neišduok manęs. Sakyk, kad tu pats visą darbą padirbai.

Karlas mielai davė jai tokį pažadą. Tik jis spėjo pavalgyti, žiūri — jau visas milžiniškas darbas padarytas.

Vakare atėjo į pievą šeimininkas ir riktėlėjo šiurkščiai:

— Na ką, jau baigėi?

Matydamas, kad visa pieva gražiai nupjauta, jis labai stebėjosi ir liepė Karlui eiti namo vakarienės. Paskui betgi kalbėjo taip:

— Rytoj reikės keltis anksti. Miške yra daug eglių. Tu jas visas turėsi nukirsti ligi vakaro.

Rytą šeimininkas davė jam medinį kirvį. Karlas iškart mato, kad su tuo kapliu nieko nepaveiks, eina nusiminęs į mišką, tenai atsigula ir beregint užmiega. Apypiete vėl jį pabudina jauniausioji sesuo ir duoda jam valgyti. Pati jinai tuojau stoja prie darbo ir, kol jis pietauja, nukertą visui visas egles.

Karlas nežinojo, kaip ir bedėkoti tai gražiai mergelei. O ji ir sako:

— Jei tu manęs nemesi, aš tau padėsiu parsigauti į aną pašaulį, kur viršuje.

— Aš niekadęs tavęs nemesiu,— atsakė jis.

— Jei teisybę sakai,— tarė ji,— tai, žiūrėk, rytoj rytą būk pasiruošęs. Kai aš subelsiu į tavo duris, mudu pabėgsim.

Vakare atėjo į mišką šeimininkas ir klausia niauriai:

— Tai jau baigėi?

Jis labai stebėjosi, kad eglės nukirstos, ir sakė:

— Negalimas daiktas, kad čia tavo vieno darbas!

Karlas tačiau nė kiek nenusileisdamas tvirtino, kad visus medžius nurėžęs be niekieno pagalbos.

Toji graži mergaitė apsirengė dar prieš aušrą ir į savo lovą įgulė šluotą, kuri turėjo už ją triskart atsiliepti. Tada ji pažadino Karlą, ir jiedu išskubėjo.

Rytą šeimininkė pabudo ir priėjo prie kamaros durų, kur miegodavo jauniausioji duktė.

— Kelkis! — sušuko ji ir pabeldė į duris.

— Tuoj, tuoj,— atsiliepė šluota.

Po valandėlės motina vėl priėjo ir sušuko:

— Kelkis!

— Tuoj, tuoj,— atsiliepė šluota, bet jau ne taip balsiai kaip pirmąkart.

Motina, nesulaukdama mergaitės atsikeliant, priėjusi pabeldė trečią kartą ir liepė keltis. Šluota atsiliepė ir dabar, bet visai tyliai, nes bėgliai buvo jau toli. Pagaliau motina įėjo į kamaražą pažiūrėti. Mato — lovoje dukters vietoj guli šluota. Ji tuoj sumetė, kas čia atsitiko, ir nulėkė pas vyrą rėkdama:

— Taisykis kuo greičiausiai ir vykis — tie abu pabėgo! Ką gražiausia rasi palei kelią, čiupk ir nešk namo, tai bus jiedu!

Ji skubiai pametė vyrui batus, su kuriais jis vienu žingsniu galėjo dviejų valandų kelią nužengti. Ir jis bemat jau vijosi bėglius pridurmu. Laimė, jį spėjo pastebėti mergaitė ir tarė Karlui:

— Mums reikia kuo greičiausiai pasikeisti. Tu esi lelija, o aš — rozė.

Ir tėvas jau mato abi tas gėles.

— Ką gražiausia radęs, aš turiu imti ir nešti namo,— taria jis pats sau,— bet pirma dar pabėgėsiu kokią valandą, o gėles galėsiu ir grįždamas pasiimti.

Vos tik jis prabėgo, mergaitė save ir savo draugą vėl atvertė žmonėmis, ir jie bėgo, kiek tiktai galėjo. Kai vijikas grįžo, jie buvo jau toli, ir jis gavo traukti namo tuščiomis rankomis.

Namie pati tučtuojau klausia:

— Tu nieko nematei?

— Mačiau, kaip nematysi, — atsako tasai, — tenai buvo dvi gražios gėlės, lelija ir rožė.

Pati pyko, kam jis tų dviejų nepargabėjęs, ir tuoj išsiuntė jį atgal. Šį sykį ji davė jam batus, kurie trijų valandų kelią vienu žingsniu žengė, tad jis ir vėl kaipmat lipo ant kulnų bėgliams. Tačiau mergaitė spėjo jį paregėti ir tarė:

— Dabar turime atlaikyti šį paskutinį pavojų. Aš pasiversiu atsiskyrėliu, o tu būk jo trobelėl!

Vos tik jie pasivertė — jau ir vijikas čia. Jis klausia:

— Ar bėgo kas nors pro jus?

— Ne, niekas nebėgo, — atsako atsiskyrėlis.

— Kad ne, tai man reikia traukti toliau, — sako tėvas ir nudrožia sau.

Tie abu tučtuojau atsiverčia kuo buvę ir skuodžia kiek įkabindami. Kai senis vėl parsirado namo, vytiš nebėbuvo ko, nes jie per tą laiką jau atsidūrė šiame pasaulyje.

Galų gale jie pasiekė skroblų girią visai netoli grafo pilies, tad Karlui čia jau buvo gerai pažįstamos vietos. Gražioji mergaitė buvo taip nuvargusi, jog atsigulė ir tuoj užmigo. Karlas, būdamas be galo pasiilgęs savo tėvų, nevaliojo sulaukti, kol ji išsimiegos, ir pats vienas patraukė į tėviškę.

Mergaitė nubudusi žiūri, kad ji besanti vienai viena nepažįstamoje girioje. Karlo nebėra, ji šaukia, šaukia, ir niekas neatsiliepia. Mėgina iš miško išsigauti, bet nežino nei kelio, nei takelio. Pagaliau ji priėjo aikštę ir joje pamatė ūkininko trobas. Buvo pati šienapjūtė, mergaitė pasisakė, kad jai visų smagiausias darbas — pjauti ir džiovinti šieną, ir ūkininkas ją pasamdė.

Šit naujoji samdinė mergiotė išėjo su kitais šeimynykščiais į darbą. Ji pasirodė besanti tokia stipri ir sparti darbininkė, jog kitiems bernams ir mergoms kaipmat nebeliko ko veikti; jie visi išsigandę metė dalgius ir grėblius, parlėkė namo ir sukaltė, jog negalimas daiktas, kad šitaip galėtų darytis be nelabojo pagalbos.

Vakare atėjęs šeimininkas papasakojo, kad atsiradęs jaunas grafas ir kad dėlei to dabar pilyje esąs didis džiaugsmas. Naujoji mergiotė atidžiai klausėsi, paskui pasiprašė leidžiama pažiūrėti iškilnių pilyje ir tuoj išvyko.

Ji nešėsi kišenėje penkis riešutus, pasiimtus iš ano pasaulio. Kai jau buvo arti pilies, išsiėmė du riešutus ir juos atvožė. Tuoj atsirado karieta, sidabrais kaustyta, dviem juodžiais kinkytas.

Mergaitė apsivilko puikiais rūbais, sėdo į karietą ir, visa tviskėdama grožiu, įvažiavo į pilies kiemą.

Tenai visi žavėjosi gražia pana, kurios niekas nepažino. Ji teiravosi jaunojo grafo, ir tarnai ją nuvedė į pilies rūmus. Tačiau beeinančią didžiuoju rūmų koridoriumi ją pikti grafienės burtai pavertė nudriskusia bjauria boba. Rūmų žmonės išvijo šlykščią senę, o vartininkas gavo barti, kam ją įleidęs. Jis tačiau tvirtino, jog įėjusi tiktai graži pana, niekas daugiau.

O mergaitė grįžo į artimiausią miškelį ir atvožė kitus tris riešutus. Iš jų radosi ketvertu kinkyta karieta su vežėju ir tarnais, tokia prabangi, kokią tik jūs galite įsivaizduoti. Mergaitė šį sykį atrodė dar įstabesnę ir vilkėjo dar prabangesniu rūbu nei anąkart.

Kai tik ji atvažiavo prie pilies rūmų, subėgo visi žmonės ir stebėjosi tokia neregėta grožybe ir prabanga. Nepažįstamoji pana pasisakė norinti matyti jaunąjį grafą, ir ją įvedė į vieną rūmų salę. Karlas įėjo, bet jos nepažino ir klausė, kas ji esanti.

— Tai argi tu nežinai, kas tave iš bėdos išgelbėjo? — atitarė ji.

Po šių žodžių jam atsivėrė akys. Jis pašaukė savo tėvus ir sakė:

— Štai mano mieloji sužadėtinė, tai ji išgelbėjo mane iš ano pasaulio.

Tada kilo didelis džiaugsmas, ir jie iškėlė vestuves.

KAPŠIUKAS, SKRYBĖLĖ IR ŠVILPYNĖ

Buvo kitados tėvas, turėjo tris sūnus ir kiekvienam iš jų paskyrė vertingą paveldo dalį. Vyriausiajam užrašė kapšiuką, kuriame niekad nesibaigia pinigai, antrajam skrybėlę, kurios padedamas gauni viską, ko tik užsinori, o jaunėliui švilpynę, kurią papūtus atsiranda arba išnyksta tiek kareivių, kiek tik tavo galva išneša.

Tėvas mirė, ir sūnūs pasiėmė kiekvienas savo dalį. Vyresnysis suko galvą, kaip tą piniginę geriau pavartoti.

— Ei,— sako jis vieną dieną broliams,— man visiškai nebeapatinka tupėti ankštoje pirkioje, noriu traukti savais keliais, pasaulio bent kiek pamatyti. Kas turi tokią kaip mano piniginę, tam kelionėse niekad nieko nestigs.

Taip tad jis atsisveikino su broliais ir iškeliavo, ir baladojosi po pasaulį tol, kol atsidūrė sostinės mieste. Čia jam patiko, nes

galėjo lig valiai save žmonėms rodyti ir pinigais žerėti. Gyveno jis triukšmingai ir garsingai kaip koks kunigaikštis, ir leido pinigus kaip žmogus, kurio kišenė džiovos nepažįsta. Jo namuose viskas blizgėjo auksais ir sidabrais, o virtuvėje ruoša ėjo taip prabangiai, jog viryklę kūreno ne medžio, o cinamono malkomis. Iš ten sklido toks stiprus kvapas, jog net karalius susidomėjo, kas per vienas tasai ateivis, ir ėmė jį kviestis pietų, norėdamas apie jį daugiau patirti.

Karalius turėjo dukterį, kuri taip mokėjo meilikauti naujajam svečiui, jog jis nebevaliojo ilgiau laikyti savo paslapties. Jis gražiajai princesei parodė savo piniginę ir papasakojo, kokią stebuklingą galią ji turi. Karalius jį padarė savo dvariškiu ir taip išaukštino, jog galų gale iškėlė į ministrus.

O toji klastinga karalaitė padirbdino piniginę, kuri buvo visai visai tokia pat kaip stebuklingasis kapšiukas, ir pakvietė ministrą eiti pasivaikščioti. Ministras kvietimą priėmė ir su gražiąja princese išėjo. Jie vaikštinėjo sau, priėjo didelį medį, duodantį gražaus pavėsio.

— Čia mes galim sustoti pasilsėti,— tarė karalaitė,— ir atsigerti ko nors gaivinamo.

Ministras tuojau sutiko, ir jie susėdo po medžiu. Princesė ištraukė iš maišo butelį, padavė ministrui gerti. Šis nežinojo, kokių piktų kėslų turi karalaitė, ir patraukė gerą mauką. Po visai trumpo laiko jis pajuto, jog veikia migdomosios žolės, kuriomis princesė buvo užtaiusi vyną. Jis ėmė knapsėti nosimi ir galų gale užmigo kaip kūdikėlis.

Tada princesė iškraustė jo kišenes, pavogė stebuklingąją piniginę, o jos vieton įdėjo padirbtąją, pilną prikimštą auksinių. Taip apsiruošusi, ji paliko ministrą vieną miegoti, o pati dingo.

Ministras nubunda, karalaitės nebėr, jam pasirodo, kad čia kažkas ne visai gerai, ir jis pirmiausia griebiasi už kišenės, kurioje visada nešiodavosi stebuklingąją piniginę. Pasitikrina, kad piniginė tebėra, ir net pilna, atsikelia ir, daug sau galvos nekvaršindamas, grįžta į karaliaus dvarą.

Tačiau jo piniginė stebuklingos galios nebeturėjo, per kelias dienas ji ištuštėjo ir nieko joje nebesirado. Dabar ministras jau suvokė aiškiai, kad princesė jį apkuopė, bet jis neišmanė, nei kaip savo apmaudą išgiežti, nei koku būdu tą vertingąją piniginę atgauti.

Gerokai pasukęs galvą, išdrožė vyras namo — gal tenai ras kokią pagalbą. Priėjo prie savo jaunesniojo brolio, kuris paveldėjo skrybėlę, išpildančią visus norus, ir prašo:

— Broliuk mielas, aš praradau savo piniginę taip, jog net sakyti gėda, ir dabar tik tu vienas gali pagelbėti man ją atgauti. Būk geras, paskolink trumpam savo skrybėlę, ir aš su ja atvauduosi tą kapšiuką.

Brolis buvo geras ir nieko nelaukęs atnešė stebuklingąją skrybėlę. Vyresnėlis nebežinojo nė kaip dėkoti, paėmė skrybėlę ir ją nešinas iškeliavo atgal į karaliaus dvarą. Tenai prisistatė karaliui, ir šis jį pakvietė pietų.

Pietūs buvo ne bet kokie, jie ten valgė, gėrė, ir muzika grojo, ir nebent gulbės pieno testigo. Ministras iš pradžių rodė sugizusią miną, tačiau veikiai nusigiedrijo ir juokavo, ir pats juokėsi taip pat kaip visi kiti. Klatingoji karalaitė matė ir dėjosi kakton viską. Ji vėl prisėdo jam prie šalies ir sugebėjo rodytis tokia patikima, jog ministras bemat nebeturėjo nuo jos nė kokių paslapčių, išsipasakojo net ir apie stebuklingąją skrybėlę.

„Ehė,— galvojo princesė,— tokia skrybėlė yra daug verta, aš jos nepaliksiu šiaip“. Ji ir vėl padarė kaip pirma — padirbdino naują skrybėlę, visai panašią į aną, kur norus įvykdo, ir išėjo su ministru pasivaikščioti. Medžio pavėsyje jie prisėdo pasilsėti, ir ministras vėl gavo gėralo, nuo kurio jis įmigo kiekiausiai. Kai nubudo, nebebuvo nei princesės, nei stebuklingosios skrybėlės, o kai užsidėjo tą, kurią nubudęs rado, tai ir šio, ir to norėti mėgino, bet nieko negavo. Ką dabar daryti vargšui ministru? Piniginė prarasta, skrybėlė prarasta, liko dykais nagais — tai lyg ir per žiauru. Kad bent jaunėlio brolio švilpynę turėtų, tai prisivilptų kareivių, tada atgautų ir piniginę, ir skrybėlę. Šį sykį vyras ilgai, labai ilgai svarstė, kol apsisprendė vėl grįžti namo ir pasiskolinti tą švilpynę.

Galų gale drožia jisai namo. Parėjęs — tuoj pas jaunėlį brolių ir sako:

— Broleli, kad žinotum, aš praradau viską, nebeturiu nei kapšiuko, nei skrybėlės. Jei tu nepaskolinsi man savo švilpynės, tai aš jų nebeatgausiu niekad.

Jaunėlis brolis buvo geras berniokas, padavė atnešęs jam savo švilpynę ir dar laimingo kelio palinkėjo. Dabar ministras vėl nuskubėjo į dvarą, prisistatė karaliui ir buvo pakviestas pietų. Čia visi tiesiog putojo linksmybe, ministras irgi, nes valgiai ir gėrimai buvo itin gardūs. O kad žinojosi turįs tą švilpynę, tai jam buvo juo smagiau.

Princesė, pamačiusi, kad vėl atsirado ministras ir kad jis toks linksmas, tuoj sumetė: „Ehė, šitas, vėl, matyt, atsinešė ką įdomaus!“ Ji prisitaisė jam prie šalies ir čiauškéjo taip paplonin-

dama liežuvėlį, jog tas kaipmat parodė jai švilpynę ir nusakė jos stebuklingas savybes. Dabar visos princesės mintys tik ir sukosi apie tai, kaip iš jo išsukti tą švilpynę. Ji pasirūpino visai tokią pat švilpynę, išsivadino ministrą pasivaikščioti ir po pavėsingu medžiu uždavė tokio gėralo, jog tam bergint sulipo blakstienos. Kai gerokai numigęs atsibudo, princesės nebebuvo nė kvapo, o su švilpynė, kurią turėjo kišenėje, jis negalėjo prisivilti nė vieno vienintelio kareivėlio.

Na kad nutaisė, tai nutaisė vyrą! Kapšiuko nebėr, skrybėlė pavogta, švilpynė dingusi — ką daryti? Iš brolių ką nors gauti nebebuvo jokios vilties, grįžti į dvarą nebeturėjo nė menkiausio noro. O jau kad pikta, o jau apmaudas kad ima — nė kur dėtis! Galų gale pašoko ir galvotrūkišiais nusidavė į mišką. Tenai klaidžiojo ilgai, labai ilgai, ir apie nieką daugiau negalvojo kaip tik apie tuos tris prarastus daiktus.

Vieną dieną pasitaikė, kad jis miško gilumoje rado tokią trobelę. Įėjo į vidų, žiūri — ten besas senas žilas žmogus. Tasai jį sutiko draugiškai, pasiteiravo, ko toks susirūpinęs. Ministras nusiminęs išsipasakojo visą istoriją ir klausė, ar negalėtų gauti kokios pagalbos.

— Pagelbėti tai aš galiu, — kalbėjo senis, — bet tu turėsi daryti viską taip, kaip aš sakysiu.

Ministras su noru prižadėjo taip daryti, tada atsiskyrėlis padavė jam pintinę ir tarė:

— Te tau pintinę obuolių. Tarp jų yra vienas, kur kas gražesnis už kitus, ir jis turi stebuklingą galią. Mat kas tik jo atsikanda, tam tuojau išauga ragai, kurių niekas nemoka nuimti. Tu dabar eik į miestą, sėskis prekyvietėje ir pardavinėk obuolius. To gražiausiojo niekaip neparduok pigiau kaip už guldeną. Šitokia kaina jo tikrai nepirks niekas kitas kaip tik pats karalius.

Ministras prižadėjo viską taip daryti, pasiskolino prastą rudinę ir nuėjo į miestą. Vaisių prekyvietėje atsisėdo ir pardavinėja obuolius. Daug kas praeinančiųjų norėjo pirkti tą didįjį, gražųjį obuolį, bet išgirdę kainą ir negalėdami nusiderėti, traukė sau nepirkę. Pagaliau atėjo karaliaus virėja, pamatė gražųjį obuolį ir užmokėjo brangią kainą nė kiek nesiderėjusi.

Dar tą pačią dieną ji padėjo ypatingą savo pirkinį ant pietų stalo ir jau iš anksto gardžiavosi pagyrimais, kurių tikėjosi. Visi stebėjosi obuolio gražumu, o kad jis buvo toks nekasdieniškas daiktas, tai jį supjausė į tris dalis. Vieną jų gavo karalius, kitą karalienė, trečią princesė. Visi trys atsikando, skaniai sukramtė, bet kai tik nurijo kąsneliuką — kad jūs būtumėt ma-

tę, kaip jie žiūrėjosi į kits kitą! Kiekvienam išdygo iš kaktos po du ragus, ir jie augo, augo nesiliaudami, ir vis greičiau, greičiau, ir beregint jie visi trys atrodė kaip tikrų tikriausi velniai. Pilyje kilo baisiausias sąmyšis, šaukė daktarą po daktaro, gėvaistą po vaisto — kaip nieko, taip, nieko. Ragai kokie buvo, tokie ir liko — ilgi, stiprūs.

Ministras, tą vertingąjį obuolį taip vykusiai pardavęs, džiaugėsi be galo. Pasiėmė pintinę ir nieko nelaukęs nudrožė atgal į mišką. Dantų neapčiaupdamas išpasakojo seniui apie gerą turgų ir apie tai, kaip puikiai atrodysianti princesė su ragais.

— Palūkėk,— tarė senis,— aš tau duosiu vaisto, tokio tepalo, kuriuo galėsi ragus nugydyti. Tik žiūrėk, kad pirma atgautum tuos tris savo daiktus.

Vos gavęs vaistą, ministras atsisveikino ir smagus išdūmė atgal į sostinės miestą. Pakeliui stabtelėjo vienoje užeigoje. Įėjo į vidų, atsisėdo patogiai prie stalo ir klausė, kokių čia naujienų girdėti.

— O, naujienų pas mus kiek tik gana! — kalbėjo užėigos svečiai.— Matai, mūsų ponybė ragais apaugo, ir niekas nemoka tų ragų nuimti.

— Čia tai aš galėčiau būti pats tikrasis meistras,— pasisakė jisai.— Aš moku ragus nugydyti taip, kad išnyks kaip nebuvę.

— Na, jei tu šitiek moki, tai tik eik ir prisistatyk karaliui dvare.

Jis persirengęs nuėjo į dvarą ir prašė pasakyti karaliui, kad atėjęs toksai gydytojas, kuris visus ragus kaipmat nugydas. Karalius, tai išgirdęs, liepė tą gydytoją tučtuojau kviesti pas jį ir prašė gelbėti. Ministras, niekieno nepažintas, išsiėmė vaistą, patepė juo karaliaus ragus, ir jų tučtuojau nebeliko nė ženklo. Karalius nebesižinojo kaip džiaugtis, atsikratęs tuo neregėtu papuošalu, ir šaukė žmoną. Ponia karalienė atėjo ragais padabinta ir net sušuko balsu pamačiusi, kad jos vyras toks pat koks seniau buvęs.

— Štai čia žmogus, kuris tave išgydys,— tarė karalius.

Ponia karalienė puolė prie svečio taip, jog vos jo nepartrenkė savo ragais, ir maldavo gydyti. Ministras daug nesiprašydino, patepė jai ragus savo vaistu, ir jie akies mirksniu dingo.

Karaliui pašaukus, įėjo ir raguota princesė. Ji net akis išvertė pamačiusi, kad jos tėvas motina jau be ragų, o pagalvojus, kad ji dabar viena vienintelė rūmuose bus raguota, ją siaubas suėmė. Ir kaip ji nudžiugo, kai tėvas privedė ją prie nepažįstamojo ir pasakė, jog štai čia esąs gelbėtojas. Ji mielai atkišo ra-

gus, kad tasai pateptų stebuklinguoju vaistu, bet — o baisybė! — ragai, užuot išnykę, ėmė augti dar labiau ir pasidarė gerokai ilgesni. Persigando visi, o labiausiai, žinoma, pati princesė.

Tuo tarpu nepažįstamasis šypsojosi ir sakė:

— Galbūt Jūsų Karališkoji Didenybė turi kokią neteisėtai įgytą brangenybę, kad vaistas veikia atvirkščiai?

Princesė, tatai išgirdusi, iš gėdos nuraudo kaip ugnis, šoko į savo kambarį ir atnešė stebuklingą kapšiuoką. Nepažįstamasis įsidėjo jį į kišenę ir vėl ėmė tepti ragus. Bet nei Ragai vėl sujudo augti ir gerai pailgėjo. Dabar princesė nebesižinojo kur dingti iš siaubo ir mėgino barti nepažįstamąjį.

Tasai vėl šypsojosi ir sakė:

— Jūsų Karališkoji Didenybė, matyt, turi dar vieną neteisėtai įgytą brangenybę, kad vaistas veikia atvirkščiai.

Raudona kaip ugnis iš gėdos princesė vėl eina į savo kambarį ir tuoj grįžta nešina skrybėle. Jis pasiima skrybėlę ir tepa ragus trečiąkart. O ragai vėl ima augti ir pamažu gražiai stiepiasi aukštin.

Dabar nepažįstamasis nebeduoda princesei aimanuoti nei bartis ir nieko nelaukęs sako:

— Jūsų Karališkoji Didenybė, matyt, turi dar vieną neteisėtai įgytą brangenybę, kad vaistas veikia atvirkščiai.

Princesė, raudona kaip ugnis iš gėdos, dar sykį lekia į savo kambarį ir kuo skubiausiai grįžta su švilpyne. Dabar nepažįstamasis tepa ragus ketvirtą kartą, ir jie tučtuojau dingsta.

Princesė taip džiaugėsi, jog aš net apsakyti nevalioju, o dėkojo taip, kaip dėkoja nenaudėliai. Ir karalius su karaliene nesitvėrė džiaugsmu, ir iškėlė tokią puotą, jog neįmanoma aprašyti, kokių ten buvo skanybių, tu liežuvį prarytum. O ministras patenkintas parsirado namo pas brolius. Ta proga jie ištaisė smagias vaises, ir ko jie turėjo ant stalo, tau irgi būtų buvę labai gardu.

NEREGĖTAS NEGIRDĖTAS MEDIS

Gyveno kitados toksai ūkininkas, jis turėjo tris sūnus, kurių vienas buvo labai kvailas ir visų vadinamas Hansu Kvaišeliu. Ko tik jis imdavosi, niekas jam nesisekdavo, ką tik jis čiupdavo, viskas krisdavo jam iš nagų. Tėvas jį lupdavo manydamas, kad nuo to sūnus pasidarys protingesnis, po kiekvienos kvailybės dyždavo jam kailį, bet tai nieko nepadėjo.

Sykį išaugo iš žemės keistas medis, nors ten niekas nebuvo sėklos sodinęs. Medis augo taip greitai, jog per keletą dienų pasidarė kaip bokštas aukštumo, o po poros savaičių jo viršūnė nyrėjo debesyse. Kaimo žmonės smalsavo, kaip ten kažin atrodo aukštybėse, bet ilgai neatsirado, kas ryžtųsi į tą medį lipti.

Toli ir plačiai sklido kalbos apie tą aukštą medį, jos pasiekė ir karaliaus dukterį. Ši užsimanė, kad būtinai kas nors jai nuskintų ir atneštų to medžio vaisių. Tam, kas drįs į jį įlipti, buvo pažadėtas didelis atlygis. Tuoj atsirado daugybė norinčių, ir visi ėmėsi ilgą kelionę po kelias poras medinių klumpių, nes turėjo protarpiais mesti klumpę žemėn, duodami apie save ženklą. Daugumas lipikų tačiau išdribo iš medžio, o kai kurie nei grįžo, nei klumpių mėtė. Hanso broliai irgi mėgino lipti, bet ir jiems sekėsi ne geriau už kitus.

Tada pasisiūlė kvaišelis Hansas. Jis prašė duoti į kelionę dvylika porų klumpių, įdėti valgio ir švininį kabli. Visi iš jo juokėsi, bet jis to neėmė į galvą ir susiruošęs iškeliavo. Žmonės palaukė vieną dieną manydami, kad jis tuoj sugrįš. Tik jie gavo stebėtis, kad jo klumpės, žiūrėkite, krinta ir krinta, ir visiška kiauurai pradilusios. Taip dėjosi ir kitas dienas, o kad klumpės krito vis smarkiau, tai žemėje likusieji suprato, jog tasai kvaišelis lipo vis aukščiau ir aukščiau.

Na, o kaip pačiam Hansui ėjosi? Lipęs palipęs kelias dienas, jis vieną vakarą aptiko medyje drevę, iš kurios sklido šviesa. Jis į tą drevę įlindo ir rado baisiai bjaurią bobą, bet toji priėmė jį gražiai, suruošė jam gerą vakarienę ir dar pataisė guolį pernaktoti. Pavakarieniavęs Hansas klausia, ar dar toli iki viršūnės.

— Hanseli mielas,— sako toji,— toli dar, gerokai toli. Aš esu tik pirmadienis, tau reikės kopti lig antradienio, paskui — lig trečiadienio, ir vis toliau, toliau, kol pasieksi šeštadienį. O šitą kai perlipsi, tai pats pamatysi, kaip toliau bus.

Kitą rytą Hansas iškeliavo vėl. Gavo lipti kelias dienas, kol pasiekė naują drevę. Joje gyveno ragana, antradienis, daug bjaurėsnė už pirmadienį. Hansas jos net bijojo iš pradžių. Bet kai ji prižadėjo jam gerą vakarienę, apsinakvojo pas ją. Rytą ji pamokė Hansą, kad reikia saugotis trečiadienio, nes tai esąs senis, kuris nepakenčias jokios žmogiškos būtybės. Hansas jos paklausė ir beužsuko tik pas ketvirtadienį. Tai buvo kuprota senė pasišiaušusiais plaukais ir didele raudona nosimi. Ne geriau atrodė ir penktadienis, ir šeštadienis, bet jos ir viena, ir kita priėmė Hansą draugiškai.

Dabar jau paskutinės Hanso klumpės buvo sudėvėtos, o kablys, kuriuo jis laikėsi, kad nenudrįbtų, visai atbukęs. Jam ne labai ir besinorėjo aukščiau lipti, na, bet apsisukus grįžti iš tokios aukštybės irgi netiko, tad kopė dar aukštyn. Greitai pasiekė akmens lubas, medžio kamieno kiaurai peraugtas. Susirado mažas dureles, atsidarė jas ir įėjo į didelę pievą. Čia jis nuvirto it apsvaigintas. Kai atsipeikėjo, pamatė priešais save aukso miestą, o viršum to miesto tvanojo tokia stipri šviesa, jog jo akys vos galėjo tvirti. Šalimais gulėjo numestas jo kablys, jau gavęs aukso rankeną. Medžio viršūnėje buvo galybė aukso vaisių, o pievoje šokinėjo aukso gyvuliai.

Hansas tarėsi atsidūręs danguje, ir jam norėjosi tenai likti. Kiti betgi sako, kad jis paskui nulipęs žemėn ir viską papasakojęs.

DVYLIKA BROLIŲ

Gyveno kitados toksai stalius. Jis turėjo dvylika sūnų. Jie kas sekmadienį gaudavo iš tėvo po dvylika grašių algos už savaitę. Šit vieną dieną jie ėmė šnekėti:

— Dvylika grašių jau darosi per maža.

Kai priėjo sekmadienis, jie pareikalavo mokėti po dvidešimt keturis grašius.

Tėvas tarė:

— Aš neištenku jums po tiek mokėti, jeigu jums per maža, tai patys pasidarykite meistrai ir žinokitės.

Sūnūs atsakė:

— Tėve, jei mes negausim tiek, kiek norim, tai skirsimės, išeisim iš tavo dirbtuvės.

Tėvas sutiko. Jie susiruošė ir jau kitą dieną iškeliavo. Negalėdami visi pas tą patį meistrą darbo gauti, o norėdami kartu būti, jie ėmė visi ir užsirašė tarnauti kariuomenėje husarais. Mitrriausias iš visų pasirodė jauniausiasis — tas per trejus metus iškilo į vachmistrus. Vyriausiasis tapo kapralu, o visi kiti liko eiliniaisiais kareiviais.

Sykį, kai kapralas ėjo sargybą, visi jo broliai nusikalto — neparėjo į kareivines iki po vidunakčio. Už tai jiems grėsė bausmė būti pavaišintiems paraku ir švinu. Tad jie visi susitarę pabėgo, privertę kartu sprukti ir kapralą. Jojo, jojo tris dienas per didelį mišką, nakvojo po medžiais, kentė alkį ir troškulį.

Ketvirtą rytą jie rado miške pilį užrakintais vartais. Vachmistras tarė:

— Jokim toliau, kaip bus taip!

Kai tik jis taip pasakė, pilies vartai braukš ir atsivėrė. Jie sujojo į gražų kiemą, rado arklides dvylikai žirgų. Kiekvienam žirgui buvo šieno ėdžiose, avižų lovyje, stovėjo dešimt statinaičių vandens. Broliai patenkinti sustatė tenai žirgus, tegul sau ėda.

Dabar broliai įsidrąsino ir žengė laiptais į pilies rūmus. Atidarę pirmąsias duris, rado erdvią valgomąją salę. Aplink stalą stovėjo dvidešimt keturios kėdės, ant stalo priešais jas — dvidešimt keturios lėkštės, šakutės, peiliai, šaukštai ir servetėlės, o ties kiekviena vieta — po tuščią stiklą. Viduryje — keturi dideli dubenys valgiam.

Matydamas visa tai, vachmistras, visų jauniausias, tarė:

— Broliai, štai stovi dvidešimt keturios kėdės. Tiek ateis tu, kas į jas sėsis, o mūsų tik dvylika. Užsitaisykit šautuvus ir pistoletus, išsitraukit kardus. Ant dvylikos kėdžių sėsim mes, o tarpuose paliksim dvylika tuščių. Jei matysim, kad pavojus, — šaukit ir kirskit! Jei tik dvylika ateis, tai mums bijoti, šiaip ar taip, nėra ko.

Lygiai dvyliktą valandą pilyje kažkas trinktelėjo, ir suėjo dvylika moterų — visos juodos kaip varno sparnas. Jos nusilenkė, husarai atsistojo, irgi nusilenkė, o kardus sukišo į makštis. Tada visi susėdo, juodos moterys ant kėdžių, kurios stovėjo tuščios tarp husarų. Bemat buvo įnešti karšti valgiai, stiklai pripilti vyno, ir valgyti, ir gerti buvo į valias. Jauniausiasis brolis ėmė samtį, prisipylė lėkštę ir jį padavė juodai moteriai, sėdinčiai šalia. Toji neėmė nieko valgyti ir samtį perdavė artimiausiam husarui. Visos dvylika moterų neėmė nieko ir nevalgė visai, ir ničnieko nekalbėjo.

Kai visi dvylika brolių pavalgė ir atsigėrė, juodos moterys pakilo. Vienuolika jų išėjo ir dingo, o dvyliktoji, jauniausioji, prie durų stabtelėjo ir pamojo pirštu jaunėliui broliui. Nebuvo ištarta nė garso, tad vachmistras atsistojo ir parodė pirštu sau į krūtinę. Ji linktelėjo galvą: taip, jis turįs prie jos prieiti. Kai tas prisitartino, moteris ėmė jį už rankos ir nuvedė į miegamąją salę. Ten stovėjo dvylika lovų, ant sienos tikėjo laikrodis.

Tik čia ta juoda moteris prakalbo ir tarė:

— Į kraštinę lovą gulk tu. Be ketvirčio vienuolika turite visi gulėti lovose. Lygiai vienuoliktą pasidarys šviesu. Tada atsiras dvylika nelabųjų, jie sueis čia, valgys ir gers. Jie kalbins jus, ragins keltis, bet jūs neatsiliepkite nė vienu žodžiu, nė gar-

so neišduokit. Jie trauks jus po vieną iš patalo, kiekvienam nupjaus galvą ir ją išmes. Tau betgi neatsitiks nieko, nes gulėsi kraštinėje lovoje, ir kol prieis tavo eilė, baigsis dvylika valanda. Jeigu ištersit, tai išvaduosit mus, dvylika seserų. Per dienas galėsit smagiai pramogauti sode. Yra tenai kėglinė, kur kamuočiai patys atgal atriada, o kėgliai patys kur reikia atsistoja. Vyno yra visą laiką, valgių atsiranda, kai prieina valgymo metas. Jūsų žirgai bus kasdien šeriami, girdomi ir šukuojami. Rytoj vienuoliktą valandą vėl matysimės prie stalo.

Jaunėlis dabar nuėjo atvesti brolių ir kalbėjo jiems:

— Eikit su manim ir pasiimkit stiklus,— nes šie stovėjo visą laiką netušti. Jis nuvedė juos į miegamąjį ir rodė, kame kuriam miegoti, pradėjęs nuo vyriausiojo, kapralo.

— Čia tavo lova.

Paskui iš eilės vis kitam:

— Šičia tavo,— ir taip visiems. O prie paskutiniosios sakė taip:

— O va šita mano.

Tada jis tiksliai persakė broliams, ką sužinojęs iš jauniausios sesers. Jis kalbėjo:

— Broliai, šventai laikykitės to, ką čia jums sakiau, o jei ne, tai mes draug su tomis dvylika moterų liksim amžinai užkeikti.

Broliai, su juo sutikdami, apsiėmė šventai laikytis visko, ką jis sakė.

Tuo tarpu priėjo ketvirta valanda, ir jie sėdo prie kavos. Paskui traukė į sodą, o vėliau, gerai prikirtę vakarienės, sugulė miegoti.

Artėjant vidunakčiui, kilo triukšmas, pasidarė šviesu, ir jie visi nubudo. Pikti nelabieji susirinko ir sakė:

— Ogi va, miega visi dvylika!

Jie lindo prie lovų, kalbino gulinčiuosius. Broliai tačiau nekalbėjo, nė nekrutėjo. Tada vienas ėmė didelį peilį, ir tie padaužos čiupo į nagą pirmąjį brolių, nupjovė jam galvą ir numetė šalin. Tada ėjo prie kito, taip prie visų paeiliui. Kai jau taisėsi prie jaunėlio brolio, numušė dvylika, ir išnyko viskas.

Rytą visi dvylika nubudo, ir tuoj kiekvienas griebėsi už galvos — ar dar ją tebeturi. Jie šnekėjo per kits kitą:

— Vakar gi jie mums galvas nupjaustė, o mes, še, kaip buvom, taip ir tebesam.

Jie atsikėlė, papusryčiavo, paskui nulipo žemyn, ėjo į arkides žirgų žiūrėti. Žirgai buvo jau iššukuoti, ir kiekvienam bu-

vo parūpinta sočiai šieno, avižų ir vandens. Paskui jie pramogavo sode, o dešimtą valandą sėdosi kaip ir vakar didžiojoje salėje. Po valandos suėjo vėl visos dvylika seserų, šiandien jau iki pusės baltos. Jos liko stovėti ir nusilenkė husarams, o šie atsistoję nusilenkė joms. Valgiai buvo paduoti kaip ir pirmą dieną, ir samtis keliavo iš rankų į rankas aplinkui, bet moterys nėmė burnon nė kashnelio ir nepratarė niekas nė žodžio. Kai privalgę jie pakilo, vienuolika seserų išėjo, tik jauniausioji vėl stabtelėjo prie durų. Ji pamajo vachmistruir ir su juo nuėjo į miegamąjį.

— Pirmą naktį jau praleidote,— kalbėjo ji.— Antrą naktį jie virins jus aliejuje ir nebegyvus mes į krūvą. Žiūrėkit, kad nė vienas nesuvaitotumėt, joku būdu. O rytoj vėl matysimės.

Ji dingo, o jis pasivijo brolius.

— Šiandien,— pasakė jiems,— būsite aliejuje virinami, daugiau nieko. Tik žiūrėkit, kad neprakalbėtumėt ir nesuvaitotumėt.

Ketvirtą valandą jie vėl valgė pavakarius, paskui pramogavo sode, o po vakarienės tuoj sugulė miegoti. Naktį, vienuoliktą valandą, kilo didelis triukšmas, pasidarė šviesu, ir sugužėjo tie dvidešimt keturi.

— Šiandien pas mus vėl tie patys nakvininkai kaip vakar,— sūkavo jie. Trainiojosi aplink lovas, siulė pinigų, mėtė juos ir įkalbinėjo imti, bet broliai neatsiliepė. Tada jie susikūrė ugnį, užkaitė didelį katilą aliejaus. Kai užvirė, jie griebė pirmąjį už kojų, įgrūdo stačia galva į verdantį aliejų, o po to nubloškė į šalį. Tada čiupo iš eilės kitą, paskui vėl kitą ir taip varėsi toliau, kol liko vien jaunėlis brolis, bet kaip tik tada numušė dvylika.

Rytą broliai subudo ir žiūrisi, ar nėra kame skaudulių. Visi tačiau buvo sveiki kaip niekur nieko, tad kalbėjosi:

— Žiū, taigi mums nieko nepasidarė!

Jie apsirėngė, nuėjo į salę pusryčiauti. Paskui aplankė savo žirgus, o tie buvo taip pašerti, pagirdyti ir išsukuoti kaip ir vakar, net husarų širdys džiaugėsi. Lig dešimtos jie pramogavo sode, tada susėdo valgomajame kaip ir vakar. Vienuoliktą suėjo dvylika seserų, kurios jau ligi kelių buvo baltos baltutėlės. Vėl samtis ėjo iš rankos į ranką, vėlgi nebuvo pratarta nė žodžio. Po valgio visi atsistojo, vienuolika seserų išėjo, o jauniausioji stabtelėjo tarpdury kaip anuos kartus ir pamajo vachmistruir. Tasai su ja nuėjo trečiąkart į miegamąjį.

Ten ji kalbėjo:

— Antrą naktį jau praleidote. Trečią naktį jus tik ugnyje iškeps ir į krūvą sumes, daugiau nieko jums nedarys. Bet štai ką aš tau pasakysiu: jei tarp jūsų yra vienas, kuris bijo, tai mums visiems dvidešimt keturiems blogai. Tada mes visi žuvę amžinai. Daugiau tau nieko pasakyti negaliu, rytoj matysimės vėl.

Ji prapuolė, o jis susišaukė brolius:

— Šiandien mus tik ugnyje iškeps, daugiau mums nieko neatsitiks. O ar yra tarp jūsų, kas labai bijo? — Jis nusikabino šautuvą nuo sienos ir pasakė: — Tą aš nušausiu tuojau pat!

Kiekvienas atsiliepė:

— Brolau, aš ne, aš ne!

Ir jis dėjosi esąs patenkintas.

Trečią dieną nė vienas jų nebuvo tikrai linksmas, ir laiką leido visi miegamajame. Vyno turėjo iki valios. Dešimtą valandą jie sugulė miegoti, o apie vienuoliktą kaip ir anas naktis kilo triukšmas, ir subildėjo tie dvidešimt keturi.

— Šitie ir vėl besą čia,— kalbėjo nelabieji.

Šį sykį padaužos ilgai nebedelsė, susikūrė ugnį. Griebė pirmą brolių ir įbloškė į ugnį, bet tas nė nekrustelėjo. Tada čiupo antrą, po to trečią ir taip visus iš eilės, bet visi laikėsi tvirtai. Kai priėjo prie vienuoliktojo, tas net susirietė iš baimės.

— Tave čiupsim į nagą taip pat kaip ir kitus,— kalbėjo jie ir griebė vienuoliktą brolių. Tas suaimanavo — ir akies mirksniu pasidarė tamsu, o nelabieji dingo.

Vachmistras klausėsi. Numušė dvylika, ir jis galvojo: „Dabar man nieko nebegali atsitikti“.

Jis ėmė šaukti brolius nuo pirmo ligi paskutinio, bet niekas neatsiliepė, niekas anei krust. Jis apgrabinėjo jų lovas — niekas jose negulėjo. Susirūpino: kas čia galėtų būti? Užžiebė šviessą — ir pats nustėro iš siaubo: visi jo broliai guli akmenimis pavirtę. Jam nulakstė miegai, o išaušus rytui nenorėjo nei valgyti, nei gerti.

Nuėjo pirmiausia į arklides žiūrėti, ar bent žirgai tebėra: stovėjo visą išsukuoti lig blizgėjimo, ir pašerti, ir pagirdyti sočiai. Sode pamatė sausą medį ir nustebo, nes kaip tik šičia jis su broliais linksmindavosi ir niekada jo neregėjo. Apsigrėžęs nuėjo į didžiąją salę ir atsisėdo į tą pat vietą, kur visada sėdėdavo. Vienuoliktą valandą suėjo visos dvylika seserų, bet jos vėl buvo juodos kaip pirmą dieną. Šiandien tačiau ir jis nevalgė nė kąsnelio, nieko neprisilietė.

Kai jos susėdo, jis prakalbo ir klausė:

— Kas dabar man bus?

Jam atsakė jauniausioji sesuo:

— Tu vienas dar gali mus išvaduoti. Še tau raktą: eik į arklidę, ten yra tavo guolis, lova, stalas ir kėdė. Ant sienos rasi šautuvą ir medžioklės maišą. Jeigu nieko nesumedžiosi, tu neturėsi ko valgyti ir būsi žuvęs. Už valandos kelio nuo čia yra paukščio lizdas. Jeigu nenuitaikysi laiko, kada kiaušinis skils ir nesugausi išriedėjusio paukščiuko, būsi žuvęs. Sode ant sausojo medžio užaugs trys obuoliai. Jeigu nenuitaikysi laiko, kada obuoliai kris, būsi žuvęs. Jeigu išėjęs medžioti paklysi, tu niekad iš girios nebeįsėsi ir būsi žuvęs. Už pusvalandžio kelio nuo čia yra penkių šimtų metų senumo medis, jis penkiasdešimties sieksnių aukščio, ir visas jo liemuo plynas, nė vienos šakelės ligi pat viršaus. Pačioje viršūnėje yra dievo paveikslas, tu turi į tą medį įlipti, paveikslą iškelti ir parnešti namo. Jeigu to nepadarysi, būsi žuvęs. Po metų mes vėl pasimatysim, jei būsi viską padaręs; jei tau nepavyks, tai visi liksim užkeikti amžinai.

Vos mergina baigė kalbėti, jis nudrožė į savo būstą, ėmė šautuvą, medžioklės maišą ir iškeliavo. Pasiekęs tą aukštą medį ir pamatęs, koks storas jo kamienas, jis buvo beprarandęs viltį. Atsiklaupė ir ėmė melstis, kad dievas padėtų. Tik jis spėjo nulenkti galvą, žiūri — paveikslas jau čia. Nudžiugęs parsinėšė jį namo ir pasikabino viršum lovos. Tada gulė nenusirengęs ir miegojo tris dienas ir tris naktis be trūkio, nenubusdamas, nevalgęs ir negėręs.

Ketvirtą dieną pabudo išalkęs, ėmė šautuvą ir išėjo į mišką medžioti. Pamatė puikų elnią, bet, kai jau buvo bešaunąs, žvėris pražuvo. Dar ir kelią paklydo vyras, ir turėjo miške nakvoti. Rytą už kelių žingsnių nuo savęs pamatė gražiausią pievą, nors vakar nerado, kaip iš miško išsigauti.

Ėjo, ėjo ligi pat pietų ir užėjo liūtą, lokį ir peslį, kurie gincijosi dėl negyvo arklio. Pamatęs, kas čia dedasi, jis išsitraukė didelį medžioklinį peilį ir tarė:

— Aš jums tuoj padalysiu! Liūtui te užpakalinę pusę, lokiui priešakinę, o pesliui — vidurius!

Gautosiomis dalimis visi buvo patenkinti ir tuoj dingo.

Jis toliau keliavo pamiške, palauke, kol sutemo naktis. Tada atsigulė miegoti po grynų dangumi, o kitą rytą traukė toliau iki vienuoliktos valandos. Tik šit kadgi riktėlėjo kažkas iš miško:

— Stok!

Sustojo persigandęs. Iš miško išlindo liūtas ir tarė:

— Mano mielas prince, išrauk vieną mano plauką.

Jis priėjo, išrovė plauką, o liūtas sako:

— Kai tau bus prastai, tu pagalvok apie mane.

Taip taręs, liūtas nuėjo sau ir daugiau nebesirodė.

Jaunėlis brolis drožė lauku toliau kokį pusvalandį. Tik ir vėl suriamamojo kažkas, ir iš miško išlindo lokys lepečkojįs.

— Mano mielas prince, išrauk iš mano gaurų vieną plauką, o jei kada tau bus prastai, pagalvok apie mane.

Vėl jis keliavo toliau kokį pusvalandį, tik šit iš miško dar sykį riktėlėjo kažkas:

— Stok!

Tai buvo peslys. Jis tarė:

— Mano mielas prince, išrauk vieną mano plunksnelę, ir jei tau kada bus prastai, pagalvok apie mane.

Kai priėjo vakaras, jaunėlis brolis atgulė miegoti miško pakraštyje. Rytą atsikėlė ir traukė toliau, bet, pagalvojęs apie pilį, jis net atsiduso. Ir šit jau stovi priešais jį liūtas:

— Mano mielas prince, ko pageidauji?

— Prašau nunešti mane į mano pilį.

— Sėsk ant manęs. O kaip norėtum keliauti — žeme ar oru?

— Norėčiau oru, kad nei tu, nei aš už nieko neužkliūtume,— tarė jaunėlis brolis. Žeme jį liūtas būtų nešęs per visus aštrumus, tai galėjo jį sudraskyti į gabaliukus. Tačiau liūtas jį gabeno tik ligi pusės kelio, tada pastatė ant žemės ir tarė:

— Atiduok mano plauką, dabar tau jo niekad nebeprireiks.

Jaunėlis plauką atidavė, ir liūtas dingo amžinai. Jis vėl atsiduso, ir šit priešais jį jau lokys bestovįs.

— Ko pageidauji, mano mielas prince?

— Norėčiau būti ant kalno, kur paukštis lizdą suka.

— Sėskis ant manęs. O kaip norėtum keliauti — žeme ar oru?

— Oru,— sakė,— kad nei tu, nei aš už nieko neužkliūtume.

Kai jie atsidūrė ant kalno, lokys tarė:

— Dabar atiduok mano plauką, tau jo niekad nebeprireiks.

Kai jis nuo tolo pamatė lizdą, kaip tik tuo metu iš jo išskrido jauniklis karvelis. Jis sušuko:

— Pesly, eikš greičiau į pagalbą, sugauk man tą karvelį!

Tik viens du — ir peslys atnešė jam karvelį.

— Atiduok mano plunksną,— tarė peslys,— tau dabar jos niekad nebeprireiks.

Jis atidavė plunksną, ir peslys dingo amžinai.

Dabar jis patraukė namo, atrado gražiausiai pilį, įėjo į savo kambarį ir pasitupdė ant stalo karvelį. Tada ėmė baltą skarytę ir nudrožė prie to sausojo medžio. Priėjęs pamatė tris obuolius, kabančius ant plonutėlio plaušelio. Vos spėjo pribėgti — obuoliai tik bunt ant skarytės. Įsinešęs į vidų, skarytę atskleidė ir obuolių vietoj rado tris karvelius. Jis atidarė langą, visi keturi karveliai padėjoję išskrido. Jie lėkė nulėkė, ir veikiai jo akys jų nebematė. Dabar jis atgulė miego. Toji naktis buvo paskutinė, kad jis gulė į lovą alkānas.

Rytą nubudo, girdi — muzika groja, armos šaudo trenkia. Pasižiūri pro langą — kareivių pulkų pulkai. Kažkas pasibeldė į duris. Jis šūktelėjo. Įėjo tarnai, nešini karaliaus rūbais ir karaliaus sostu. Jie nuvilko jam medžioklio drabužius, o aprenė karaliaus rūbais. Tada jis gavo sėstis į sostą ir laukti, kol daugiau kas ateis.

Netrukus atsirado visos dvylika princesių. Pasibeldė į duris. Suėjusios puolė jam į kojas ir dėkojo už išvadavimą. O jauniausioji sakė:

— Dabar pasirink vieną iš mūsų, kuriai už tavęs tekėti.

Jis atsakė:

— Su tavim aš visada kalbėjau, tave dabar aš myliu, tu turi už manęs tekėti ir būti karalienė!

Jis prisiminė brolius ir klausė karalienę, kur jie galėtų būti.

— Jie dar tebėra suakmenėję, — atsakė toji, nuvedė jį į lobų podėlių ir padavė aukso lazdelę. — Imk šią lazdelę, suduok ją kiekvienam, ir jie atsigaus.

Jis stuktelėjo kiekvienam pamažėli, tik tam, kuris suvaitojo, pylė tris kartus stipriai.

— Ai broli, nenušk! — prakalbo tasai atsigavęs. O jaunėlis jam taip atitarė:

— Ogi aš per tave turėjau ištikus metus baladotis po pasaulį ir tiek visko prisikentėti, kad visus išvaduočiau.

Tie vienuolika brolių kiekvienas vedė po princesę, o jauniausiasis, jau karalius, padarė juos generolais. Jie tačiau negalėjo sužinoti, kur jų tėvas motina, nes pas juos niekaip neberado kelio.

Uolos girioje pavirto namais, o kur buvo miškas, atsirado gražiausias miestas ir plati gyvenama šalis, kurioje jie leido dienas sau laimingi ir patenkinti.

DU MENININKAI

Vieną sekmadienį susiėjo smuklėje auksakalys ir burtininkas. Vienas ir kitas ėmė girtis savuoju menu. Nė katras nenorėjo nusileisti, tad įkaitę ryžosi kišenes pravėdinti. Jie sukirto lažybų iš trijų šimtų guldenų: juos gausias tas, katras po savaitės parodysiąs didesnę meno veikalą.

Auksakalys jau pirmadienį ėmėsi darbo ir visui visą dieną kiūtojo dirbtuvėje. Jei kas sakė, jog reikia ir pasilsėti, tai jis manė sau vienas: „Tau bepigū šnekėti, tu nežinai, ką man šitai reiškia“.

Tuo tarpu burtininkas laikėsi taip, tarytum jam nėra nerūpėtų lažybos, kiekvieną dieną uoliai lankė smuklę ir nusigerdavo iki kvaitulio. Auksakalys, matydamas, kaip jo lažybų varžovas aplaidžiai į jas žiūri, nė kiek neabejojo laimėsias. Tačiau kai savaitė ketino tuoj baigtis ir jau priėjo penktadienis, sukruoto triūsti ir burtininkas, kad laiku galėtų parodyti savo meno vertę.

Sekmadienį vėl abu menininkai susiėjo smuklėje ir sakė vienas kitam:

— Na, pažiūrėsim, ką tu turi.

Čia auksakalys paprašė atnešti didelį dubenį su vandeniu, išsiėmė kelias aukso žuvelės ir suleido į jį. Žuvelės ėmė plaukioti, šokčioti kaip gyvos, ir jam jau rodėsi, kad burtininkas niekaip negalės parodyti tolygaus meno.

O burtininkas tik nusijuokė, išsitraukė iš kišenės du sparnus ir prisitaisė juos už pečių. Tada pakilo nuo žemės, išplasnėjo pro langą ir apskrido triskart aplink smuklę. Aplekia kartą, pažiūri pro langą į vidų — taip duoda ženklą, kad vėl vieną ratą apsuko. Auksakalys vos bevaliojo savo akimis tikėti, bet juk negali netikėti tuo, ką matai, užtat kai burtininkas po trečio rato įskrido pro langą vidun, nebeliko nieko kito, kaip tik atidaryti kapšą ir išmokėti tris šimtus guldenų.

Burtininkas turėjo sūnų, kuriam tėvo skraidymas taip patiko, jog prisimygęs kaulijo ir kaulijo duoti jam bent sykį paskraidyti. Jis prisitaisė už pečių sparnus ir pakilo. Tačiau kai atsidūrė aukštybėse, tai suskato dumti kaip vėjas ir dabar jau galėjo daryti ką tik įmanydamas — niekaip nebeįstengė nusileisti. Jam net galva svaigo pažiūrėjus į žemę, kai apačioje lėkte lėkė kaimas po kaimo, miestas po miesto.

Ilgą laiką šitaip skridus, galų gale jam pavyko nusileisti žemėn tolimoje, labai tolimoje šalyje. Nusileidęs dairėsi aplinkui

ir matė tiktai kelis kiaulių piemenis, kurie spoksojo į jį ir kvaili, nežinodami, kaip jis čia galėjo atskristi. Jis ilgai nesusiprotėjo, ką tiems piemenims sakyti, nes tiek ilgai skrisdamas baisiai išalko, net pilvas prie nugaros prilipo. Užtat pirmiausia jis paprašė trupučio duonos. Piemenims rodėsi keista, kad šaunas jaunas ponas, gražiai apsirengęs, oru skriste atskridęs, prašo sausos duonos. Bet jis maldaute maldavo, ir iš visko matėsi, kad jis baisiai nuvargęs, tad piemenims jo pagailo, jie davė ne tik duonos alkiui numalšinti, bet ir parūpino darbo, kad pats užsipelnytų iš ko gyventi. Tuo burtininko sūnus tik džiaugėsi ir liko su piemenimis.

Netoli tos vietos, kur kiaulės ganėsi, gyveno tos šalies karalius. Jis turėjo neregėtai gražią dukterį ir laikė ją visada užrakintą, kad niekas negalėtų prieiti. Jis liepdavo net jos kambario aslą pelenais išbarstyti, kad būtų tuojau matyti, jei tiktai kas drįstų aplankyti jo dukterį.

Ir burtininko sūnus išgirdo apie gražią karalaitę ir jos griežtą tėvą.

„Na palaukš,— galvojo jis,— aš vis tiek pas ją išigausiu, nors kažin kaip bus užrakinta ir užsklęsta“.

Jis ėmė sparnus, prisitaisė ir nuskrido prie karalaitės langgo. Storu stipriu balsu jai sušuko:

— Aš esu angelas Gabrielis, iš dangaus atsiųstas tavęs iš nelaisvės vaduoti!

Taip pasakęs nuskrido, paskui vėl grįžo antrą ir trečią kartą ir kalbėjo tuos pačius žodžius. Kartą ir į vidų įskrido pro langą, ir koją pastatė ant pelenuotos aslos, ir pėda aiškiai regima liko.

Vos tik spėjo „angelas Gabrielis“ išskristi — atėjo karalius į dukters kambarį ir pamatė pėdą pelenuotoje asloje. Pasidarė raudonas ir vėžys iš pykčio ir tučtuojau davė įsakymą visiems valdiniamis prisistatyti. Kai susirinko vyrai iš visų karalystės kraštų ir galų, kiekvienas turėjo duotis patikrinamas, ar ne jo kojos toji pėda karalaitės kambaryje. Tikrino, matavo ir vis nerado, kieno pėda. Jau manė karalius, kad visas jo triūsas nueis niekais. Vieną dieną pro karaliaus pilį ėjo trys kiauliagianiai. Karalius pastebėjo, kad šitie dar nėra įvykdę jo įsakymo, ir pasišaukė juos pas save. Jie irgi turėjo duoti sulyginti kojas su ana pėda. Ir išties, tikrinant jų kojas, karalius užriko įdūkęs:

— Aha, tai tu tas įžūlus nenaudėlis, drįsęs lįsti pas mano dukterį! Tu man atsakysi už tai!

Karaliaus užpultasis buvo ne kas kitas, tik kiauliaganys, kuris turėjo sparnus.

Dabar karalius liepė dukterį ir tą kiauliaganį uždaryti atskiruose būstuose, o jis abiem sugalvosias tinkamą bausmę. Kiauliaganys, tatai išgirdęs, pakeltu balsu šaukė:

— O karaliau, jeigu leistumei man prašyti dar vieno vienintelio dalyko, tai po to tegu mane ištinka bet kokia bausmė!

— Ko nori dar? — klausė karalius.

— Maldauju, kad leistumei vieną vienintelį kartą pabučiuoti tavo dukterį, prieš išsiskiriant su ja amžinai.

Karalius leido. O kai karalaitė priėjo artyn, kiauliaganys kuo greičiausiai puolė prie jos, stvėrė į glėbį ir stipriai, saldžiai pabučiavo. Po to jos nebepaleido, o sumosavo sparnais, išvasnojo pro langą ir karalaitę išskraidino į erdves.

Kiauliaganys lėkė su ta gražia mergina savo tėvynės linkui. Ilgai ilgai skridęs, galų gale pasiekė savąjį kraštą ir užėjo į artimiausią smuklę. Čia svečiai kaip tik šnekėjosi, kad prieš keletą metų burtininko sūnus išskridęs su stebuklingais sparnais. Jis klausėsi valandėlę tos šnekos. Pagaliau atsistojo, priėjo prie tų svečių ir tarė:

— Burtininko sūnus, apie kurį jūs šnekate, stovi priešais jus, o šita graži mergina yra karalaitė, kurią aš parsinešiau kaip nuotaką.

Svečiai žiūrėjo į jį išpūtę akis, o kai pažino, kad čia tas pats, kur buvo išskridęs prieš keletą metų, tai didžiai stebėjosi jo sugrįžimu.

O burtininko sūnus atšoko vestuves su gražia karalaitė ir gyveno su ja laimingai iki pat dienų galo.

SEPTYNIOS STIRNOS

Buvo kitados grafas, kuris turėjo begalę miškų ir tarnų. Jam didžiausias smagumas būdavo sėsti ant žirgo ir medžioti miško žvėris. Bemedžiodamas jis kai kada atsidurdavo atstu nuo savo palydos.

Vieną dieną jis pamatė baltą stirną, kuri dūmė per pievą kaip vėjas. Jis suragino žirgą ir leidosi vytis tą taurų žvėrelį. Besivydamas veikia dingo visiems iš akių. Stirna lėkė ir lėkė, o jis vijosi be atvangos, kol pamatė besąs kažin kur nuklydęs, ir niekas nebeatsiliepė į jo rago garsus. Tad jis jojo toliau žvė-

reliui iš paskos, iki išėjo į erdvią, gražią pievą, kurioje — nuostabus dalykas — ganėsi dar šešios stirnos. Šitos irgi buvo baltos, o viena iš jų, kiek didesnė už kitas, turėjo aukso antkaklę. Grafas mėgino keliskart šauti, bet nė sykio nepataikė. Septynios stirnos skriejo, o grafas — iš paskos. Jos dūmė per tankius miškus, pievomis ir kalnais, kol galų gale pasiekė didelę pilį, kuri atrodė negyvenama. Vartai buvo užrakinti, abipus jų stovėjo sargyboje po liūtą.

Vartai atsivėrė, stirnos sulėkė į pilį, o jas įsivijo raitas grafas. Tada kitoje kiemo pusėje atsivėrė antri vartai, ir stirnos pro juos šaute iššovė lauk. Nespėjo grafas šokti joms iš paskos — abeji vartai užsivėrė, ir grafas liko uždarytas.

Tada jis nusėdė nuo žirgo, pririšo jį ir kopė į viršutinius rūmų aukštus pažiūrėti kambarių, salių. Sienos buvo auksinės, stovėjo aukso stalai, kėdės ir lovos. Viename iš mažesniųjų kambarių kabėjo didelis veidrodis su plačiais aukso rėmais. Iš už jo kyšojo pergamento raštas. Grafas ėmė tą pergamentą ir perskaitė: „Kas išvaduos karalaitę, tam atiteks visa jos karalystė. Tačiau jis pirma turės nugalėti milžiną vaiduoklį, kuris kiekvieną naktį nuo dvyliktos iki pirmos būna pilyje, siautėja ir prie aukso stalų valgo, geria“.

Grafas ryžosi stoti į kovą su tuo pabaisa. Jis dar pavalgė, sėdęs prie vieno auksinio stalo, ir atsigulė į auksinę lovą miegoti. Apie vidunaktį nubudo, girdi — kažkas atlipa laiptais, ir baisiai žvanga grandinės. Pasirodė juodas vyras, jam vidury kaktos buvo viena akis, ir ji taip stipriai švietė, jog visas būstas nušvito. Tas juodis buvo apžėlęs tankiais plaukais, o jo kaklas apvyniotas grandinėmis.

Grafas, vos jį išvydęs, pašoko ir kirto jam į galvą, ir taip gerai pataikė, jog vienu kirčiu perskėlė ją visiškai. Dar pabaisa spėjo pasakyti, kad grafas galįs pabučiuoti tą stirną, kur su auksine antkakle. Tada grafas atgulė iš naujo ir miegojo iki ryto.

Pabudęs atsikėlė ir nusileido laiptais į kiemą. Čia jis vėl pamatė septynias stirnas, kurios jį vakar atvedė į šią pilį. Jis priėjo ir pabučiavo jų didžiausiąją. Akimirksniu stojos priešais jį septynios mergaitės baltais rūbais, o gražiausioji dėvėjo aukso antkaklę. Gražuolė dėkojo grafui ir sakė: ji esanti šios šalies karalaitė, ji ir jos palydovės buvusios to bjauraus milžino paverstos stirnomis. Jau daug ką jos buvusios į šią pilį atvedusios, bet niekam nepavykė jų išvaduoti.

Karalaitė susituokė su savo išgelbėtoju, ir, jei dar nenumirė, tebygvena abu laimingi lig pat šiol.

KARALIUS PELENAITIS

Buvo kitados toksai karalius, kuris turėjo vienturtę dukterį. Kai suėjo jai septyniolika metų, karalius sykį susimanė joti į kelionę. Mergaitė jam pastojo kelią ir prašė:

— Tėveli, parneškite man tą, kas atskridęs nusileis ant jūsų skrybėlės.

Karalius ašisveikino ir išjojo. Keliavo jau visą valandą, ir vis niekas prie jo neskrido. Tik kai įjojo į mišką, atlėkė paukštis ir nusileido jam ant skrybėlės. Jis tuojau tą paukštį pagavo, suvyniojo į skepetaitę ir parnešė dukteriai. Mergina jį paėmė švelnutėliai į rankas ir nusinešė į savo kambarį. Ten ji ėmė vyti, numaudė jame paukštelį ir suvystė į naują skepetą. Vakare pasiėmė jį į patalą ir apkamšė savo apklotu.

Kiekvieną dieną karalaitė tą paukštį maitino, girdė, maudė vyne ir vystė į vis naujas skepetas. Kasnakt miegojo su juo patale.

Taip dėjosi visus metus, o tik paskutinę naktį paukštis pavirto gražiu princu. Rytą jiedu abu atsikėlė, nuėjo pas karalių, ir mergina tarė:

— Tėveli, šis princas yra tas pats paukštelis, kurį aš visus metus globojau!

Matote, ji savo rūpestinga globa išvadavo jį iš burtų galios, tačiau princas tegalėjo su ja pabūti tris dienas, o paskui jam reikėjo iškelti.

— Mieloji mano nuotaka, — kalbėjo jai princas, — aš tavęs nepametu, bet šičia negaliu su tavim susituokti. Aš vadinuosi karalius Pelenaitis. Kelionė į mano šalį trunka metus ten ir metus atgal. Jei aš po dvejų metų negrįšiu, tai žinok, jog esu miręs. Bet tu gali apie mane teirautis mano šalyje.

Taip pasakęs, jos mieliausiasis iškeliavo, o ji laukė, laukė ir laukė jo sugrįžtant, ir vis nesulaukė. Galų gale ryžosi vykti į aną šalį jo ieškoti. Ji pasiėmė aukso apyrankę, aukso šukas, aukso lyrą ir ištraukė į kelią. Po labai labai ilgos kelionės ji pasiekė jo karalystę ir ten, jo pilyje, stojo už tarnaitę.

Niekas nebūtų nė pamanęs, kad ji karalaitė, nes vilkėjo pras-tais drabužiais ir prašėsi darbo. Nepažįstamą merginą tenai iš pasigailėjimo priėmė už antrąją tarnaitę. Ji veikiai sužinojo, kad jos mieliausiasis turįs nuotaką, šios šalies princesę, ir po trijų dienų būsiančios vestuvės.

Dabar ji eina pas pirmąją tarnaitę ir siūlo jai aukso apyrankę, jeigu toji prileisianti ją prie karaliaus durų.

— Tu čionai tik pirma diena, o jau nori, kad leisčiau tave prie karaliaus durų,— sako anoji,— juk jei tave tenai užklups, tai mudviem abiem galvas nukirs!

Tačiau aukso apyrankė taip traukė kambarinei akį, jog ji galų gale leido karalaitę priėti prie durų.

Vidunaktį toji prisėlino prie karaliaus durų ir šaukia:

*Karaliau Pelenaiti,
aš tave maudžiau vyneliu,
aš tave vysčiau šilko vystyklėliu,
o, mano mieliausias, brangiausias kūdiki!*

Ir po to ji greit nubėgo į savo kambarį. Karalius tuoj pabudo. Atsikėlė ir liepė pažiūrėti, kas buvo prie jo durų. Niekas tačiau nerado nieko, nes tarnaitė jau gulėjo lovoje ir dėjosi mieganti.

Kitądien ji vėl prašėsi leidžiama prie karaliaus durų. Kambarinė, tiesa, nenorėjo leisti, bet aukso šukos jai taip patiko, jog susigundžiusi leido ir vėl.

Vidunaktį ji kaip vakar prisėlino prie jo durų ir šaukia:

*Karaliau Pelenaiti,
aš tave maudžiau vyneliu,
aš tave vysčiau šilko vystyklėliu,
o, mano mieliausias, brangiausias kūdiki!*

Po to ji greitai nubėgo, ir vėl jis jos nerado.

Trečią dieną ji dar sykį eina pas kambarinę:

— Labai tave prašau, leisk man trečią sykį prie karaliaus durų! Aš tau duosiu aukso lyrą!

Kambarinė ir šį sykį iš pradžių nenorėjo sutikti, bet aukso lyra baisiai jos akis traukė, ji susimagino, galiausiai pasidavė ir leido.

O karalius tą naktį turėjo savo kambaryje pasistatęs keturis sargus.

Karalaitė vėl prisėlino prie durų ir šaukia:

*Karaliau Pelenaiti,
aš tave maudžiau vyneliu,
aš tave vysčiau šilko vystyklėliu,
o, mano mieliausias, brangiausias kūdiki!*

Išpuolė visi keturi vyrai iš karaliaus miegamojo ir sučiupo merginą, nebespėjusią nubėgti. Užžiebė šviesą pažiūrėti, kas ji tokia.

— Ko tau reikia prie mano durų jau trečia naktis? — klausė karalius rūščiai.— Aš liepsiu tave nugalabyti už tai.

— Kaip tu gali liepti mane nugalabyti, juk tu ištisus metus pas mane paukščiu išbuvai!

Tie žodžiai sukretė karalių gilių giliausiai, ir jam būtų buvę smagiai, jei pirma nebūtų prabilęs taip rūščiai.

— Aš tave vynu maudžiau, aš tave savąja šilko skepetaite vysčiau, kad tu atgautum žmogaus pavidalą!

Tada karalius paėmė ją ant rankų ir nusinešė į savo kambarį. Jie ten išbuvo drauge visą naktį ir aptarė, ką daryti. Rytą jis nusiuntė žinią antrajai nuotakai, kad jos nevesiaš, nes atėjusi karalaitė, kuri ją išvadavusi iš paukščio būvio. Greitai po to jie iškėlė vestuves, ir ji nusiuntė žygūnus į savo tėviškę pranešti, kaip laimingai viskas baigėsi.

UŽBŪRTA PRINCO NUOTAKA

Buvo kitados toksai karalius, kuris turėjo vienturtį sūnų. Vieną žiemos dieną sningant princas išėjo į sodą. Jis išsiplovė lazdelę ir genėjo ją, o begenėdamas užsigavo pirštą, ir kraujas ėmė lašėti ant sniego. Įėjo į vidų, ten jam užrišo pirštą, ir jis tarė karaliui:

— Tėve, isipjoviau pirštą, o kraujas taip gražiai atrodė ant sniego, jog aš norėčiau rasti tokią nuotaką, kad būtų balta kaip sniegas ir raudona kaip kraujas.

Karalius jam pasakė:

— Jei tu nori tokios nuotakos, tai turėsi keliauti toli, į svečias šalis.

Tad sūnus susiruošė ir traukė į pasaulį. Keliavo ištisus metus, bet vis nerado nuotakos, kokios norėjo. Pagaliau jis priėjo didelį miestą ir vaikštinėjo po jį tris dienas. Tik vienoje vietoje mato — sėdi prie lango nuostabaus gražumo mergaitė, kaip tik tokia, kokios jis troško. Bet ten visos durys buvo užrakintos, ir jis negalėjo patekti į vidų. Jis klausė, kaip pas ją įeiti. Gražioji mergina sakė:

— Eik į turgų, ten sėdi baisiai bjauri boba ir pardavinėja vaisius. Nusipirk iš jos kriaušių, riešutų ir obuolių, tada sugrįžk čia.

Nuėjęs į turgų, jau iš tolo pamatė tą senę sėdint. Prieina artyn — ji tokia šlykšti, jog net koktu darosi, bet jis vis tiek pirko iš jos vaisių ir jais nešinas nuėjo prie mergaitės namo.

Dabar gražioji mergina sako jam:

— Imk peilį ir perskelk vieną riešutą!

Kai tik jis riešutą perskėlė, tuoj visos durys pačios atsidarė, ir jis galėjo įeiti. Mergaitė priėmė jį draugiškai, o kai jis paprašė, kad už jo tekėtų, ji mielai sutiko. Tačiau ji bijojo savo motinos, nes toji buvo pikta burtininkė. Užtat jiedu sutarė pabėgti. Mergaitė paėmė nuo stalo indelį su tepalu ir patėpė karalaičiui pažastis. Paskui stvėrė burtų lazdele, ir jiedu abu išskrido pro langą. Močia pareina namo, žiūri — durys atlapos, langai atdari, o dukters nė kvapo. Ji greit greit susiruošia ir šoka vytis.

Mergaitė pamato, kad močia atsiveja, ir sako karalaičiui:

— Mano motina baigia prisivyti, mesk žemėn obuolius!

Kai tik jis numetė, tuoj užpakal jų sutyvuliavo didelės marios. Senė gavo sustoti, bet pasilsėjusi ėmė vytis dar smarkiau, perlėkė marias ir greit jau buvo visai arti.

Tada mergaitė tarė:

— Motina vėl mums ant kulnų, mesk kriaušes!

Jis metė — ir atsirado didžiausias miškas, medžiai tokie aukšti, kad senė per juos vos įstengė persikeberioti. Ji vėl turėjo sustoti pasilsėti, bet neilgai trukus jau vijosi pridurmu. Mergaitė skubiai sulaužė į tris gabalus burtų lazdele ir numetė žemėn. Tuoj atsirado plati dykuma, ir vijikė joje nebesusigaudė.

— Dabar mesk riešutus! — sušuko mergaitė. Iš riešutų išpuolė gyvatės, žvėrys visokie ir sudraskė tą nelabėlę.

Kitą dieną jiedu atvyko į karalaičio šalį. Pavakare užsuko į užeigą priemiestyje ir ten apsistojo nakvoti. O užeigos šeimininkė buvo burtininkė ir turėjo septyniolikos metų dukterį, neregėto bjaurumo mergaitę. Motina jai ir sako:

— Tu gali pasidaryti karalienė. Še tau adatą, ją įsmeigsi tai nakvoti apsistojusiai merginai į galvą, kai miegos, ir atidarysi langą. Ji pavirs balande ir išskris. Tu tada langą uždarysi ir atsigulsi šalia jo. O kai jis rytą nubudęs klaus, kodėl taip baisiai atrodo, tu sakyk — todėl, kad labai nuvargusi po kelionės.

Dukteriai sumanymas patiko, ji ėmė adatą ir įsmeigė miegančiai į galvą. Tuoj gražuolė virto balande ir išskrido, o negražuolė atsigulė lovon į jos vietą. Kai jis rytą nubudo ir į ją pažiūrėjo, jį pagavo išgąstis.

— Aš nebežinau, ar čia tu, ar ne tu,— klausė jis.

Ji atsakė:

— Čia aš, taip, o tokia pasidariau todėl, kad kelionėje labai privargau; paskiau aš vėl būsiu graži.

Po to jie susėdo į karietą ir važiavo į pilį, kur jų laukė karalius. Jiems atvykus, karalius ėjo jų pasitikti ir pats atidarė karietą. Tačiau kaip jis išsigando, kai pamatė užėigos šeimininkės dukterį! Jam visas džiaugsmas išgaravo, ir po to tarė sūnui:

— Sūnau, kiek daug tu laimėjai per tuos dvejus metus! Ir tokią baidyklę tu man pargabenai į pilį.

— Tėve,— atitarė princas,— ji todėl tokia, kad labai privargusi po ilgos kelionės, paskiau mano nuotaka pasidarys vėl graži kaip buvusi.

O užėigos šeimininkės duktė gavo kambarį ir daugybę patarnautojų.

Praėjo šešios savaitės, ir vieną rytą atskrido prie princo lango balandėlė. Kai jis atidarė, toji nulėkė. Jis pritaisė virvelę prie lango varstomosios dalies, ir, kai tik paukštelė nusileido ant palangės, jis patraukė, ir balandėlė jau buvo kambary. Ji nutūpė ant stalo ir vaikštinėjo po jį.

Labai apsidžiaugęs, princas nubėgo pas tėvą ir sako:

— Aš pagavau labai gražią balandę, eikš pasižiūrėti!

Karalius atėjo, o paukštelė tebevaikštinėjo po stalą.

— Tikrai graži balandėlė,— sakė jis. Beglostydamas apčiuopė kažką ant jos galvutės, pažiūrėjo iš arčiau ir rado adatos storagalį. Jis suėmė ir ištraukė adatą. Pasigirdo trenksmas — ir prieš tėvą su sūnumi stojosi ant stalo graži panelė.

Karalaitis ją nukėlė, apkabino meiliai ir tarė:

— Tėve, tai šit toji, kurią aš išsirinkau, kuri su manim čionai atkeliavol!

— Šita man patinka,— tarė karalius,— ji tokia nuotaka, kokios tu norėjai.

Jie klausė, kaip pasidarė, kad ji balande virto, ir ji išpasakojo viską. Dabar karalius pakvietė užėigos šeimininkę į puotą pilyje. Toji nelabėlė atėjo ir sėdo prie stalo draug su savo dukteria. Kai jau buvo pavalgę ir pagėrę, karalius ir klausia užėigos šeimininkę:

— Ką reikia daryti tam, kas žmogui atima gyvybę?

Ji atsakė:

— Striukai drūtai — toks turi būti sudegintas ant laužo!

— Tad čia yra ištarmė jums abiem,— tarė karalius.

Laužas jau buvo sukrautas, abi piktadares išvedė ir bloškė į ugnį. Tada tik atvedė iš kambario gražuolę. Stalas buvo iš naujo apdėtas, kaip dera puotai, ir jie linksmai kėlė vestuves.

GYVATĖ MERGINA

Karas baigėsi, ir karalius darė kariuomenės peržiūrą. Vyrai buvo išrikiuoti eilėmis, o karalius jojo palei tas eiles ir žiūrėjo. Taip bežiūrint, jam labiausiai patiko trys kareiviai, vienas visiškai jaunutis ir du seniai. Karalius liepė tiems trims kareiviams kitą dieną ateiti į pilį. Kai jie skirtą valandą prisistatė, karalius davė pasirinkti, ko norėtų: ar visą gyvenimą be mažiausio rūpesčio jo išlaikomi namie gyventi, ar gauti po tris tūkstančius guldenų į kišenę ir keliauti kur patinka.

Visi trys apsisprendė keliauti po pasaulį, o kai tik gavo pinigų, tuoj susiruošė ir išvyko. Netoli tepaėję, atsidūrė dideliame, tankiame miške. Eina, eina, jau ir vakaras, o miškas nesibaigia. Apsinakvojo. Ryto metą jie galų gale išsigavo iš to miško. Priešais išvydo kalną, o ant to kalno stovėjo puiki pilis. Jaunėlis norėjo tuoj lipti į kalną, bet abu seniai kalbėjo:

— O ką mes ten veiksime? Mes norim valgyti, norim gerti, tai verčiau susieškokim kokią karčemą.

Ir jiedu nuėjo į kaimą kalno papėdėje, o jaunėlis nuo jų atsiskyrė ir patraukė į pilį.

Šit jis jau stovi priešais didelius atdarus vartus. Sargo jokio nematyti, visame kieme irgi niekas nesirodo, tad jis įeina ir kopla laiptais aukštyn. Žengia į koridorių, bet ir čia nė gyvos dvasios. Galų gale prieina prabangią salę. Joje stovi didelis stalas, apdėtas skaniausiais kvepiančiais valgiais. O vidury stalo — didelė lėkštė, tuščia. Jis dairosi šen ir ten, ar neateis kas nors, tačiau niekas iš niekur nesirodo, tad jis sėdasi prie stalo ir valgo visų patiekalų, kiek tik širdis priima. Sėdi jis sau skaniai prisidrožęs, gera jam. Tik šit girdi — beldžiasi kažkas į duris.

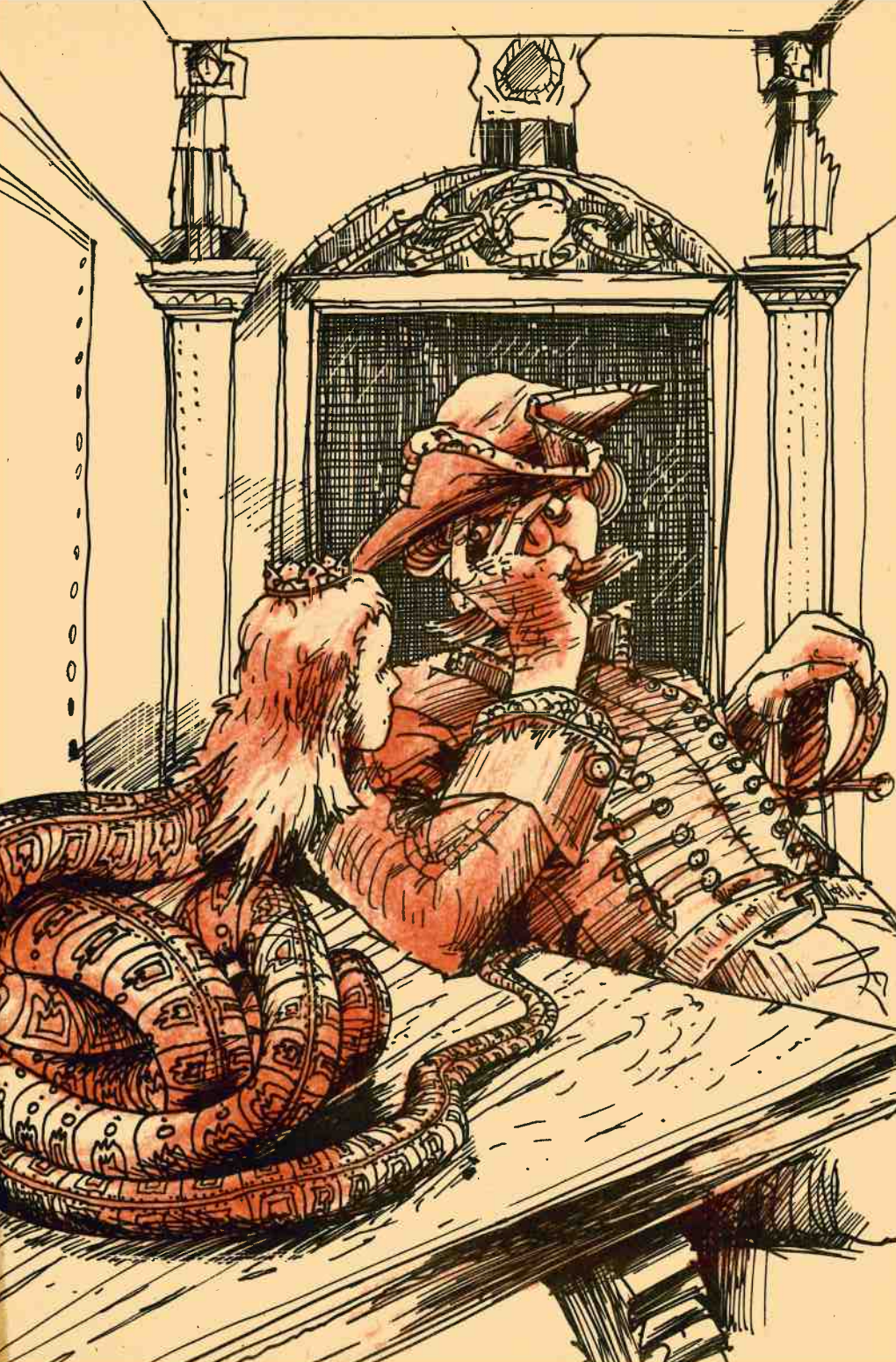
— Prašom! — šūkteli vaikinai iš visų jėgų.

Tada atsidaro durys ir išliaužia gyvatė. Ji užsliugia ant stalo ir susirango tuščioje lėkštėje. Nors jaunam kariauninkui baimė buvo svetimas daiktas, vis dėlto truputį šiušu pasidarė, kai erdvioje salėje radosi vienai vienas su šia neregėtai didele gyvate.

Ir dar nuostabiau ir baisiau pasidarė, kai gyvatė prašneko:

— Tu nebijok, — kalbėjo ji, — ir daryk, kaip aš sakysiu. Jei viską atliksi pagal mano nurodymus, tu galėsi būti labai laimingas. Aš esu užburta princesė. Tu gali mane išvaduoti, jeigu tik nori, o tada aš būsiu tavo su visais lobiais. Tad sakyk, ar nori daryti visa, kad mane išvaduotum?

Kareivis, né kiek nedvejojęs, taré:

— Šimts velnių ir perkūnų! Aš tiek sykių esu žiūrėjęs giltinei į snukį, tad né šitie daiktai manęs nepagašdins!

— Gerai. Tai klausyk, kokios tavęs laukia užduotys,— kalbėjo toliau gyvatė.— Tris naktis pagret apie dvyliktą valandą ateis į pilį daugybė kareivių su savo karaliumi. Jie tavęs ieškos visuose kampuose ir užkampiuose, kol suras. Suradę ves tave pas karalių, o tasai tau siūlys ką įmanydamas, kad tik tave prakalbintų. Bet tu neatsiliepk jam, né vieno žodžio nepratark. Apšiimk būti tvirtas, ir nors kažką žadės, nors kažkaip grasins, tu būk nebylus it žuvis, nes jei nors vieną žodį pratarsi, būsim abu žuvę. Tave visaip kamuos, visaip kankins, bet né tada nepasiduok — kad jie neišgautų né vieno žodžio. Tegu jie sau kankina tave baisių baisiausiai, kitą rytą tu jausies geriau nei pirma, ir visos kankynės tau eis tik į gera. Trečią naktį jie tau net galvą nukirs, bet kitą rytą tu vél būsi sveikas gyvas, kaip niekur nieko. Jei viską tylomis ištersi, tai mane išvaduosi ir mudu abu laimingus padarysi.

Po šių žodžių gyvatė dingo. Kareivis apmąstė visą tą keistą istoriją ir, būdamas vyras tvirtas ir ne bet kokio narsumo, nusprendė tučiuojau imtis ją vaduoti. Užtat jis liko sėdėti prie stalo, valgė ir gėrė, o kad laikas neprailgtų, užsižibino šviesą ir skaitė knygą, rastą ant stalo. Taip jis tenai buvo, kol numušė dvylika.

Tada staiga kilo kieme toks triukšmas, jog mažne visa pilis drebėjo. Žirgai trypia, ginklai žvanga, riksmas ir trenksmai ligi pat salės aidi. Tuoju triukšmas ima artėti, durys pokš pokš atsidaro, septyni kareiviai įvirsta į salę ir puola ant to vaikiną. Apstoja jį iš visų pusių ir veda į kambarį, kur soste sėdi pats jų karalius. Tasai, pamatęs vaikiną kariauninką, ima piktai vartyti akis kaip kukulius ir klausia jį:

— Vabale niekingas, ką čia veiki, ko landai po šią pilį?

Jaunasis keliauninkas némaž nesutrinka ir tyli kaip akmuo. Karalius klausia ir antrą, ir trečią kartą, ir tolydžio vis labiau rausta iš įniršio. Jaunasis kariauninkas betgi nesiduoda įbauginamas ir neprataria né pusės žodžio. Galiausiai karalius jau nebesitveria pykčiu, liepia atnešti suolą, tą kietasprandį berną guldėti ir plakti. Kad ir kiek plaka, kad ir ką daro, tasai tyli kaip tylėjęs, ir tiek. Staiga numuša pirmą valandą, ir karalius su savo kareiviais išsinešdina. Jaunasis kariauninkas lieka begulįs ant suolo ir greit užmiega.

Rytą vėlai pabudęs, jis jautėsi geriau išsimiegojęs ir mitrenis nei kada nors, ir visa, ką buvo patyręs naktį, jam dabar atrodė tik sapnas. Jis kiek pasidairinėjo po pilį, paskui nuėjo į valgomąją salę, nes buvo jau gerokai praalkęs. Čia vėl rado visokiomis gėrybėmis apkrautą stalą, sėdosi, valgė ir gėrė, kiek tik širdis geidė. Jam ten besėdint, vėl kažkas pasibeldė į duris, o kai jis paprašė įeiti, išliaužė gyvatė ir taip pat kaip vakar užsliuogė ant stalo į tuščią lėkštę.

Tačiau dabar ji jau turėjo gražios mergaitės galvą, nors visas kūnas dar tebebuvo gyvatės. Ji maloniai šypsojosi jaunam keliauninkui ir kalbėjo:

— Tu pasirodei besas narsus ir pirmąją naktį atlaikei gerai. Taip būk ir toliau, tik neprasitark nė žodžio. Jei manęs klausysi, mudu abu tapsime laimingi!

Keliauninkas prižadėjo jos patarimų laikytis, ir gyvatė tuoj vėl prapuolė. Jis darė taip pat kaip pirmą dieną, gėrė ir valgė, o nuobodžiui nuvaryti ėmėsi knygos. Jis skaitė ją, iki numušė dvylika.

O tada kilo triukšmas pilies kieme kaip pirmąją naktį, vėl kareiviai atėjo į salę ir išsivedė jaunąjį keliauninką. Ir dabar jį nuvedė pas karalių, ir tas jį kamantinėjo, ką veikiaš pilyje.

Jis neatsakinėjo nieko, užtat karalius taip supyko, jog liepė kareiviams jį kuo žiauriausiai kamuoti ir kankinti. Jaunasis kariauninkas tvirtai laikėsi, kaip buvo pasiryžęs, nepratarė nė garso, ir, kai numušė pirmą, karalius su savo kareiviais išsidangino.

Keliauninkas vėl atsigulė ant savo suolo ir išsimiegojo saldžiai ir gerai, nubudo vėlai, jausdamasis kuo puikiausiai. Pirmoji dienos pusė netruko prabėgti ši bei tą veikiant, o apie pusiaudienį jis nuėjo į valgomąjį pietų. Vėl rado stalą nukrautą, ant jo garavo skaniausi valgiai. Jis atsisėdo ir jau kad šutino, tai šutino. Vėl į duris stuk stuk, vėl „prašom“, ir įėjo gyvatė, bet dabar ligi pusiau mergina. Ji kaip anuokart užsliuogė ant stalo, susiritė didelėje tuščioje lėkštėje. Ši sykį ji buvo tikrai maloni, šypsojosi jaunajam kariauninkui ir kalbėjo:

— Lig šiol tu ištikimai laikaisi mano žodžių, ir aš tau dėkinga už tai. Bet tu ištverk iki galo, atsilaikyk ir ateinančią naktį. Ši bus paskutinė ir visų baisiausia. Jeigu ir dabar neprakalbėsi nė pusės žodžio, tai savo laimę būsi užsitarnavęs.

Jis jai prižadėjo, ir ji dingo taip pat kaip anuos du kartus. Keliauninkas ir vėl sėdėjo sau vienas, skanavo prie stalo ir laukė paskutinės nakties. Kai ji atėjo, jis nesibaimino per daug, nes galvojo taip: „Nepražudys manęs nė šitoji“.

Kai priėjo pats vidunaktis, ėmė trenkti būgnai, ėmė švilpti švilpos, ir atėjo karalius su savo vyrais. Septyni kareiviai čiupo jaunąjį kariauninką ir nutempė pas karalių. Karalius ir vėl mėgino visai išgauti iš jo bent žodį, bet veltui. Kai visus būdus išmėgino ir nieko nepešė, jis taip įniršo, jog liepė jam galvą nukirsti. Keliauninkas pasitikėjo gyvatės žodžiais ir ramus davėsi kertamas. Kai jau galvą jam nurito, jis įmigo taip skaniai, jog tik apyprite nubudo. Visų pirma apsičiupinėjo galvą — ar ji tebėra, ar ne.

Kai pajuto, kad galva toje pat vietoje, kur turi būti, jam pasidarė baisiai smagu, ir jis atsikėlė. Ir kaip jam buvo nuostabu, kai suėjo pulkai tarnų, nešini baltiniais ir naujais rūbais, ir visi vadino jį savo valdovu. Kai jis apsilviko, tarnai nulydėjo jį pusrėčianti. Po to vedžiojo jį po pilį ir rodė visą prabangą ir visas prašmatnybes.

Jie, be kita ko, praėjo pro vienas duris, dailiai padarytas ir labai išpuoštas. Jaunasis kariauninkas norėjo pro jas įeiti ir pažūrėti, kas ten yra viduje, tačiau tarnai sakė, kad tai esą uždrausta valdovės. Jis tačiau niekaip nesutiko išsižadėti savo užmačios ir sakė:

— Dabar aš jūsų valdovas, aš jums įsakau šias duris atidaryti ir mane įvesti.

Tada jie atidarė duris ir jį įvedė.

O kambaryje buvo toji mergina, ji nuvėrė jį rūšiomis akimis nuo galvos iki kojų ir tarė:

— Tavo išdidumas pakenkė tau. Kad tu toks atkaklus ir taip valdžios trokšti, tai aš dar negaliu tapti tavo nuotaka. Dėl tavo išdidumo turiu tave išsiųsti iš pilies. Po trijų savaičių duosiu žinią, ar aš tavo žmona būsiu, ar ne.

Taip pasakiusi, įteikė jam piniginę ir paprašė išeiti.

O ta piniginė turėjo vieną itin keistą savybę: kada tik į ją įkišdavai ranką, tada galėdavai pasėmęs ištraukti saują auksinių. Keliauninkas šia jos savybe labai apsidžiaugė, išėjo iš pilies ir nudrožė į kaimą kalno papėdėje. Ten vienoje karčemoje rado abu savo bendrus, kurie jo laukė ir leido laiką anaip tol ne prastai. Jį pamatę, jie labai apsidžiaugė ir dabar jau visi trys ėmė užauti per kits kitą. Jie pasakojosi, ką kuris patyręs, jaunėlis keliauninkas irgi nedarė paslapties iš savo nuotykių ir gyresė savąja laime.

Anie du bendrai jam pavydėjo ir, kai nuėję gulti likosi vienu du, svarstė, kaip jo laimę pražudyti. Pasitarę nusprendė taip: jie prikalbės smuklininką, kad tą dieną, kai turės atvykti mer-

gina, jis užduotų jaunėliui migdomojo gėralo. Rytojaus dieną jie smuklininką papirko, ir tasai susiruošė daryti taip, kaip jie norėjo. Praslinko trys savaitės, jau priėjo ta diena, kada atvyks princesė, ir smuklininkas primaišė į vyną stipraus migdomojo gėralo, ir jaunėlis keliauninkas vos užgėrė — tuoj susmuko ant žemės, įmigęs kaip negyvas.

Taip jam kiek pagulėjęs, šit privažiavo puikiausia karieta, poros širmių traukiama. Joje sėdėjo mergina, visa baltai apsirengusi, ir baltas šydas dengė jos galvą. Ji klausė jauniausiojo keliauninko. Kai išgirdo, kad jis miegąs, pasakė rytoj vėl atvyksianti ir nuvažiavo sau. Vakare smuklininkas vėl jaunajam keliauninkui užtaisė vyną migdomuoju gėralu, ir tasai vėl įmigo kaip negyvas. Jam tebepučiant į akį, atvažiavo puiki raudona karieta, pora šaunių bėrių kinkyta. Princesė, sėdinti karietoje, vilkėjo visa ką raudona. Kai ji išgirdo, jog kareivis tebemiega, pasakė rytoj apsilankysianti vėl ir išvažiavo.

Pavakare kariauninkas pabudo ir baisiai nuliūdo pamatęs, kad pramiegojo princesės apsilankymą. Iš apmaudo ėmė vėl gerti. Nieko nei jausdamas, nei jusdamas, jis knarkė visą naktį, visą rytą ir dar kitos dienos gerą galą. Žadėtąją valandą atvažiavo juoda karieta, kinkyta dviem juodžiais, smarkiais it ugnis. Karietoje sėdėjo juodai apsirengusi princesė. Išgirdusi, kad jos vaduotojas vėl miega, ji įėjo į jo kambarį, ištraukė iš makšties jo kardą, išiplovė mažylį pirštą ir savo krauju parašė ant jo kardo:

— Jei rytoj būsi Rezidijoje, aš su tavim susituoksiu.

Po to išėjo tyliai, kad jis nenubustų, ir išvažiavo.

Nubudęs iš savo sunkaus miego ir pamatęs jos rašytus žodžius, jis buvo tiesiog pritrenktas: jis puikiai žinojo, kad taip greitai pas ją nuvykti galėtų nebent stebuklu. Ir vis dėlto ryžosi — susiruošė ir iškeliavo.

Traukia vyras nusiminęs keliu ir gauna eiti per tankų mišką. Neilgai ėjęs sutinka lokį. Tasai klausia, ko jis toks liūdnas. Jaunasis keliauninkas pasidrasina ir smulkiai iškloja lokiui, kokie prasti esą jo reikalai. Kai jis baigia pasakoti, lokys sako:

— Jei tik tiek bėdos, tai lengva tau pagelbėti. Sėskis man ant kupros ir laikykis tvirtai, aš tave šiandien pat nunešiu į Rezidiją.

Jaunasis keliauninkas paklausė, užsisėdo ant rudžio raitas, o šis tik dūmė, tik dūmė niurnėdamas per kalnus ir slėnius, ir taip greitai, jog po trijų valandų jau buvo Rezidijoje, nors tas miestas nuo kaimo už dešimties tūkstančių mylių. Jis nušoko lokiui

nuo kupros, padėjo ir buvo jau beeinas į miestą, bet lokys pastojo jam kelią ir primygtinai prašė, kad jam kardu nukirstų galvą. Keliauninkas niekaip nenorėjo kirsti, bet lokys tol prašė maldavo, kol kariauninkas pasidavė, išitraukė kardą ir nurentė jam galvą.

Po to jis pajudo eiti miesto linkui. Dar sykį grįžtelėjęs atgal, toje vietoje, kur lokiui galvą nukirto, pamatė stovint gražų baltą jaunikaitį, kuris jam pavymui dar šūktelėjo padėką.

Nuėjęs į miestą, sutiko keletą kareivių.

— Kur čia yra pats geriausias restoranas? — klausė jis.

Kareiviai manė, kad tam keliauninkui gal ne visi namie, o gal jis nori pasišaipyti. Jie nusijuokė iš jo ir sakė:

— Eik tu, kvaily, ką gi tu veiksi restorane, plikabambis suskis būdamas? Tu juk neturi nė sudilusio varioko, o ką jau kalbėti apie pinigus, kokių reikia nuėjus į geriausią užėigą.

Jis nepratarė nė žodžio, tik sėmė iš savo piniginės ir dalijo visiems po saują auksinių. Dabar tiems kareiviams lipo akys iš kaktos, jie pasidarė jam labai malonūs ir nuvedė į geriausią užėigą, kur jis užsisakė ir valgyti, ir gerti.

Ten besėdėdamas ir šio bei to beskanaudamas, užkalbino užėigos šeimininką, kokių naujienų girdėti. Tas atsakė:

— Didžiausia naujiena ta, kad vakar atsirado mūsų karaliaus duktė, kuri prieš keturiasdešimt metų buvo dingusi kaip į vandenį. O rytoj ji rinksis jaunikį: pati stovės verandoje, o jaunikiai važiuos pro šalį, ir ji išsirinks tą, kuris patiks.

Kareivis, tatai išgirdęs, užėigos šeimininkui užsakė, kad parūpintų jam baltą karietą, dviem širmiais kinkytą, ir pasisiūdino rytojaus diena baltus rūbus.

Rytojaus dieną, skirtą valandą, kada karalaitė jau stovėjo verandoje, jis draug su visais važiavo pamažėle pro ją paskutinis. Šį sykį tačiau ji neišsirinko jaunikio, tik liepė paskelbti, kad kitą dieną vėl taip pat važiuotų jai pasirodyti visi, kurie nori jai pirštis.

Keliauninkas nēmaž nenusiminęs grįžo į užėigą, pavalgė, atsigėrė ir rytdienai užsakė raudoną karietą, dviem bėrais kinkytą. Sau pasirūpino raudonus rūbus. Kitądien sėdo į karietą su visa raudona apranga ir skirtu laiku nuvažiavo prie karaliaus pilies. Ten įsiliejo į piršliautojų srautą ir vėl slinko labai pamažėli pro verandą paskutinis. Tačiau karalaitė nē šį kartą neišsirinko jaunikio ir liepė paskelbti, kad tie, kas nori pirštis, rytoj vėl rodytųsi, ir jau tada ji tikrai išsirinksianti.

Vėl keliauninkas grįžo į užėigą, tenai gėrė, valgė ir buvo smagus. Paskui užsakė rytdienai juodą karietą su juodžiu kininiu ir sau pasirūpino juodą aprangą.

Kai kitą dieną priartėjo karalaitės skirta valanda, jis, visas juodai apsirengęs, sėdosi į juodą karietą ir važiavo į pilies aikštę. Ten prisidėjo prie kitų ir važiavo pro verandą labai iš lėto, paskutinis. Kai tiktai karalaitė pamatė jį su juodais rūbais ir juodoje karietoje, jau žinojo, kad jos išvaduotojas čia. Ji liepė jį pristesti artyn, o kai įsitikino, kad jis jos išgelbėtojas, puolė jam ant kaklo ir paskelbė jį savo jaunikiu. Dabar kilo didelis džiaugsmas pilyje, ir dar tą pačią dieną buvo jų vestuvės.

Ir štai jie atsidūrė palaimos viršūnėse, jiems visas gyvenimas buvo tokia pat šventė kaip pirmoji diena.

SIUVĖJAS IR MILŽINAS

Buvo toks siuvėjas, vyras kaip pipiras, tiktai didelis pagyras. Užsimanė jis kartą plačiajam pasauly pasišmonėti. Ilgai nelaukęs, užsklendė savo dirbtuvėlės duris ir

patraukė keliais,
laukais ir šilais.
Dairės, žiūrėjo,
vis ėjo ir ėjo...

Jau tolokai buvo nudrožęs, ogi žiūri — slėnyje stūkso mėlynuoja kalnas stačiausias, o už jo dangų remia dideliausias bokštas, išsišovęs iš gūdzios, neįžengiamos girios.

— Kad tu surūgtum! — šūktelėjo siuvėjas. — Kas ten galėtų būti?

Jį suėmė toks baisus smalsumas, jog niekaip neištvėrė, — tuo jau nėrė ir viens du atsidūrė prie pat to kalno. Priėjo artyn ir — vajė, vajė — net akis išpūtė ir išsižiojo! Nagi bokštas besas su dviem kojom! Vienu šuoliu jis tik strykt perėoko statųjį kalną, ir priešais siuvėją stėjo didžiausias milžinas, sunku ir apsaityti kokio didumo.

— Ko čia ropinėji, nupiepeli vabaliūkšti? — suriko milžinas siuvėjui tokiu balsu, lyg griausmas būtų nugriaudęs.

Siuvėjas tyliai tylutėliai suvapėjo:

— Norėjau pasidairyti, gal čia kur, sakau, galėčiau darbo gauti, duonos kąsnelį pelnyti?

— Jeigu tik tiek,— tarė milžinas,— tai gali ir pas mane stoti dirbti.

— Kad jau taip, tai tegu bus taip, kodėl ne? O kiek aš algos gausiu?

— Kiek algos gausi? Ogi tiek, kiek dienų tarnausi. Per metus išeina trys šimtai šešiasdešimt penkios dienos, o kai keliameji metai, tai prisideda dar viena. Ar sutinki?

— Sutinku, ką veiksi nesutikęs! — sako siuvėjas, o pats sau vienas galvoja: „Kol kas reiks pakentėti, nekur dingsi. O paskui nusitaikysiu kokį kartą ir pasipustysiu padus“.

Neilgai trukus milžinas jam liepė atnešti ąsotį vandens.

— O ar ne geriau vienu kartu atboginti šulinį su visu vandeniu? — paklausė pagyrūnas siuvėjas ir su ąsočiu nukulniavo vandens.

„Ką? Šulinį su visu vandeniu?“ — burbtelejo milžinas sau panosėje. Jis buvo kietos galvos ir striuko proto, tad jam ėmė virpėti kinkos. Ir jis sako sau: „Tas bernas ne iš kelmo spirtas, jame, matyt, aitvaras lindi. Kratykis juo greičiau, senas kerepėte, toks tarnas ne tau“.

Kai siuvėjas atnešė vandens, milžinas išsiuntė jį į girią pakirsti ir parnešti kelias pliauskas malkų.

— O gal geriau būtų vienu kirčiu pakloti visą girią?

Visus medžius,
jaunus senus,
su spygliais, lapais,
šakom ir šapais? —

paklausė pagyrūnas siuvėjas ir nuėjo kirsti malkų.

„Oi, visus medžius,
jaunus senus,
su spygliais, lapais,
šakom ir šapais,

ir šulinį su visu vandeniu? — burba patikslis milžinas sau panosėje ir dar labiau drebina kinkas.— Tas bernas ne iš kelmo spirtas, jame, matyt, aitvaras lindi. Kratykis juo greičiau, senas kerepėte, toks tarnas ne tau!“

Kai jau turėjo ir malkų, milžinas liepė siuvėjui nušauti kelis šernus vakarienei.

— O ar ne geriau vienu šūviu pakloti visą tūkstantį ir tave priedo? — paklausė pasipūtėlis siuvėjas.

— Ką? — sušuko galutinai pergąsdintas balių maišas milžinas. — Šiai dienai užteks, siuvėjėli, gulk dabar miegoti!

Milžinas iš baisaus siaubo kiaurą naktį negalėjo akių sumerkinti. Vis suko ir suko galvą, ką jam daryti, kaip greičiau ir lengviau nusikratyti nuo sprando raganių tarną.

Bėda kojas taiso, bėda proto randa. Kitą rytą milžinas ir siuvėjas nuėjo prie pelkės, kuri visa buvo apaugusi gluosniais. Tada milžinas ir sako:

— Ei, mano tarne, ropškis ant šakos, labai noriu pasižiūrėti, ar įstengsi ją nulenkinti.

Strykt, ir siuvėjas jau sėdi raitas ant šakos. Įtraukė oro ir lenkia iš visų jėgų. Lenkė, lenkė ir nulenkė. Bet kai ir vėl norėjo atgauti kvapą, šaka tik švyst atsitiesė, ir siuvėjas, kuris, de-ja, nebuvo kišenėn įsidėjęs laidynės, didžiausiam milžino džiaugsmui, lėkė ir išlėkė į tokį aukštį, jog jo nebuvo nei matyti, nei re-gėti.

Jeigu iki šiol dar nenukrito, tai ir dabar tebeskraidu kažkur aukštybėse.

GRAŽIAUSIA MARTI

Seniai, labai seniai gyveno tėvas ir turėjo tris sūnus. Abu vyresnieji buvo geri darbininkai ir padėjo tėvui kiek tiktai galėdami, o jaunėlis buvo kažkoks nesuštėlis. Jis dienų dienas lindėjo užkrosnyje, ir visi jo nemėgo; gal iš teisybės jis nebuvo ir toks kvailas, bet ką tik jis darė, vis neįtikio broliams. Na, o jeigu taip jiems viskas negerai, tai jis nieko ir nedarė.

Tėvas paseno, jau pradėjo galvoti, kaip čia ūkį sūnums padalyti, bet jam nesisekė rasti būdo, kaip daryti, kad visiems būtų gerai. Vienas nori to, kitas ano, o trečias sako, kad jam visas tas ūkis tik pašvilpt.

— Jeigu jums taip sunku įtikti, tai tegul bus kitaip, — nusprendė tėvas, — aš rasiu, ką daryti. Kas man parves gražiausią ir turtingiausią marčią, tam atiduosiu visą ūkį, o kiti negaus nieko!

Jaunėlis, tokią šneką išgirdęs, išlindo iš užkrosnio, nusiprausė švariai ir susitaisė kelionei ryšulėli. Jo broliai iš jo juokėsi ir sakė:

— Žvirbliuk nesutupėtas, negi tu imsis su mumis varžytis? Kiurksok verčiau namie ir mušk tarakonus užkrosnyje.

Jaunėlis tačiau nesidavė atbaidomas ir lygiai taip kaip jo broliai išsiruošė laimės ieškoti. Ryšulėlyje jis nieko daugiau neturėjo, tik išeiginę eilutę, o pavalgyti — juodos duonos kepalėlių ir ožkos sūrį. Jis ėjo sau vienas ir ėjo, vis tolyn ir tolyn, kol atsidūrė dideliame miške, kur buvo daug gražių gėlių ir visokių žolynų. Atsisėdo prie šaltinėlio, atsirišo savo ryšuliuką ir ėmėsi valgyti.

Tada prie jo priėjo mažutytis žmogutis, nykštukas su raudona kepuriuke. Paprašė duoti ir jam ko nors.

— Nagi,— tarė jaunėlis brolis,— sėskis va šičia ir valgyk drauge su manim, jei tau mano valgis ne per prastas.

Jiedu pavalgė, paskui tas nykštukas su raudona kepuriuke ir klausia, kur jis keliaujas. Tada jis išsipasakojo, kaip jį broliai visada stumia į šalį, bet va jis irgi iškeliaęs gražiausios nuotakos ieškoti. Nykštukas išsiėmė šukas, pašukavo jam plaukus, ir ūmai jaunėliui broliui pasidarė gražių gražiausios garbanos. Paskui nykštukas jam liepė apsivilkti išeigine eilute ir nurodė kelią.

— Tu čia taip tiesiai eik, eik ir prieisi gražų sodą, o tame sode rasi tokią merginą, kokios nė matęs nesi.

Nykštukas atsisveikino, o jaunėlis brolis keliavo toliau. Ėjo, ėjo, kol vakaras sutemo, ir tada išgirdo baisiai gražiai dainuojant. Jis sukruto žengti kuo sparčiau nosies tiesumu ir tik mato, kad jau priėjo gražų sodą. Vartai stovėjo atlapį, tad jis žengė vidun pasižiūrėti, kas ten dainuoja. Čia išvydo palapinėje stebuklingai gražią merginą. Jis priėjo arčiau ir pro lapus žiūrėjo vidun. Staiga ji išgirdo, kad kas sušlamėjo, ir pirmiausia labai išsigando. Tačiau kai šaunos bernas priėjo visai arti ir su ja pasisveikino, kai pasipasakojo apie savo iškylą ir apie savo brolius, beregint patiko jai. Jis netrukus ėmė šnekinti, ar ji nenorėtų būti jo nuotaka, ir kad jam tiktų čia likti ir palikti.

Taip jie sau dviese meiliai plepėjo, bet atėjo merginos motina ir labai supyko, kam tas svetimas bernas čia prie jos dukters sėdi. Tik ji pamatė, kad jis merginai patinka, ir netrukus sutiko, kad pirštųsi.

Sukvietė visus gimines ir pažįstamus, ir buvo smagios vestuvės. Rūbai žėrėjo auksu ir brangakmeniais, ir jaunikiui tai tiko be galo ir be krašto. Jis skonėjosi valgiais ir dėjosi jų tiek, lyg ketindamas septynias savaites pasninkauti, o per tuos valgius vos žmonos nepamiršo.

Pagyveno jiedu kurį laiką be jokių rūpesčių, ir jaunam vyrui buvo iš pradžių labai gera, tačiau netrukus ėmė jį kamuoti smalsas. Mat jo pati kas aštuonios dienos užsirakindavo tamsioje ka-

maroje, ir jis nežinojo, ką ji ten veikia. Jis klausinėjo, bet ji sakė, jog jų abiejų laimė pražūsianti, jeigu jis mėginsias jos paslaptį atskleisti. Jis aprimo kurį laiką, bet paskui niekaip negalėjo tvirti.

Kai ji vėl sykį užsirakino, jis prisėlino ir ėmė žiūrėti pro raktą skylutę. Ir ką jis išvydo! Jo pati buvo su liesomis ožio kojomis, o tos kojos nuo šakumo ligi pat kanopų buvo tirštai apžėlusios plaukais. Jam šalčiausias šurpas nuvėrė nugarą, kad jo žmona tokia pabaisa. Tik jis dar guodėsi:

— Juk šitaip truks neilgą laiką, o paskui ji ir vėl pasidarys tokia pat graži kaip pirma.

Tačiau praėjo toji valanda, kurią jo pati paprastai grįždavo iš kambaros, o jos kaip nėra, taip nėra. Jis nebeiškenčia, eina prie durų, klausosi — ir išgirsta tokią raudą, tokias aimanas, jog akmenis žirdis neištvertų.

Baimės perimtas puolė ir atplėšė duris.

— Taigi eikš, eikš,— tarė ji,— pasižiūrėk, ką tu padarei. Šitokia aš dabar turėsiu būti visada, ir mūsų laimė žuvo, kad tu mane tokią pamatei. Daug vargo gausi pakelti, kol vėl viską atitaisysi.

Jis ištiesė į ją rankas, bet pasijuto atstumtas, ir akies mirksniu dingo viskas. Jis tik stovi, dairosi, o čia jau iš kažin kur atsiradęs nykštukas su raudona kepuriuke sako jam:

— Na, tu per savo smalsumą užtaisei gražią istoriją. Aš padėsiu tau iš bėdos išsikilpoti, bet žinok, tai truks gerokai laiko. Keliuk dabar ieškoti savo žmonos pilies. Man nevalia tau kelią rodyti, bet tu eik pas saulę, gal ji žinos, kur tą pilį rasti.

Taip pasakęs, nykštukas dingo vėl.

Dabar jam iš naujo sužibo viltis atrasti žmoną, ir jis ėjo, kol tiktai kojos nešė. Išėjus metus keliavo, bet neaptiko, kame galėtų saulė būti. Keliavo nei valgęs, nei gėręs — mat visą istoriją yra neregėta negirdėta, vieni stebuklai. Kartą jau buvo sau besakęs:

— Ai, tas nykštukas veikiausiai tik pasišaipė iš tavęs.

Bet žiūri — jam darosi šilčiau ir šilčiau, pro mišką švyturiuoja, blizguoja kažin kas, ir juo arčiau į tą šviesą eina, juo jam karščiau.

„Ar tik nebūsiu jau priėjęs saulę?“ — pagalvojo vyras. Ir iš tiesų taip buvo. Vaiskiame skaidraus stiklo namelyje sėdėjo saulė motutė ir suko ratelį, verpė dailiausius aukso siūlus. Jos galva žioravo ir tartum liepsnote liepsnojo it didžiausias žaizdras, nors degti ir nedegė. Ji vilkėjo raudonu šilko sijonu, kuris

juo žemyn, juo éjo tamsyn, o avéjo juodomis juodutélémis kurpémis.

Jis mielai būtų klausinėjęs saulę, bet nevaliojo prieiti, nes buvo per karšta. Tad prisélino kuo arčiau, kiek tiktai galéjo, užsiglaudé už tokio krūmo ir balsiai rikteléjo saulei: ar ji nepasakysianti, kame esanti pilis su auksiniu stogu, kuri stovinti vidur miško, o jos sode augą medžiai su sidabro žiedais ir aukso obuoliais.

Saulė atsaké:

— Gulk sau po kuriuo medžiu ir pamiegok, o aš tuo tarpu pasidairysiu šviesdama šen bei ten ir tau paskui pasakysiu, kaip reikia eiti.

Na ir émė ji liepsnoti, net kibirkštys žiro — panašiai kaip ugnis, kai kurstai, šviežių malkų užmesdamas. Ir švietė ji į kiekvieną kampą ir užkampį, tačiau niekur nerado pilies su auksiniu stogu. Kai jam tai pasaké, jis labai nuliūdo.

— Aš, matai, šviečiu tik dienomis, — kalbėjo saulė, — tu eik pas mano pusbrolių mėnulį, jis šviečia naktimis, tai gal jis ką žino. Pasuk tuo keliu, kur į dešinę, — ir nueisi pas jį.

Ir gavo vyras vėl keliauti, vėl ieškoti. Po ilgo laiko, savaičių savaitėmis vargęs, pastebėjo vieną vakarą, kad tolumoje sidabruoja balzgana šviesa. Priėjęs arčiau, pamatė seną senį, sėdintį stiklo namelyje. Jo buvo sidabriškai balti plaukai, tokia pat barzda, jis vilkėjo pilku švarku su sidabro sagomis ir avėjo pilkomis kurpėmis su sidabro spitėmis — tai buvo mėnulis, saulės pusbrolis. Iš jo mažo namelio kartkartėmis lakstė į orą sidabro musės, kurios blizgėjo gražiau nei jonvabaliai. Šalta čia buvo taip, jog senis visu kūnu barškėjo lyg tuščias malūnas. Senio klausiamas, jis apsaké, ko ir kaip iškeliavęs ieškoti. Mėnulis jam irgi liepė gulti pamiegoti, kol jis švitinėsiąs ir žiūrėsiąs.

Tai kad pažiuro švitantys vabaliukai į visas puses, kad jau uoliai jie lakstė, kaip svarbių svarbiausiam reikalui ištikus! Tačiau nė mėnulis nieko nesužvalgė apie tą pilį. Keliauninkas dėl to labai nusiminė, bet mėnulis jį émė guosti, patarė eiti toliau teirautis.

— Tu eik pas vėją, mano krikštą, ir nunešk jam nuo manęs labų dienų; jis, matai, pro visas skyles lando, gal belandydamas bus aptikęs ir kas tau rūpi. Eik ir eik vis į tą pusę, iš kur vėjas pučia, tai jį tikrai rasi.

Ir vėl jis leidosi į kelionę kantriai, ištvermingai, vis prieš vėją ir prieš vėją, tik pririekė daug dienų, kol pasiekė vėjo būstą. Vieną dieną jis išvydo kalną, kuriame žiojėjo keturios didelės

skylės: viena viršuj, viena apačioj, viena dešinėj ir viena kairėj. Kalne lindėjo vėjas, jis pūtė čia pro vieną, čia pro kitą skylę.

Jis norėjo įlįsti pro apatinę landą, bet kaip tik pro ją pūtė vėjas, ir dar taip smarkiai, jog nubloškė jį kažin kur toli. Jis ėmė rėkti, vėjas iškišo galvą, pamatė jį gulintį ir klausia:

— Ko tau čia reikia?

Vaikinas perdavė mėnulio labas dienas, tada vėjas kiek suminkštėjo ir liepė eiti į vidų. Įėjo abu kartu per tamsią priemienę. Viduje degė aliejaus lempelė, ir jis galėjo geriau apžiūrėti vėją. Tasai vilkėjo žalią apsiaustą, siekiantį ligi pat kulnų, ir dėvėjo žalią kepurę, o vietoj pilvo jam buvo dumplės. Išgirdęs, koks keliauninko reikalas, vėjas tarė:

— Jei tavo pati tikrai yra pasaulyje, tai aš žinau, kaip ją surasti. Tuoju sušauksiu savo parankinius, jie pučia visuose pasaulio kraštuose, tai bent vienas iš jų bus tikrai ją matęs.

Ir sušvilpė vėjas pro vieną skylę taip smarkiai, jog keliauninkui net ausys užkrito. Sulėkė pulkų pulkai parankinių, tačiau nė vienas nieko nežinojo apie aukso pilį. Tada vėjas tarė:

— Belieka vienas vienintelis mano parankinis, Kuprys. Jei nė tas nežinos, tai aš tau negalėsiu padėti.

Ir jis vėl įniko švilpti pro visas keturias skyles.

Jau keliauninkas buvo bemanąs, kad visi jo žygiai nuėjo niekais, kad gaus grįžti namo, kur broliai iš jo juoksis ir tyčiosis,— ir šit pagaliau atsirado Kuprys. Klausiamas, ar esąs matęs pilį su aukso stogu gražiame sode, kur medžių žiedai sidabriniai, o obuoliai auksiniai, pasakė taip:

— Aš dabar iš ten grįžtu, aš ten skalbinius džiovinau. Sode buvo graži mergina, tik jos kojos siaubingos — kaip ožio.

Keliauninkas net pašoko iš džiaugsmo ir tik prašė vėją, kad Kuprys nuvestų jį tenai. Vėjas sutiko, ir Kuprys kaipmat susiruošė į kelią. Jie atsisveikino ir išlindo iš kalno.

— Tik ar tu spėsi su manimi? — klausė Kuprys.— Matai, kelias labai tolimas, daug mylių.

Bet jis sumetė, kaip bus geriausia padaryti: užsisodino keliauninką sau ant kupros, o jo šeimnininkas vėjas kad papūtė, tai jie skriste išskrido. Abu lėkė oru dvi dienas ir tik antrą vakarą nusileido pilies sode. Vaikinas norėjo padėkoti Kupriui — žiūri, ogi priešais jo mieliausioji žmona. Tik ji dabar buvo jau amžinai atgavusi žmogiškąjį pavidalą, nebeturėjo nei ožio kojų, nei kitų kokių bjaurumų. Ji apkabino vyrą, bučiavo jį ir kalbėjo:

— Matai, ką tavo smalsumas buvo sugadinęs, atitaisė tavo meilė ir ištvermė. Dabar mudu būsim laimingi ir gyvensim linksmai.

Tik dabar jis atsiminė savo tėvą ir brolius ir susiprato pasakyti, ko iškeliavęs į pasaulį.

— Žinai ką, žmonele, aplankykim mano tėvą ir brolius.

Ji pritarė šiam sumanymui, apsirengė pati ir aprenė vyrą kuo prabangiausiai. Jos motina parūpino karietą, kuri po kelių akimirku atlėkė oru, visa auksinė, šešetu baltų balčiausių žirgų kinkyta. Jie atsisveikino, sėdo į karietą ir neilgai trukus buvo jau prie tėvo namų.

Žmonės tik žiūrėjo ir atsistebėti negalėjo: šaunumas karietos, gražumas jaunųjų poros! Tėvas ir broliai nežinojo nė ką manyti, kai aukso karieta sustojo ties jų namais, ir mažne išsigando pažinę, kad tas, kas joje sėdi, yra jų jaunikis. Senas tėvas vos išdrįso jį kalbinti, o jis priėjo prie tėvo pats, apkabino jį meiliai ir rodė visiems savo gražią žmoną. Senis džiaugėsi neatsidžiaugdamas, o klausinėjimų ir apsakinių buvo be galo ir be krašto.

Tai va, kvailėlis parvedė gražiausią ir turtingiausią marčią, užtat jam turėjo tekti visas ūkis. Taip manė broliai, o jis sakė.

— Jūs man, tiesa, buvote blogi, bet aš jums atleidžiu. Ūkį jums duodu ir dovanuju, nes man jo visiškai nereikia.

Tuo jo gerumu broliai džiaugėsi ir labai jam dėkojo. Jo žmona apdovanojo svaines drabužiais ir brangakmeniais.

Broliams jis prižadėjo kas penkeri metai atvažiuoti apsilankyti. O tėvą pasiėmė su savimi, ir jie netrukus išvažiavo į pilį su auksiniu stogu. Ten jie gyveno ilgai ir smagiai.

RUDBARZDIS

Kitą kartą buvo trys gražios grafaitės. O netoliese gyveno toks kaimynas, turtingas ponas, tiktai rudaplaukis. Jis ilgą laiką lankėsi pas tas grafaites vakaroti. Galų gale Rudbarzdis ėmė šnekėti apie vedybas ir paprašė leisti už jo vyriausiąją dukterį. Mergina sutiko, grafas irgi neprieštaravo, tad ne ką trukę ir sutarė vestuves. Tuoju po jų Rudbarzdis jauną pačią išsigabeno į savo pilį.

Po kelių savaitių Rudbarzdis susiruošė kelionėn. Prieš išjodamas ir sako pačiai:

— Aš dabar kurį laiką nebūsiu namie, tai še, duodu tau visos pilies raktus. Imk rankon dar ir šitą kiaušinį, tiktai žiūrėk, nesukulk jo, dieve gink! Ir dar ką pasakysiu: šiukštu neik į devintą menę, nes kitaip, kai grįšiu namo, tau tai geruoju nesibaigs.

Pati ima raktus ir kiaušinį ir pažada viską daryti taip, kaip vyro liepta. Bet vos tiktai jis spėja išjoti pro vartus, ją pagau-na baisiausias smalsumas. Ji prieina prie devintos menės durų, praveria jas ir žvilgteli vidun. Ir nustērsta iš siaubo! — palei sienas ant ilgų smaigų prismaigstyta daugybė žmonių galvų. Ji ima taip drebėti, kad net visas kūnas tirta, o kiaušinis staiga tekšt iškrinta iš rankų ir ištykšta ant grindų.

Kai Rudbarzdis grįžo namo, pati kiaušinio neturėjo, ir tikrai jai tai geruoju nesibaigė: čiaukšt nukirto jai galvą ir pamovė ant smaigo devintoje menėje.

Neilgai laukęs, Rudbarzdis vėl traukia pas uošvį. Nueina ir sako:

— Pirmoji mano pati mirė, ir aš dabar norėčiau vesti jūsų antrą dukterį.

Tėvas ir vėl sutiko, ir Rudbarzdis parsivedė į namus antrą pačią.

Po kurio laiko jis ir vėl susitaiso kelionėn, atsisveikindamas paduoda pačiai pilies raktus ir kiaušinį į rankas ir sako:

— Šiukštu neik į devintą menę ir nesukulk kiaušinio.

Tačiau antrajai pačiai nutinka lygiai kaip ir pirmajai. Ji nueina, pažiūri, baisiausiai persigąsta, paleidžia iš rankų kiaušinį ir palydi galvą.

Rudbarzdis trečią kartą eina pas uošvį.

— Aš ir vėl našlauju, atiduokit man savo jauniausiąją dukterį.

(O ta, kaip ir jis, buvo rudaplaukė.)

— Kad jau dvi atidaviau, tai kaip čia neduosi trečios.

Dabar Rudbarzdis mėgina trečią žmoną, duoda jai raktus ir kiaušinį. Tiktai trečioji pasirodė esanti kur kas apdairesnė.

Ji apsiuvo kiaušinį milo skiautele. Žinoma, ji irgi neištverė: kai tik vyras iš namų — ji tuoj į devintą menę. Pažiūrėjo, išvydo žmonių galvas, net ir savo tikrų seserų, ėmė visa drebėti taip, jog net kiaušinis iš rankų iškrito. Tačiau šį kartą kiaušinis nesudužo, nes buvo apsiūtas milu.

Rudbarzdis parsiranda namo, reikalauja parodyti kiaušinį, jo pati nuardo milo skiautelę, ir še — kiaušinis sveikas sveikutėlis,

nei įtrūkęs, nei įdužęs. Statinaitė, be šulo, be lanko,— kaip žmōnės sako. Užtat jai ir galva sveika liko. O kaip ten buvo toliau — nežinau.

STEBUKLINGAS ŽIRGAS

Kitą kartą gyveno toksai skurdžius medkirtys. Jis su savo pačia neturėjo nieko, visiškai nieko, o dar jie laukėsi kūdikio, tai jų bėda buvo tokia didelė, jog jie nebežinojo anei ką daryti.

Eina jis vieną dieną susirūpinęs į mišką ir sutinka žaliai apsirengusį medžioklį. Tasai klausia, ko toks nesmagus esąs. Žmogus tam žaliokui išsidejuoja, kas jį slegia, o šis ir sako:

— Jei po devynerių metų duosi man išsigabenti tą, ką šiandien nepalikęs namie rasi, tai dovanosiu tau maišiuką auksinių.

Žmogus, nieko daug negalvojęs, su tuo pasiūlymu sutiko. Čiupo svarų auksinių kapšą ir nudūmė namo greičiau apreikšti pačiai, kad jau dabar visos jų bėdos baigėsi. Tiktai greitai jo džiaugsmas išvirto į rūpestį, nes namie rado sūnelį, atėjusį į pasaulį kaip tik tuo laiku, ir dabar jau žinojo, ką turėjo galvoj tasai žaliokas.

Berniukas augo mitrus ir sveikas, ir gerovė viešėjo jų namuose, tačiau tikrai iš širdies jie džiaugtis negalėjo. Kai suėjo devyneri metai, išties prisistatė tasai žalias medžioklis ir išsigabeno Ferdinandą — taip vadinosi jų sūnus.

Medžioklis nusinešė berniuką į tolimą svetimą šalį, kur gražiam sode stovėjo jo pilis. Jis rodinėjo berniukui daugybę gėlių, krūmų, medžių, vedžiojo jį po ištaigingus būstus.

— Tu gali vaikščioti visur,— kalbėjo jis,— tik nevalia prieiti prie tvenkinio, kurio pakraščiai apaugę karklais.

Ir Ferdinandas jam prižadėjo niekadęs prie kranto neprieiti.

Po kelių dienų žaliokui prireikė iškelti. Berniukui tiko laiką leisti ir vienam, jam vis atsirasdavo ką žiūrinėti. Bevaikštinėdamas po pilį ir sodą, jis atsidūrė ir netoli uždraustojo tvenkinio.

— Kas ten kažį galėtų būti, kad man draudžiama prie tvenkinio prieiti? Aš tik trumpą trumputę akimirką pažiūrėsiu, nuo to negi pasidarys kas labai bloga,— sakė jis sau ir brovėsi per karklynus. Priejęs prie kranto, pamatė daugybę gražių aukso žuvyčių, linksmų laigančių ir šen, ir ten po tvenkinį. Jis ištiesė ranką, taikydamasis vieną pasigauti, bet lig tik palietė vandenį, tuoj pirštas visas apsitraukė auksu. Išsigando, mėgino tą

auksą nugrandyti, bet nieko negalėjo padaryti. Nesitverdama baime, nulėkė į pilį, apsvyniojo pirštą skepeta manydama, kad taip pavyks nuslėpti savo neklusnumą. O medžioklis jau stovėjo priešais jį, drėkste nudrėskė skepetą, pamatė, kad pirštas auksuotas, ir gerai iškaršė berniukui kailį. Po to ėmė mažytį plaktukėlį, sudavė juo per pirštą, ir aukso kaip nebūta.

Po kurio laiko medžioklis vėl taisėsi iškelti. Šį sykį jis prieš išvažiuodamas pasišaukė berniuką ir griežčiausiai uždraudė įeiti į kraštinį pilies kambarį. Iš pradžių Ferdinandas draudimo klausė, vaikštinėjo sau po visus kambarius, žiūrino viską, bet kraštinio durų nelietė. Netrukus tačiau ir vėl jį ėmė kamuoti smalsai:

— Kas tenai galėtų būti, kad man leidžiama užėiti į visus kambarius, tik į tą vieną ne? — klausė jis save ir ėjo vis arčiau ir arčiau prie to kambario. Galiausiai nebeištvėrė, čiupo už rankenos, ir durys atsidarė. Įėjęs rado žmogų, kuris atrodė visai kaip jo senelis. Jis pasisveikino, o senelis tarė:

— Te tau šukas, šepetį ir stiklinį ąsotį, imk juos su savim, jie tau pagelbės, kai bus blogai! Dabar eik į arklidę prie baltutėlio be dėmelės žirgo ir sakyk: „Žirge, mudviejų nebėr!“ Toliau kas bus — matysi.

Ferdinandas pasiėmė tuos daiktus, priėjo prie baltutėlio žirgo.

— Žirge, mudviejų nebėr! — tarė.

— Sėsk raitas! — atitarė žirgas.

Vos jis spėjo užsėsti, žirgas šovė kaip strėlė per sodo sieną ir skriejo, skriejo kiek tiktai galėjo.

Valandų valandas dūmė žirgas per kalnus ir slėnius, ir tik staiga prakalbo:

— Atsigręžęs pažiūrėk, ar jau atsiveja?

Ferdinandas grįžtelėjo ir sušuko:

— Žalasis medžioklis baigia pasivyti!

— Mesk šepetį! — tarė žirgas.

Jis metė, ir tuoj radosi miškas, ir toks tankus, jog žalioką su laikė ilgam.

Vėl žirgas nešė Ferdinandą, skriedamas kuo greičiausiai. Po kelių valandų vėl tarė:

— Atsigręžęs pažiūrėk, ar jau atsiveja!

Dabar jis pamatė, kad medžioklis jau ant kulnų.

— Mesk šukas, — tarė žirgas, ir jis metė.

Tuoj atsirado didžiausias ežeras, ir žaliokas gavo ieškotis laivo, kad galėtų juos toliau vyti.

Po kurio laiko žirgas trečiąkart liepė atsigręžti. Ir vėl žaliasis medžioklis buvo jau čia pat. Ferdinandas numetė ąsotį, ir dabar išaugo stiklo kalnas, kurio vijikas nebegalėjo perlipti, ir bėgliai buvo išgelbėti.

Pavakare jie pasiekė kaimą netoli karaliaus pilies, ir žirgas čia sustojo. Kai Ferdinandas nusėdo, žirgas jam pasakė:

— Tu jojai vieną dieną, bet amžiaus tau prisidėjo dešimt metų.

Jis įėjo į užėigą, o žirgą pastatė arklidėje. Žirgas davė jam pinigų ir žvaigždėmis apsaugytą rūbą ir tarė:

— Eik pas pilies sodininką ir pasiprašyk, kad tave priimtų į darbą, tik žiūrėk, kad dirbtum tik naktimis. Dieną ateik pas mane patarimų.

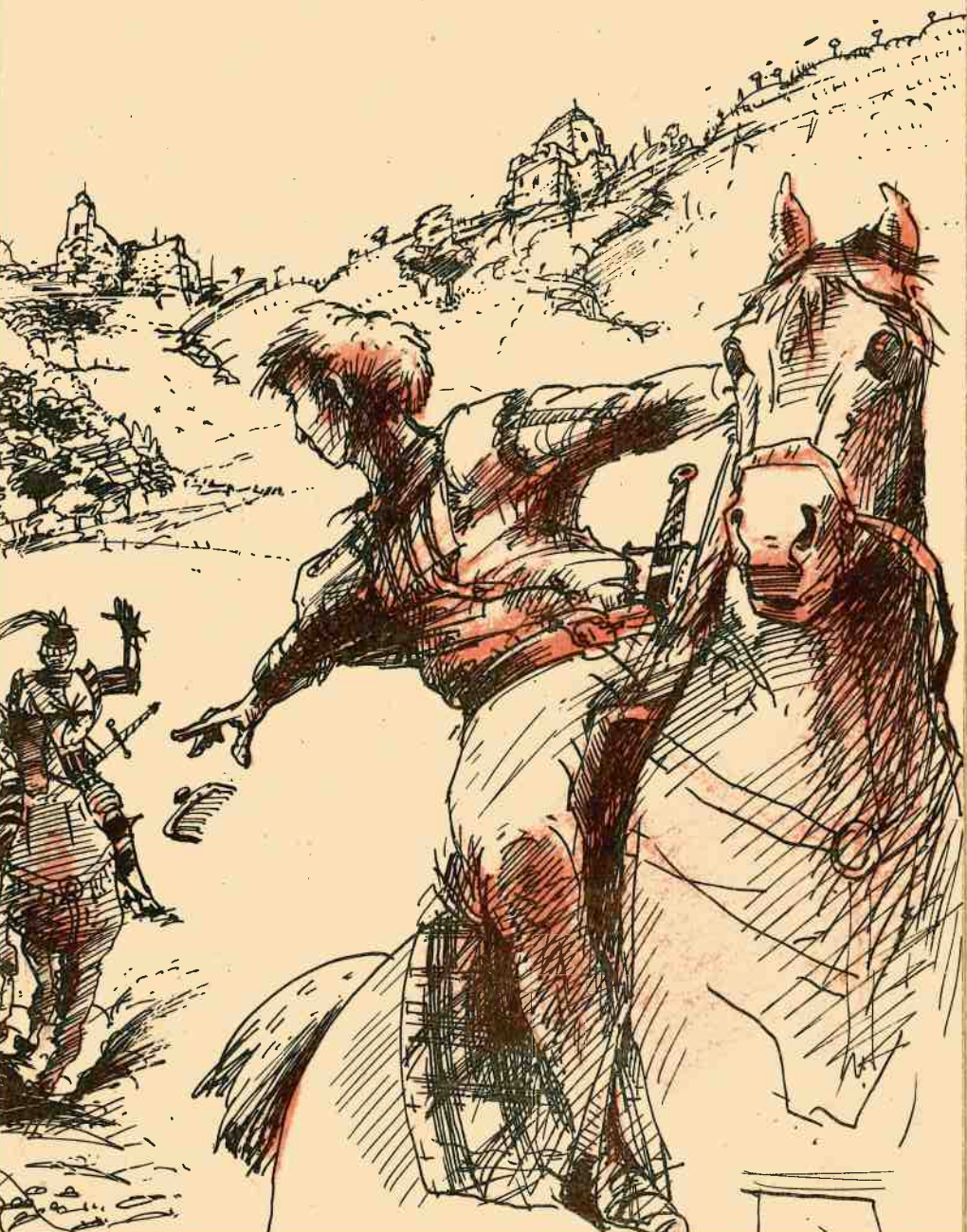
Ferdinandas nudrožė į karaliaus pilį ir stojo prie sodininko tarnauti. Kai vakaras sutemsta, jis velkasi žvaigždėtąjį rūbą ir darbuojasi gražiai, nesiplėšydamas. Dieną eina į užėigą, aplanko savo ištikimąjį žirgą, pasišneka su juo. Vakare vėl grįžta į pilį ir dainuodamas stoja prie darbo. Kur tik jo ranka prisiliečia, gėlės ir medžiai ima klestėti taip kaip niekad, ir karalius jį dažnai pagiria. O karaliaus duktė itin mielai klausosi jo dainų, ir dailus jaunikaitis jai patinka baisiai.

Vieną dieną užgriuvo pilį didelė nelaimė. Karalius sunkiai susirgo, ir niekas nežinojo, kaip jį gydyti. Galų gale užsuko pakeleivingas seniukas ir pasakė, kad karalių gali sugydyti tik vilkės, lokės ir elnės pienas. Jau kitą dieną to seniuko nebebuvo. Karalius nieko nelaukęs išsiuntinėjo visus savo medžioklius, bet jie nemokėjo to gydomojo pieno gauti, o ligonis ėjo vis silpnyn ir silpnyn. Pagaliau jis prižadėjo savo dukterį išleisti už to, kuris padės atgauti jam sveikatą. Ferdinandas, tai išgirdęs, tuoj pasišovė karaliaus gydyti. Ir kiti du sodininko parankiniai taip pat norėjo eiti žvėrių pieno parnešti.

Jau kitą rytą jaunikaitis nuėjo pas savo žirgą patarimo. Žirgas ir sako:

— Sėsk ant manęs raitas ir daryk viską taip, kaip aš liepsiu, tai padėsiu tau nusigauti į savąją laimę.

Ferdinandas užsėdo, ir žirgas išnešė jį į mišką. Pajojęs kurį laiką, aptiko vilkę. Ji buvo nemaž nepikta ir davėsi melžiama. Grįždamas namo, sutiko anuos du sodininko parankinius, kurie, nieko nelaimėję, dabar nosis nukabinę traukė namų linkui. Išgirdę, kad jis gabena vilkės pieną, jie prašė duoti ir jiems nors šlakelį. Ferdinandas buvo benorįs neduoti, bet matė, kad žirgas linktelėjo, tai įpylė po truputį ir vienam, ir kitam.

Kitą rytą jaunikaitis išjojo vėl, ir jo žirgas nunešė jį prie lokės, o toji noriai davė jam pieno. Grįždamas ir vėl sutiko abu sodininko parankinius, kurie ir šį sykį prašė jį pasidalyti laimikiu, o kad jis matė, jog žirgas pritaria, tai ir jiems davė lokės pieno.

Ir trečią rytą Ferdinandas traukė į mišką, ir šį sykį rado elnę, kuri ramiai davėsi melžiamai. Tačiau kai jis, žirgui sutikus, pasidalijo laimikį su anais dviem parankiniais, tai padėkos nesusilaukė. Mat jie dabar pradėjo ginčytis — kiekvienas norėjo nešti karaliui pieną.

— Traukim burtus,— sakė galop Ferdinandas, nes taip jam buvo pataręs žirgas. Bet Ferdinandai teko visų trumpiausias burtas, tai jis pas karalių gavo eiti paskutinysis.

Jam buvo labai pikta, kad reikia užleisti pirmenybę aniams, nieko nepaveikusiems, tačiau gudrusis žirgas guodė jį ir sakė:

— Anie du nepagydydys karaliaus.

Sodininko parankinis, ištraukęs ilgiausią burtą, ėjo prie ligonio pirmutinis ir žadėjo išgydyti jį girios žvėrių pienu. Karalius gėrė tą pieną, bet jokio ligos palengvėjimo nejautė. Antrasis jam taip pat nieko nepadėjo. Karalius liepė juos abu įmesti į kalėjimą, kam jie apgaudinėją žmones.

Tada ėjo Ferdinandas ir nešė karaliui vilkės, lokės ir elnės pieno. Kai tiktai karalius to pieno atsigerė, tuoj liga palengvėjo, o netrukus jis visiškai pasveiko.

Dabar tačiau karaliui gaila buvo atiduoti dukterį už sodininko parankinio, jis mėgino pamokėti tam nepageidaujamam žentui pinigais ir taip juo nusikratyti. O karalaitė jau seniai buvo pamilusi jaunikaitį, ir tėvas norom nenorom gavo tesėti duotą žodį. Na, ir iškėlė linksmas vestuves, kurios truko keturias dienas ir naktis.

O kai jaunasis karalius vėl atsiminė savo žirgą ir nuėjo į užeigos arklidę, žirgas paprašė, kad jam galvą nukirstų.

— Tai būtų graži padėka — taip atsilyginti už ištikimą tarnybą,— atsakė Ferdinandas.

Tačiau žirgas tol atkakliai prašė, kol jaunasis karalius išsitraukė kardą ir nurentė jam galvą. Tuoj iškilo į orą baltas balandis ir po kelių akimirku dingo.

Laimė aptvinęs, Ferdinandas atsiminė tėvą motiną, kurie gyveno kaip gyvenę ir vis nesiliovė rūpintis dėl jo. Jis atsigabeno juos pas save, ir tu gali išivaizduoti, kaip jie džiaugėsi. Po senojo karaliaus mirties perėmė valdžią Ferdinandas ir viešpatavo ilgai, ir jo šalyje klestėjo taika ir gerovė.

SLIBINAI IR KARALAITĖS

Senų senovėje trys broliai traukė į pasaulį. Jie dieną dienas bastėsi, medžiojo po miškus. Kartą aptiko dailų namą. Vartai buvo atkili, durys atlapos, virtuvėje ir podėlyje visa ko pilna, tik visame name nei girdėti, nei regėti jokios gyvos dvasios. Buvo panašu, kad žmonės pabėgę, tad broliai patenkinti įsikūrė patys vieni ir jautėsi itin patogiai.

Rytui išaušus, vyresnysis liko namie, užsikūrė ugnį ir taisė valgyti, o kiti du išėjo medžioti. Kai jis taip įdarbęs ruošėsi, atėjo seniukas elgeta su ilga juoda barzda ir graudžiai prašė leisti prisėsti prie židinio pasišildyti, nes jam esą labai šalta.

— Ogi sėskis sveikas! — tarė vyresnėlis ir dirbo savo darbą toliau, į tą elgetą senuką nė nežiūrėdamas. Tuo tarpu seniukas staiga pašoko nuo židinio, pripuolė ir ėmė jį visaip draskyti, taršyti, pešioti. Baisiai apdraskęs ir sutaršęs, ūmai išnyko.

Vakare parėjo kiti du broliai ir, radę jį taip suniokotą, klausė, kas atsitiko.

— Nagi va, — atsakė tasai, — atėjo šiandien tokia didelė katė, atsitūpė ant židinio, o kad nekrepčiau į ją dėmesio, puolė ant manęs. O ką padarė, matot patys.

BroLIAI nusijuokė ir daugiau tuo įvykiu nesidomėjo.

Kitą rytą vidurinysis brolis liko namie ir ruošėsi virtuvėje. Vidudieniui artėjant, kažkas pasibeldė. Atidaro duris, o ten stovi smulkus senas žmogeliukas su ilga barzda ir labai prašo įleisti, nes jam esą šalta. Kai įleido, viskas dėjosi lygiai taip pat kaip vakar, ir medžiokliai rado vidurinįjį brolių visą apdraskytą. Šis irgi suvertė kalnę katei, nes ir jam buvo gėda, kad toks vyras pasidavė nupiepusiam seniukui.

Trečią dieną liko namie jaunėlis brolis. Neilgai trukus atėjo apstyres elgeta ir prašėsi leidžiamas prisėsti prie ugnies pasišildyti.

— Sėskis, kad nori, — atsakė jaunėlis niauriai ir tuoj pagalvojo: „Ar tik čia nebus ta didžioji katė, kuri taip sutaršė anuos abu“. Jis daugiau nėjo į šnekas, bet nuo seniuko nenuleido akių. Kai šis staiga puolė, jis spėjo nutverti atėjūną už barzdos, nuvilko į palėpę ir tenai priišo.

Medžiokliai, vakare parėję namo, stebėjosi, kad jis toks smagus. Jie klausė apie tą didelę katę, bet jis atsakė:

— Ogi eikit pasižiūrėti, ji palėpėje kabo!

Tie greitai pašoko nuo stalo ir lėkė katės žiūrėti. Bet nulėkę rado tik ilgą juodą seniuko barzdą, o per kopėčias žemyn ėjo kraujo lašų ruožas. Kažin, kur tas seniukas pabėgo?

Broliai susidomėję ėmė sekti, kur eina kraujo pėdsakai. Sekė, kol priėjo vieną didelį akmenį, o toliau kraujo lašų niekur nebesimatė. Visi sukibę vargais negalais atvertė tą didelį akmenį ir po juo rado skylę, einančią gilyn žemėn. Jaunėlis pasidrašinęs parlėkė namo, atsinešė ilgą virvę — leisis į tą skylę. Kiti du broliai nesiryžo lįsti į patamsį, bet sutiko už virvės palaikyti, jį nuleisti.

Virvė jau beveik baigėsi, kai jaunėlis galiausiai atsidūrė giliai po žeme. Jis nežinojo nė ką manyti, nes tenai išvydo gražiausią kraštą. Jau nebegalvojo apie tuos, likusius viršuje, tik ėjo vis toliau ir toliau. Beeidamas pamatė tris pilis. Jis skubėjo vis pirmyn ir nekvaršino sau galvos dėl to, kad palei kelią toksai seniukas ugnelę kūrena.

Jaunėlis nekantriai nuskubėjo prie pirmosios pilies. Pro didelius vartus įėjo į kiemą, marmuro laiptais užkopė aukštyn. Nesutiko nieko, jau buvo bemanąs, gal ta pilis negyvenama, tik šit priešais beateinanti mergaitė, tokia graži, kokios dar niekad nebuvo matęs.

— Kaip tu čia patekai? — klausia ji. — Argi nežinai, kad esi dideliame pavojuje? Ir aš pati, ir mano dvi seserys gyvename trijose pilyse, kur mus saugo pabaisos žvėrys. Bet jei tau pavyks užmušti septyngalvį slibiną, tai aš būsiu laisva. Gal net ir mano seseris išvaduosi.

Slibinas greitai turėjo parsirasti namo, tad jaunikaitis pusę vartų uždarė, o kitą pusę paliko atvirą. Jau buvo prietema, ir septyngalvė pabaisa brovėsi pro vartus, bet vos tik spėjo įkišti savo septynias galvas, jaunikaitis tuojau jas visas nukapojo.

Dabar karalaitė tapo dešimt kartų gražesnė. Ji nuoširdžiausiai dėkojo už išvadavimą ir davė jam aukso karūnelę.

Jaunikaitis, kupinas vilties, drožė į antrą pilį. Ir čia rodėsi nieko gyvo nesama, kol jis sutiko irgi jauną mergaitę. Ji maloniai jį pasveikino ir sakė, jog greit pareisiąs slibinas. Jaunikaičiui ir čia pavyko nurešti galvas pabaisai, vos tik spėjusiai pradėti lįsti pro vartus. Nudžiugusi mergina dovanojo jam aukso žiedą ir prašė išvaduoti ją trečiąją seserį.

Jis atsilabino ir ėjo į trečią pilį, kurioje rado irgi dailutę mergaitę. Ji sveikino jį atvykusį ir labai nudžiugo sužinojusi, kad jis jau išvadavęs abi jos seseris. Dabar jis buvo jau įgudęs slibinus doroti, nedaug laiko tepraėjo, jis ir trečią slibiną nugalabijo. Mergina jam dovanojo aukso grandinėle, ir po to jis su trimis seserimis ėjo į tą vietą, kur jį broliai nuleido po žeme. Pirmajai mergaitei padėjo tvirtai prisitaisyti ir patampė už vir-

vės, duodamas ženklą traukti. Tie du itin stebėjosi, ištraukę tokią gražią mergaitę, ir sužinojo, kad tuo pat keliu atvyksiančios dar dvi jos seserys.

O kai galų gale jaunikaitis davė ženklą, kad jį patį ištrauktų, virvė, paleista visu ilgiu, nukrito prie jo, ir jis dar išgirdo pašaipų savo nedorų brolių juoką. Šitaip nuviltas, jis nežinojo nė ko stvertis. Tik dabar atsiminė matęs aną seniuką, ugnelę kūrėnantį,— gal jis kuo padės? Ėmė jo ieškoti ir galų gale surado. Išsipasakojo jam savo bėdą, o seniukas tarė:

— Aš pasiversiu dideliu ereliu ir išnešiu tave į aukštą. Bet reikia, kad tu papjautum ėriuką, sudalytum mėsą į tris dalis ir pasiimtum su savimi. Aš, matai, beskrisdamas labai privargsiu, ir kai tik suriksiu, tu imk vieną mėsos dalį ir blokšk man; kitaip mudu abu nudribtume, ir tu užsimuštum.

Jaunikaitis tuoj papjovė ėriuką ir sudalijo mėsą, kaip buvo pamokytas. Erelis suėmė jį nagais ir kilo aukštyn. Jie skrido itin greitai, bet paukštis milžinas jau tris kartus reikalavo peno, o į aukštą dar nebuvo išskrista. Jis suriko ketvirtą kartą, bet ėriuko mėsa visa jau buvo supenėta. Jaunikaitis kuo greičiausiai nurėžė savo blauzdos minkštimą, davė jam praryti, ir po kelių akimirkų jie jau buvo viršuje.

Tada erelis vėl atvirto seniuku ir iš visos širdies dėkojo jaunikaičiui už išvadavimą. O išvadavo jį tuo, kad davė savo mėsos valgyti, kai metė ereliui į nasrus savo blauzdos minkštimą.

— Aną namą, kuriame jus pirmiausia aplankiau, aš atiduodu tau,— tarė seniukas. Dar parodė jam šaltinėli, kuris išgydo žaizdas, ir prapuolė.

Tada jaunikaitis patraukė į kelionę — reikėjo aplankyti karalių, kurio dukteris jis išvadavo. Po kelių dienų jis atvyko į sostinę, kur visi buvo apimti džiaugsmo ir linksmybių.

— Kas čia yra, kad jūs visi tokie linksmi? — klausė jis.

— Ė, kaipgi nesidžiaugsi,— atsakė jam žmonės.— Juk karaliaus dukterys atsirado, ir abu jų išvaduotojai yra, ir greit bus vestuvės!

Šitai išgirdus, jam pašoko apmaudas, ir nemažas: tie nedori bernai pavogė jo žygio nuopelnus ir dar girias! Eina jis per miestą ir vienoje atdaroje dirbtuvėje mato labai įdarbusį meistrą ir jį užkalbina:

— Ką taip veikiate, kad jums net akys iš kaktos lipa nuo uolumo?

— Taip reikia,— atsako tasai nepakeldamas akių,— karaliaus duktė turi gauti aukso karūnelę, o aš — gerą užmokestį, bet darbas nelengvas.

— Aš esu keliaujantis auksakalio parankinis,— tarė jaunikaits,— priimkite mane į tarnybą, būsit patenkintas, tikrai!

Meistras tuoj pat jį priėmė ir davė kambarį, kuriame jis savaitę smagiai pasibuvo. Laikui suėjus, ėmė karūnelę, perdavė ją auksakaliui ir išvyko, ketindamas stoti prie kito meistro, kuriam buvo užsakyta padirbti žiedelį.

Pirmasis auksakalys nuėjo į pilį ir padavė aukso karūnelę karaliui. Jauniausioji karaliaus duktė, pamačiusi tą puikų daikčiuką, net šūktelėjo iš džiaugsmo, tuoj ir kitos seserys žinojo, kad jų išvaduotojas yra arti. Meistras gavo išpasakoti, kas padirbo karūną; veikiai išaiškėjo, kad ir žiedelis besąs iš tų pačių rankų. O trečiasis meistras nė nelaukė, kol nepažįstamasis paduos jam grandinėlę ir pats dings. Pastebėjęs, kad jo parankinis nedirba, nuėjo tiesiai pas karalių ir papasakojo tai.

Greit buvo išsiųsti žygūnai atgabenti jaunikaicio į karaliaus dvarą, ir čia jį sveikino kaip tikrąjį išvaduotoją. Apgavikus abu išgrūdo į tą vienišą namą miške, o išvaduotojas kėlė vestuves su jauniausiąja karaliaus dukteria.

PRILIPK!

Gyveno kadaise karalaitė, kuri buvo tokia paniurėlė, jog niekad nesijuokdavo, ir niekas jos pradžiuginti negalėjo. Tėvui dėl to buvo nemaža rūpesčio, ir jis ėmęs sykį paskelbė žinią, jog tą vaikiną, kuris jo dukterį nuteiksias linksmai ir prajuokinsias, karalius priimsias žentu, o po savo galvos jam perleisias karalystę.

Atsirado daug aukštakilmių jaunių, riterių ir karaliūnų, kurie mėgino gražiąją karalaitę smagiai nuteikti ir jos ranką laimėti. Tik viskas buvo veltui. Ji sėdėjo balkone ir rūškana žiūrėjo žemyn, o jie žengė pro šalį ir kaip įmanydami stengėsi ją pralinksminti — ir meilingai mojavo, ir visokius juokingus pokštus krėtė,— ir nieko negalėjo padaryti. O karaliaus buvo taip nustatyta, kad tie, kurie bandys jo dukters nuotaiką pakeisti, bet nesugebės, gaus sėsti į kalėjimą ilgam laikui.

Užtat kai jau nemažai kavalierių atsidūrė už grotų ir ten kamavosi, kitiems išgaravo noras tokios dalies ieškoti, ir jau rodėsi, kad greit nebebus kam rizikuoti laisvę prarasti.

Šit vienas ūkininkas, iš savo užkampio atvažiuavęs į turgų, išgirdo tą keistą žinią ir parvažiuavęs namo papasakojo. Vyresnysis sūnus tuoj pasišovė:

— Tėte,— sako,— aš eisiu pamėginti, rytoj pat traukiu į sostinę.

Motina jam pridėjo gausybę valgių į kelionę, o tėvas išėmė iš skrynios keletą blizgių sidabrinių. Kitą dieną iš pat ryto sūnus iškeliavo. Iš pradžių žengė vyras narsus ir drąsus, bet ilgainiui, valandų valandas einant per tamsų mišką, kurio, rodėsi, nė galo nebus, ištirpo jam bemaž visas smarkumas. Galų gale jau ėmė dairytis, kur čia geriau būtų stabtelėti poilsio, ir kaip tik tada ėjo pro tokią olą, priešais kurią stovėjo senas seniukas.

— Gerasis jaunikaiti, aš labai alkanas, o tu valgio turi, gal duotum man nors kiek,— paprašė seneliukas.

— Ką aš turiu, tai reikalinga man pačiam,— atšovė keliauninkas,— ligi sostinės dar daug kelio.

— Tu neprajuokinsi karalaitės,— atitarė į tai seneliukas, ir berniokas nė neatsisveikinęs nuėjo sau.

Kai tik priėjo miestą, tuoj nudrožė į pilies kiemą savo laimės bandyti. Tačiau kad ir kaip stengėsi, karalaitė žiūrėjo dar mlauriau nei pirma. Greit jį sučiupo pilies sargyba ir įgrūdo į kalėjimą, į patį giliausią rūšį.

Ilgai, labai ilgai laukė tėvai, o sūnaus kaip nėra, taip nėra. Tad vieną dieną antrasis sūnus sako:

— Tėte, matau, nebegrįžta mūsų brolis, nepavyko jam. Tai aš eisiu ir laimėsiu karalaitę.

Tėvui nepatiko tokia šnekė.

— Nei tu eik, nei ką,— kalbėjo jis,— tu gi matai, tavo broliui prastai baigėsi, tai galgi, manai, tau geriau seksis?

O vidurinytis sūnus kaulijo neatlyždamas, kol tėvai galų gale sutiko. Motina į kelionę mažiau mitalo beidėjo, ir tėvas iš kapšo šykščiau beiškrapštė.

Rytą anksti bernas iškeliavo ir netrukus pasiekė reikiamą kelią. Bet ir jis drožė valandų valandas, kelio galo nematydamas, ir priėjo olą, prie kurios jį užkalbino seneliukas:

— Duok man nors kiek užvalgyti, tu gi turi, o aš labai alkanas!

Tačiau berniokas jam atkirto taip pat šiurkščiai kaip ir jo brolis. Seneliukas rimtai tarė:

— Nė tu neprajuokinsi karalaitės, o už širdies kietumą pats bėdos paragausi.

Kaip seneliukas sakė, taip ir pasidarė. Ūkininkaitis maivėsi kaip tik įmanydamas, bet viskas veltui — karalaitės nuotaika nėmaž nepasikeitė. Pilies sargybiniai čiupo vyrą ir įmetė pas brolių į kalėjimą. Ten abu galėjo kits kitam dėstyti savo sielvartus.

Kai nė antrasis sūnus namo negrįžo, tėvai labai susirūpino.

— Kas dabar gali žinoti, kaip ten jiems pasidarė, kad negrįžta nė vienas? O ir prie darbo pasigendu jų kiekvieną dieną, man gi jau nebe jaunystė,— dejavo tėvas.

Bet dabar šit ir jaunėlių sūnų užpuolė mintys apie karalaitę, ir vieną dieną jis prašneko:

— Tėte, mama, išleiskit mane, eisiu savo laimės bandyti! Gal man pavyks tą niaurią karalaitę prajuokinti, tada baigsis visi mūsų vargai.

Tėvai iš pradžių nė girdėti nenorėjo.

— Būk nors tu namie,— kalbėjo tėvas,— dviejų sūnų jau netekome, gal jie niekad nebeparsiras. Kaipgi man vienam visus sunkiausius darbus nudirbti? Jeigu ir tavo išmonės nueis niekais, tai mudu su motina gi visai vieni liksime.

Jaunėlis tačiau nepasidavė, prašė ir prašė diena iš dienos, kol galų gale tėvai ir jam leido traukti brolių takais.

Pinigų kelionei nebebuvo, valgio irgi suvis mažai ką teištoko įdėti. Jaunėlis tačiau nenusiminė ir iškeliavo. Ne ką trukus ir jis priėjo seneliuką miško gilumoje. Jis gražiai pasisveikino, ir seneliukas tuoj paklausė:

— Gal ir tu eini pas karalaitę?

— Taip, tėveliuk, noriu savo laimę išmėginti.

— Gal tu turi valgyt įsidėjęs? Aš alkanas, ir jau seniai.

— Žinoma, turiu duonos, turiu lašinių, va susėskim šičionai ir pasidalysim kuo turėdami!

Susėdo šalimais ant medžių trinkų, ir seneliukas gavo tiek, kiek tiktai galėjo suvalgyti. Kai abu jau buvo sotūs, seneliukas jam tarė:

— Kad tu man davei pavalgyti, tai ir aš tau atsilyginsiu kuo galėdamas. Še tau mažyčius ratukus, tu juos lengvai galėsi traukti sau iš paskos. Jei prie tavęs kas prieis ir tuos ratukus palies, tu tik ištark „Prilipk!“— ir prilips, nebegalės atsitraukti ir seks iš paskos, kur tik tu vesi.

Jaunėlis labai apsidžiaugęs padėkojo už tokią nepaprastą dovaną ir traukė toliau.

Kai miškas baigėsi, jis išėjo į geresnį kelią ir sutiko kaminkrėtį. Tas jį ir klausia:

— Kurgi tu važiuoji su tom savo vežėčiom?

— Į sostinę, — atsakė jis draugiškai, bet kai kaminkrėtys priėjo arčiau ir palietė ratukus, jis greit sūktelėjo: „Prilipk!“ Dabar kaminkrėtys nebegalėjo rankos atitraukti, nes ji tvirtai laikėsi prilipusi prie ratukų, ir jis turėjo sekti iš paskos pykdamas ir keikdamasis.

Jaunėlis, traukdamas keliu su savo vežimaičiu, sutiko kepėją, nešantį kuprinį krepšį, pilną pyragų. Tasai praeidamas iš smalsumo palietė ratukus. „Prilipk!“ — sušuko jaunėlis, ir šalia suodino kaminkrėčio jau sekė paskui jį ir miltuotas kepėjas. Kai jis taip išgyiavo į miestą, tai juokėsi visi, kas tik jį matė. Ir pasitaikė, kad iš krautuvės išėjo jauna mergina. Kepėjas jai čiuptelėjo, jaunėlis sušuko „Prilipk!“ — ir ji pritapo prie tos nuostabios palydos.

Taip jis traukė pilies linkui, o iš paskos lėkė vis daugiau žmonių. O kai jis žingavo pro verandą, iš kurios žiūrėjo žemyn karalaitė, tai toji pamiršo savo rūškaną nuotaiką ir ėmė taip skaniai juoktis, jog amžinai prarado visą savo niaurumą.

Karalius, pamatęs, kas atsitiko, nulėkė greit laiptais žemyn ir sustabdė jaunėlį. Pasveikino jį, laimingai atvykusį, paskelbė jį būsiant žentu ir liepė tuoj skelbti vestuves. Dabar reikėjo siųsti ištaigią karietą į kaimą atvežti jaunikio tėvų, nes jaunėlis trūks plyš reikalavo, kad jo vestuvėse būtų jo tėvas ir motina.

Iškėlė linksmą puotą, ir anie du broliai, jau išleisti iš kalėjimo, galėjo badą atgauti.

APELSINŲ MERCELĖ

Vienas turtingas grafaitis turėjo vesti, tokia buvo jo tėvų valia, ir daug gražių panelių buvo jam peršama į žmonas. Jis betgi nenorėjo nė vienos, nes buvo įsikalęs į galvą, kad jo nuotaka turinti būti ne iš motinos gimusi, o tokios jis niekur negalėjo rasti. Tačiau jo užmačia jam nedavė ramybės, jis būtinai turėjo ieškoti, kol ras išsvajotą nuotaką. Vieną dieną jis liepė pabalnoti žirgą, atsisveikino su nusiminusiais tėvais ir išjojo į platų pasaulį.

Daug daug laiko jis keliavo, o tinkamos nuotakos vis negalėjo rasti. Sykį prijėjo kryžkelę. Ten stovėjo sena bobutė, sukrypusi ir susikūpinusi, tik su vienu dančiu burnoje, o jos antakiai buvo tokie ilgi, jog karojo kur kas žemiau akių. Jaunasis grafas, klausdamas tą bobutę, kur veda šie du keliai, turėjo rekti, kad ji suprastų, nes buvo mažne visiškai kurčia. Jos klau-

siamas jis apsakė savo reikalą. Bobulytė linktelėjo, pritariamai pakinkavo žilą galvą ir tarė:

— Dailus berniuk, jok va šituo keliu,— ir rodė jam riešut-medžio lazdele į dešinį kelią,— **tai tu rasi didelį didelį rūmą.** Eik tenai į vidų, dailus berniuk, **imk šluotą, kuri padėta už durų,** ir nušluok laiptus, o nušlavęs eik prie liūto, dailus berniuk! Tas liūtas laiko nasruose auksinį raktą, tu tą raktą turi iš jo atimti. Atsirakink duris, priešais kurias liūtas stovi, įeik į didingai išpuoštą kambarį, o ten vėl stovi liūtas su raktu nasruose priešais duris. Bet šitą liūtą tu turi užmušti, dailus berniuk, ir iš jo atimti raktą. Juo tu atsirakinsi antrąsias duris ir tada įeisi į virtuvę.

Virtuvėje rasi tris gražius apelsinus ir peilį su juodmedžio kriaunomis. Paimsi peilį, dailus berniuk, perpjausi vieną iš trijų apelsinų, ir iš ten išeis graži mergelė, tokia graži kaip saulė. O tu su ja turi kuo greičiausiai eiti prie šulinio, kur po dviem liepom priešais namų vartus nepaliaujamu srautu trykšta, ir savo nuotaką pakišti po vandeniu, kitaip ji tučtuojau mirtų.

Grafaitis jai padėkojo už gerą patarimą ir jojo vis gilyn į vėsus, tankų mišką, kol pamatė atsidūręs priešais didelę balto marmuro pilį. Įėjo į tą pilį pro aukštus, gražius vartus ir tuojau pastebėjo šluotą. Paėmė ją ir nušlavė laiptus, kaip jam bobulytė sakė. Baigęs tą darbą,ėjo prie liūto. Atėmė jam iš nasrų auksinį raktą, atsirakino salės duris, iš juodmedžio dirbtas, žengė per antrą salę ir rado kitą liūtą, kuris laikė įsikandęs irgi auksinį raktą, dar gražesnį. Jis tą liūtą užmušė, raktą paėmė, atsirakino artimiausias duris ir žengė į virtuvę. Ten tikrai rado, kaip bobulytės buvo nusakyta, peilį ir tris apelsinus, tokius kaip grynų gryniausias auksas, o šviečiančius it saulė. Jam nedrąsu buvo net paliesti tokius vaisius, bet vis tiek įsidrąsinęs čiupo peilį ir pirmąjį iš jų perpjovė pusiau.

Vos tik spėjo nukelti viršutinę pusę — jau iš apatinės, laikomos rankoje, iškilo stebuklingo gražumo mergelė, skaišti kaip pati diena, o jos akys švietė taip žydrai kaip vasaros dangus. Grafaičiui apsalo širdis, jis visiškai užmiršo senos močiutės įspėjimą, tik žiūrėjo ir žiūrėjo į tą gražią mažutytę panelytę, o apie šulinį nė negalvojo. Bet, jam taip bestovint, toji grožybė nuvyto, sunyko ir prie jo **akių mirė.**

Tada jis persigando ir **pasiryžo** nebet užmiršti bobulytės patarimo. Jis atvėrė antrą vaisių, ir iškilo panelė, dar gražesnė už aną. Bet kol jis ja nešinas skubėjo per sales ir marmuro laiptus prie šulinio, sunyko ir toji.

Nuliūdęs grįžo į pilį, ėmė trečią vaisių ir peilį. Tiktai prieš jį perpjaudamas nusinešė prie šulinio po dviem liepom. Kai šį atvėrė, jam net akys apraibo nuo spindesio, nes prieš jo akis stovėjo tokio gražumo panelytė, kokios dar niekad saulė nebuvę regėjusi. Jis kuo greičiausiai pakišo ją po vandens srautu. Ji ėmė eiti didyn, didyn, net jo rankos jau nebenulaikė, jis nuleido ją ant žemės, ir ji dabar stovėjo bemaž tokio pat didumo kaip ir jis. Nudžiugęs glamonėjo ją ir vedė į marmuro pilį, kur ji turėjo pabūti, kol jis atvažiuos su karieta ir ją pasiims. Jis pabučiavo ją atsisveikindamas ir išskubėjo namo pas tėvus.

O gražioji mergelė liko pilyje vienui viena. Ji nešėsi vandens iš šulinio ir taisėsi valgyti. Vienatvėje jai tarpais buvo ir nuobodoka.

Šalia pilies stovėjo maža trobelė, joje gyveno raganos su dviem dukterimis. Jos dažnai matydavo gražią mergelę, einančią vandens į šulinį po dviem liepom, užsukdavo kai kada ir pas ją į pilį. Jos išklausinėjo ją apie viską. Mergelė, dar pikto nepažinusi, buvo kūdikiškai atvira ir išsipasakojo aliai smulkmeną.

— Eime su mumis,— tarė kartą vyrėsnioji raganos duktė,— mama iškepė bandelių, labai skanių!

Mergelė davėsi prikalbama ir nuėjo su jomis. Jos ten drauge žaidė. Syki mergelė turėjo būti karalienė, tad ją reikėjo tinkamai aprengti ir plaukus supinti. Kai taip šukuojama pinama sėdėjo, seserų viena tik smigt ir išmeigė adatą jai į galvą, ir gražuolė tuoj pavirto balande.

Tada bjauriųjų seserų viena nuėjo į pilį ir laukė grafaičio atvažiuojant. Tas gavo nemenkai nustebti, kad vietoj gražiosios nuotakos rado bjaurią raganiūtę. O ši buvo gudri, mokėjo jam visaip galvą sukuti, tad išėjo taip, kad jis turis duotąjį žodį teisėti. Be to, manė, gal jam akys meluoja. Ką darys — ėmė bjauriąją nuotaką į karietą ir susikrimtęs išsivežė.

Jiems dar tebesant kelyje, senai raganai ištrūko balandė. Ji pasivijo karietą, skraidė ratilais aplink ją ir pliaukšėjo sparnais tol, kol jaunasis grafas pastebėjo ir maloniai ištiesė ranką, mąsindamas ją į save. Netikroji nuotaka pyko, nes pažino paukštelę. Tačiau grafaitis ją paėmė į karietą, laikė ant kelių ir glostė, ta net burkuoti ėmė. Juodomis išmintingomis akutėmis ji žiūrėjo į grafaitį, o jis glostė jai galvutę ir aptiko ten išmeigtą adatą; pagailėjęs jis tą adatą ištraukė, ir štai priešais jį vėl stovėjo gražioji apelsinų mergelė.

Galite įsivaizduoti, koks laimingas buvo grafaitis, kad vėl turėjo savo mieliausiąją. O kai sužinojo, kaip viskas buvo pasi-

darę, tai tą nedorėlę raganiūkštę bloškė iš karietos taip, jog ji abi kojas nusilaužė. Visais sielvartais nusikratęs, važiavo jis su savo atgautąja nuotaka namo. Tėvai abu juos priėmė su didžiausiu džiaugsmu, ir greitai buvo vestuvės.

Čia **papasakota** istorija yra tikra, nes vienas jaunojo grafo sūnus dar ir dabar tebegyvena.

ŠNEKANTIS PAUKŠTIS, GIEDANTIS MEDIS IR AUKSINIS VANDUO

Seniai, labai seniai gyveno karalius. Kartą vakare jis išėjo ir pamatė, kad vienuose namuose šviesa žiba. Priėjo arčiau, pažiūrėjo pro langą į vidų. Ten trys seserys tarėsi, kaip kuriai iš jų norėtusi gyventi.

Vyriausioji sakė tiesiai:

— Man labiausiai patiktų, jei galėčiau ištekėti už karaliaus **sodininko**, tai bent atsivalgyčiau ir obuolių, ir uogų visokių, ir ko tiktai širdis geidžia.

— O man,— sako antroji,— geriausia būtų ištekėti už karaliaus **kepėjo**, tada visą gyvenimą būtų bepigū šeimininkauti.

Jauniausioji tylėjo, ir seserys ją klausė:

— O tu ko norėtum?

— Aš tai jokio noro nesakau, nes ko labiausiai trokščiau, to nė būti negali,— atsakė mergaitė.

— Nagi **pasisakyk** mums, kas čia baisaus,— kāmantinėjo tos dvi.

— Jei jau taip jums magą žinoti — aš norėčiau ištekėti už paties karaliaus, tada visi mano troškimai išsipildytų.

Karalius, tatai išgirdęs, nuėjo. Jau kitą rytą atsiuntė puošnią karietą ir du tarnus **atvežti** visų trijų mergaičių į pilį.

— Ko mums pas karalių,— atsikalbinėjo seserys,— mes nevažiuosim su jumis.

Bet tarnai sakė:

— Mums įsakyta jus atvežti, karalius to reikalauja!

Galiausiai jos pakluso, apsirengė kuo turėdamos geriau ir išvažiavo.

Karalius jas priėmė gražioje salėje ir kalbėjo:

— Dabar **papasakokite** man, kokių jūs norų turėjote vakar vakare. Nuslėpti negalite nieko, nes aš pats girdėjau viską!

Vyriausioji sesuo pradėjo:

— Pone karaliau, aš turiu tik vieną norą — ištekėti už jūsų sodininko!

— Gali taip būti, — tarė karalius. — O tu ko norėjai? — klausė viduriniąją seserį.

— Pone karaliau, aš norėčiau ištekėti už jūsų kepėjo, — atsakė toji.

— Ir taip gali būti. O dabar tu pasisakyk, kokį norą turėjai vakar!

Jauniausioji sesuo drovėjosi prisipažinti, ką vakar seserims kalbėjo.

— To aš negaliu pasisakyti, pone karaliau, o ir negalimas tai dalykas.

— Jei neprisipažinsi, ką vakar sakeisi, turėsi mirti, — pagrasino karalius.

Tada ji vis dėlto pasidavė:

— Kai mano seserys sakėsi norinčios ištekėti už jūsų karališkojo dvaro vyrų, aš išreiškiau troškimą pasidaryti ponia karaliene.

— Taip ir bus, — tarė karalius. — Tu tapsi mano žmona!

Jis liepė nieko nelaukus ruošti didelę puotą, ir tą pačią dieną, kai seserys buvo sutuoktos su sodininku ir kepėju, jis kėlė vestuves su jauniausiąja. O anos abi seserys labai pavydėjo, kad jų jaunėlė tapo karaliene.

Po metų, kai jaunoji karalienė laukėsi kūdikio, jos vyrui būtinai reikėjo išvažiuoti į kelionę. Tada prie jos prisigretino vyriausioji sesuo, sutaisė jai migdomąjį gėralą ir paguldė į lopšį mažą šuniuką. Ką tik gimusį prinčą ji įkišo į statinę ir įmetė į Dunojų.

Statinė plaukė pavandeniui ir prisivarė prie kito kranto, kur buvo užleisti vieno seno žvejo tinklai. Statinė įkliuvo tinkluose, žvejys ją ištraukė ir išgirdo, kad joje kūdikis rėkia. Jis greitai tą radinį parsinešė namo.

— Žiūrėk, motin, ką aš šiandien sužvejojau! Vaikas statinėje atplaukė pavandeniui. Imkim ir užauginkim jį kaip savo vaiką, juk negali žinoti, kaip čia iš tikro yra.

Karalius sugrįžęs išsigando, kai jam abi svainės ėmė pasakoti, jog lopšyje guli mažas šuniukas. Jis nuskubėjo pas žmoną, bet ji sakė:

— Aš nežinau, kas atsitiko, aš gulėjau kietai įmigusi; gal mano seserys kokią jeibę padarė.

Karalius iš pradžių buvo labai rūstus dėl nedalios su kūdikiu, bet ilgainiui raminosi, nes vis dar vylėsi susilaukti įpėdinio savajai karalystei.

Po metų karalienė vėl laukėsi vaikelio, bet karalius ir šį sykį turėjo traukti į kelionę. Dabar prie jos prisitaisė vidurinioji sesuo, uždavė jai migdomojo gėralo ir į lopšį paguldė kačiuką. O sūnelį ji irgi įdėjo į statinę ir įmetė į Dunojų. Vanduo ir dabar vaikelį nuliūliavo prie kito kranto, į senio žvejo tinklus. Žvejys statinę ištraukė, labai nusistebėjo, ir šįsyk išgirdęs kūdikio verkimą, ir parnešė jį savo pačiai.

— Nagi žiūrėk, aš tau parnešiau dar vieną radinį! Užauginkim ir tą antrąjį berniuką! — kalbėjo jis.

— Kaip čia mes versimės, — atitarė sena žvejo moteris, — mes gi ir patys ne taip daug turim ko ant danties užmesti!

— Dievas davė dantis, dievas duos ir duonos, — kalbėjo žvejys su pasitikėjimu. — vis jau išmaitinsim kaip nors vaikelius.

Tuo metu pargrįžo karalius, ir abi pavyduolės seserys jį pasitiko jau prie vartų. Išgirdęs, kad dabar karališkame lopšyje guli kačiukas, jis baisiai susirūstino ir nuskubėjo prie žmonos. Pamatęs tačiau, kokia ji meili ir kokios geros širdies, atsileido ir sakė jai:

— Šį sykį dar tebūnie tau gyvybė dovanota. Bet jei ir toliau karalystė nesusilauks įpėdinio, tai tavęs laukia mirtis.

Praėjo keletas metų, jie gyveno ramiai, taikiai, tik karalienė labai sielojosi. Vieną dieną karalius išvyko į karą, ir kaip tik tuo laiku, kai jo nebuvo namie, karalienė pagimdė jam dukrytę. O nedorėlės seserys į lopšį paguldė pliauską. Mergytę vėl įkišo į statinę ir išmetė. Upė ir šį sykį nunešė ją į senio žvejo tinklus, o tas žvejys su abiem berniukais dabar gyveno vienišas, nes jo pati jau buvo mirusi.

Kai pargrįžusiam karaliui parodė pliauską, jis susirūstino baisiai. Vis dėlto žudyti žmonos nesiryžo, tad liepė ją užmūryti prie kelio, kuriuo daug žmonių eina, ir kad kiekvienas praeinantis spjautų ant jos. Taip vargšė karalienė gyveno užmūryta daug metų, jai davė valgyti ir gerti, bet kalinama ji buvo kaip niekingiausia piktadarė.

Broliai per tą laiką abu užaugo, jau ir sesuo pajėgė šeiminiškai. Jie dažnai eidavo medžioti ir sykį girioje sutiko karalių.

— Ką čia veikiate, berniukai? — paklausė jis, nes vaikinai patiko jam sulig pamatymu.

— Pone karaliau, mūsų tėvas toks senas, jog jau kadai kadės darbo nebedirba. Mes einame čia medžioti, kad turėtume kuo misti, o sesuo namie taiso mums valgyti.

— Tokius gražius kaip jūs vaikus ir man būtų miela turėti, tikras džiaugsmas būtų,— pasakė karalius ir atleido juos.

Greit po to senasis žvejys mirė, ir jie palaidojo jį tinkamai.

Vieną dieną, kai abu broliai vėl buvo medžioklėje, užėjo pas seserį toksai seniukas ir tarė:

— Gražiai jūs čia gyvenate, jums nieko daugiau nestinga kaip tik kalbančio paukščio, giedančio medžio ir auksinio vandens, kur muša iš vermės aukštyr.

— O kur gauti tokių daiktų? — klausė mergaitė.

— Toli, anapus kalno reikia eiti, nelengva tenai patekti, jau daug kas, tuo keliu eidami, akmenimis pavirto.

— Mes vis dėlto rizikuotume, sakyk tikrai, ką reikia daryti!

— Jūs turite tris žirgus tvarte, už kits kitą gražesnius,— kalbėjo seniukas,— sėskit ir jokit tol, kol miškas baigsis. Tenai stovi toksai senis, tas jums parodys kelią.

Kai parėjo broliai, mergaitė papasakojo, ką kalbėjo senis. Vyresnysis tuoj susiruošė į kelionę, pasibalnojo savo bėrį ir išjojo pas tą seną vyrą.

— Na, jaunikaiti, kurgi tu keliauji? — klausė tasai.

— Aš ieškau kalbančio paukščio, giedančio medžio ir auksinio vandens.

— Mano mielas, nieko iš to nebus, jau daug kas čia prajojo, bet visi akmenimis virto.

— O aš vis tiek noriu mėginti,— tarė jis,— tik pasakyk man, ką turiu daryti.

— Gerai, jei taip būtinai nori, ragauk gi savo dalios,— tarė senis.— Te, va šitą kamuoliuką numetu ant žemės. Jis riedės vis pirma tavęs, tau reikės tik joti iš paskos. Prijosi kalną, gausi lipti į jį. Baisiai žaibuos ir griaustinis trunksys, bet tu daryk savo, nepaisydamas nieko. Jei tikrai grįžtelėsi atgal, tuoj pavirsi akmeniu!

Jaunikaitis padėkojo seniui ir jojo paskui kamuoliuką, kol prijėjo kalną. Ten pakilo baisi audra, o jis jojo ir jojo, ir galvojo vien apie tai, kaip pasiekti kalno viršūnę. Kai sykį visiškai čia pat už jo smarkiai sugriaudė, jis akimirka užsimiršo ir grįžtelėjo. Tučtuojau pavirto akmeniu su visu žirgu ir nė iš vietos nebepakrutėjo.

Namie jo laukė tris dienas, bet brolis vis negrižo. Tada ant-rasis brolis pasibalnojo juodį ir išjojo tuo pat keliu. Jis irgi pri-jojo senį, kuris jį maloniai užkalbino:

— Ko gi ieškai, kad ligi čia atjojai?

— Ieškau kalbančio paukščio, giedančio medžio ir auksinio vandens,— atsakė jis,— dar ir savo brolių norėčiau išvaduoti.

— Gaila tavo jaunystės, nepavyks tau! Daug kas čia prajo-jo, bet nė vienas negrižo.

— O aš vis tiek noriu mėginti, gal man pasiseks.

— Jei taip būtinai nori, tai keliauk toliau. Tiktai klausyk ma-no patarimo! Va numesiu šitą kamuoliuką, jis riedės pirma tavęs ir rodys tau kelią. Kai lipsi į kalną, neatsigręžk atgal, nors kaž-in kaip žaibus ir griaustinis trunksys!

Jaunikaitis jojo paskui kamuoliuką, prijojo kalną ir, nepai-sydamas aplinkui šėlstančios audros, skubėjo aukštyn. Jojo ir jojo, ir tik pusę kalno pasiekęs, trumpam sustabdė žirgą pasil-sėti. Bet paskui ir vėl traukė pirmyn. Aplinkui žaibavo ir griau-dė vis baisiau, jau buvo belikęs ketvirtis šlaito užkopti, bet ta-da jis žvilgtelėjo atgal ir pavirto akmeniu kaip brolis.

Veltui laukė namie sesuo tris dienas. Ketvirtąją nebeištverusi pati sėdo ant balto žirgo ir jojo pas tą senį.

— Tėvuli, ar negalėtum pasakyti, kaip aš gaučiau tą, ko bro-liai ieškoti iškeliavo, ir kaip man juos išvaduoti?

— Ne tavo jėgoms tai padaryti, geroji mergele,— tarė senis.

— Ir vis tiek aš mėginsiu, galgi įstengsiu nors kiek padėti broliams,— kalbėjo mergaitė.

— Na gerai,— tarė senis,— aš paleisiu kamuoliuką, tegu rie-da pirma tavęs. Kai prijosi kalną, o žaibai ir griausmai tave gąs-dins, niekaip gyvai neatsigręžk, kitaip — žūsi ir tu! Kai būsi pa-čiame viršuje, sugauk paukštį, tas žinos, ką tu turi daryti!

— Labai dėkui tau, tėvuli! — sušuko ji ir skubiai nujojo pas-kuo kamuoliuką.

Kai pasiekė kalną, audra šėlo siaubingai, bet ji nesidairė į šalis, o tik galvojo, kaip greičiau pasiekti viršūnę. Pusiau-kele ji stabtelėjo, o kai bebūvo likęs ketvirtis šlaito, ji dar sykį pasilsėjo menką valandžiukę. Po to jau dūmė per žaibus ir per-kūnus, kol atsidūrė pačioje viršūnėje. Su džiaugsmu nušoko nuo žirgo, pamačiusi paukštį, ir neilgai trukus jau turėjo jį rankose.

— Na tai sakyk dabar, kaip aš gausiu giedantį medį ir auk-sinio vandens? — klausia ji.

— Nusilaužk nuo medžio ilgą rykštę ir prisisemk butelį van-dens iš versmės.

— O kaip aš brolius išvaduosiu? — klausia toliau mergelė.

— Leiskis žemyn kalno šlaitu, o kai pamatysi ką suakmenėjusį, drožk ta savo rykšte, ir vėl pasidarys gyvas. Taip gaivink visus akmenis, tai atrasi ir savo brolius.

Mergaitė taip ir darė, kaip paukštis pamokė: nusilaužė rykštę, prisisėmė butelį aukšnio vandens ir leidosi šlaitu žemyn. Kai tik sudrožė rykšte pirmutiniam akmeniui, tas tuoj atvirto žmogumi. Taip ji gaivino ir žirgus, ir vyrus, vis daugiau ir daugiau, šimtų šimtus, ir visi sekė paskui ją.

Kai ji nusileido pusiau šlaito, rado savo vyresnįjį brolių, o toje vietoje, kur pirmąkart stabtelėjo ilsėtis, — ir antrąjį. Visi ją apstojo, dėkojo už išvadavimą, aukštai kilnojo ją ant rankų.

Paskui jie jojo namo, vieni atsiskyrė vienur, kiti kitur, ir būrys vis mažėjo. Broliai su seseria traukė pro tą seną žmogų, kur palei kalną stovėjo, — jis dar tenai tebebuvo, bet jau laisvas nuo burtų galios.

Kai jie parkeliavo namo, paukštis vėl parodė balsą:

— Pasodinkit kieme rykštę ir iškaskit duobutę, o į ją supilkit aukšninį vandenį!

Kai tik jie taip padarė, tuoj jiems bežiūrint išaugo giedantis medis, o iš žemės prasimušė versmė, ir aukšnis vanduo ėmė trykšti aukštyn.

Dabar paukštis sakė:

— Pakvieskit rytoj karalių pietų, bet valgyti jam išvirkit tik tai velnio vyšnių!

Broliai ir sesuo to nenorėjo daryti, nes bijojo žiaurios bausmės, bet paukštis sakė:

— Tik duokit man kalbėti, kai reikės, tai bus viskas gerai! Dabar jie pasitikėjo paukščiu ir užprašė karalių pietų.

Karalius, rytojaus dieną atėjęs, pamatė aukšninį vandenį ir giedantį medį, labai stebėjosi, ir tie daiktai jam didžiai patiko. Tačiau kai jam patiekė nuodingą valgį, jis smarkiai užsirūstino ir sušuko:

— Kaip jūs galite mane kviesti prie tokio valgio, aš jus tuojau įmesiu į kalėjimą ir liepsiu griežtai nubausti!

Dabar prašneko paukštis narve ir tarė:

— Kiek šį valgį galima valgyti, tiek moteris gali pagimdyti pliauską, katę arba šunį! Pone karaliau, čia juk tavo visi trys vaikai!

Karalius tiesiog apstulbo, o paukštis apskė dar ir pavyduolių seserų klastas, ir kaip žvejys jo vaikus geibėjo.

Į tai karalius prabilo taip:

— Sėskit į karietą, važiuojam į mano pilį, paukštį su visų narvu irgi pasiimkim!

Nieko nelaukę jie ir išvažiavo. Kai tik nuvyko į pilį, tuoj karalius atgabeno iš kalnimo vietos žmoną ir pavedė ją vaikams savo būste slaugyti. Per dvi savaites ji tiek atsigavo, jog karalius liepė iškelti didelę puotą, o į ją pakviesti ir jos seseris su vyrais.

Puotoje, baigę valgyti, visi draugėje leido laiką, ir karaliaus noru kiekvienas turėjo apsakyti savąjį gyvenimą. Vyriausioji sesuo pradėjo ir vėl klojo savo senus melus, šmeižiančius karalienę, čia pat sėdinčią, kurios ji nepažino.

Tada karalius tarė:

— Paukšti, dabar tu kalbėk!

Ir paukštis rėkte išrėkė, kad visi aiškiai girdėtų:

— Abi seserys karaliaus vaikus įmetė į Dunojų, norėjo nuzudyti, bet vienas žvejys juos išgelbėjo ir užaugino. Štai čia yra visi trys karaliaus vaikai!

Po šių paukščio žodžių buvo paskelbtas piktadarėms nuosprendis, ir dar tą pačią dieną karalius liepė jas nugalabyti.

Karalienė greit visai susveiko ir gyveno su savo vyru ir trimis vaikais dar daug gražių, laimingų metų.

SEPTYNETAS BROLIŲ, JUODVARNIAIS LAKŠČIUSIŲ

Buvo kitados žmogus su pačia, jie turėjo septynis sūnus ir vieną dukrytę. Gyveno jie labai skurdžiai, tačiau buvo dori ir patenkinti. Sykį motina ėmė ir numirė, o namai kaipgi bus be moteriškės, tai tėvas greit parvedė kitą pačią. Bet jis vesdamas manė, kad jo vaikai vėl bus gerai prižiūrimi ir globojami, o išėjo visiškai kitaip: pamotė kaipmat ėmė kalbėti, kad būtų kur kas lengviau gyventi, jei nebūtų tiek daug alkanų nasrų, o labiausiai jai kliuvo tie septyni berniukai — tais jai tiesiog norėjosi nusikratyti. Guvius broliukus ji vadino tik varnais, plūdo juos ir niekino, kaip tiktai mokėjo.

Vieną dieną ji vėl įnirtusi koneveikė jų septynetą ir sakė:

— Ak jūs, varnai, išnykit man iš akių!

Sulig tais žodžiais broliai pavirto juodvarniais, pakilo ir išskrido.

Sesutė girdėjo tuos piktus pamotės žodžius ir matė viską. Ji

verkdama išbėgo pro duris ir dar mėgino brolius vytis, bet juodvarniai pakilo aukštai, skrido ir nuskrido viršum miško. Mergytė, vos septynerius metukus teturėdama, jokiū būdu nenorėjo po to namuose likti. Ji pasiėmė duonos kepalėlį, pasiėmė savo peiliuką ir liūdna iškeliavo brolių ieškoti. Kai sutemo, ji sėdo prie šaltinėlio, gėrė tyro vandens, valgė išidėtos duonos. Paskui prisiraškė lapų, plonų šakučių ir pasitaisė kur gulti.

„Girios žvėreliai juk nedarys man nieko“,— mąstė ji, būdama nekaltos širdies, ir nuvargusi veikia užmigo.

Kitą rytą ją pabudino girios paukštelių giesmės, ji atsikėlė, dairosi aplinkui. Prisiminė, ko ir kodėl iškeliavusi, ir rūpesčiai iš naujo suspaudė jai širdį. Valgyti pasirinko uogų ir šaknelių, o pasistiprinusi traukė toliau. Be atvangos keliavo ir keliavo neskaičiuodama dienų, ir niekas nežino, kiek laiko tai trukd. Pagaliau ji priėjo tokį kalną, kuris jau iš tolo blizgėjo ir žaižaravo, o buvo toks plynas, jog niekaip ant jo užlipti negalėjai.

Tik šit atsirado priešais ją sena moteriškė ir paklausė:

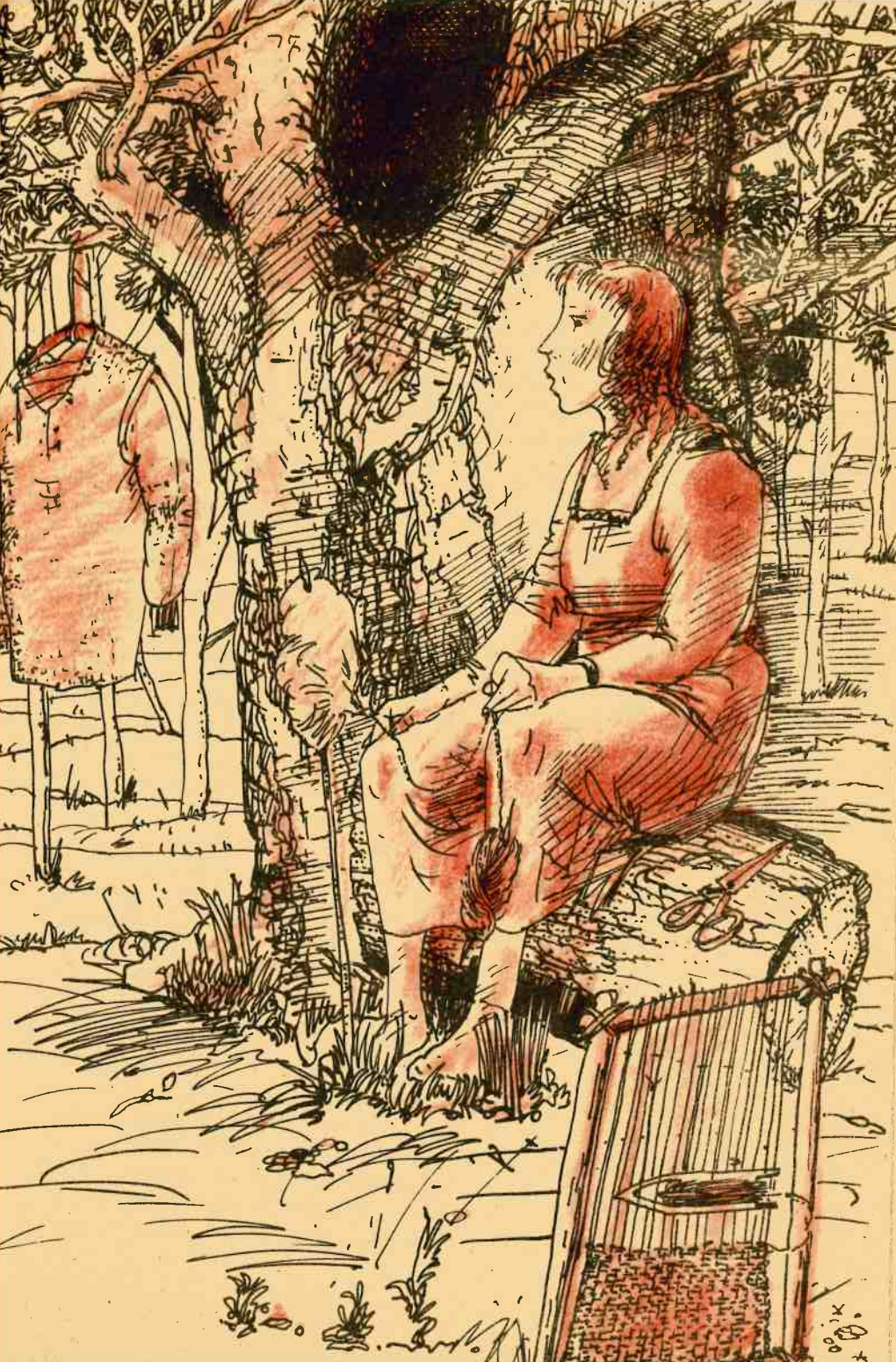
— Kas gi tave traukė, kad atėjai prie šito stiklo kalno?

— Oi močiute mieloji,— atsakė ji,— aš ieškau savo septynių brolių, kurie iš namų juodvarniais išskrido viršum miško.

— Tavo broliai gyvena pilyje ant šio kalno viršaus. Jei mano patarimo klausysi, tai galėsi iki jų užkopti. Įsipjauk į pirštą, tegu kraujas laša ant tako priešais tave, ir tu statyk koją ant tų lašų. Taip tu galėsi neslysdama žingsnis po žingsnio kopti. Kai iš piršto kraujas nustos lašėti, įsipjauk kojos padą, tai galėsi pasiekti pačią viršūnę.

Sesuo padėkojo senutei, nusiavė batukus, išitraukė peiliuką ir įsipjovė į pirštą. Pirmas kraujo lašas nutiško ant plyno kalno, ir ji užsistojo ant jo basa koja. Tuoj nuvarvėjo iš jos piršto kitas lašas, ir ji žengė antrą žingsnį. Taip ji lipo vis aukščiau ir aukščiau, ir pilis nebeatrodė pernelyg toli. Bet šit nustojo lašėti iš piršto kraujas, tada ji įsipjovė padą, kaip senutė buvo sakiusi. Nors skaudėjo baisiausiai, bet ji nieko nežiūrėdama lipo toliau ir greitai pasiekė pilį.

Įėjo į erdvią, šviesią salę, joje buvo visiškai tylu ir nieko nesimatė gyvo. Tačiau stalas buvo padengtas, priešais septynis krėslus stovėjo septynios lėkštės valgių ir septynios taurės gailaus gėrimo. „Tatai turbūt priklauso mano broliams“,— toptelėjo jai galvon, o kad buvo labai išalkusi, tai nuvalgė po truputį iš kiekvienos lėkštės ir nugėrė po gurkšnį iš kiekvienos taurės.

Tik ji spėjo pasisotinti, o jau išsigirdo sparnų ūžesys, ir suskrido į salę septyni juodvarniai, pasipurtė, ir jau septyni broliai stovėjo prieš ją.

— Mūsų mieloji sesytė atėjo! — sušuko jauniausiasis ir pirmas puolė jai ant kaklo. Tai buvo džiaugsmo! Tai buvo šnekų, klausinėjimų ir pasakojimų!

— Ilgai čia būti mums negalima, — pagaliau ėmė sakyti broliai, — greit mes vėl tapsime varnais.

— Argi nėra kaip jus išvaduoti? — klausė mergaitė. — Aš padarysiu viską, kad tik jus išgelbėčiau.

— Sesučiuok mieloji, tai yra taip sunku, jog tu niekaip nevaliosi, — kalbėjo jie. — Tu iš juodvarnių būvio mus tik tada išvaduotum, jei septynerius metus nepratartum nė žodžio ir per tą laiką rinktum dilgėles, jų pluoštą suverptum ir iš verpalų mums po marškinius išaustum. Jei tau šitai nepavyktų ar prakalbėtum nors vieną vienintelį kartą, mes amžinai liktume juodvarniai.

Sesuo tučiuojau pasiryžo vaduoti brolius. Apsunkusia širdimi atsisveikino su jais, kruvinais pėdsakais vėl nusileido nuo kalno. Miške susirado drevėtą medį ir jame įsirengė būstą. Mito šaknelėmis ir žolelėmis, peiliuku išsiplovė verpstelį. Rinkosi dilgėles, valė jų pluoštą ir verpė verpė nepavargdama diena po dienos.

Metus leido tylioje vienatvėje ir taip, nė vieno žmogaus neaplankyta, išaugo į dailią merginą. Vieną dieną išgirdo, kad skalija šunys, trimituoja medžioklių ragai, ir tie garsai vis artėja. Baimės pagauta puolė prie savojo medžio ir pasislėpė drevėje, bet veltui. Kaipmat ją užjuto šunys, ėmė loti, o tada prisartiino ir medžiokliai.

Visų priešakyje jojo dailaus stoto jaunikaitis, o tai buvo šios šalies karalius. Jis merginą pamatė, ir jos grožis ir meilingumas užlietė jam pačią širdį. Jis maloniai ją kalbino, o ji tik liūdnai purtė galvą. Ji taip jam patiko, jog liepė ją sodinti ant žirgo ir gabenti drauge. Liūdnai susirūpinusi pasiėmė su savim baigtuosius marškinius, taip pat ir dilgėles, ir karalius, nors nesuprasedamas, ką ir kodėl ji daro, leido jai elgtis kaip tinkamai.

Rūmuose žmonės nemažai stebėjosi, kai medžiokliai pargabeno stebuklingai gražią merginą, kuri nekalbėjo nė žodžio ir audė keistą audinį. Jaunas karalius reiškė jai visokią pagarbą. Brangiais rūbais aprenpta ji sėdėjo greta jo prie stalo, ir tauri jos esybė greit patraukė visų širdis. Ilgainiui ji pasidarė tokia miela karaliui, jog jis su ja susituokė. Vestuvės truko daug dienų, per jas visas netilo dainos ir muzikos. Tik šit netikėtai baigėsi

džiaugsmo metas, nes po neilgo laiko priešas puolė jų šalį, ir karalius su savo ištikimaisiais vyrais turėjo traukti į karą. Rūmų reikalus jis pavedė vienam patikėtiniui, atsisveikino su žmona ir išėjo.

Greitai betgi išaiškėjo, kad patikėtinis nebuvo vertas pasitikėjimo. Bežadė karalienė nepaliaudama triūsė prie savo brolių marškinių, o tasai patikėtinis tuo tarpu ėmė rėžti apie ją sparną ir kuo toliau, tuo įžulesnis darėsi. O kai pamatė, kad jos nusistatymas tvirtas ir jis nieko nepeš, jo aistra išvirto į pyktį, ir jis tik rezgė planus, kaip skaudžiau ją užgauti. Kai ji pagimdė karaliui įpėdinį, jis vietoj kūdikio į lopšį paguldė šunį, o vaiką nudanginęs paslėpė kažkur toli.

Netrukus pargrįžo karalius iš karo ir gavo didžiai nuliūsti, išklausęs nedorojo dvariškio paskalas. Savo žmoną tačiau jis gerbė kaip gerbę, ir jiedu gyveno meilėje ir santarvėje. Tačiau priešas antrą kartą užpuolė kraštą, ir karaliui vėl reikėjo traukti į karą. O kai karalienė tuo metu pagimdė dailutę dukrytę, tai nedorėlis dvariškis ją irgi išgabeno toli, o jos vieton į lopšį padėjo katę.

Karalius dar labiau nei pirma išsigando, kai klastininkas dvariškis jį namie sutiko su melaginga žinia. Vis dėlto jis priešinosi reikalavimui pasmerkti jo žmoną mirti, nes tebemylėjo ją visa širdimi. Tačiau jis turėjo dar trečiąkart į karą vykti, o tasai nedorėlis ir vėl naujagimį vaikelį pakeitė gyvulku.

Karalius, grįžęs iš pergalingo karo, jau nebepajėgė atsilaikyti prieš savo patarėjo įkalbinėjimus. Jis liepė žmoną įmesti į kalėjimą, bet jos nusiminimas taip jam slėgė širdį, jog leido su savimi pasiimti marškinius, tik jai stigo dilgėlių septintiesiems baigti.

O karalienė turėjo ištikimą tarnaitę, kuri neapleido savo valdovės nė kalėjime: ji išsėlindavo, pririnkdavo dilgėlių ir sumesdavo jas pro langą į kalėjimą. Ten sėdėjo ištikimoji sesuo su didžiausiu sielvartu ir dirbo, dirbo be atokvėpio.

Karalius turėjo pats paskelbti savo žmonai nuosprendį sudėginti ją ant laužo. Ištarmės diena atėjo, ir jie nuvedė jaunąją karalienę į žudymo vietą. Ji nešėsi pasiėmusi marškinius ir dar kelyje skubėjo baigti paskutiniuosius. Tylomis ji ištverė viską: ir kad ant laužo ją užlaipino, ir net kai liepsnų liežuviai pradėjo švaistytis, nė žodžio nepratarė jos lūpos.

Lygiai tą akimirką baigėsi septyneri metai. Skubiai, kuo skubiausiai atskrido septyni juodvarniai ir nusileido prie jos. Kai tik ji numetė jiems marškinius, tuoj broliai atvirto liemenin-

gais jaunikaičiais ir nieko nelaukę užgesino ugnį. O pačiam jauniausiam sesuo nebespėjo užbaigti kairės rankovės, užtat jis atgavo tik dešinę ranką, o kairėje pusėje jam ir liko juodvarnio sparnas.

Dabar galų gale karalienė jau prakalbo ir apsakė savo vyriui, kokių nusikaltimų pridarė jo patikėtinis. Tada šis turėjo pasakyti, kur suslėpti karaliaus vaikai. Juos tuojau atgabeno, ir tu retai kada būsi matęs tokių gražių vaikučių. O piktadarys bausmės neišvengė: jis buvo užkeltas ant to paties laužo ir sudegintas.

Broliai patraukė į savo gimtinę tėvo atsigabenti. Tik jauniausias liko prie sesers, kuri dabar jam dar labiau priskaudo prie širdies.

Karalius ir karalienė dabar gyvena jau tikrai laimingai, juoba kad ji ne tik vaikelius, o ir kalbą atgavo.

KIŠKIŲ GANYTOJAS

Buvo kadaise karalius, kuris turėjo tris šimtus kiškių. Kam juos pavesdavo ganyti, tas turėdavo parginti visus tris šimtus, o jei bent vieno kiškio stigdavo, tai ganytojui galvą nuimdavo.

Vienas vargšas berniokas panorėjo eiti tų kiškių ganyti, bet motina mėgino jį atkalbėti:

— Tau bus kaip ir kitiems, matysi, nuims galvą.

Bet jis buvo drąsus vyras ir nuėjo pas karalių pasisiūlyti už piemenį.

Karalius jį priėmė, bet pasakė:

— Gali būti pas mane už piemenį. Bet jei iš trijų šimtų kiškių bent vieno neparginsi, tai liepsiu tave patrumpinti per galvą.

Pirmą dieną dar nereikėjo ginti. Antrą dieną jam suskaitė tris šimtus kiškių ir liepė ginti į plačią ganyklą už miesto. Pro ganyklą tekejė smarki upelė, o palei ją augo krūmai. Kai jis atginė savo bandą, kiškiai iš pradžių laikėsi krūvoje ir pradėjo ėdrinėti. Vienuoliktą valandą jis prisėdo užvalgyti, kiškiai sugulė. Kai tik atėjo pusė dvyliktos, kiškiai pašoko ir išlakstė į visas puses.

Stovėjo stovėjo liūdnas, paskui ir eina palei upelę.

— Nebegrįšiu pas karalių,— sako jis sau,— geriau eisiu ir išeisiu, kur akys veda.

Ir kai jis taip drožia, pasiryžęs išeiti, mato: kažkokia senikė, įkritusi į vandenį, laikosi įsikibusi už krūmelio, kad srovė nenuneštų, ir šaukia jam:

— Hanzli, padėk man! Aš tau irgi padėsiu!

— Na ką gi,— sako jis,— tam tai aš dar tinku.

Jis čiupo kaire ranka už krūmelio, dešine koja įsistojo į vandenį ir iškėlė senikę. Ta kapt, išsitraukė iš kišenės švilpynę, duoda jam ir sako:

— Kai tu šia švilpyne bent sykį sušvilpsi, tuoj visi kiškiai susirinks, o jei tau kada bus blogai, tai pagalvok apie mane!

Jis padėkojo senikei ir grįžo ten, kur jam kiškiai išlakstė. Švilptelėjo sykį — ir kaipmat sukurnėjo visi trys šimtai. Baidantis šeštai valandai, parginė bandą namo, o kai karalius liepė kiškius suskaičiuoti, nestigo nė vieno.

— Pirmą tokį piemenį matau, kad tiek išgalėtų,— tarė karalius nustebęs.

Kitą dieną Hanzlis vėl išginė kiškius, ir jie ganėsi ramūs. Vienuoliktą valandą jis atsisėdo valgyti, o kiškiai sugulė. Pusę dvyliktos jie staiga pašoko ir išlakstė. Jis nieko nelaukęs išsitraukė švilpynę, švilptelėjo sykį, ir tuoj visi kiškiai susirinko.

O princesė dabar sumanė išvilioti iš jo vieną kiškį. Ji persirengė, kad atrodytų kaip nepažįstama boba, pasiėmė vyno, mėsos, duonos, įsidėjo gerokai pinigų. Sėdo ant asilo ir išjojo į ganyklas. Ji galvojo: „Negi jis būtų gudresnis už mano tėvą ir mane?“

Susirado piemenį ir klausia:

— Kieno tie kiškiai?

— Tie kiškiai karaliaus,— atsako jis.

— Duok tu man vieną,— prašo ji.

— Ne, negaliu duoti.

Dabar gundo ją kitaip — duoda jam vyno, duonos, mėsos. Tad jis sako:

— Na ką gi, jei jau būtinai reikia,— duosiu vieną kiškį; tu jį gausi, kai triskart pabučiuosi asilą.

— Dėl vieno kiškio neverta,— sako ji, o pati sau galvoja: „Kad aš, princesė, bučiuočiau asilą!“ Tačiau piemuo jau spėjo, kad ji karaliaus duktė, ir nenusileido nė trupučio.

Karalaitė sėdo raita ir jojo namo. Bejodama svarstė šiaip, svarstė taip ir sakė pati sau:

— O vis tiek turiu gauti kiškį!

Suirzusi grįžo atgal ir vėl klausia:

— Argi tu išties neduosi man nė vieno kiškio?

— Jau sakiau gi tau: jei triskart pabučiuosi asilą, gausi vieną. Jai nebeliko nieko kito, kaip duoti asilui tris bučinius.

Galų gale piemuo pagavo kiškį, įkišo į maišą ir padavė karalaitėi. Ji, gavusi ko norėjo, patenkinta nujojo namo. Bet jai dar netoli tenuojus, jis pūstelėjo savo švilpynę, ir kiškis vėl buvo pas jį, o karalaitė net nepajuto, kada jis išspruko.

Parjojusi linksma sveikino tėvą:

— Aš parnešiau kiškį! — šaukė ji ir išskėtojo maišą. Tačiau nors ji visai p maišą vartė ir kratė, iš jo teiškrito keli riešutai, kiškio palikti.

— Na tik pamanykit,— tarė karalius,— jo, pasirodo, esama nepėsčio!

Bet dukterė nesisakė bučiavusi asilą.

Šeštą valandą piemuo parginę bandą, ir joje nestigo nė vieno kiškio.

Kai jis kitądien vėl išginė, pats karalius persirengė boba, pasiėmė mėsos, duonos, vyno, sėdo ant asilo ir išjojo. Davė piemeniui, kas skanu, ir sakė:

— Te, valgyk ir gerk, bet parduok man vieną kiškį.

— Negaliu parduoti, kiškiai karaliaus.

— Duosiu tau už jį daug pinigų.

Piemuo atsakė:

— Jei ir parduočiau, tai turėtum asilą triskart pabučiuoti.

— Varloži tu! — riktėlėjo piktai karalius. — Aš to nedarysiu.

— Tai negausi kiškio,— atsakė Hanzlis.

Karalius, matydamas, kad kitaip nieko nebus, pabučiavo ilgaausį, nors ir bjaurėdamasis. Tada piemuo įkišo kiškį į maišą, ir karalius tuoj pat nujojo namo. Bet sulig švilptelėjimu kiškis vėl atsirado savųjų pulke, ir karalius net nepastebėjo nei kada, nei kaip.

Namie jis nusėdo, pasišaukė princesę į savo kambarį ir tarė:

— Žiūrėk, jau turiu kiškį.

Jis išskėtojo maišą, apvertė, pakratė, bet iš jo iškrito tik keletas kiškio riešutų. Jis išvertė maišą į vieną pusę, išvertė į kitą — kiškio kaip nėra, taip nėra. Supykęs net už plaukų stvėrėsi ir sakė:

— Kad bent nebūčiau asilo triskart bučiavęs!

Dabar nusijuokė princesė, kad ir jam išėjo lygiai taip kaip jai.

— Tą diegą mes turim kietai pričiupti,— kalbėjo karalius,— o jei ne, tai negalėsime juo nusikratyti!

Kai vakare piemuo parginė, karalius liepė pripilti dideliausią svirną kviečių ir pasišaukė piemenį:

— Valgyti ir gerti tu šiandie negausi.— Ir nuvedė jį į kviečių podėlį.— Jei per naktį visų tų kviečių nesusėsi, tai rytoj liepsiu tau galvą nukirsti.

Taip taręs, liepė užrakinti piemenį svirne.

Ketvirtis po vienuolikos piemuo pagalvojo apie savo gelbėtoją:

— Senutėle, ateik, gelbėk mane!

Ir tik žiūri — senutėlė jau bestovinti priešais jį.

— Na, kas gi tave ištiko, mano vaikuti? — klausė ji.

— Visus šituos kviečius man liepė suvalgyti, bet juk tai negalimas daiktas. Močiute, padėk man! — kalbėjo jis didžiai nusiminęs.

— O,— tarė ji,— kviečius tai aš moku sudoroti gerai.

Ketvirtis valandos tepraėjo — ir nebebuvo nė vieno kviečio grūdo, ir svirnas buvo švarutėlis, kaip šluote iššluotas.

— Jei tik tau bus blogai, pagalvok apie mane,— dar pasakė senutėlė, o po to prapuolė.

Rytą piemuo pasibeldė į duris, ir tuoj atėjo karalius su savo vyrais.

— Tu ilgai nebesibaladosi, jei nebūsi suėdęs, kas užduota! — rėkė jis dar už durų.

Tačiau kai duris atidarė, žiūri — nebėr kviečių.

— Tai kur jie visi pasidėjo? — klausia karalius.

— Mano pilve,— atšauna piemuo įžūliai,— suėdžiau, argi nematote, koks mano pilvas?

Tą dieną Hanzliui nereikėjo ginti, jis galėjo valgyti ir gerti kiek tik norėjo. O karalius įsakė milžinišką svirną prikrauti duonos kepalų ir tik vidury palikti truputį vietos piemeniui atsisoti. Kai jį vakare įvedė, svirnas buvo prikrautas kepalų lig pat lubų.

Naktį, kai jau buvo ketvirtis dvyliktos, Hanzlis vėl atsidūsėjo į savo senutėlę, ir toji jau stovėjo čia.

— Na, kas tave vėl ištiko, mano vaikuti? — klausė ji.

— Močiute, padėk man, tą duoną aš turiu visą suvalgyti! — atsakė piemuo.

— Duoną aš irgi moku gerai sudoroti,— pasakė ji, ir, nepraėjus nė ketvirčiui valandos, duonos nebebuvo anei trupinėlio.

— Jei tik tau bus blogai, pagalvok apie mane,— dar pasakė ji ir išnyko.

Rytą anksti piemuo vėl ėmė baladotis ir jau girdėjo savo valdovo balsą:

— Jei nesuėdei visko, tai nebetriuksmausi ilgai
Svirną atidarius, duonos nebebuvo nė kiek.

— Keista,— svarstė karalius nustebęs,— jis gali daugiau negu aš.

Vėl piemeniui nereikėjo ginti, o valgyti ir gerti gavo sočiai. Šį sykį į svirną ritino lig pat vakaro vyno statines, priritino jų be skaičiaus.

Po to karalius tarė jam:

— Jei tu man vienas viso šito vyno neišgersi, tai žinok: nebeturėsi ant ko kepurės dėtis.

Ir vėl jį užrakino tame svirne.

Ketvirtis po vienuolikos jis pagalvojo apie senutėlę, ir ji tuoj atsirado.

— Kas dar tave ištiko, mano vaikuti? — klausė ji.

— Oi močiute, visą šitą vyną man liepė išgerti, bet kurgi aš išgersiu, tai negalimas daiktas.

Nepraėjo nė ketvirtis valandos, ir visos statinės stovėjo tuščios, ir svirne buvo sausa, švaru.

— Jei tau tik bus blogai, pagalvok apie mane,— dar pasakė senutėlė ir išnyko.

Rytą piemuo vėl beldžiasi ir rėkia:

— Šitiek daug išgėręs, noriu dar ir užkąsti!

Atėjo karalius su savo vyrais, liepė atrakinti svirną, žiūri — tuščia, švaru. Tada paėmė piemenį už rankos, nusivedė į savo kambarį, liepė pašaukti princesę ir aukštuosius karalystės džiūnus.

Kai visi susirinko, karalius tarė piemeniui:

— Aš nebenoriu daugiau su tavim kamuotis. Tu moki daugiau nei aš, užtat nuo šiol tu būsi karalius, nes tu geriau už mane gebėsi valdyti pasaulį. O mano dukterį paimsi už pačią.

Ir dar tą pačią dieną jie atšoko vestuves.

BALTASIS RITERIS

Buvo kadaise karalius, jis turėjo tris sūnus ir tris dukteris. Kai jis paseno, liko be sveikatos, juto, kad nebedaug, liko gyventi, tai susišaukė sykį visą šeimyną ir kalbėjo taip:

— Mieli mano sūnūs, klausykite, ką pasakysiu. Kai po mano mirties ateis kas pirštis jūsų seserims, tai jūs neatsisakinėkit daug, o noriai atiduokit mergaites.

Greit po to jis mirė. Ne ką trukus po laidotuvių jie vieną naktį girdi — už lango kažkas rėkia:

— Atidarykit duris!

Jie sukilo, klausia nepažįstamąjį, ko jam reikia.

— Atiduokit man vyriausiąją seserį! — šaukia tasai už durų.

— Tai bent eik į vidų, — sako sūnūs, o nakties svečias nesileidžia su jais į kalbas. Jis tiktai kartoja savo reikalavimą, tad jie galų gale, klausydami tėvo žodžių, atiduoda jam į patamsį savo vyriausiąją seserį. Tą pat akimirką ji dinga, ir daugiau jie jos nebematė, nė girdėti apie ją nebegirdėjo.

Antrą naktį vėl pasigirdo balsas, ir kai jie atidarė duris, tai kažkas nepažįstamas, nesirodydamas iš patamsio, pareikalavo viduriniojos sesers — ji turinti tapti jo žmona. Ir tam jie atidavė mergaitę, kuri lygiai taip pat dinga kaip į vandenį. Trečią naktį juos vėl kažkas pabudino, ir jie turėjo atiduoti jauniausiąją seserį.

Po to broliai jau neilgai berimo namie.

— Ką mes čia pribūsim, ką savo seserų prigedėsime? Traukiam į pasaulį, susiieškom kiekvienas sau po nuotaką! Gal belieldami ir savo seseris atrasim?

Senasis karalius prieš pat mirtį buvo juos išpėjęs, kad yra jo karalystėje vieta, kurios reikia saugotis tam tikromis valandomis: jei ten atsidursi septyniomis ryto, pačiam vidudieny arba aštuoniomis vakaro, tai turėsi išbūti tris dienas. Ir kai jie išvyko nuotakų ieškoti, pasitaikė taip, kad lygiai septyniomis ryto pasiekė tą vietą, užtat gavo joje tris dienas stovyklauti.

Per visą dieną jie rinkosi žagarus ir stambesnius medžgalius, dėjo į krūvą, o vakare susikūrė ugnį, prie kurios abu jaunesnieji atgulė miegoti. Vyresnysis sakė:

— Miegokite ramūs, aš šią naktį pabudėsiu.

Devyniomis vakaro smarkiai atūžė debesis, nusileido žemai ir akimirksniu prarijo visą ugnį. Kai debesis atsitraukė, vyresnėlis pamatė, kad belikusi tik mažytė žarijėlė, ir jis gavo gerokai pasidaruoti, kol paryčiais vėl ugnelė suliepsnojo. Broliai nubudę klausia:

— Kaip tau sekėsi?

Bet jis atsakė:

— Nieko nežinau.

Kitą naktį budėjo vidurinysis brolis. Jam atsitiko lygiai taip pat: vėl nusileido debesis ir prarijo beveik visą ugnį. Lig paryčių darbavęsis, jis vis dėlto iš mažos žarijėlės įpūtė ugnele, ir broliai nieko ypatingo nepastebėjo. O jis klausė: gal jie kartais sapnavę, kurlink jiems reikėtų traukti.

Trečią naktį ėmėsi budėti jaunėlis. Debesis nusileido, surijo šį kartą visui visą ugnį, nė mažiausios žarijėlės neliko žioruojančios. Jis iš pradžių neįmanė, ką daryti, bet, ėmęs dairytis aplinkui, pamatė toli mažą švieselę žiburiuojant. Ėmė du užblėsusius anglies gabalus ir leidosi ton pusėn eiti. Anglys dar tebebuvo karštos, jis eidamas mėčiojo jas iš saujos į saują ir vis ėjo artyn šviesos.

Priėjęs pamatė, kad kūrenasi didelė ugnis. Per aukštą žolę jis tačiau nepastebėjo, kad ten stovyklauja trys milžinai, ir iš netyčių užmetė vienam ant krūtinės savo atsineštas anglis. Taip nešvelniai pabudintasis norėjo jį piktai čiupti, bet kiti du milžinai jį apramino sakydami:

— Liaukis, juk čia mažylis karaliaus sūnus!

Milžinų klausiamas jis apsakė:

— Mes, broliai, iškeliavome sau žmonių ieškoti, bet jau trys dienos negalim išsijudinti iš vietos.

— Aš žinau, kur rasti žmonių,— tarė milžinų vienas,— tik ne jums, o mums.

Jie davė jam siūlų kamuolį, pamokė, kaip laikyti suėmus rankoj tris siūlus ir juos patraukti, kai jų pagalbos prireiks. Dar liepė jam eiti tą pat naktį į netoliese esančią pilį ir padėti milžinams tris karaliaus dukteris laimėti. Jis nepastebėtas įsėlino į pilį ir išigavo pas mergaites. Tos jį priėmė draugiškai. Jam patiko visos trys karalaitės, o labiausiai jaunėlė — toji taip krito į akį, jog jis sumanė milžinus nudaigoti, o karalaites laimėti sau ir broliams.

Jam pilį bežvalgant, jau atėjo pirmasis milžinas, bet, ligi tik jis įlindo, karalaitis jį pokšt ir užmušė. Nuvilkęs į šalį sunkų jo kūną, patampė už siūlo.

— Kas yra? — klausė antrasis milžinas. — Nejau jis vienas nepakankamai stiprus pilį užimti?

Ir niurnėdamas išsirengė eiti. Tačiau ligi tik jis įkišo makaulę, karalaitis čiaukš ir nukirto, ir nubogino jį šalin.

Tada patampė už siūlo, norėdamas ir trečią prisišaukti.

— Kas čia darosi,— stebėjosi tasai,— kad dar ir mane šaukia?

Tačiau ir jį toks pat galas ištiko, nors jis, būdamas stipriausias, ne taip greit pasidavė.

Karalius labai džiaugėsi, kad jau nebėra tų trijų bjaurių, kurie jam taip ilgai grasino. Jis mielai sutiko atiduoti dukteris į žmonas jaunėliui ir jo broliams. Dabar jaunėlis iškilo brolių atsivesti. Trys dienos jau buvo praėjusios, ir jie patraukė į pilį, kur visi buvo gražiai priimti. Greit ir vestuves atšoko.

— Du iš jūsų galėtumėt likti čia pat, — kalbėjo karalius, — tik vienas grįžti į savo karalystę. O tu, — tarė jaunėliui, — neimk su savim žmonos, nes kai tik iš pilies išvyksit, tuoj ją pagrobs baltasis riteris!

Jaunėliui tatau atrodė nelabai tikėtina. Nepaisydamas atkalbinėjimų, jis įsisodino žmoną į karietą ir išvažiavo. Vos truputį pavaziavus, baltasis riteris it perkūnas puolė ir pagrobė jo žmoną. Viskas įvyko taip greitai, jog jis nespėjo nė apsižiūrėti.

— Ką dabar daryti? — klausė jis save. — Eiti į svetimas šalis ir ieškoti?

Taip jis galvojo, nes senasis karalius jau buvo jam sakęs, kad baltasis riteris jo žmoną išsigabens į svetimą šalį. Tad jis nusiminęs susiruošė ilgam ir keliavo, keliavo.

Po kelių savaitių jis nuošalioje pievoje užėjo mažą trobelę.

— Čia užsuk atsigerti vandens, — tarė jis sau.

Užėjęs žiūri — jo vyriausioji sesuo besėdinti.

— Vai broli, kaip tu taip toli į pasaulį iškiškai? — klausė sesuo.

— Sese mieloji, kaip tau einasi? — atitarė jis nustebęs.

— Man tai gerai einasi, turiu gausiai visko, ko reikia, tiktai kad mano vyras yra trigalvis slibinas. Bet tu būk ramus, jis tau nieko nedarys!

Šit parsirado ir slibinas. Pasisveikino draugiškai:

— Svaini, kaip tu taip toli atkeliavai?

— Aš traukiu į svetimas šalis ieškoti savo žmonos, kurią man pagrobė baltasis riteris.

Slibinas nustebė:

— Aš visą pasaulį esu aplakstęs, bet apie baltąjį riterį dar niekad neteko girdėti.

Greit jaunėlis atsisveikino ir patraukė tą pačią linkme toliau. Kitą dieną jis vėl priėjo trobelę, kurioje, savo džiaugsmui, rado viduriniąją seserį. Ji buvo labai turtinga, kambarys sidabrais ir deimantais išklotas.

— Keliauju ieškodamas savo žmonos, kurią man pagrobė baltasis riteris, — pasakė jai.

— Mano vyras — šešiagalvis slibinas. Tu jo nebijok! Jei būtumėt priešinęsi, kai jis mane ėmė, būtumėt visi trys nebegyvi. Bet kad atidavėt geruoju, tai jums nieko nedarys.

Greit parlėkė namo slibinas. Jis sušuko smagiai:

— Sveikas gyvas, mielas svaini, kokie reikalai nešioja tave tolimais keliais?

— Mano žmoną pagrobė baltasis riteris, tai einu parsivesti. Gal tu žinai, kur galėčiau ją rasti?

Slibinas buvo daug kur lankęsis, daug girdėjęs ir regėjęs, bet baltojo riterio nebuvo matęs. Tad jaunėlis nusiminęs pajudo tęsti savo kelionės.

Tuoj kitą dieną jis priėjo trečią trobelę, o joje rado jauniausiąją seserį, aptekusią auksais ir brangiaisiais akmenimis.

Sesuo nudžiugo, meilingai sveikino atvykėlį:

— O broli, kaip tu čia taip toli atėjai?

— Ieškau žmonos, kurią man pagrobė baltasis riteris. Bet sakyk, kaip tu gyvenai visą šį laiką?

Sesuo buvo susituokusi su devyngalviu slibinu, kuris jį pasveikino kaip geras draugas.

— Hoho,— šaukė jau iš tolo,— svaini, kaip tu atsiradai šio kioje tolybėje?

Nė jis nebuvo girdėjęs apie baltąjį riterį, bet žinojo, ko teirautis. Jis papūtė švilpynę, tuoj sulėkė visi žvėrys, kurie jo klausė, bet viena tiktai lapė žinojo, ko reikėjo. Tačiau ji baltojo riterio valdose palydėjo koją, užtat karalaitį ji sutiko pavesti tik ligi kalno viršūnės ir nuo tenai parodyti jam reikiamą šalį. Kai abu užlipo į pat aukštumą, lapė tarė:

— Va žiūrėk, tenai stovi baltojo riterio pilis.

Toliau karalaitis žengė vienas. Priešais pilį rado baltą šaltinį. Balta it sniegas moteris išėjo pro vartus ir norėjo vandens parsinešti aukso ąsočiu. Jai priėjus, jis pažino, kad čia jo žmona.

— Vyreli mano mielas, kaip tu atėjai iki čia?— sušuko ji nudžiugusi.

— Aš atokiau, kame tu esi, ir atėjau tavęs išsivesti. Galų gale pavyko!

— Tu negali manęs išsivesti; baltasis riteris turi baltą žirgą, kuris lekia taip greitai kaip mintis. Jis mus pasivyttų ir tave užmuštų.

Čia ir vėl karalaitis nuliūdo ir tarė:

— Nejau nebėra būdo tave išvaduoti?

— Reikia, kad tu eitum pas baltojo riterio motiną ir pasiūlytum tarnauti. Atlygio prašyk tik senų kamanų, kur vištėdėje padėtos, ir to kumeliuko, kur arklidėje guli. Su tuo mudu galėsime pabėgti.

Jis tuoj atsisveikino su savo žmonele ir nukeliavo paš riterio močią. Pakeliui rado ant kranto auksinę žuvelę, kuri blaškėsi, šokčiojo aukštyn, bet niekaip negalėjo patekti į vandenį.

— Mielas karalaiti,— užkalbino ją žuvelė,— įmesk mane į vandenį, aš tau už tai atsilyginsiu! Te, imk švilpynėlę, ir jei tave bėda ištiks, tu ja sušvilpk, aš išgirsiu ir ateisiu tau padėti!

Karalaitis pasilenkė, įmetė žuvelę į vandenį ir paėmė švilpynėlę.

Po kurio laiko jis užėjo vietą, kur varna taip įnirtingai lesė skruzdėles, jog tos neturėjo kur dėtis. Jis, tai matydamas, susėmė skruzdėles į maišą ir nunešė į saugią vietą. Taip joms išgelbėjo gyvybę. Ir jos atsidėkodamos padovanojo jam švilpynėlę ir tarė:

— Jei tave bėda ištiks, tu ja pašvilpk, ir mes tau padėsime.

Dar iki pasiekdamas senės pilį, jis sutiko lapę su užgauta koja. Lapė ėmė prašyti:

— Mielas karalaiti, užrišk man sužeistą koją!

Jis sustojo, sutvarstė jai koją, o ji irgi dovanojo jam švilpynėlę ir pasakė:

— Jei tau kada manęs reikės, papūsk tą švilpynėlę, ir sulauksi mano pagalbos!

Kai nuėjo pas baltojo riterio močią, ta sutiko ją niauriai ir pagrasė:

— Devyniasdešimt devynios galvos jau kabaliuoja ant mano pilies sienos. Tu būsi šimtas, jei per trejus metus neatliksi trijų užduočių!

— Ką užduosi man dirbti? — klausė jis nė kiek nenusigandęs.

— Tu turi tris kiauras naktis ganyti mano tris kumeles, o prieš saulei užtekant man vėl jas atvesti. Kokios tau reikia algos?

To jis nenorėjo tiesiai sakyti.

— Tuo tarpu nereikia nieko. Bet jei užduotį atliksiu, turėsi man duoti, ko aš prašysiu. Tik aš pasitenkinsiu mažmožiu.

Kai jis vakare ginė kumeles, senė įdėjo jam atsigerti, o ten buvo migdomasis gėralas. Jis paleido kumeles ganytis, o rankoje laikė visų pavadžius, kad kartais nepabėgtų kokia viena. Norėjosi gerti. Jis paragavo senės įdėto gėralo. Jam pasirodė itin skanu, ir jis gardžiai išgėrė ligi paskutinio lašo. Tada kietai įmigo ir kai galų gale nubudo, rankoj beturėjo tik apynasrius, o kumelių — nė kvapo.

Jau manė esąs pražuvęs, bet prisiminė auksinę žuvelę. Paėmė švilpynėlę, tuoj iš vandens iškišo galvą žuvelė ir tarė:

— Mielas karalaiti, eik prie juodojo tvenkinio! Ten plaukioja trys juodos žuvis. Jų tu neliesk, lauk, kol iškils į paviršių trys raudonos. Ant šių tu mesk apynasrius, ir vėl atgausi kumeles. Aš dabar turiu dingti, kitaip man galą padarytų.

Nuėjęs prie juodojo tvenkinio, pamatė visai paviršiuje plaukiojant tris juodas žuvis. Jis jų nelietė ir ramiai laukė, kol jos dingo, o iškilo trys raudonos žuvis. Ant šių nieko nelaukęs metė apynasrius, ir va jau priešais jį stovėjo trys kumelės. Greit jas parginė namo.

— Labas rytas,— pasveikino jis susiraukusią senę, kuri piktai riktelėjo:

— Pirmąją užduotį tu atlikai, bet antroji tau nepavyks!

Po to ji nuvedė kumeles į arklidę, pririšo prie ėdžių ir pliekė taip, jog jos net pieštu stojosi.

— Piemuo jums mielesnis negu aš, ką?! — rėkė ji įdūkusi.

— Ne, mes nuo jo pasislėpėm žuvimis virtusios, bet jis moka daugiau nei duoną valgyti,— rėkė kumelės.

Kitą vakarą išgindamas gavo iš senės dar stipresnio migdomojo gėralo. Ir ši sykį neatlaikė pagundos, ir išgėrė jį ligi pasakutinio lašo, ir tuojau užmigo. Nubudęs laikė rankoje vien apynasrius, o kumelių nebuvo nei regėti, nei girdėti. Dabar jis atsiminė skruzdėles. Išsitraukė švilpynėlę ir vos tik sušvilpė, tuoj jos supuolė.

— Štai skruzdėlynas, jame yra kumelės. Juodųjų skruzdėlių, kur po jį ropinėja, tu neliesk, o palūkėk, kol rudosios pasirodys viršuje. Ant jų mesk apynasrius! Bet mes jau turime dingti.

Jis stebėjo skruzdėlyną, matė, kaip juodosios skruzdėlytės šmirinėja, ir nieko joms nedarė. Tik kai jų vietoj išropojo į paviršių trys rudosios, jis užmetė apynasrius, ir šit jau radosi priešais jį trys kumelės. Jis greit nuvedė jas į pilį, kur senė į jo sveikinimą atsakė dar labiau įniršusi nei vakar. Ji nuvarė kumeles į arklidę ir nučaižė dar pikčiau nei vakar.

— Mes jau sakėm tau, kad jis moka daugiau nei tu,— rėkė kumelės, bet senės nirtulio apmalšinti negalėjo.

Kai vakaras atėjo, jis gavo vėl ginti kumeles. Ši sykį senė išvirė kuo stipriausią migdomąjį gėralą. Jis nemokėjo susitvarkyti ir jį išgėrė visą, ir tuoj kietų kiččiausiai įmigo. Kai galų gale išsibudino, žiūri šen, žiūri ten — nebėr kumelių, tik trys apynasriai rankoje. Bėdos išiktas, čiupo trečią švilpynę ir sušvilpė. Tuoj prisistatė lapė ir klausia:

— Mielas karalaiti, ką turiu tau padaryti?

— Prapuolė trys kumelės, kurias iki saulės tekėjimo turiu

parvesti namo. Jei aš jų ligi tol nesurasiu, tai man bus galas.

— Kumeles senė pavertė trimis kiaušiniais ir sudėjo į krepšį, kuris stovi už jos kėdės,— atsakė lapė.— Bet mes ją vis tiek apmausim. Ji turi aukso vištą ir aukso gaidį. Tuos aš čiupsiu ir imsiu gerai purtyti, tai ji atbėgs manęs lauk vyti. Tu tuo pat metu pulk į vidų ir užmesk apynasrius ant kiaušinių.

Kaip tarė, taip padarė. Nuskubėjo abu į pilį, lapė aukso gaidį ir vištą čiupo taip žiauriai, kad tie ėmė kudakuoti ir kverkšti kaip pjaunami. Senė, užmiršusi krepšį su kiaušiniais, puolė savo brangiųjų vištų gelbėti. Karalaitis kuo greičiausiai įbėgo ir užmetė apynasrius ant trijų kiaušinių. Tuoj priešais jį atsirado trys kumelės, ir trečioji užduotis buvo atlikta.

O baltojo riterio valdose trys dienos galiojo kaip treji metai. Tad jo laikas buvo jau išarnautas, ir senė niurnėdama klausė, kokios algos jis reikalaujas.

— Aš nieko daugiau nenoriu, tik senų kamanų, kur vištidėje kaba, ir to kumeliuko, kur arklidėje guli.

Senė iš pradžių nenorėjo duoti, bet jis buvo neperkalbamas, ir ji gavo nusileisti.

O kumeliukas buvo toks silpnas, jog karalaitis jį su visom kamanom turėjo ant pečių nešti. Jis nieko nelaukęs susiruošė į kelią, nes jam buvo svarbu kuo skubiau pasimatyti su žmona. Kai priėjo vakaras, kumeliukas tarė:

— Mielas karalaiti, leisk man sugrįžti, man reikia atsigerti, ligi ryto būsiu vėl čionai!

Jis kumeliuką paleido, o kai rytą kėlėsi, tas jau buvo grįžęs.

— Mielas karalaiti,— kalbėjo jis,— tu mane visą dieną nešei, dabar aš tave nešiu, aš žinau, ko tu nori.

Karalaitis sėdo raitas, ir jie nuskubėjo į baltojo riterio pilį. Ten jie rado karalaičio žmoną.

— Kumeliuką, apie kurį man pasakojai, aš išsigijau; šiandien tu galėsi su manimi pabėgti!

Jis pasisodino ją priešaky ant balno, o žirgas paklausė:

— Mielas karalaiti, kaip greitumo turiu bėgti: ar kaip vėjas, ar kaip mintis?

— Kaip tu nori,— atsakė karalaitis, ir kumeliukas leidosi dumti. Tada baltojo riterio baltas žirgas arklidėje sukėlė triukšmą, kasė žemę priešakinėm kanopom, ir jo šeimininkas nuskubėjo pas jį.

— Kas yra, kad mane šauki?

— Jauniausiasis karaliaus sūnus išsigabeno žmoną, jie jau toli!

Baltasis riteris kuo skubiausiai pasibalnojo žirgą ir šoko vytis, tačiau baltasis žirgas nepajėgė kumeliuko privyti, nors šis dvisėda nešė du žmones. Tada baltasis žirgas sužvengė reikalaudamas, kad kumeliukas palauktų. O šis nusižvengė jam atsaku:

— Aš tada palauksiu, kai tu mane privysi.

Baltasis žirgas, tai išgirdęs, bloškė nuo savęs baltąjį riterį taip, jog tasai suknežintas liko gulėti vietoje. Tada karalaitis nebetrukdomas galėjo namo joti. O kai jis su mieląja žmonele įjojo į sostinę, kumeliukas po juo puolė ir dingo.

Karalaitis tik išgirdo žodžius:

— Oi, dėkui, dėkui, mes išvaduotos!

Tai buvo jo seserų šūksnis, ir jis žinojo, kad dabar ir jų vyrai žmonėmis atvirto.

STEBUKLINGAS PAUKŠTIS

Gyveno kartą toksai karalius ir valdė nemažą karalystę. Jis turėjo tris sūnus. Du vyresniuosius labai mylėjo, o jaunėlį laikė už nieką.

Sykį karalius sunkiai susirgo. Apėjo jis visus karalystės daktarus, bet nė vienas nežinojo, kaip jį gydyti. Pagaliau atsirado vienas išmanantis. Jis pasakė: jeigu karalius gausias stebuklingą paukštį iš užburto sodo, tai tada pasveiksias.

Tuojuo pas karalių atbėgo vyriausiasis sūnus ir sakosi eisias ieškoti stebuklingo paukščio. Tėvas davė jam eikliausią žirgą iš savo arklidžių ir pilną kapšą pinigų.

O ten jam reikėjo perjoti didelę sengirę. Joja, joja karalaitis ir sutinka tokį seną senutėlį. Tas jį ir klausia:

— Kur ir ko joji, karalaiti?

— Ak tu elgeta nukaršėli,— sako karalaitis,— ko čia klausinėji. Argi tau žinoti, kur karalaičiai jodinėja!

— Na jau, na jau,— atsakė seneliukas,— paklausti ir atsakyti juk kiekvienas gali.

Jojo, jojo karalaitis, atėjo jau ir vakaras, tada jis prijogo kalną. Palei tą kalną stovėjo karčema, o joje kaip tik linksminosi svečiai. Vyrai išėję pasitiko jį, klausinėjo, kur jojas, kvietė į vidų. Jis pasisakė jojas parnešti stebuklingo paukščio iš užburto sodo.

Vyrai nusodino jį nuo žirgo, įsivedė į vidų, ir jis jų draugėje tikrai smagiai linksminosi. Išleido visus pinigus, praūžė

net žirgą ir viską, ką tik turėjo. Galų gale jį prasiskolinusį pasodino į kalėjimą, uždarė ir užrakino.

O tėvas labai rūpinosi, kodėl sūnus vis negrižta ir negrižta. Jau metai praėjo, tėvas serga ir serga, anei kiek negerėja.

Paskui išjojo antras sūnus, bet ir tam ėjosi lygiai kaip anam. Ir jis sutiko seną senutėlį, negražiai jį aprėkė, paskui taip pat prijojo karčemą. Čia jam pasakė, kad pas juos vienas toks jau yra ir kad jis turįs aną išpirkti.

Iš tėvo jis taip pat buvo gavęs pilną kapšą pinigų ir eikliausią žirgą. Tai va. Dviese juodu dar greičiau praūžė pinigus, pragerė viską — ir pinigus, ir žirgą, ir abudu atsidūrė kalėjime.

Tai va. Praėjo vėl beveik metai, sūnų kaip nér, taip nér — nei vieno, nei kito. O tėvas vis blogėjo ir blogėjo. Tada išjojo trečias brolis. Jam tėvas davė tiktai pusę kapšo. Ir žirgą jis gavo prasciausia, nes tėvas jo baisiai nemėgo.

Joja, joja jis per girią, per tą didžiąją. Netrukus prijoja kryžkelę. Čia jis sustoja ir valandžiukę svarsto: „Katruo keliu man dabar joti — ar šituo, ar anuo?“

Ir vėl ateina toks senas senutėlis ir sako:

— Kur ir ko joji, karalaiti?

— Turiu parnešti stebuklingą paukštį iš užburto sodo,— atsako jis,— o kur joti, tai nė pats nežinau.

Tada jis, tas senutėlis, liepė karalaičiui viską daryti taip, kaip jis sakysias, tai tą stebuklingą paukštį tikrai gausias. Jis prisakė nusitaikyti ir į užburą pilį įjoti būtinai tarp vienuoliktos ir dvyliktos valandos. Dabar jis jau turįs keliauti nieko nelaukęs, tai pataikysias pačiu laiku. Tiktai į karčemą prie kalno šiukštu nevalia užsukti. O prie pilies būsias toks tiltas, ten karalaitis turįs neužtrukti ilgiau kaip valandą, nes dvyliktą tiltas užsidaro, ir niekas tada jau negali nei įeiti, nei išeiti.

Galop jis, tas senutėlis, dar pridūrė:

— Tiktai žiūrėk — nepirk mėsos nuo kartuvių, tai laimingai pagrįši namo!

„Mėsos nuo kartuvių? — galvoja jis sau vienas.— Kam man ta mėsa nuo kartuvių, jeigu turiu šitiek pinigų? Kam man ją pirkti?“

Ir jis nujojo sau toliau. Vakarop prijojo karčemą prie kalno, taigi visą dieną buvo keliavęs. Iš karčemos ir vėl išbėgo vyrai, norėjo ir jį nusodinti nuo žirgo. Jo broliai irgi ten buvo. Bet jis pasakė, kad neturi laiko, kad jam reikia joti toliau. Kai grįšias atgal, sakė jis, tada ir užsuksias.

Paskui jis vėl jojo toliau. Pernakvojo kažkur kitur, turbūt pas kokį nors gyventoją. Ryto metą traukė į pilį ir lygiai vienuoliktą valandą jau buvo vietoje. Žirgą pririšo šiapus tilto, o pats nuėjo vidun.

Kai žengė į kiemą, stebuklingas paukštis skardžiai pragydo. Na, bet jis pagalvojo, kad reikia šiek tiek pasižvalgyti po pilį. Apžiūrėjo viską. Perėjo visas menes. O ten buvo tokios trys menės, viena už kitos, trys puikios menės. Pirmoje menėje gulėjo vienoje lovoje trise, trys mergelės, gražios, užburtos. Paskui jis įėjo į antrąją. Čia miegojo dvi mergelės, o trečioje — viena. Šita buvo už visas puikesnė. Tada jis susimagino prie jos truputį prigulti.

Na va. Paskui jis tik žvilgt į laikrodį — ogi praėję jau trys ketvirčiai valandos. Jis greitai šoko lauk, čiupo stebuklingą paukštį, o atsidūręs už vartų, dūmė jau kūliavirsčia, ir tiltas be matant iškilo į viršų.

Na va. Paskui jis įsidėjo paukštį krepšin, atsirišo žirgą, apsisuko ir patraukė namo.

Jojo jis visą dieną, o vakare vėl prijojo karčemą. Ten kaip tik rengėsi karti jo brolius, nes skolos jau buvo pernelyg didelės. Bet jis juodu išpirko ir apsinakvojo karčemoje.

Rytojaus dieną jie iškeliauvo namo. Dabar visi trys jojo ant vieno žirgo, nes anodu savųjų jau neturėjo. Po kurio laiko abu vyresnieji ėmė tyliai tartis — mat jaunėlis jodamas ėmė ir užsnūdo. Tad aniedu susimokė įmesti jį į liūtų duobę. (Žinokit, senų senovėje liūtus gaudydavo taip kaip dabar lapės — kasdavo miške duobes.) Juodu manė: kai parsiras namo, visi tuojau sužinos, kad jaunėlis juos išpirko, ir jiems bus sarmata. O tėvui susitarė sakyti, kad stebuklingą paukštį gavę juodu.

Kaip tarė, taip padarė. Kai prijojo liūtų duobę, tai jaunėlių ten ir įmetė. Joje jis gaus galą, taip jie manė.

Juodu parjojo namo ir pasakė tėvui, kad stebuklingą paukštį iš užburto sodo išnešę jiedu, o brolio nematę ir niekur nesutikę. Kas jį žino, kur jis bastosi.

Na va. O jauniausiasis brolis guli liūtų duobėje, guli ir galvoja:

— Va dabar jau man galas, dabar mane čia sudraskys žvėrys!

Tačiau žvėrys jo nedraskė. Net artyn nelindo nė vienas.

Begalvodamas jis atsiminė tą seną senutėlį. Ir šis atėjo pas jį, dabar pasivertęs elniu. Jis tarė:

— Sakiau tau, kad nepirktum mėsos nuo kartuvių! Šit matai dabar, kas pasidarė!

Paskui elnias padėjo jam išlipti iš duobės, iškėlė ragus ir tarė:

— Dabar josi ant manęs!

Ir elnias jį parnešė į karaliaus pilį. O kai tik jis atsirado namuos, stebuklingas paukštis pragydo, ir tėvas visai pasveiko.

Bet kur tau, broliai ėmė šnekėti:

— Še ir sugrįžo palaidūnas, nusikaltėlis!

Ir tėvas įsakė įmesti jį į kalėjimą.

Ką gi, sėdi jis kalėjime ir galvoja sau: dabar tai jau tikrai viskas. Valgyti nieko neturi — teks mirti badu. Begalvodamas vėl prisiminė tą senučiuką. Ir elnias jam prinešė visko. Apšvietė požemį, kad jam būtų gražiai šviesu, ir dar padarė taip, kad jis pats, kada tik panorėjęs, galėtų prasimanyti tokio valgio, ko kio įsigeis.

Na va. Taip praėjo visi metai. O tėvo sveikata vėl pablogėjo, stebuklingas paukštis negiedojo.

Kai metai pasibaigė, atėjo tokia raitelė su būriu kareivių. Ji pasiuntė į pilį žinią, kad nori pamatyti karaliaus sūnų, kuris pargabeno stebuklingą paukštį iš užburto sodo.

Vyriausiasis brolis tuoj pasisako, kad tai jis išnešęs stebuklingą paukštį. Ir tada žiūri — visas kelias nuo pilies vartų iki tos vietos, kur laukia karalaitė, išgrįstas vienais dukatais. Tai kiek pinigų turėjo karaliaus duktė!

Kai atėjo karalaitės siūstas tarnas, tėvas liepė jam, tam vyriausiajam sūnui, apsilikti gražiausius drabužius ir pasiimti eikliausią žirgą, jeigu jis tikrai sugavo stebuklingą paukštį.

Išjojo juodu, o tarnas ir klausia:

— Kaip josim — per pinigus ar šalia pinigų?

Karalaitis jam atsako:

— Jokim šalia pinigų, pinigus gaila mindžioti.

Tada, kai jie atėjo, klausia jį, ta karalaitė:

— Ar tai tu buvai užburtame sode ir pagavai stebuklingą paukštį?

Jis atsako:

— Taip, aš.

Ji ir vėl klausia:

— O ką dar ten darei?

Jis tesako:

— Daugiau nieko, tiktai sugavau stebuklingą paukštį.

Ji klausia antrą kartą. Jis ir vėl sako:

— Nieko.

Ji klausia trečią kartą, bet jis, tenai nė būti nebuvęs, nieko negali pasakyti. Ji šmaukšt ir nukerta jam galvą.

Paskui ji vėl siunčia tarną pilin paš karalių ir pagrasina, kad jeigu jis neišleis jai tikrojo, tai ji sugriaus jo pilį iki pat pamatų.

Tėvas klausia antrąjį sūnų.

— Ar tu sugavai stebuklingą paukštį?

— Taip, tiesą sakant, tai aš.

— Tai kodėl iš pradžių nepasisakei?

Tada išjojo antrasis. Tėvas ir jam liepė apsivilkti gražiausius drabužius ir iš arklidžių pasiimti eikliausią žirgą. O tarnas ir vėl klausia:

— Kaip josim — per pinigus ar šalia pinigų?

Jis atsako:

— Jokim šalia pinigų, pinigus gaila mindžioti!

Ji ir vėl klausia jį to paties, ir jam kuo gražiausiai atsitiko tas pats.

Paskui ji ir vėl siunčia tarną. Jie turį jos ilgiau neerzinti ir atsiųsti jai tikrąjį, o jei ne, tai iš pilies liksianti tik krūva griuvėsių.

— Taigi,— tarė senasis karalius,— jis tikriausiai jau bus miręs.

Pats nuėjo pas jį į kalėjimą. Manė, kad nieko ten neras; nes karalaitis juk niekas nesirūpino. Bet jis buvo gyvas ir sveikų sveikiausias.

Tėvas klausia, ar jis pagavęs stebuklingą paukštį.

— Taip, iš tikrųjų aš,— atsako tas.

— Tai kodėl iš karto nepasisakei?

— Būčiau pasisakęs, jeigu būčiau pasiekęs namus.

Na va. Paskui karalaitis tarė:

— Kitų dviejų jau nėra gyvų. Laimingo kelio!

Tėvas jam liepė pasiimti iš arklidžių eikliausią žirgą ir apsilvilkti gražiausiais drabužiais.

— Ne,— atitarė jis,— eisiu taip, kaip stoviu.

Žirgą jis vis dėlto paėmė ir išjojo kartu su tarnu.

Tarnas jį klausia:

— Kaip josim — per pinigus ar šalia pinigų?

— Jokim per pinigus, tegul tuos pinigus kipšai rauna!

Paskui, kai jis atjojo, ji klausia:

— Ar tai tu sugavai stebuklingą paukštį?

— Taip, aš,— atsako jis.

Na va. Tada ji klausia toliau:

— O ką tu ten dar veikei?

Jis atsako:

— Apžiūrėjau pilį ir dar truputį priguliau prie tokios mergelės, kuri miegojo viena.

Na va. Paskui ji grįžtelėjo į šalį ir parodė jam prinčą, mažą berniuką. Tada nusiuntė pas karalių tarną ir liepė jam pasakyti, kad jeigu iš pat pradžių būtų jai atsiuntes šitą, tai ir anie du būtų gyvi likę. O ji dabar turinti tikrąjį.

Tada juodu iškėlė vestuves, ir jis tapo tos pilies karaliumi. Aš irgi buvau tose vestuvėse, turėjau nešioti didžkukulius į stalą. Vienas kukulis nukrito ir nusirito. Tu jį vijaisi, vijaisi ir atidūmei į mūsų kaimą.

ŽIRKLIŲ GALĄSTOJO SŪNŪS

Buvo toks amatininkas, žirklių galąstojas. Jis vaikščiojo per žmones ir iš savo amato pelnėsi duoną. Jis turėjo du sūnus. Sykį sumanė keltis į miestą, nes ten jam raskavosi apščiai darbo. Keliavo mišku. Tėvas traukė vežimaitį su padargais ir vargana manta, o abu sūnūs stūmė kaip paprastai. Bet keliauti šį kartą sekėsi sunkiai, nes kelias buvo blogas, ir vežimaitis nuolat stabčiojo. Jie slinko vargais negalais į priekį, bet galų gale senis galąstojas taip nusivarė, jog daugiau nebegalėjo. Tada liepė abiem berniūkščiams nubėgti į miestą ir atnešti jam užvalgyti, atsigerti.

Berniūkščiai tuoj sujudino kinkas ir po tiesumui nudūmė į miestą. Baigdami bėgti mišku, kai jau miestas matėsi, jie netikėtai pastebėjo tarp paparčių prie pat kelio neregėtą nuostabią gražų paukštį. Užmiršo tada savo vargšą tėvą, ir niekas jiems daugiau nerūpėjo, kaip tik pasigauti tą gražų paukštį. O šis nesidavė taip jau pigiai sučiumpamas — ima ir paskrenda toliau, ir kai jiems jau rodėsi, kad turi jį kepure užvožtą, jis, žiūrėk, jau išsprūdo, nuskrido ir vėl nusileidęs ramiai sau tupi. Berniūkščiai vaikėsi jį galvotrūkčiais ir vis labiau tolo nuo kelio. Ilgai vaikius ir gaudžius, galų gale pavyko jiems tą paukštį sučiupti. Tada jie grįžo pas tėvą ir nudžiugę rodė savo laimikį.

Tėvas tačiau buvo piktas, kad neatnešė jam valgyti, išbarė vaikus ir buvo beliepiąs paukštį paleisti. Tik šit jis pastebėjo, kad ant paukščio galvos parašyta: „Kas išsikeps ir suvalgys mano galvą, ras kasdien po maišą auksinių“.

Šiuos žodžius perskaitęs, jis saugojo tą paukštį kuo rūpestingiausiai, sėdo ant vežimačio, ir berniukai jį vežė į miestą. Mies-

te užsuko į tą užeigą, kur galštojas paprastai apsistodavo. Jis greit nunešė paukštį virėjai ir užsakė tuoj iškepti, tik labai saugoti, nes už jį esąs mokėjęs didelius pinigus: jo mėsa turinti gydamosios galios, jam nuo jos praeisią galvos skausmai. O kolei kas jis pasistiprino duona ir vynu ir išėjo su savais reikalais.

Virėja darė, kaip buvo užsakyta, — paukštį nupešė, rūpestingai išvalė ir užkaitė kepti. Tuo tarpu į virtuvę įėjo galštojo berniūkščiai, pasižiūrėjo, kaip kepa paukštiena, ir liko prie židinio bestovį. Atsitiko, kad virėjai prirėikė išeiti, virtuvėje liko jie vieni. Jiems tatai buvo tarytum dovana, nes buvo alkani kaip varnai, o kepsnio kvapas labai jau nosį kuteno. Tad jie nukniaukė paukštieną, išdūmė iš virtuvės ir pasidalijo, bet taip, kad vyresnėlis tedavė jaunėliui tik paukščio galvą. Kepsnį suvalgė ir pirštus nučiulpėjo.

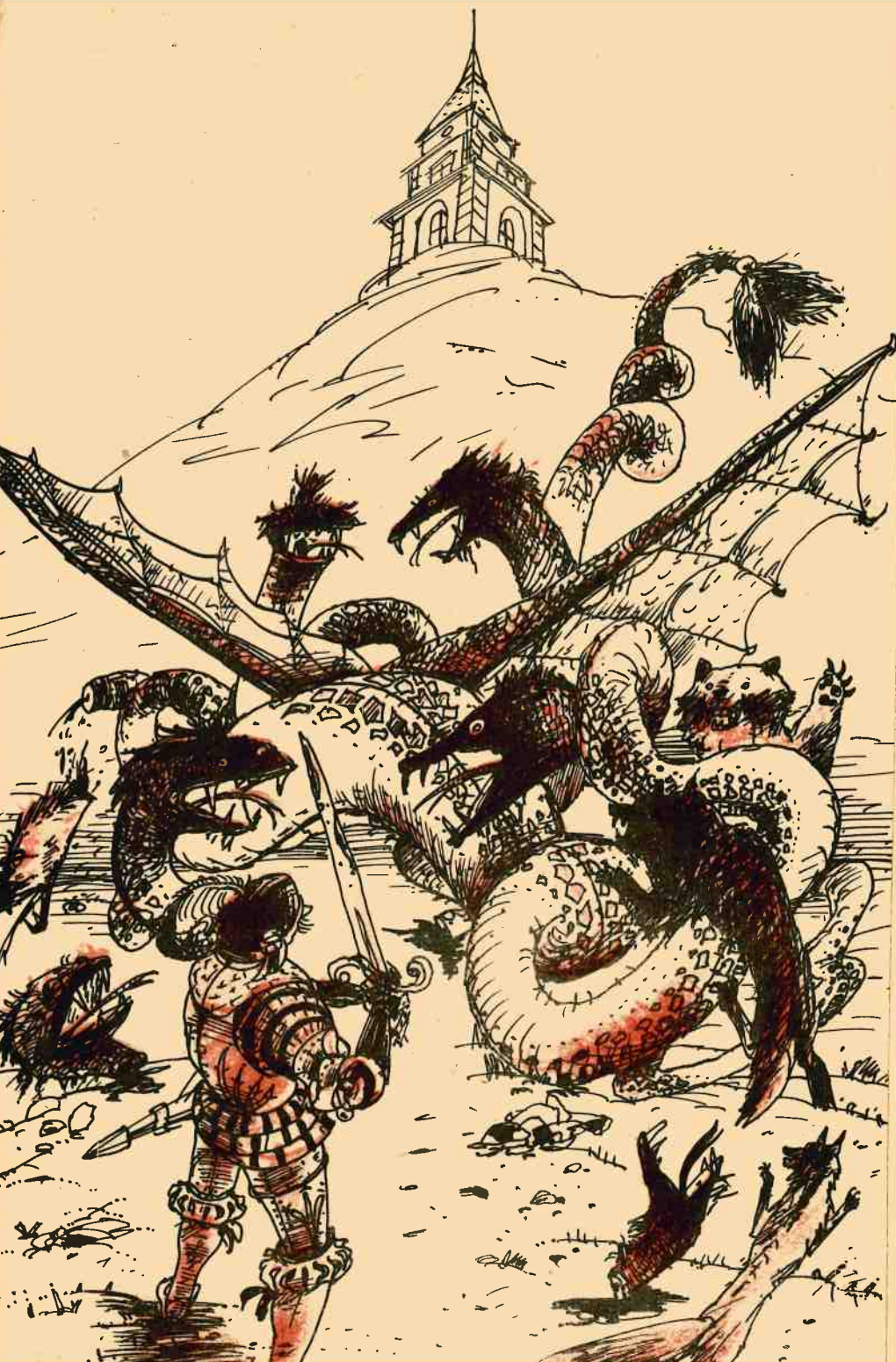
Tėvas irgi parsirado ne ką trukęs ir pareikalavo kepsnio. Virėja sakė, jog kepsnys dingęs, ir ji nežinanti kur. Virtuvėje buvę jo berniūkščiai, tai tie turėtų žinoti, kur jis pasidėjęs. Tėvui, šitai išgirdusiam, toptelėjo kai kas į galvą, jis paėmė rykštę, susirado abu sūnus kambariuke ir nušveitė vyresnėlį taip, jog net dulkės rūko. Neišgavo tačiau iš jo nieko, nors tu jį pjauk. Tėvas, matydamas iš jo ne ką pešias, čiupo už kuodo jaunėlį ir uždavė garo iš visos širdies. Berniukui buvo pašėlusiai apmaudu, jis neištvėrė ir prisipažino, kad tik paukščio galvą tesuvalgęs, o daugiau viską brolis suėdęs. Šitai išgirdęs, tėvas nugalvojo:

„Jeigu taip, tai auksas man neišspruks“.

Ir paleido berniuką.

Jo spėjimas beregint pasitvirtino, nes kiekvieną dieną po jaunesniojo sūnaus pagalve jis rasdavo svarų kapšą auksinių. Galštojas dabar metė savo senąją verslą, nusipirko namus ir kas prie namų dera, įsitaisė arklį ir bričką ir statėsi dideliu ponu. Tačiau žmonės atminė, kas jis pirma buvo, ir tebevadino jį žirklių galštoju, o jo berniūkščius — galštuvuikais. Ir tas, ir dar tėvo laikysena, kad jis niekuomet nesisakė, iš kur daug pinigų gauna, išipyko vaikams taip, jog jie vieną rytą ėmė ir išėjo iš namų, pasiryžę kur nors stoti malūne tarnauti.

Gerokai kelio paėję, užsuko į vieną malūną ir pasisiūlė į darbą. Malūnininkas vieną berną būtų priėmęs, bet du jam buvo nereikalingi. Broliai skirtis nenorėjo, tad išėjo toliau ir ieškojosi, gal kur pasitaikys darbo abiem kartu.

Kitą dieną jie vėl užėjo į vieną malūną, ir ten juos pasamdė. Jie dirbo stropiai ir savo šeiminkui tarnavo dorai ir ištikimai. Tik sykį tarnaitė pas juos atėjo ir pasakė:

— Tai ką, jūs laikote mane kokia vagile, kad kiekvieną rytą dedate po pagalve kapšą auksinių, mėgindami mano dorumą?

Sulig tais žodžiais ji bloškė jiems po kojų kelis kapšus, pilnus aukso pinigų, ir išėjo sau. Abu galastuviukai žiūrėjo į tuos pinigus kaip negudrūs, susirinko auksą ir išsinešdino, nes jiems buvo nejauku čia likti.

Ėjo paėjo, keliavo pakeliavo, ir vis nesisekė gauti darbo abiem kartu. Taip jie priėjo didelį ažuolą, ties kuriuo kelias skilo dvišakai. Ten jie kalbėjo:

— Iš tokio mudviejų vaikščiojimo nieko gero, reikia skirtis.

Atsisveikindami davė kits kitam žodį, kad po metų susitiks šioje pat vietoje sužinoti, kaip einasi vienam ir antram. Jie išmeigė peilius giliai į ažuolo kamieną.

— Jei katram iš mudviejų bus blogai, tai to peilis bus surūdijęs, ir kai tą pamatys antrasis, tai turės eiti į pagalbą,— taip jiedu susitarė.

Vyresnysis, vardu Hansas, pasuko dešiniuoju keliu, jaunesnysis — kairiuoju. Su savimi tiek vienas, tiek kitas turėjo tiktai šautuvą ir kardą.

Hansas greit atsidūrė tankiame miške. Neilgai juo paėjęs, žiūri — visiškai čia pat besanti stambi, graži lapė.

— Puikus laimikis,— tarė jis sau, nusikabino nuo peties šautuvą ir ėmė į ją taikyti. Netikėtai lapė prašneko ir tarė:

— Palik mane gyvą, ir aš tave ištikimai lydėsiu. Gal dar ir naudinga būsiu.

Hansui pagailo žvėrelio, ir nešovė. Lapė priėjo visai arti ir sekė kaip šuniukas paskui šeiminką.

Greit po to išėjo iš tankmės vilkas ir norėjo Hansui kelią perbėgti. Jis vėl nusiėmė šautuvą, taikėsi šauti, bet vilkas sušuko:

— Palik mane gyvą, ir aš būsiu tau visada dėkingas!

Hansas sutiko, paliko vilką gyvą. Žvėris priėjo artyn ir lydėjo galastuviuką.

Po valandėlės išlindo iš krūmų gauruota meška, Hansas ėmė į ją taikyti, bet ji murmėjo:

— Palik mane gyvą, ir aš tave visur lydėsiu.

Hansas sutiko. Dabar jis turėjo palydovų lapę, vilką ir mešką, jie jam tarnavo, kai iš miško ūksmės išėjo į erdvius laukus.

Dar dieną ėję, jie pasiekė didelį, gražų miestą. Jame tačiau buvo liūdna ir niūru, ir žmonės vaikščiojo nusimine, tarytum kokios didelės nelaimės prislėgti. Jis paklausė vieną seną močiutę, ką tai turėtų reikšti, ir ji atsakė:

— Matai, rytoj vienturtė karaliaus duktė turi mirti.

— O ko jai mirti, ar ji sunkiai serga?

— Ne, neserga, tik kiekvienais metais atplasnoja septyngalvis slibinas ir būtinai turi gauti mergaitę suėsti. Šį sykį tokia dalia teko karaliaus dukteriai, ir slibinas atskris jau šiandien. Rytoj nuves karalaitę į koplyčią ir atiduos jam.

— Bet kodėl niekas to slibino neužmuša? — klausė jis.

— Ai vaikuti, bepigū tau šnekėti. Karalius dukterį prižadėjo ištekinti už to, kas slibiną nukaus, bet kad niekas nenori galvos kišti.

— Galbūt man pavyks karaliaus dukterį laimėti, — svarstė jis. Išsiklausinėjo, kur yra koplyčia, ir atsisveikino su senute.

Neilgai trukęs jis su savo trimis žvėrimis užlipo ant slibino kalno, kur stovėjo koplyčia. Beregint atplasnojo pabaisa ir puolė prie koplyčios. Ten jau stovėjo galąstojo sūnus ir savo žvėrimis užpjūdė slibiną, kuris spjaudė ugnimi ir taikėsi jį sučiupti. Hansas kirto tokius galingus smūgius, jog sparnuotasis kirminas prarado visas galvas vieną po kitos. Tada ant jo dar užsirepečkojo meška ir sutriuškino visiškai.

Dabar Hansas visoms septynioms slibino galvoms išpjaustė liežuvius, suvyniojo juos į paklodę ir įėjo į koplyčią. Tik jis spėjo prisėsti, atėjo karalaitė. Ji vilkėjo visai juodais drabužiais ir buvo viename siaube. Pamačiusi, kad slibinas nukautas, nebetvėrė džiaugsmu. Dėkojo išgelbėtojiui iš visos širdies ir norėjo nieko nelaukusi vestis jį pas tėvą. Tačiau Hansas buvo tiek pavargęs, jog negalėjo drauge eiti ir ketino atvykti paskiau. Todėl ji davė atminimui aukso žiedelį, antkaklės grandinėle ir šilko skarytę sakydama:

— Tu tik parodysi mieste šituos daiktus, ir tave nuves pas karalių.

Po to jis atsisveikino ir nuskubėjo namo.

O jis buvo labai nuvargęs ir kietai užmigo. Jo žvėrys sutarė jį saugoti ir traukė burtus, kuriam nemiegoti ir budėti prie šeiminko. Burtas teko lapei. Vilkas ir meška irgi išsitiesė, nes buvo nuvargę ir mieguisti, ir beregint užknarkė ne prasčiau už savo šeiminką. Bet ir lapei grumtynės su slibinu nepraėjo lengvai. Ir jai akys merkėsi, merkėsi, kol visai užsimerkė — užmigo ir ji.

Tuo tarpu karalius išsiuntė tarną pažiūrėti, kas dedasi slibino kalne. Paėjęs iki miesto vartų, tarnas sutiko karalaitę, iš jos sužinojo apie išgelbėjimą ir kad didvyris miega koplyčioje. Tokius dalykus išgirdęs, tarnas prigrasino karalaitę užmušias, jeigu nepriesieksianti, kad jis esąs gelbėtojas ir kad ji tekėsianti už jo. Jis galėjo užmušti ją čia pat vietoje, jeigu nebūtų davusi priesaikos. O tarnas užkopė į kalną ir miegančiam Hansui nukirto galvą. Tada paėmė septynias slibino galvas ir nunešė į miestą, kad turėtų kuo paremti savo užmačias.

Po kurio laiko nubudo visi trys žvėrys. Pamatę savo šeiminką nužudytą, ėmė gailiai šaukti, o vilkas norėjo lapę pulti ir sudraskyti, kam prastai budėjo. Tik meška atkalbėjo vilką nuo tokio sumanymo, sakė, kad lapę reikia gyvą palikti, tegu ji atnešanti tokią žolelę, kuria būsią galima šeiminkui galvą prigydyti. Lapė džiaugėsi gerai išlikusi ir tuoj išsiruošė gyvybės žolelės ieškoti. Ji lakstė ir šen, ir ten, ir kalnais, ir pakalnėmis, ir vis negalėjo rasti stebuklingosios žolelės.

Kai jau buvo benustojanti vilties gauti gyvybės žolelę, sutiko baltą elnę, kuri ją klausė, ko taip uoliai ieškanti. Lapė jai tuoj tiesiai išdrožė, ką ir kodėl turinti surasti. Balta elnė tada ir sako jai:

— Aš tau atnešiu tą žolelę, o tu sėsk va ant šito akmens ir lauk, kol aš grįšiu.

Lapė atsitūpė ant akmens ir laukė ilgai, labai ilgai, kol baltoji elnė grįžo ir jai gyvybės žolelę atnešė. Dabar lapė vėl buvo linksma, dėkojo kaip tik įmanydama ir dūmė galvotrūkčiais — akmuo ne akmuo, kupstas ne kupstas — į slibino koplyčią, o kai ten nudūmė, tai vos kvapą begaudė. Tada meška sutrynė žolelę, jos sultimis patėpė šeiminko kūną, pridėjo galvą į vietą, ir ji tuoj prigijo. Galąstojo sūnaus širdis vėl plakė, ir jis jau buvo benubundąs.

Tik dabar meška apsižiūrėjo persigandusi, kad galvą šeiminkui uždėjo atžagariai — taip, jog veidas žiūrėjo į užpakalį. Ji tuoj krimst nukando ją ir liepė lapei dar kartą lėkti gyvybės žolelės. Lapė lakstė ilgai, baisiai ilgai, kol surado baltąją elnę ir iš jos gavo gyvybės žolelę. Vėl dūmė galvotrūkčiais po tiesumui per krūmus ir laukus, per kupstus ir akmenis atgal, į slibino koplyčią. Meška paėmė iš jos tą žolelę, sutrynė ir dabar jau šeiminkui galvą prigydė taip, kaip reikia.

Šeiminkas nubudo iš savo slogaus miego, apžiūrėjo, ar tebėra septyni slibino liežuviai ir karalaitės dovanos, ir patraukė į miestą prisistatyti karaliui ir reikalauti atlygio. Visi trys žvė-

rys smagūs sekė pasišokinėdami. Taip jis atėjo į miestą ir klausė, ką tai reiškia, kad čia visur tokia linksmybė. Žmonės jam papasakojo, jog vienas karaliaus tarnas išgelbėjęs karalaitę nuo slibino ir keliąs su ja dabar vestuves. Hansas net akis išvertė nuo tokios žinios, bet tuoj susitvardė ir laikėsi taip, kad niekas nepermanytų jo apmaudo.

Kai tik pasijuto vienas, tuoj nusimovė žiedelį nuo piršto, padavė lapei ir tarė:

— Ruduke miela, nunešk šį žiedelį karalaitėi!

Lapė nieko nelaukusi tik šmurkš, šmurkš pakampiais pašaliais, miesto gatvių raizginiu į karaliaus pilį. Ten ji įsigavo į tą būstą, kur buvo princesė, ir padėjo priešais ją žiedelį. Karalaitę pagavo didžiausias džiaugsmas, ji pabučiavo žiedelį ir atnešėjai davė meduolį. Lapė, apdovanojimu patenkinta, grįžo pas šeiminką.

Dabar Hansas padavė vilkui auksinę antkaklės grandinėlą ir tarė:

— Pilki mielas, nunešk tą grandinėlą karalaitėi.

Vilkas nieko nelaukęs nunešė grandinėlą princesei, o ta jam davė didelį mėsos gabalą. Patenkintas atlygiu, vilkas grįžo pas šeiminką. Šis padavė meškai šilko skarytę ir tarė:

— Meškute miela, nunešk šią skarytę karalaitėi.

Meška tuojau lapatai, lapatai į karaliaus pilį ir padavė princesei šilko skarytę. Iš to karalaitė jau žinojo, kad jos išgelbėtojas dar gyvas ir kad yra netoliese. Ji tuo be galo džiaugėsi, pavaišino mešką saldžiu ragaišiu ir davė parnešti šeiminkui laiškutį, kuriame rašė:

„Atsirasik čia kuo greičiausiai, jei nenori, kad aš tapčiau niekšo apgaviko žmona“.

Šį laiškutį gavęs, Hansas tučtuojau su trimis savo palydovais nudrožė į karaliaus pilį, kur buvo puota ir visi džiūgavo. Visi jo žvėrių bijojo, tad vartai ir durys pilyje jam buvo atdaryti, ir jis priėjo iki tos salės, kurioje karalius su dukteria ir neištikimu tarnu sėdėjo prie stalo. Kai tik Hansas atidarė duris, visi trys žvėrys kaip iš ugnies puolė ant to gėdingo niekšo ir jį sudraskė į skutelius. Karalaitė pribėgusi jį pasitiko, ėmė už rankos ir vedė pas savo tėvą. Čia ji apsakė, kaip, melagingos priesaikos saistoma, buvo neištikimąjį tarną paskelbusi savo gelbėtoju.

Karalius džiaugėsi neatsidžiaugdamas, padavė ranką galastojui sūnui, ir puota virto vestuvių iškilme. Trys palydos žvėrys irgi sėdėjo prie stalo, gavo vaišių be galo ir krašto ir pasakojo,

kaip jie gelbėję savo šeiminką. Vestuvėse kaip vestuvėse — svečiai valgė ir gėrė, dainavo ir grojo ligi išnaktų.

Paskui Hansas su savo karališkąja nuotaka buvo jau miegamajame, aiškiai švietė mėnuo, ir jis pažiūrėjo pro langą į sodą. Ten pamatė didelį gražų stirniną, édrinėjantį tarp lysvių.

— Šitą būtina turiu sumedžioti,— tarė jis, griebė šautuvą ir su visais savo žvėrimis nuskubėjo laiptais į sodą. Gražioji princesė šaukė maldavo, kad neitų, būtų su ja, tegu sau tas stirninas ten ganosi,— Hansas nieko neklausė. Galvotrūkčiais nusiėjo bėgantį stirniną, o jo palydovai — drauge su juo. Ilgai vaikė tą dailų žvėrelį, bet galų gale jis dingo taip, lyg nė nebuvęs.

Dabar Hansas pasimatė besąs nejaukiame, negyvenamame krašte, o dar ir mėnulis lyg tyčia pasislėpė už debesų. Galų gale pamatė tolumoje šviesą. Ejo tenlinkui ir priėjo žemutę, vos ne baigiančią griūti lūšną. Joje rado smulkią seną bobulytę, kuri sėdėjo tarp daugybės akmenų ir šukavosi. Pamačiusi dailaus stoto jaunikaitį su trimis žvėrimis, ji šypsojosi ir klausė, gal jis leistų tuos žvėris paglostyti.

— Mielai,— tarė jis,— jie yra visai jaukūs ir nekanda.

Senė pasiėmė lazdelę, palietė ją žvėris, ir jie tuoj pavirto akmenimis. Po to ji užraganavo ir Hansą, nes buvo pikta burtininkė. Pasivertusi gražiu stirninu, jau daug žvėrių ir žmonių ji buvo atsiviliojusi į savo lūšną ir pavertusi akmenimis.

O karalaitė laukė nesulaukė savo vyro, verkė ir aimanavo taip, jog net akmenį būtų galėjusi sugraudinti. Tik jos raudos ir gedėjimai ėjo tuščiai, nes niekas nežinojo, kur dingo jos vyras. Dabar ji apsilvilko gedulo rūbais ir niekad, niekad nesijuokė.

Tuo tarpu suėjo metai. Jaunėlis brolis, irgi daug pasaulio išmaišęs, tapo nepailstančiu medžiokliu. Bemedžiodamas jis irgi turėjo įsitaisęs tris žvėris palydovus, lapę, vilką ir mešką, kurie jį gelbėdavo visuose pavujuose. Kai metai sukako, jis prisiminė brolių ir grįžo prie ažuolo, kur augo ties kelio išsišakojimu. Ten jis nerado brolio, bet išmeigtas į medį peilis buvo surūdijęs. Tada jis, daug nesvarstęs, pasuko dešiniuoju keliu ir jau rytojaus dieną pasiekė miestą, kuriame brolis išgelbėjo karalaitę.

Žmonės, pamatę jį ir tris jo žvėris, manė, kad jaunasis karalius pargrįžta, rinkosi iš visų šalių ir pašalių ir šaukė:

— Jaunasis karalius atsirado!

Džiaugsmo žinia kaipmat pasiekė ir pilį. Karalius ir jo duktė atskubėję pasitiko jį ir klausė, kur taip ilgai buvęs. Jis tiesiai atsakyti vengė ir tikėtai galvojo, kaip gauti žinių apie savo bro-

lį. Užtat jis davėsi Hansu laikomas ir žengė į pilį. Ten buvo iškelta džiaugsmo puota, užtrukusi iki vėlios nakties.

Kai galąstojo sūnus su karaliaus dukteria buvo jau vienudu miegamajame ir aiškiai švietė mėnuo, jis žvilgtelėjo pro langą į sodą. Ten pamatė puikų stirniną, édrinėją lįsvėse. Tučtuojau jam pabudo medžioklio aistra, ir jis tarė karalaitei:

— Tą stirniną būtina turiu susimedžioti, kitaip užmigti negalėčiau.

O ji primygtinai prašė neiti, nes galį atsitikti kaip pirmą kartą, ir jis turėtų vėl visus metus kažkur išbūti.

Dabar jis jau žinojo gana, kas jam rūpėjo, pasiėmė šautuvą ir susisaukė savo žvėris. Šoko ant žirgo ir vijosi bėgantį stirniną po tiesumui per dirvą ir dirvoną, per smėlyną ir akmenyną. Kai po ilgo vijimo jau galėjo šūviu siekti, žvėrelis prapuolė, o pats jis atsidūrė nykiame, nepažįstamame krašte.

Tada ir jis pamatė lūšną, éjo į ją ir rado seną bobulytę tarp keistų akmenų. Ji šypsojosi jam, bet jam darėsi nejauku, kai įdėmiau išžiūrėjo ir pastebėjo, kad ji siekia savo lazdelės, tripinėja smulkiais žingsneliais ir taikosi artintis prie jo žvėrių. Susyk jam pasidarė aišku, ir jis užriko ant senės:

— Kur mano brolis, prakeikta ragana? Jei nepasakysi, aš tau rankas kojas nukaposi!

O senė dėjosi nieko nežinanti, visiškai nekaltutė ir mėgino paliesti jo žvėris. Čia jis užsirūstino, griebė didįjį medžioklių peilį ir nukapojo jai rankas kojas. Tada ji ėmė cypti, maldauti ir žadėjo viską pasakyti. Jos nurodymu jis paėmė iš spintos tepalą ir patėpė akmenis.

Tuoį atsirado priešais jo brolis gyvas, ir jo žvėrys ėmė judėti. Jis patėpė ir kitus akmenis, ir daug kitų vyrų buvo tuo būdu atgaivintų. Jie puolė ant raganos ir ją užmušė.

Abu broliai dabar ėmė rengtis namo. Tarp jų kilo ginčas, nes ir vienas, ir kitas norėjo, kad princesė būtų jo žmona. Vyresnysis tarėsi daugiau teisių turįs, nes jis išgelbėjęs ją nuo slibino, o jaunesnysis jos reikalavo sau už tai, kad broli išvadavo.

Kai abudu parkeliavo į pilį, princesė iš pradžių nežinojo, katras jos vyras, ir klausė:

— Katras užmušėte slibiną?

Čia pasisakė tai padaręs vyresnysis brolis, ir ji sveikino jį kaip savo vyrą.

SKURDŽIUS BROLIS IR TURČIUS BROLIS

Gyveno kitados du broliai, skurdžius ir turčius. Skurdžius buvo kurpius, jis iš savo amato negalėjo išmisti, ir artinantis Kalėdoms kalbėjo savo pačiai:

— Eisiu pas broį ir prašysiu duoti ką nors, kad mes bent per šventes nebūtume alkani.

— Eik, bus ne niekis,— atitarė su apmaudu pati,— gausi tu ką iš to činčiko, lauk tik.

Bet ši sykį skurdžiaus žygis nebuvo visai veltui. Šykštuolis jam dovanojo rūkytą kumpio karką, tik pridūrė niurzgėdamas:

— Te, neškis ir eik sau pas patį velnią!

Vargšas kurpius jo kalbą suprato pažodžiui ir ne namoėjo, o nudrožė tiesiai į pragarą. Vartininkas jam pasakė:

— Už tą kiaulės staibikaulį tu gausi pūrą pinigų, mažiau jie tau neduos. Bet tiek daug tu nepaneši. Verčiau prašyk ko nors kito.

— O ko gi man prašyti? — klausė skurdžius.

— Jie tenai turi seną vištų narvą, o jame gaidys tupi, tą tu lengvai paneši! Jie išsyk nenorės tau jo atiduoti, ims tave mušti. Bet jei tu nenusileisi, tai tą gaidį vis tiek gausi, nors jiems nėra leista tavęs nei užmušti, nei uždaryto laikyti. Jie turi duoti, ko tu reikalauji!

Kai kurpius įžengė į pragarą ir velniai pamatė kiaulės karką, tai supuolę griebė jam iš rankų, atėmė, suplėšė į skutelius ir suėdė. Gražinti karkos nebegalėjo, tad klausė, kaip užsimokėti, kiek pinigų reikalausias.

— Pinigų man visai nereikia,— tarė kurpius,— duokit tik tą seną narvą, kur gaidys tupi.

Išgirdę tokią kalbą, velniai ant jo šoko ir gerai apkūlė. Jis tačiau nesidavė įbauginamas, ir galų gale velniai gavo jam atiduoti narvą su visu gaidžiu.

Užsiritinęs narvą ant kupros, kurpius vėl pėdina pro vartininką.

— Pirma gavau mušti nuo velnių,— tarė jis,— o kai pareisiu namo, tai boba mane tvatys šluotkočiu, kad nieko valgyti neparnešiau.

— Ne, taip nebus,— aiškina pragaro vartų sargas.— Ištrauk gaidį iš narvo, tai aš tau kai ką parodysiu.

Ištraukė. Vartininkas tam gaidžiui pakštelėjo vienu pirštu per uodegą, ir nukrito vienas taleris.

— Neblogai,— nusprendė vargšas kurpius ir pats kelis kartus pakštelėjo gaidžiui per uodegą.

Džiaugsmu apgedęs, kad galų gale turi pinigų, kurpius užsuko į smuklę. Čia kaipmat visus aplėkė žinia, kad jis vaišina svečius, ir tuoj prisirado daugybė norinčių išgerti. Kurpius pastatė gaidį ant stalo ir tik pakšnojo jam per uodegą, o taleriai tik krito ir krito blizguodami. Šeimnininkas net akis išvertė ir galvojo, kad tokį gaidį turėti jam irgi būtų pravartu.

— Žinai ką,— tarė jis kurpiui,— nakčia tau su gaidžiu nereikėtų namo eiti. Jei tu kartais pargriūtum ir narvas nukristų, tau gali gaidys ištrūkti. Verčiau pernakvok pas mane, pareiti suspėsi ir rytoj.

— Nagi čia nekvaila kalba,— svarstė kurpius,— kam gi man krapinėti patamsy namo.

Bet šeimnininkas, klastūnas, turėjo visai tokį pat gaidį raudonplunksnį, jis kurpiaus gaidį pasiėmė, o jo vieton vogčia įkišo savąjį. Kurpius, nieko nenujausdamas, rytą pasiėmė narvą su visu gaidžiu ir išskubėjo namo.

— Moteriške,— tarė jis,— žiūrėk, dabar jau ir mes turtingi!

— Kokį gi čia turtą parnešei,— klausė ji pikta,— kas čia per paukštis toksai?

— Pala, pala, tuoj pamatysi!

Ištraukė gaidį iš narvo, pastatė ant stalo, pakšt pirštu per uodegą. Tik iškrito ne taleris, o visai kitoks daiktas, ir žmoną vėl griebėsi šluotkočio.

— Nešk tu tą gaidį ir atiduok, iš kur gavai,— barėsi ji pikta, o jis susirūpinęs vėl išsiruošė pas velnius.

— Tu ir vėl čia,— sakė vartininkas,— ko gi dar nori?

— Iš gaidžio niekai, nešu gražinti!

— Na, tai reikalauk ko nors kito!

— Bet kad nežinau, ko man reikalauti,— dejavo vargšas kurpius.

— Žiūrėk, jie ten viduj turi tokį palaikį staliuką, stovi užkampyje nukištas. Tu reikalauk to staliuko, jis nesunkus, pasibruksi po pažasčia ir parsineši.

— Na, vėl gausiu pylos čia,— užsiminė vargšas, turėdamas galvoje, kaip jį velniai bakino pirmą kartą.

— Žinoma, visai dykai negausi,— tarė vartininkas,— bet žinok, kad jie tavęs negali ilgiau pragare laikyti kaip tris valandas, paskui turi išleisti.

Ir tikrai, kai jis įėjo ir pasisakė velniams, ko nori, tai ant jo pasipylė tarytum ledai iš debesio. Bet jis vis tiek nenusilei-

do, užsispyręs laikėsi savo noro, tai velniai galų gale atidavė jam tą staliuką. Išeidamas tarė vartininkui:

— Va jau turiu staliuką, bet ką man su juo veikti?

— Ogi štai ką,— kalbėjo tasai,— tu staliuką pasistatai, stuk-teli į jį tris kartus ir sakai: „Staleli, pasidenk, ir kad būtų to ir to!“ Na, ko norėtum dabar?

— Vyno, duonos, lašinių ir dešros kad būtų papjaustyta!

Tuojau pat ant staliuko atsirado visko, ko panorėjo, ir jie abu du gerai pasivaišino.

Namo eidamas, kurpius vėl be svyravimų užsuko į tą pačią smuklę, kur ir su gaidžiu, pasistatė staliuką ir paliepė, kad ant jo rastųsi visokių valgių ir gėrimų. Visi pliurijo diržus atsileidę. O galų gale šeimininkas ėmė sakyti, kad kurpius apsinakvotų, nes naktį eidamas galįs pargriūti ir staliuką sulaužyti. Kurpius ir vėl davėsi mulkinamas, apsinakvojo smuklėje ir nepastebėjo, kad šeimininkas jo staliuką apmainė.

Rytą parėjo namo, įnešė į trobą apmainytąjį staliuką ir šaukia pačią:

— Moteriške, žiūrėk: dabar mes turim visko! Nuo šiandien tau nebereiks nei virti, nei kepti, nei malkų kūrenti, nei to, nei kitko. Dabar mes gyvensim kaip ponai!

Tiktai greit visi jo džiaugsmas išdulkėjo, nes kad ir kiek jis stuksėjo į staliuką, nei valgių, nei gėrimų nesirado. Jo pati supyko, čiupo šluotkotį ir rėkė:

— Ir vėl tu su savo šlamštu! Nešdinkis lauk, kad man nė smarvės nebūtų to tavo laužo! Iš kur parsinešei, ten ir išnešk!

Kurpius, labai susikrimtęs, vėl išsiruošė į kelią ir nešė grąžinti staliuką. Priėjęs prie vartininko, sakė jam:

— Klausyk, aš ir vėl čia! Iš to staliuko nieko doro nėra.

Vartininkas tuoj pastebėjo, kad čia kitas staliukas.

— Žinai ką,— tarė jis,— dar kartą galiu tave įleisti, bet jau ketvirtąkart — nebe!

— Ko man dabar reikalauti?

— Pinigų reikalauti tu negali, nepaneštum jų. Bet ten pačiame gale, palei kraštinį langą, ant surūdijusios vinies kaba sena šovininė. Tegu jie tau ją atiduoda! Žinoma, nukentėti gausi dėl jos nemažai, bet, jei nenusileisi, turės atiduoti.

Po to jis žengė tiesiai į pragarą ir ėmė reikalauti šovininės. Velniai apipūolė jį labai pikti, mušė, bakino, buvo net žemėn keliskart pargriovę, bet jis drąsiai varė savo, ir tiek.

— Duokit šen greičiau šovininę!

Netrukus gavo jis tą šovininę ir išeidamas pasakė vartininkui:

— Na, dabar tai gausiu pirties namie nuo pačios!

— Ne, negausi,— sakė tasai.— Dabar tu eik į smuklę, pas šeimininką, kuris apmainė gaidį ir staliuką. Tu pareikalauk, kad atiduotų, kas tavo, o jei ne, tai užleisk ant jo dešimtį kareivių. Matai, toje šovininėje yra tiek kariuomenės, kad gali eiti pulkai kaip debesys!

Pirmiausia išmėgino: bakstelėjo pirštu į šovininę triskart — ir išmarširavo kuopa kareivių!

— Marš į šovininę! — sukomandavo jis, ir vėl visi sulindo į vidų.

— Ehė,— sako skurdžius,— dabar bus kita šneka!

Ir nieko nelaukęs nuėjo į smuklę.

— Šeimininke, atiduokš man, ką esi apmainęs!

— Ko tu nori? Ar tau galvoj negerai?

— Šen, trys vyrai, užduokit gerai į kaulus šitam!

Tuoj išsoko trys kareiviai ir kad jau davė piktadariui, tai kad duota būtų!

— Jei dar per maža, tai kitatiek ateis!

Tuo skurdžius davė tam sukčiui pažinti, kas yra baimė. Susirietęs, kupron susimetęs išpėdino ir atnešė, ką buvo pagrobęs.

— Marš į šovininę, tik du vyrai likit, padėsit man nešti! — sušuko skurdžius ir žygiavo su savo padėjėjais namo.

Kai parėjo, kareiviams liepė lįsti į šovininę ir pats daiktus įnešė į trobą.

— Moteriške,— tarė jis linksmas,— nuo šiandien mes tikrai turėsim visko, ko tik reiks.

— Vėl imsi nešti šlamštą į namus, palaukš tu man! — šaukė ji supykusi ir griebėsi šluotos. Bet jis tuoj išsokdino iš šovininės du kareivius, tad ji susilaikė ir labai stebėjosi.

Nuo tol gerovė klestėjo kurpiaus namuose, ir nebereikėjo nei jam, nei jo pačiai rūpintis pinigais ar maistu. Patys ilgai stygių kentę, jie atjautė ir kitus skurdžius, ir su noru jiems darė gera. Jie pastatydino šokių salę ir kvietė beturčius pavalgyti, išgerti ir pašokti.

Dažnai jie ten taip išilinksmindavo, kad garsas apie tai pasiekė net karalių. Karalius netrukus išleido tokį raštą, kuriuo tuos niekuo dėtus pramogavimus uždraudė. O žmogus, pirma buvęs visiškai skurdžius, dabar pasijuto toks galingas, jog karaliui paskelbė karą. Kai atžygiavo karaliaus kariuomenė, kurpius prieš ją išėjo vien su šovinine. Tik staiga jis paleido daugybę pulkų, tratėjo šūviai, krito nuo kulnų karaliaus vyrai, o jo kareiviai buvo nepažeidžiami. Veikiai karalius turėjo kitokią

giesmę užtraukti ir susitaikyti su priešininku. Jo padedamas pasikiau dar ir vieno kaimyno žemę užkariavo, o šokių salėje vėl linksmybės su pavalgymais ir išgėrimais užte užė.

DERVOČIUS

Gyveno kitados toksai kunigaikštis ar grafas ir turėjo sūnų taip maždaug septynerių aštuonerių metų. Berniūkštis turėjo žaislinę šaudyklę, kamščiais šaudomą, jis vaikščiodavo po sodą ir šaudydavo.

Į tą sodą sykį užsuko žvėris, kurio niekas nepažino. Kunigaikštis liepė jį sugauti ir uždaryti rūsyje, sode. Sugavo, uždarė, užrakino. Kunigaikštis paskyrė dieną, kada turėjo susirinkti medžiokliai ir tą žvėrį nušauti: užkvietė didžiuosius aplinkinius ponus toje medžioklėje dalyvauti.

Berniūkštis, su savo revolveriu po sodą bėginėdamas, atsidūrė sykį prie to namelio, kur buvo uždarytas nepažįstamasis žvėris. Pasižiūrėjo pro langą į vidų ir pamatė tą žvėrį. Paskui jis ėmė šaudyti į namelį, šovė vieną kamštį, paskui dar vieną, kol iššaudė visus. Tada tarė tam žvėriui:

— Atiduok man kamščius, aš nebeturiu kuo šaudyti.

Žvėris jam neatsakė. Tada jis riktelėjo dar kartą:

— Ei, atiduok man kamščius!

— Išleisk mane,— atsiliepė žvėris,— tai atiduosiu tau visus kamščius!

Berniukas žinojo, kur raktas, atsinešė jį, atrakino duris ir išleido žvėrį. Tasai grąžino jam kamščius ir skubiai nubėgo.

Netrukus po to turėjo būti medžioklė. Suvažiavo svečiai, kunigaikštis liepė išleisti žvėrį į sodą. Žiūri— žvėries nebėra, pabėgęs. Be niekieno pagalbos jis pabėgti negalėjo, ir kunigaikščiui toptelėjo į galvą, kad čia sūnus bus prikišęs nagus. Jis liepė berniūkštį pašaukti ir klausė:

— Ar tu išleidai žvėrį?

— Aš,— atsakė berniūkštis,— o jis man už tai visus kamščius grąžino.

Kunigaikštis labai susirūstino, kam sūnus niekais nuvarė medžioklės smagumą jo sukviestiems draugams, ir tarė:

— Už tą šunybę tu man galva atsakysi!

Svečiai mėgino jį malšinti ir šaukė:

— Mes kaip susirinkom, taip išsiskirstysim! Pagailėk savo vienatinio sūnaus!

Nieko negelbėjo nei kalbos, nei prašymai. Vienas liokajus gavo įsakymą išvesti berniuką į mišką ir tenai nužudyti.

Liokajus ėmė vaiką ir labai nesmagus traukė į mišką. Tik šit jiedu sutiko seną žmogų, kuris liokajų klausė:

— Ko tu toks nusiminęs atrodai?

O berniūkščiui pasakė:

— Tu man gyvybę išgelbėjai, dabar aš tau išgelbėsiu!

Jis buvo tas pats žvėris, kurį berniūkštis išleido, ir tarė dabar liokajui:

— Aš nukausiu savo krokodilą ir įteiksiu tau jo liežuvį, nes jis panašus į žmogaus.

Liokajus dėkingas priėmė šį pasiūlymą ir parnešė gautąjį liežuvį parodyti, kad tikrai savo pono įsakymą įvykdė. O tas senas žmogus berniuką pasiėmė pas save, nuvedė į sodą ir pasakė:

— Čia tu gali sau bėginėti, žaisti, kai manęs namie nėra. Leidžiu tau žiūrinėti viską, tik štai šito medinio dangčio nevalia pakelti, nes kitaip gautumei eiti šalin iš čia.

Senio per dienas nebūdavo namie, bet vakarais jis visada pareidavo. Berniukui laikas ėjo greitai, iš pradžių jis laikėsi ir draudimo. Bet žinom gi, kokie yra berniūkščiai: jis nuolat, būdavo, sustoja prie to dangčio ir galvoja, kas ten kažin galėtų po juo būti. Vieną dieną nebeiškentė ir pakėlė dangtį. Ką pamatė, jam be galo patiko, nes nieko panašaus ligi tol nebuvo matęs. Ten spindėjo auksinis skystis, ir berniukas įmerkė į jį pirštą. Pirštas tuoj visas apsitraukė auksu. Berniukas kaip tik įmanydamas mėgino jį nusitrinti į plaukus, bet nieko iš to neišėjo, atvirksčiai — jo galva pasidarė kaip auksinė. Senis parėjo, sako jam:

— Ką tu padarei? Aš tavęs pagailėjau, o tu buvai neklusnus!

Jis ėmė dervos pikio, nulipdė iš jo kepurę ir užmaukšlino jam ant galvos. Dar jam davė švilpynę ir pasakė:

— Dabar tau kurį laiką reiks kentėti visa, kas tik pasitaikys, bet kai atsidursi tikroji bėdoj, tai papūsk tą švilpynę, ir aš tuoj atsirasiu. O šiuo tarpu eik, eik tiesiai, kol išėsi iš miško ir pamatysi pilį. Ten prašykis priimamas į darbą, prašykis primygtinai, nors ir nenorėtų samdyti. Galų gale priims avių ganyti.

Liūdnas iškeliavo berniukas su medinėmis klumpėmis į nepažįstamą pasaulį. Pilyje iš pradžių jo nenorėjo priimti, nes bjaurėjosi jo dervota galva, bet galų gale sutiko, kad jis liktų avių ganyti. Dėl dervotos galvos jį praminė Dervočium. Jis kasdien ginė bandą į ganyklas, ir greit visi pastebėjo, kaip jam avys gerai dera. Šalia karaliaus pilies buvo didelis sodas, ir berniuk-

kas, kada tik rasdamas laiko, traukdavo pas sodininką, nes darbas sode jam labai tiko. Galiausiai ėmė prašytis, kad leistų ir jam dirbti, o sodininkas sakė:

— Tai gerai, kad taip, nes aš, matai, jau senas, nebespėju vienas visko padirbti.

Kur tik Dervočius pridėdavo ranką, ten viskas taip gerai derėdavo, jog bematant jis pralenkė savo mokytoją. Kai senasis sodininkas mirė, Dervočiui buvo pavesti visi sodo darbai, ir per trumpą laiką lysvės, krūmai ir medžiai suklestėjo kaip niekad pirmiau. Dėl jo bjaurios išvaizdos buvo betgi pilies šeimininko įsakymu jam slėptis sodininko lūšnoje, kai svečių kas nors ateina.

Viena iš trijų karaliaus dukterų stebėjo pro langą tą nepaprastą sodininką. O sodininkas vieną dieną papūtė švilpynę ir prisišaukė aną senį. Tasai atsiradęs klausia:

— Ko nori?

— Norėčiau turėti gražų baltą žirgą pasijodinėti,— atsakė vaikas.

Po akimirkos žirgas jau čia, jaunas sodininkas sėda ant jo raitas ir dumia su plevenančiais aukso plaukais per lysves, iki viską ištrypia. Tada nusėda ir, įsistojęs į medines klumpes, eina prie darbo.

Ponai, atėję iš pilies ir pamatę suniokotą sodą, klausia vaikina, kas pasidarė.

— Nagi va, užjojo kažkas ir man išmindžiojo viską.

Ponai prašo sodą atkurti, ir jau po kelių dienų lysvės atrodė taip pat kaip pirma. Taip atsitinka ir antrą kartą, ir trečią. O karaliaus duktė mato, kaip nuo jo rankų greitai viskas kles-ti, ir supranta, kad po dervine kepure esama kai ko daugiau.

Trys karaliaus dukterys buvo jau suaugusios ir turėjo rinktis vyrus. Važiavo į svečius daug grafų ir kunigaikščių sūnų, jie turėjo eiti pro tris jaunas merginas, sėdinčias šalimais salėje. Jos kiekviena turėjo rankoje po obuolį, kurį turėjo mesti savo išrinktajam, būsimajam vyrui. Dvi merginos, neilgai laukusios, išsirinko vyrus iš pačių pirmutinių, o trečioji sėdėjo ir sėdėjo nesikrutindama, net kai praėjo patys paskutiniai. Karalius supykęs riktelėjo:

— Tai ką, gal Dervočių liepti pašaukti, kad tau nė vienas netinka!

Didžiai nustebindama tėvą, mergina atsakė:

— Taip, aš šito noriu!

Tada atvedė vaikiną, kaip jį rado sode,— su medinėmis klumpėmis, su palaikiais drabužiais ir dervos kepure ant galvos. Ligi tik jis įtapnojo pro duris, tuojau obuolys į jį pupt!

— Kuo gi aš prasikaltau? — tarė jis sumišęs.— Juk aš nieko blogo nepadariau!

Nepadėjo jokie atsikalbinėjimai, kadangi karalaitė taip norėjo, tuojau sutuokė abudu, o jaunoji sodininko žmona, kad ir aukštos kilmės, gavo dabar gyventi sodininko lūšnoje. Tėvui vis dėlto jos pagailo, ir jis liepė viename rūsyje įrengti butą.

Kaip jau tarp karalysčių būna, vieną dieną kilo karas.

— Dervočius irgi turi traukti į karą,— taip buvo įsakyta,— ta proga mes juo nusikratysime!

Sodininkas į karą joti gavo seną, šlubą klipatą ir berginti atsiliko nuo kitų karių. Vienne miško kelyje jis nusėdo ir papūtė savo švilpynę. Senis atgabeno jam puikų baltą žirgą ir aprenė jį it šaunų kariauninką. Jis kaip audros debesis pralėnkė visus, kalaviju davinėjo komandas savajai kariuomenei ir priešus taip smarkiai nugrūdo atgalios, jog veikiai reikėjo skelbti karą pabaigą. O raitelis su baltu žirgu greit greit nujojo, visiems dingo iš akių, ir kai jie jojo namo, pamatė Dervočių klipatuojuant su savo kuinu.

Po neilgo laiko vėl kilo karas. Ir vėl Dervočius turėjo traukti į karą su visais. Gavė seną arklį ir vilkosi iš paskos. Jis atsiliko, švilpynę išsitraukęs sušvilpė ir, gavęs puikų žirgą, veikiai laimėjo pergalę. Paskui nepažintas gyveno su savo pačia varganoje trobelėje, kol po metų kitų jam ėmė nusibosti. Pašvilpė, prisišaukė senį ir klausia:

— Nejau aš amžinai taip ir būsiu?

— Ne, tu jau savo atbuvai,— tarė senis, nuėmė dervos kepurę, bet dabar nė aukso plaukų nebeliko. Jis išpuošė savo globotinį kaip tinką aukštakilmui vyrui, kuris dabar ir pilyje buvo mielai laukiamas. Nedaug laiko tepraėjo, ir jam teko karalystės sostas, kuo ypač džiaugėsi jo žmona.

Iškilmų puoton buvo pakviestas ir jo tėvas, jau nu gyvenęs daugiau nei aštuoniasdešimt metų. Kai puotautojai iš eilės pasakojosi savo gyvenimus ir jaunasis karalius visiems apsakė savo dalios ir nedalios vingius, ilgaamžis svečias pažino sūnų, kurių jau seniausiai manė esant po žeme, ir pats nugriuvo nuo krėslo nebegyvas.

Kadise gyveno toksai pirklys ir turėjo tris dukteris. Vyresnėle buvo geraširdė, o abi jaunėlės — didžiuklės ir rūšcios, užtat jos nekentė vyriausiosios sesers. Sykį pasitaikė, kad netoliese buvo žiemos mugė, kurią pirklys norėjo aplankyti. Prieš išvažiuodamas jis klausė dukteris:

— Ko jums iš mugės parvežti?

Abi jaunėlės prašė gražių drabužių ir kitokių brangių daiktų. O vyriausioji sakė:

— Tėveli, parvežk man vieną rožę lauktuvių! Tas gėles aš visų labiausiai mėgstu.

Sau viena ji galvojo taip: „Tėvui juk išeina galybė pinigų. Tuo tarpu rožė jam nekainuos nieko, o man ji suteiks daug džiaugsmo“.

Pirklys išvažiavo į mugę ir ten pelnė apščiai pinigų. Pripirko jaunėlėms gražių drabužių, bet rožės vyresnėlei visaip ieškojo ir negalėjo gauti, nes buvo žiema, patys šalčiai, sniego ligi kelių visur, visuose soduose ir laukuose. Tėvui tai buvo itin nemalonu.

Visus verslo reikalus atbuvęs, traukė namų linkui, dūmė sniegais ir ledais. Gerokai pavažiavęs žiūri — pakelėje puiki pilis, niekad pirmiau nematyta. Aplink gražius rūmus puikiausias sodas, o jame — rožių be skaičiaus, ir visos žydi.

— Va čia,—mano sau pirklys,—turiu nusiskinti rožę, nes vyresnėlę irgi reikia pradžiuginti.

Jis išlipa iš rogių, įeina į sodą ir nusiskina vieną rožę, tada nieko nelaukęs sės į roges ir važiuos. Tiktai kur tau: vos rožę nuskynęs girdi, kad į jį kažkas kreipiasi vardu. Nustebęs atsižrėžia — o siaube: dideliausias gauruotas lokys eina prie jo ir murma:

— Tu išdrįsai brautis į mano sodą ir vogti rožę! Už tai gausi atsakyti. Jei per keturiolika dienų atsiysi man tą dukterį, kuriai rožę skynei, tai bus gerai. Bet jeigu ne, tai pamatysi, kas bus tau ir taviškiams.

Šis netikėtas posūkis išgąsdino pirklių taip, jog jis nieko nepasakęs movė kuo greičiausiai šalin. Puolė prie rogių, šoko į jas ir dūmė be dvasios į miestą. Visos trys dukterys, pamačiusios tėvą parvažiuojant, labai nudžiugo. Šoko jo pasitikti ir sveikino džiūgaudamos. Greit betgi pastebėjo, kad jų tėvas labai rimtai nusiteikęs ir nesmagus, tad perniek ėjo ir jų pasidžiau-

gimas gražiomis lauktuvėmis. Jos prisimygusios kamantinėjo, kas jį slegia, kol jis galų gale papasakojo, ko tas baisus lokys iš jo reikalavo.

Dabar abi jaunėlės su piktdžiugiškomis minomis kalbėjo vyresnėlei:

— Matai, kaip tau pasidarė, kad užsimetei tos rožės. Ir gerai, kad gausi būti lokio nuotaka. Su žmonėmis tu gi nemoki elgtis.

Taip jos tyčiojosi, ir joms buvo didžiausias smagumas iš nelaimės, gresiančios jų gerajai seseriai.

O ši, nepraradusi rimties, manė sau:

— Tas lokys neturėtų būti pernelyg baisus.

Ji sutvarkė savo daiktus, keturioliktą dieną atsisveikino su tėvu ir seserimis ir važiavo vieškeliu tol, kol pasiekė lokio pilį.

Šis jau laukė jos prie sodo vartų, sutiko maloniai. Įvedė į puikią savo pilį, pasiūlė, gal norėtų išgerti ko nors gaivino, ir nurodė visų gražiausius kambarius jai būti. Ten ji rado visa, ko tiktai galėjo panorėti, netrūko jokio daikto nė daiktelio.

Ir gyvena ji toje pilyje, ir lokys laikė jai draugystę. Ji veikiausiai apsiprato su savo būkle ir gyvena patenkinta ir laiminga. Tačiau po kurio laiko labai pasiilgo tėvo, jai taip norėjosi jį aplankyti, jog pagaliau tą savo norą ir lokiui išsakė. Tas iš pradžių niurnėjo ir apie svečiavimąsi pas tėvą nenorėjo nė girdėti. Tačiau kad **mergina** prašėsi vėl ir vėl, lokys murmėjo:

— Eik, kur tave traukia, bet ilgiau kaip dvi dienas tau negalima būti tėviškėje.

Po to jis ėmė žiedą iš slaptingos dėžutės ir davė pirklio dukteriai sakydamas:

— Kai tu šį žiedelį vakare prieš išvažiuodama užsimausi, tai kitą rytą jau būsi tėvo namuose. Pasisvečiuok tenai dvi dienas. Bet tada vakare vėl užsimauk žiedelį, kad trečią rytą jau būtum čia.

Pirklio duktė tuo labai džiaugėsi ir vos beištvėrė iki vakaro. Kai pagaliau sutemo, ji žiedelį užsimovė ir jau norėjo migti. Tik ne taip greit ėjosi. Ji nesitvėrė savy iš džiaugsmo, ir tik apie vidunaktį sulipo blakstienos.

Kai rytą nubudo, ji buvo jau tėvo namuose. Giminės maloniai sveikino atvykusiąją, ir tėvas džiaugėsi be galo. Visiems buvo ta diena linksma, ir niekas negalvojo apie tai, kad reikės atsisveikinti. Tiktai kitą dieną atvykė duktė pasakė, kad jau rytoj turinti vėl būti pas lokį. Visiems tai buvo staigmena, visi mygo kaip įmandydami merginą, kol ji galų gale ryžosi dar

vieną dieną paviešėti. Tik trečios dienos vakare ji užsimovė žiedelį ir užmigo slogių jausmų kamuojama.

Rytą, kai nubudo, ji jau buvo lokio pilyje. Atsikėlė ir norėjo eiti su savo šeimnininku pasisveikinti. Bet nuėjo į jo kambarį, o jo nėra. Išieškojo visą pilį, bet lokio niekur nerado. Darbar jai pasidarė labai liūdna, nes tą gerą žvėrį ji jau buvo pamilusi, tad perieškojo visą pilį dar kartą.

Pagaliau rado ją prie šulinio po loviu gulintį pusgyvį. Ji ištraukė jį, glostė jo gauruotą kailį ir klausė, nuo ko jam taip pasidarė.

— Aš jau maniau, kad tu nebegrįši, ir vos nemiriau iš nevilties,— atsakė jis.

Šitai išgirdus, merginai dar labiau jo pagailo, ji glostė jį ir kalbėjo:

— Tik tu nenusimink! Aš visada visada būsiu pas tave ir niekad tavęs nebepaliksiu, nes tu mano turtas.

Vos ji spėjo šį žodį ištarti, lokys pašoko ir sumurmėjo:

— Jei aš tavo brangenybė, tai tu mane turi pliekti tol, kol nuo mėsų kailis nulakstys.

Mergina tam ilgai priešinosi, bet galiausiai pakluso. Ėmė rimbą ir pliekė taip smarkiai, jog bežiūrint kailio skutai nuo lokio ėmė lakstyti. O jis tik prašė dar stipriau kirsti, kad net rimbas švilptų.

Kai jau kailis kapojamas baigė lakstyti, staiga stojo priešais ją stebuklingai gražus jaunikaitis. Jis pribėgo prie jos, apkabino ir dėkojo, kad ją išvadavo iš lokio būvio. Tada vedė ją atgal į pilį ir kėlė su ja linksmas vestuves.

Kartu su šeimnininku laisvi nuo burtų tapo ir šeimynykščiai, ir nuo tol pirklio duktė su savo vyru gyveno laimingi ir visko pertekę.

TRYS MERGINOS

Kitą kartą gyveno tėvas ir motina. Jie turėjo vieną vienintelį vaiką, dailų, mielą berniuką. Bet šit motina sykį pasiligojo, sirgo, silpo, vis menkyn, menkyn ėjo, o neilgai trukus atsisveikino su berniuku ir vyru ir amžinai užmerkė akis. Tada atėjo laidotojai, motiną išnešė, nuleido į duobę ir užkasė, ir berniukui pasidarė taip tuščia ir nyku namuose, jog dažną dieną nesizinojo, kur dėtis iš maudulio ir nuobodulio.

Greitai betgi vėl pasidarė namuose kitaip, ir berniukui nebebuvo ko dejuoti, kad nuobodu. Mat tėvas parvedė pamotę ir vaikui pasakė:

— Va čia dabar tavo motina, jos turi klausyti ir stropiai vykdyti visa, ką ji lieps.

Berniukas prižadėjo taip ir daryti, tačiau šia naująja motina jis nepasitikėjo kaip pirmąja ir, nors stropiai jos klausė, bet ne tiek iš meilės, kiek iš reikalo, ir tas klusnumas jam darėsi vis kartesnis. Pamotė negalėjo berniuko pakęsti, ir, nors jis viską darė taip, kaip ji norėjo, vis tiek buvo nepatenkinta ir plūdo jį, ir rykšte pliekė taip, tarytum jis būtų blogiausias pasaulyje vaikas. Ji nešukavo jo, neprausė, ir berniukas, pirma buvęs toks mielas ir švarus, pasidarė kaip baidyklė, niekas jo nemėgo, visi šalinosi. Jo darbas buvo dienų dienas miške ganyti didžiulį pulką kiaulių, o valgyti negaudavo nieko daugiau, tik šlaką skysto srėbalo rytą prieš išgindamas ir vakare parginęs.

Ir smagumo jokio nebūtų turėjęs, jeigu jo gamos kiaulės nebūtų taip gerai derėjusios. O jos taipėjo į kūną, jog kiekvienas pažiūrėjęs galėjo manyti, kad jos namie penimos, o ne į ganyklas varinėjamos. Nuo ko taip darėsi, berniukas nė pats nežinojo. Kai tik, būdavo, jis kaimenę išgena ir vos į mišką įsivaro, kiaulės tuoj ima bėgti ir bėga taip greitai, jog piemuo nespeja. Vakare vėl sau gražiausiai susirenka visos, ir žiūrėdamas, kokie jų pilvai, kaip jos eina, galėjai numanyti, kad per dieną yra buvusios tikrai geroje ganykloje. Berniukas, būdavo, stebisi, kur jos randa tokią gerą vietą, bet pasekti ir iširti nesiryžo.

Sykį jis sau vienas po mišką bastėsi, šį bei tą veikdamas, kad laikas greičiau eitų, ir sutiko seną moterėlę. Ta klausia jį:

— Ką čia veiki, berniukėli?

— Čiūkes ganau,— atsako jis.

— O ar tu žinai, kur tavo čiūkės ganytis eina?

— To tai nežinau. Kai tik į genu į mišką, jos tik kit kit kit ir nulekia, o vakare grįžta priėdusios.

— Tai tu eik ir pažiūrėk, kur jos ganosi. Bijoti tau nėra ko, niekas tau nieko nedarys.

Berniukas žadėjo kitąsyk pabėgėti ir sužiūrėti, o senutė nuėjo.

Kitą dieną jis vėl nuginė į mišką, o kai kiaulės ėmė bėgti, jis irgi bėgo, ir taip smarkiai, jog ko be kojų nepaliko. Ilgai bėgęs ir pradėjęs ilsti, pamatė urvą žemėje, o į tą urvą jo kiaulės ir sulėkė visos. Pats ten lįsti nesiryžo, nes urvė buvo tamsu nors į akį durk, jam vien nuo pažiūrėjimo šurpu darėsi. Jis visą dieną trainiojosi aplinkui urvą ir tik žiūrėjo, kaip nuobodį nu-

varyti. Taip jam begaišuliuojant, vėl atsirado ta pati senutė ir klausia:

— Na, ar buvai šiandien pažiūrėti, kur tavo kiaulės ganyklą randa?

— Taigi va, aš ilgai paskui jas bėgau, bet jos ėmė ir sulindo į tamsių tamsiausių urvą, o aš ten liūsti nedrįsau.

— O ko gi nedrįsai? Eik, eik į urvą, matysi, nieko tau neatsitiks.

Berniukas prižadėjo kitądien tenai įeiti, ir senutė nutipeno sau. Priėjus vakarui, visas kiaulių pulkas vėl išgarmėjo į kelią, ir piemuo jas parginė namo.

Kitą dieną, itin anksti, jis gavo srėbti savo srėbalą ir ginti kiaules į mišką. Kai tik mišką pasiekė, kiaulės vėl sujudo bėgti, o piemuo galvotrūkčiais leidosi joms iš paskos, vos gaudydamas dvasią. Kai jos sumarmėjo į urvą, jis pergalėjęs baimę irgi dūmė paskui jas. Bet urve buvo taip tamsu kaip maiše, ir jis nė per žingsnį nematė, kur koją statyti, turėjo ant nuomonės lėkti nosies tiesumu, lygiai kaip ir kiaulės.

Gerokai palėkus ėmė rodytis, lyg koks mažytis spindulėlis per tamsą brautųsi. Tik jis tuo apsidžiaugė, jau vėl truputį šviesiau darėsi, po to dar šviesiau. Galų gale urvas baigėsi, ir jis su savo čiūkėmis atsidūrė šviesioje, mieloje aikštėje. Jo čiukės vis lėkė kiek įkabindamos toliau, bet piemuo leido sau kiek atsipūsti, nes erčioje jam nebebuvo taip baisu kaip tamsiame urve. Dar netoli tebuvo nuėjęs nuo urvo angos, ir jį sutiko trys nuostabiai gražios merginos. Jos klausė:

— Berniukėli, kur tu?

— Einu pažiūrėti, kur mano čiukės nulėkė. Paskui greit vėl išeisiu.

Taip pasakė berniukėlis, kadangi jam tų trijų nepažįstamų merginų buvo nedrąsu. Jos tačiau buvo jam geros, drąsino jį ir sakė:

— Jei nori čiukes pamatyti, tai dar gerokai eik kaip ėjęs, tiktai tada jas rasi.

Berniukėlis jų paklausė, mikliai judino kojas ir ėjo dar ilgą ilgą kelią. Jau labai pavargęs jis galų gale pamatė savo čiukes, kurios kniso tris dideles krūvas ir ėdė taip išileidusios, jog net nematė, kad jų piemuo atėjo. Jam buvo smalsu, ką jos taip godžiai ėda, tad priėjo arčiau.

Dabar pamatė, kad jos įvairiosios snukius į tris grūdų krūvas, tad suprato, iš kur jos paskutinių laikų tokius lašinius užsiaugino. Jis tarė sau:

— Čia man jų nėra ko saugoti, esti jos moka ir pačios, o iš čia išeiti jos gi pataiko kiekvieną dieną.

Tada jis apsigrėžė ir buvo beeinąs atgal tuo pat keliu, kuriuo atėjo. Vėl jį sutiko tos pačios trys merginos ir klausia:

— Buvai pas čiūkes?

— Buvau, mačiau gražiausiai,— atsakė jis,—jos yra va tenai ir ėda grūdus.

— Matai,— atitarė merginos,— visi tie grūdai yra tavo čiūkėms. Tegu sau ėda, kiek tik joms lenda, ir kai suės visus grūdus, tai apaus labai labai storais lašiniiais.

Berniukas padėjo ir jau norėjo eiti, bet merginos sakė:

— Pabūk čia lig vakaro, tada su visa kaimene išsivarysi pro urvą ir ginsi namo.

Berniukas kviečiamas mielai sutiko ir liko pabūti pas merginas. Jos tuoj atnešė šukas ir muilo, apiprausė, apšvarino jį, sušukavo, paskui atnešė naujus drabužius, davė apsilvilti. Tuoj berniukas atrodė kaip nebe tas, o apvilktam švariais drabužiais buvo taip gera, kad jis iš džiaugsmo nebesusigaudė, kaip čia pasidarė. Dar jam tos merginos atnešė valgyti, padėjo makaronų apkepo ir kitų gardėsių, kokių jis kaip gyvas nebuvo ragavęs. Berniukui viskas buvo neregėtai skanu, jis dėkojo iš visos širdies. Merginos žiūrėjo į jį, meiliai kalbino, kartkarčiais ragino drąsesniam būti.

Kai jis jau padėjo šaukštą, jos šnekino jį dar pabūti ir sakė:

— Dabar, kai mes maitinam tavo čiūkes, o ir tave patį apvilkom ir pavalgydinom, galėtum ir tu mums šį tą prižadėti, ką lengvai galėsi ištesėti. Tu neturi niekam, ničniekam sakyti, kur čiūkes ganyti varai arba kur tu pats gavai drabužius ir valgio. Girdi? O jeigu prižadėsi ir savo pažadą tvirtai laikysi, tada galėsi kiekvieną dieną su savo kaimene pas mus lankytis ir visuomet būsi taip pat gerai priimamas kaip šiandien.

Berniukui nė į galvą neatėjo, kad čia būtų ką daug svarstyti, ir jis tuoj pat kuo iškilmingiausiai prižadėjo niekam apie jų slaptą būstą nė žodžio nesakyti.

Kai saulė pradėjo taisyti lišti už kalnų, čiūkės atėjo keliu, ir iš jų pilvų ir eisenos gerai matėsi, kad ėdesio joms tikrai nestigo. Berniukas padėjo merginoms, atsisveikino ir pažadėjo kitą dieną vėl ateiti. Ėmė savo lazdą, paragino atsiliekančiasias, greitai nuvarė kaimenę prie urvo ir ginė namo.

Parginęs pirmiausia suvarė čiūkes į tvartą ir nuėjo į virtuvę pas pamotę. Toji, pamačiusi švarų berniuką, pervėrė akimis nuo galvos iki kojų, ar čia jos berniūktis, o įsitikinusi, kad

tikrai tas pats, užsiplieskė kaip ugnis iš pykčio, nes ji negalėjo tvirti apmaudu, kam jis gražus, švarus ir valyvai apvilktas. Ji keikėsi kurį laiką, neduodama jam nė prasižioti, ir tik pasakui, kai jau gerai patuštino žabtus, ėmė klausti:

— O dabar pasakyk, kas tave švariais drabužiais apvilko?

— Aš pats apsilvilkau,— atitarė berniukas. Į tai pratrūko naujas piktos bobos keiksmų srautas, ir ji visu savo pasiučiu norėjo iš berniuko išgauti, kur jis buvęs, iš kur pareinąs, kad esąs toks gražus ir švarus. Berniukas visaip išsisukinėjo — tegu ji sau rėkia plūstasi kiek tiktai nori, o apie tris merginas ir jų slaptą būstą jis neprasitarė nė puse žodžio. Kai priėjo metas miegoti, riksmas galų gale liovėsi, ir berniukas patenkintas atsigulė į savo prastą lovelę. Jis visą naktį sapnavo tą laimingą būstą, kurį vakar aptiko, ir tik šiaip taip sulaukė ryto, kad vėl galėtų tenai savo kaimenę ginti.

Vos rytas pradėjo brėkšti, jau jis pašoko iš lovos, smagus visas apsilvilkė švariais drabužiais ir išgynė kiaules, ir traukė dainuodamas ir švilpaudamas su visa kaimene miško linkui. Kiaulių nereikėjo nė varyti, nes jos pačios žinojo, kur gerai gaus būti, ir beregint pasiekė savo angą. Čiūkės neraginamos puolė prie urvo ir visos viesulu sumarmėjo į jį. Berniukas neskubėjo su jomis, nes žinojo, prie ko jos taip lekia. Jis pamažu sau nuėjo iš paskos.

Išlindęs per visą urvą, jis vėl suėjo tris merginas. Tos jį maloniai pasitiko ir kvietė būti per dieną su jomis. Jis viešėjo pas jas mielai, ir jam buvo taip pat gera kaip vakar. Makaronų apkepo ir kitų skanių daiktų gavo tiek ir tiek, ir jam nebebuvo ko daugiau trokšti, nebent kad vakare nereiktų grįžti pas piktą pamotę.

Tačiau kai saulė jau taisėsi leisti, susirado čiūkės, ir jam reikėjo vėl traukti namo, klausytis pamotės keiksmų ir plūdimų.

Taip truko ilgą laiką. Berniukas traukė kasdien urvu pas tris merginas, ir jam ten būdavo taip gera, jog nieko daugiau nenorėdavo. Jos dovanojo jam vis daugiau ir gražesnių daiktų, ir jis, jau suaugęs į jauną vyrą, galėjo iš jų gautais drabužiais pasipuikuoti prieš savo vienmečius. Vakarais tačiau jam reikėdavo diena diena klausytis pamotės plūdimų ir kamantinėjimų; ir galvosukčio turėjo pakankamai — vis išradinėti gudrybes, kaip kalbėti, kad neprasitartų apie tris merginas ir jų būvį.

Vieną dieną jis vėl buvo trijų merginų draugėje, ir jos jį vaišino. Jos nuvedė jį prie trijų didelių pinigų krūvų ir sakė:

— Žiūrėk, vieną iš tų krūvų tu gali lengvai laimėti, jei ir toliau laikysies taip kaip ligi šiol. Mes visos trys esame užkeiktos, ir praeis dar dešimt metų, kol galėsime būti išvaduotos. Jei tu per tą dešimt metų ištersi neprasitaręs niekam apie mus ir apie tai, kur esame, tai mes būsime išvaduotos, ir viena iš tų trijų krūvų priklausys tau.

Vaikinui gailėjo užkeiktų savo geradarių, be to, ir pinigų krūva buvo ne tuščia vieta; jis davė joms žodį, jog susiims tvirtai ir laikysis kaip ligi šiol, ir niekam nė žodelio apie jas neprasitaris.

Nuo to laiko merginos jam davė ne tik valgio ir drabužių, bet ir pinigų, tad savo pamotę jis dabar dažnai galėjo ir sidabro pinigų paremti. O pamotė darėsi dar pasiutesnė, kai pamatė, kad neapkenčiamasis vaikas ir pinigų kišenėje beturįs, ir jį tik dar bjauriau keikė. Ji prikaišiojo jam, kad pinigus esąs pavogęs, ir grasino įskusti teismui, jei neprisipažinsiąs, iš kur jų turįs. Vaikinas tačiau mokėjo išsisukinėti, neprasitardamas nieko apie tris merginas.

Pamotė ilgainiui įnirto ant jo tiek, jog tikrai įskundė teismui, kad posūnis užsiimęs kažkokiomis sukybėmis ar vagystėmis. Tuoju atėjo teismo antstolis, čiupo jį už sprando ir nuvedė pas teisėją. Teisėjas reikalavo prisipažinti, iš kur turįs tiek pinigų, jeigu jų nevagiąs. Jis išsisukinėjo kaip įmanydamas, tačiau teisėjas jo kalbomis nesitenkino ir sakė: jei neprisipažinsiąs, tai atsirasianti jam vieta kalėjime arba virvės galas parduotuvėje. Čia jis nebeteko ištvėrmės ir apsakė, kad pinigų gauņas iš užkeiktų merginų, pas kurias patenkąs miške pro urvą. Tuo pamotė ir teisėjas buvo patenkinti, ir jis vėl galėjo eiti laisvas kur nori.

Kitą dieną jis vėl išginė kaimenę į mišką. Čiūkės tekinos nudūmė prie urvo, ir jis iš paskos. Tačiau urvas buvo užtaisytas, ir nei jis pats, nei čiūkės į jį patekti negalėjo.

O tenai viduje jis, kai tame krašte būdavo, dažnai girdėdavo graudžias aimanas ir raudą. Tuomet jis vis gailėdavosi, kam pasidavė įgąsdinamas ir neišvadavo tų trijų merginų.

BROLIŲ RUNGTYNĖS

Vienas nedidelio turto žmogelis turėjo tris sūnus. Du iš jų buvo tikrai vykę, o trečiasis, vardu Hanzlis, toks truputį negudrus. Bet jis buvo jauniausias, tad jam po tėvo turėjo tekti ūkelis, o broliai nenorėjo su tuo sutikti.

Tēvas, matydamas, kad broļiai patys nesusitars, viena diena pasakē:

— Jūs visi trys keliaukit į pasaulį, ir kuris po metų parnešit **gražiausius** kutus prie **skrybėlės**, tam atiteks namai.

Su tuo visi sutiko ir visi kartu iškeliauvo. Kai priėjo kryžkelę, abu **vyresnėliai** **pakurstė** tą **negudrųjį Hanzlį** eiti prasčiau keliu. Jie dviese nudrožė miesto linkui.

Hanzlis vienas ėjo **akmenuotu** keliu, kuo toliau, tuo vis giliau ir giliau į didelį, tamsų mišką. Jau ir sutemo, ir jis netikėtai priėjo puikią pilį, kuri slypėjo girios **tankmėje**. Tenai buvo **visiškai** tylu, nė žmonių nematyti. Tik gerokai paieškojęs, užmatė **pačiame kraštiniame** lange juodą moterį. Jis kukliai paprašė leisti pilyje **pernakvoti**, ir moteris tuojau leido.

Kai jis įėjo į pilį ir palypėjo laiptais, ta juoda moteris jį maloniai sutiko ir nuvedė į mažą kambarėlį. Ten ji atlošė sieninį staliuką, ant jo **atsirado** ko valgyti ir gerti, ir jis **skaniai** pasisotino. Po **vakarienės** moteris klausė, ar jis nenorėtų stoti jai **tarnauti** vienus **metus**. Darbo būtų **nedaug**.

— Tu turėsi kas rytą prieš saulei tekant išsipjauti **rykštę** iš to lazdynų krūmo, kur priešais pilį auga,— kalbėjo ji,— ir kas vakarą po saulės laidos ta **rykštę** **viename kambaryje** smarkiai pliekti katytę. Tu tai **katytei** nepadarysi nieko blogo, atvirkščiai, darysi gera. Šiaip daugiau **neturėsi** jokio darbo visą dieną. Šiame **kambaryje** galėsi gyventi, o kai norėsi valgyti ar gerti, tai tik atloši tą stalelį ir ant jo rasi visko!

Hanzlis tuo buvo patenkintas ir mielai stoji į tarnybą, o juoda moteris išėjo, ir jis jos **nebematė** visus metus. Hanzlis per tą laiką dirbo, kas jam buvo **sakya**. Kiekvieną rytą išsipjaudavo lazdyno rykštę, kiekvieną vakarą plakdavo katytę.

Kai suėjo metai, **moteris** vėl **pasirodė**, bet dabar ji bebuvo juoda ligi kelių. Ji **pagyrė Hanzlį**, kad taip uoliai viską darė, ir klausė, kokio jis atlyginimo norėtų. Iš **pradžią** jis nenbrėjo į tą kalbą leisti, bet ilgainiui vis dėlto išsipasakojo, kad iškeliauvęs į pasaulį gauti gražiausių kutų prie **skrybėlės**, nes per juos galįs **paveldėti** namus.

Tada moteris jį nusivedė į podėlį, kur **stovėjo** komoda su trimis stalčiais. Ji ištraukė pirmąjį, šis buvo pilnas **pilnutėlis gražiausių kutų skrybėlėms**. Hanzlis **pamates** net akis išvertė: **rinkis kokius nori**. Jis ilgai rinkosi, **svarstė**, galų gale išsirinko raudoną virvutę su auksiniais bumbulais ir kutais.

Nudžiugęs **padėjo** juodai moteriai ir **greitai greitai** traukė namo. Parėjęs jau rado brolius. Abu turėjo **parsinešę** tikrai gra-

žius kutus, vienas žalius, kitas raudonus. Tačiau kai išvyniojo ką parnešęs niekinamasis Hanzlis, jie gavo gerokai nustebti, o tėvas tarė:

— Hanzlis gauna namus!

Broliai su tuo, žinoma, nenorėjo sutikti, ieškojo visokių suktų kablukų, kad tik neįvyktų, kaip tėvas pasakė. Tada tėvas nusprendė šitaip:

— Kad negalit susitarti, tai keliaukit į pasaulį dar kartą. Namus gaus tas, kas man po metų parneš gražiausią žiedą!

Broliai kaip ir anąsyk išėjo visi kartu. Prie kryžkelės tačiau išsiskyrė, ir Hanzlis vėl nudrožė pilies linkui. Tik jam rodėsi, kad miškas dabar ne toks tankus kaip pirma.

Moteris jį vėl maloniai sutiko ir priėmė tarnauti antrus metus. Darbą jam davė tą patį kaip pernai, rytais ir vakarais jis turėjo atlikinėti tą pačią užduotį. Metams pasibaigus, moteris pasirodė vėl, ir dabar ji buvo jau ligi pusės balta. Kai ji Hanzlį klausė, kokio atlygio norėtų, jis išsyk ir vėl nenorėjo nieko prašyti. Pagaliau vis dėlto papasakojo, kad jis ir broliai iškeliauvė ieškoti gražiausio žiedo, nes per jį paveldėsią tėvo namus.

Dabar jį moteris nuvedė į tą patį podėlį ir atidarė antrą stalčių. Hanzlis išvertė akis dar labiau: jis pamatė daugybę gražiausių žiedų, kokių tik galima įsivaizduoti, ir jie buvo vienas už kitą puikesni, ir išsirinkti buvo nelengva. Galiausiai nusižiūrėjo aukso žiedą su brangakmeniais, padėkojo gražiai ir išdrožė namo.

Abu vyresnieji broliai jau buvo namie, tėvas jau buvo pagyręs jų sidabrinius žiedelius. Tačiau kai Hanzlis parodė savo žiedą, jokios abejonės neliko, kad jo parneštasis visų gražiausias, ir šit tėvas nusprendė:

— Jaunėlis gauna namus!

— Mes namų neduosim Hanzliui! — rėkė abu vyresniejai. Tada tėvas ryžosi juos trečiąkart siųsti į pasaulį ir tarė:

— Kas man po metų parves gražiausią marčią, tas paveldės namus. Čia jau mano paskutinis žodis!

Dar syki broliai drauge keliavo iki kryžkelės. Abu vyresnieji buvo itin įpykę ant jaunėlio ir koneveikė jį paskutiniais žodžiais, kol tik išsiskyrė. Hanzlis vėl pasirinko įprastą kelią į mišką. Bet šiandien jis buvo lygus lygutėlis, o dar jo pasitikti atvažiavo karieta, poros gražių juodžių traukiama, ir sustojo priešais jį. Hanzliui tatai labai patiko, ir jis mielai į ją įsėdo. Arkliukai risnojo smagiai, ir jis beregint nuvažiavo į pilį. O pilis nebebuvo pilka kaip pirmiau, ir priešais ją plytėjo pieva, po

kurią linksmai šokinėjo žvėreliai. Sode dabar žydėjo medeliai ir gėlės, čiulbėjo paukščiai, o vandenyje nardė žuvytės.

Hanzlis tuoj susisieškojo tą moterį ir sutarė, kad tarnaus trečius metus. Ir dirbti jis nieko daugiau neturėjo, kaip tik rytą išsipjauti lazdyno rykštę, o vakare ja lupti katytę. Tačiau moteris jam šį sykį pasakė, kad paskutines naktis jam būsią labai sunku ir turėsiąs labai daug išverti.

Kai metai jauėjo į pabaigą ir **betrūko** trijų naktų, jis rytą pamigo ir nubudo tik tada, kai saulė jau į kambarį švietė. Išsigandęs pašoko iš guolio, bet moteris nerūstavo dėl jo pavėlavimo. Ji įėjusi tarė:

— Tavo pirmoji užduotis baigėsi, ir dieną tu neturėsi jokio darbo. Aš dabar per dieną būsiu pas tave, o vakare išeisiu. Per naktį reikės tau išverti ir ligi ryto nepratarti nė žodžio, kad ir kažin kas ateitų!

Kai jis vakare jau taisėsi gulti, staiga kažkas smarkiai pasibeldė į duris. Hanzlis atminė draudimą ir neatsiliepė nė puse žodžio. Jo siaubui, dabar įėjo bjaurus juodas nevidonas, žengė prie jo ir klausė:

— Ar tai tu esi tas, kur su rykšte katytę plakė?

Kai Hanzlis nieko nesakė, nevidonas griebė jį ir pliekė su pagaliu. Pliekė baisiai. O kai numušė dvylika, jis atstojo nuo savo aukos, ir į kambarį įėjo moteris. Ji ištepė vargšui Hanzliui nugarą ir nieko netarusi išėjo.

Kitą rytą įėjusi moteris buvo jau visa balta, o Hanzlis jau tėsė žvalus ir guvus, tarytum jam nieko nebuvę daryta. Jie dviese gražiai leido laiką visą dieną, o po vakarienės ji vėl išėjo.

Vos Hanzlis ėmė rengtis gulti, vėl smarkiai patrankė į duris, ir įėjo nevidonas, dar didesnis už pirmąjį, su spygliuotu pagaliu rankoje. Hanzliui tik širdis daužėsi, o tasai irgi klausė:

— Ar tai tu pjoveisi rykštes ir katytę plakei?

Vaikinas tačiau neatsiliepė nė žodeliu, tad nevidonas su spygliuotu pagaliu jį primušė, primušė ir nubloškė ant lovos. Kai jis ten nualpęs ir kraujais paplūdęs gulėjo, įėjo balta moteris, ištepė jam nugarą ir nieko nepasakiusi išėjo.

Kitą rytą jis nejautė nė trupučio skausmo ir vėl plepėjo su moterimi visą dieną. Tačiau kai ji vakare išėjo, tuoj vėl pasigirdo trankymasis. Durys pykšėdamos atsidarė, įėjo **milžiniškas** nevidonas ir sumaurojo tą patį klausimą kaip jo pirmataikai, o Hanzlis išliko nebylus. Nevidonas jį daužė su įkaitintu geležies strypu, paskui nubloškė ant lovos ir išėjo. Po akimirkos įėjo balta moteris ir ištepė jo žaizdas. Paskui apvilko jį karališkais

rūbais ir išėjo tylomis. Tuo tarpu visoje pilyje kelias valandas girdėjosi triukšmas — kažkas trepsėjo, kažkas duris varstė.

Hanzlis, rytą atsikėlęs, su karališkais rūbais iš pradžių jau-tėsi nejaukiai. Pagaliau apsiramino ir žengė iš kambario. Išėjęs pirmiausia pamatė baltą moterį, kuri dabar, apsirengusi kaip dera karalienei, su visu orumu stovėjo priešais jį. Ji dėkojo jam už išvadavimą ir sakė:

— Eime, pasižiūrėk dabar į katytę!

Tame kambaryje, kur visada matydavo katytę, dabar rado stebuklingai gražią princesę, savo paties išvaduoją iš gyvulio būvio. Hanzlis dabar buvo turtingas princas ir kaip atlygį už iš-tvermę ta balta moteris privedė prie jo princesę kaip nuotaką.

Tačiau dabar jis nebetvėrė ilgiau būti pilyje. Gražiuosius sa-vo drabužius liepė supakuoti ir apsiliko senuoju apdaru. Tada su savo gražia nuotaka sėdo į karietą ir važiavo kone ligi pat tėvo trobos. Paskutinį kelio galiuką jis ėjo pėsčias, o princesė važiavo pirma jo važiuota. Prie tėvo trobos ji liepė sustoti ir klausė, ar čia nebūtų laisvo kambario vienai dienai. Sėnukas tėvas nėmaž nenuvokė, kas galėtų būti ta iškilni viešnia, ir kuk- liai tarė:

— Taip, palėpės kamarėlė laisva, kol mūsų Hanzlis parsiras.

Tada ji liepė sunėsti viršun jos valizas, kuriose buvo sudė- ti ir Hanzlio karališki rūbai. O broliai ir jų žmonos stebėjosi nepažįstamosios gražumu.

Ne ką trukus parėjo ir Hanzlis su savo palaikiais drabužiais. Broliai, pamatę jį be žmonos, kurios ieškoti jis gi ir buvo iške- liavęs, visai pašaipėsi. Tik jis to neėmė į galvą, o ėjo į palėpės kamarėlę, nors jie ir mėgino sulaikyti. Ten jis persirengė. Po valandėlės išėjo su karališkais rūbais ir vedėsi už rankos nuo- taką.

Šitai pamatę, visi, kas pirkioj buvo, nežinojo nė ką besakyti. Dabar, aišku, niekas nebegalėjo ginčyti, kad tėvo namus turi gauti niekinamasis Hanzlis. Tuo tarpu tasai atmokėjo broliams gausias paveldo dalis. O į savo vestuvių puotą jis pakvietė tik- tai tėvą.

LIŪTAS, GANDRAS IR SKRUZDĖLĖ

Nuošaliai miške gyveno našlė su sūnumi. Būtų jai buvę nie- ko sau gyventi, tik kad sūnus nerimo namie — būtinai norėjo traukti į pasaulį.

Galų gale ji nebevaliojo nulaikyti jo namie, ir Hansas iškeliavo. Ėjo, ėjo per didelį mišką, tik staiga girdi — baisiausias riksmas.

— Reikia pažiūrėti, kas ten dedasi, — tarė jis sau ir nuskubėjo.

Rado nuostabų dalyką: liūtas, gandras ir skruzdėlė ginčijosi apstoję negyvą arklį — nemokėjo pasidalyti, kam kas turi tekti. Hansą pamatę, ėmė prašyti, kad jiems padalytų, kad neberekėtų ginčytis. Tas, ilgai galvos nesukęs, atidavė liūtui mėsą, ilgasnapiui gandrui kaulus knebinėti, o skruzdėlei kiaušą, kad turėtų kur landyti. Visi buvo labai patenkinti dalybomis ir jam gražiai dėkojo.

Liūtas sakė:

— Gerasis drauge, noriu tau atlyginti, nelikti neatsidėkojęs. Kai pasakysi „Hansas liūtas!“ — pasidarysi septyniskart stipresnis už stipriausią liūtą.

Po to tarė gandras:

— Gerasis drauge, noriu tau atlyginti, nelikti neatsidėkojęs. Kai pasakysi „Hansas gandras!“ — galėsi septyniskart aukščiau skristi nei bet kuris gandras.

Tada skruzdėlytė priropojo ir sušnibzdėjo:

— Gerasis drauge, noriu tau atlyginti, nelikti neatsidėkojusi. Kai pasakysi „Hansas skruzdėlė!“ — pasidarysi septyniskart mažesnis už mažiausią skruzdėlę.

Hansas su jais atsisveikino ir keliavo per mišką toliau. Galiausiai medžių darėsi vis rečiau, rečiau. Kai priėjo patį miško kraštą, išvydo priešais save miestą ir patraukė jo link. Prisiartinęs pastebėjo, kad namai apkabinėti juodomis marškomis, o visi gyventojai vilki juodais drabužiais. Paklaustas, ką tai galėtų reikšti, vienas žmogus atsakė:

— Mūsų miela karalaitė yra užburta tolimoje pilyje, o ją saugo trigalvis slibinas. Kas ją beišgelbės?

Hansas išsiteiravo, kur ta pilis yra, ir traukė karalaitės gelbėti.

Vos po trijų dienų kelionės jis priėjo kalną, ant kurio stovėjo slibino pilis. Tačiau atrodė neįmanoma tenai užlipti, nes kalnas buvo labai status, plynas ir slidus, lyg visas aliejumi apipiltas. Hansas ilgai svarstė, kaip čia padarius, kol atsiminė tuos tris, prižadėjusius pagalbą. Jis tarė sau vienas:

— Hansas gandras!

Šit jau jis besąs pavirtęs gandru ir skrenda viršum kalno, tačiau pilies vartai užrakinti, ir niekas jo neįleidžia.

Dabar vaikiną sako:

— Hansas skruzdėlė!

Ir tučtuojau pavirsta mažiausia skruzdėle, ir pro skylutę duryse įprojo į kiemą. Ten vėl virsta žmogumi ir apžiūrinėja didžius rūmus. Staiga pasirodo senas senas, labai mažas žmogeliukas su dideliausia barzda ir klausia:

— Ko gi tau čia reikia, berniukėli?

— Norėčiau karalaitę išvaduoti,— sako Hansas.

— Tatai bus sunku,— sako žmogeliukas,— nes baisus slibinas ją saugo, pasidėjęs žabtus jai ant kelių.

Hanso nenugašdino ši naujiena, jis tik norėjo žinoti, kur galėtų gauti kalaviją. Žmogeliukas jam nurodė kelią:

— Palypėk į viršų, į ginklų podėlį, ten rasi kalaviją, kad vos pakelti valžiosi. Tą imk!

Jis palypėjo į ginklų podėlį ir išsinešė kalaviją, bet jį vos vos panešė. Juo nešinas nuėjo prie karalaitės kambario ir tarė:

— Hansas liūtas!

Akies mirksniu pasidarė stipresnis už stipriausią liūtą, žengė į kambarį ir vienu moju nuėmė slibinui visas tris galvas.

Kai tik jis taip padarė, tuoj visoje pilyje prasidėjo griausmai ir trenksmai, ir kalnas ėmė smegti vis labyne ir labyne, ir galų gale jo visai nebeliko. Hansas su karalaitė dabar traukė į jos tėvo miestą. Ten kilo didžiausias džiaugsmas, kai jie įžengė, ir prasidėjo puota be galo.

O gražioji mergaitė ištekėjo už savo išvaduotojo, ir abu gyveno laimingi ir patenkinti.

SENAS ŠYVIS

Kitąkart gyveno toksai pirklys ir turėjo vienturtį sūnų. Kai tasai suaugo į vyrą, tėvas jam tarė:

— Duodu tau pinigų penkeriems metams ir gerą žirgą. Keliauk pasaulio pasižiūrėti.

Tokia kalba vaikinui labai patiko. Jis greit atsisveikino su tėvu ir patenkintas išjojo. Netoli jojęs, neilgai keliavęs, užmatė pakelėje smuklę, kur vyrai užė žaliavo. Daug nesvarstęs užsuko ir jis tenai, na ir lošė, ir šoko linksminosi tol, kol visus pinigus išstratino ir beturėjo tiktai žirgą.

Dabar priėjo galas jo linksmybėms, ir nusiminęs jojo toliau. Vieną dieną sutiko raitelį, jojantį senu šyvu arkliu, o kad visai nebeturėjo pinigų, tai pasiūlė tam sutiktajam mainyti žirgus.

Sutarė, sumainė, ir pirklio sūnus prie šyvio dar gavo šimtą guldenų priedo, nes jo žirgas buvo ypač gražus.

Šyvis gražiai davėsi užsėdamas naujam šeiminkui, ir jis ramiai sau jojo toliau. Buvo jau prieblanda, ir jis pamatė ant kelio kažką šviečiant. Sustojo, nusėdo, rado nustebeš auksinę pasagą. Kai jis radinį pakėlė ir pasiėmė, šyvis papurtė galvą, lyg norėdamas sakyti: „Tegu sau guli, neimk!“ Vaikinas tačiau to nepaisė ir traukė sau keliu.

Kiek pajojęs vėl mato — blizga žemėje kažkas. Vėl nusėdo. Šį kartą rado auksinę plunksną. Nors šyvis ir dabar galvą purtė, jis tą plunksną pasiėmė ir įsidėjo.

Vos truputėlį pajoyo, ir vėl kažkas sušvito ant kelio. Vėl sustojo, nusėdo, ir dabar rado auksinę plaukų garbaną. Kai jis ir šitą pakėlė, šyvis pradėjo kalbėti:

— Neimk tu tos garbanos, ji tau tik nelaimę ir pragaištį neš!

Bet garbana jam taip labai patiko, jog šyvio įspėjimo jis nė maž neėmė į galvą ir ją įsidėjo.

Pagaliau pirklio sūnus prijojo sostinės miestą. Čia jam reikėjo apsižiūrėti, iš ko galėtų duoną valgyti, ir taip jis patsamdė pas karalių už arklidžių berną. Jo darbas buvo kasdien valyti arklius ir pakinktus. Bet darbą turėdavo baigti sulig dienos šviesa, ir grėsė sunki bausmė, jei dar ir vakare žiburį degtų. Šit kartą jis sugaišo ir nespėjo apsidirbti, ir jį užklupo sutemos. Tada jis prisiminė auksinę pasagą, pasikabino arklidėje, ir ji švietė jam kaip aiškiausias žiburys.

Karalius betgi nužiūrėjo, kad šviesa žiba, ir liepė pašaukti arklidžių berną. Rūščiai klausė: kaip tai jis drįstas sutemus arklidėje dirbti ir dar šviesą žibinti, nieku versdamas jo įsakymą? Kai bernas papasakojo apie auksinę pasagą, karalius liepė ją tuojau atnešti jam. O kai tik pamatė, nieko nesakęs pareikalavo atiduoti ir pagrasino vaikiniui mirtimi, jei nepaklausytų.

Po neilgo laiko bernas vėl sykį nespėjo dieną apsidirbti. Bėdos ištiktas išsitraukė auksinę plunksną. Ji taip labai švietė, jog viršijo ir auksinę pasagą. O karalius kurgi nepastebės tokio dalyko — jis ir vėl liepė pašaukti berną. Kai šis papasakojo apie auksinę plunksną, karalius užsimanė ją pamatyti, o kai tik pamatė, tai ėmė vaikiniui taip žiauriai grasinti, jog tas ir brangiąją plunksną atidavė.

Nors bernas labai gailavo auksinės plunksnos ir uoliai dirbo, vis tiek atsitiko dar ir trečią kartą, kad su dienos šviesa niekaip nespėjo darbo baigti. O kai išsiėmė auksinę garbaną, tai ji švietė taip, tarsi būtų aiškiausia diena. Nuo karaliaus to

nuslėpti nepavyko, o kai atėmė ir aukso garbaną, tai karaliaus reikalavimai išaugo dar labiau. Jis liepė pašaukti berną ir tarė jam:

— Atvesk man tą arklį, kur pametė auksinę pasagą, o jei ne, tai tau bus galas.

Nuliūdęs grįžo vaikinas į arklidę ir nežinojo, nei ką daryti, nei kaip gelbėtis. O arklidės užkampyje stovėjo senas šyvis, jau beveik užmirštas. Prie jo dabar vaikinas priėjo ir išsidejavo savo bėdą. Arklis pakėlė galvą ir tarė:

— Matai, reikėjo manęs klausyti! Bet nenusimink, aš tau padėsiu.

Ir šyvis jam nusakė kelią į vieną pilį, ir tarė:

— Tenai, arklidėje, šalia gražiausių žirgų rasi vieną seną ir luošą. Tą imk ir vesk karaliui.

Vaikinas tuoj išsiruošė, atitiko kelią ir nuvyko į pilį. Arklidėje rado seną suklypusį kuiną, kurio buvo tik trys pasagos. Iš abiejų pusių stovėjo puikiausio žirgai, jam kur kas smagiau būtų buvę imti vieną iš jų, bet jis atminė, ką sakė šyvis. Kai jis tą seną kuiną išsivedė ir užsėdo, kuinas pavirto gražiausiu žirgu, kokio jis nė matęs nebuvo. Kai jį pristatė karaliui, tas iš pradžių labai apsidžiaugė. Tik neilgai trukęs jis užsimanė dar daugiau. Šaukia vėl berną ir sako:

— Atnešk man paukštį, kurio yra ta plunksna, o jei ne — tau bus blogai.

Vaikinas ir vėl nusiminė, vėl nuėjo pas senį šyvį patarimo.

— Matai, reikėjo manęs klausyti! — tarė tasai. — Bet raminkis, padėsiu tau ir šį kartą. Tau reikia vėl eiti į tą pilį. Ten yra didelis auksinis narvas, jame rasi seną leisgyvį nuširusį paukštelį, tą turėsi paimti. Aplinkui matysi daug gražių čiulbančių paukščių, bet prie jų nekišk nagų.

Vaikinas tuoj iškeliavo, įėjo į pilį. Tarp dailiausių giedančių paukščių rado seną paukštelį, jį ir paėmė. Tačiau vos spėjo jį išsinešti iš pilies, nušiuęs paukštelis virto puikiausiu paukščiu su auksinėmis plunksnomis, ir čiulbėjo jis tokiu saldžiu balsu, jog vaikinas net kelionės vargą užmiršo ir labai nenorom atidavė jį karaliui.

Karalius labai nudžiugo, gavęs pamatyti tą gražų paukštį ir išgirdęs jo giesmę. Tiktai greit ir vėl pasišaukė berną, ir dabar jau reikalavo, kad atvestų princesę, kuriai priklauso auksinė garbana:

— Jei tu man tučiuojau neatgabensi princesės, tai žinok — galas tau!

Vaikinas **susirūpinęs** vėl pas šyvį, vėl klausia **patarimo**.

— Ar aš tau nesakiau, kad neimtum tos garbanos? Še dabar ir turi. Bet aš padėsiu,— kalbėjo žirgas.— Reikia tau vėl drožti į tą pilį, ten rasi keturis **kambarius**, kuriuos turėsi **pereiti**. Pirmame tave sutiks nuostabaus gražumo **princesė**, dar kur kas gražesnė antrame, visų gražiausia trečiame. Tik tu jomis nesu-siviliok ir drožk tiesiai į ketvirtą kambarį. Tenai rasi bjaurią **merginą** su **atsikišusiu** gūžiu ir su kupra. Tą imk ir vesk karaliui.

Vėl jis **traukia** į kelionę, vėl eina į pilį. **Ižengęs** į pirmą kambarį, rado tokią **gražią merginą**, **kokios** dar niekad nebuvo matęs. Antrame jį sutiko kita, dar daug **gražesnė**, o trečia lenkė anas abi. Jam magėjo čia pasibūti, bet jis turėjo **galvoje**, ką sakė jo ištikimas žirgas, kurio patarimai visada buvo geri, ir jis žengė į ketvirtą kambarį. Čia rado bjaurią **merginą**. Jis ją **pasveikino** ir **išsivedė**. Tačiau kai jis su ja išėjo į orą, ji pasidarė **gražesnė** ir **patrauklesnė** už anas visas tris, ir jam labai labai nesinorėjo vesti jos pas **karalių**. Karalius ją sutiko su **džiaugsmu** ir tuoj paskelbė, kad ji **būsianti** jo **nuotaka**.

Dabar arklidės **bernas** manė, kad karaliai bus **patenkintas** gavęs visa, ko tik **užsimanė**. Išėjo atvirkščiai: karalių ėmė būti **pavydas**, ir jis **nusprendė** dar iki vestuvės **keldamas** nugalabyti tą **vaikiną**. Bet kad jis taip gerai atliko visas tris užduotis, tai karalius leido jam rinktis, kokia **mirtimi** norėtų galį gauti, ir davė tris dienas apsigalvoti.

Labai **susikrimtęs** vaikinas nuėjo pas savo šyvį ir apsakė jam viską. Gudrusis žirgas ir ši kartą jį paguodė. Jis kalbėjo:

— Sakyk karaliui, kad lieptų paruošti katilą tokio didumo, jog jame galėtumei tilpti raitas ant manęs. Tą katilą tegu pripila pilną pilnutėlį pieno, o po juo tegul užkuria ugnį, kad pienas užvirtų. Kai užvirs, tu šok su **manim** į jį.

Vaikinas pasitikėjo savo žirgu, ir karalius su tokiu **siūlymu** **sutiko**.

Po trijų dienų vidury pilies **kiemo** jau stovėjo katilas, o kai pienas ėmė **kunkuliuoti**, vaikinas, raitas ant savo žirgo, šoko į tą katilą. Tačiau žirgas išnešė jį **nėmaž** nenukentėjusį, o kai iššoko, tai abu — ir raitelis, ir žirgas — buvo atsisviežinę ir atjau-nėję, arklidžių bernas atrodė kaip **gražiausias karalaitis**, o jo žirgas — kaip **puikiausias ristūnas**.

Na, dabar tai karalių suėmė **baisiausias pavydas**, ir jis pats su savo žirgu liuoktelėjo į verdantį **pieną**. Kai tik išoko, tuoj nugrimzdo ir **žirgas**, ir raitelis, ir abu niekingai žuvo.

Dabar visi žmonės gražų jaunikaitį **išrinko** karaliumi, o apie aną, **buvusįjį** karalių, sakė, kad jam taip ir reikia, nes jis spaudė juos. Jaunasis karalius vedė **gražiąją** princesę, ir jie iškėlė **linksmas vestuves**. Jis niekad **nepamiršo** ištikimojo šyvio ir išliko jam dėkingas visą gyvenimą.

KUOKA, TVOK!

Gyveno kitados **seniukas** ir bobutė. Visas jų labas buvo neturtas ir vargas, ir kiekvieną skatiką jie itin brangindavo. Vis dėlto **gyvenimas** jiems **nebuvo apkartęs**, ir seniukas ne sykį kalbėjo bobutei:

— Mes esam patenkinti, tai ko daugiau reikia?

Kartą **seniukui** reikėjo **išvažiuoti**. Prieš **išvažiuodamas** jis prisakė bobutei taupyti ir lykinti rytojui.

— Gerai jau, gerai,— sakė bobutė,— jau kad **taupysiu**, tai net man šonkauliai barkšos, tam Rytojui vis **lykinsiu**.

Tai va, **seniukas** išvažiavo ir viską paliko bobutei. O bobutė taip taupė, taip činčijo, kad nors rėk, ir vis **galvojo** apie tą Rytojų.

Šit kartą **užaina į namus** ubagas ir **šeimininkei** sako:

— Oi **šeimininkėle**, dėl pono dievo, ar neduotumei man kruopelytės lašinių?

— Ne,— sako **šeimininkė**,— duoti nieko negaliu. Mano **vyras išvažiavęs**, o aš turiu viską lykinti Rytojui.

— Tai kaip tik gerai,— sako ubagas,— tai duokit lašinių. Mat aš ir esu tasai **Rytojus**.

— Kad taip, tai kita kalba,— sako **šeimininkė** ir atiduoda jam visą paltį lašinių, kiek tik turėjo.

Ubagas su lašiniais išsinešdino, ir **šeimininkei** rodėsi, kad ji **padarė** taip, kaip reikėjo. Tik kai **parvažiavo vyras**, tai pasirodė visai kitaip.

— Ar gerai taupei?

— Taip, viską **lykinau** Rytojui.

— O kur yra, ką sulykinai?

— Taigi tu sakei, kad lykinti reikėjo Rytojui. Tai aš Rytojui ir **atidaviau** viską.

— Kokiam rytojui?

— Gi tam, kur pas mane atėjo atsiimti, kas sulykinta.

— O kas toks atėjo?

— Nagi va, striukai drūtai, atėjo ubagas, ir kai aš pasakiau, kad nieko jam negaliu duoti ir viską turiu lykinti Rytojui, tai pasisakė, kad jis pats ir esąs Rytojus, ir jam aš turinti viską atiduoti.

Šeimininkas papyko kaip kalakutas, barėsi ir sakė:

— Ak tu kvaiša, neįau taip visą gyvenimą ir neįgausi proto? Aš sakiau, reikia lykinti būsimam laikui, kad negautume eiti šunų lodyti, kai pasensim. Dabar supranti? Nagi nors pulk ir tabaluok — šitaip nieko namuose neturėti rytojui ir dar tokią geldą bobos vietoj mitinti!

Taip jis barėsi plūdosi, vos ne kvapo netekdamas, taip sielvartavo ir rūpinosi dėl ateities, tarytum tuoj tuoj reikėtų iš bado kojas nukratyti. Tik staiga jam šovė į galvą, jog dabar būtų išmintingiausia — vienintelę karvę parduoti ir taip aprūpinti savo ateitį. Tuoj nuėjo į tvartą, atrišo karvę nuo sieto ir išvedė į turgų.

Ilgai jis stovėjo turguje su ta karve, ilgai šaukdino savo prekę, tikėdamasis, galgi kas nors prieš ir ją nupirks. Tačiau žmonės ėjo pro šalį kaip ėję, o jis su savo karve stovėjo kaip stovėjęs. Pagaliau atsirado vienas, priėjo asilu vedinas ir sako jam:

— Mainykim: duok man karvę, aš tau duosiu asilą.

— Kam man reikia tavo asilo,— sako seniukas,— jei aš rytojui atidėjęs nieko neturiu, tai verčiau pasilaikysiu karvę.

— Bet ar tu žinai, ką tas asilas moka? Jis moka pinigų kakoti, o kai tu pinigų turėsi, tai tavo rytojus bus aprūpintas.

Tada seniukas sako jam:

— Jeigu šitokie dalykai, tai, žinoma, reikia tą asilą imti.

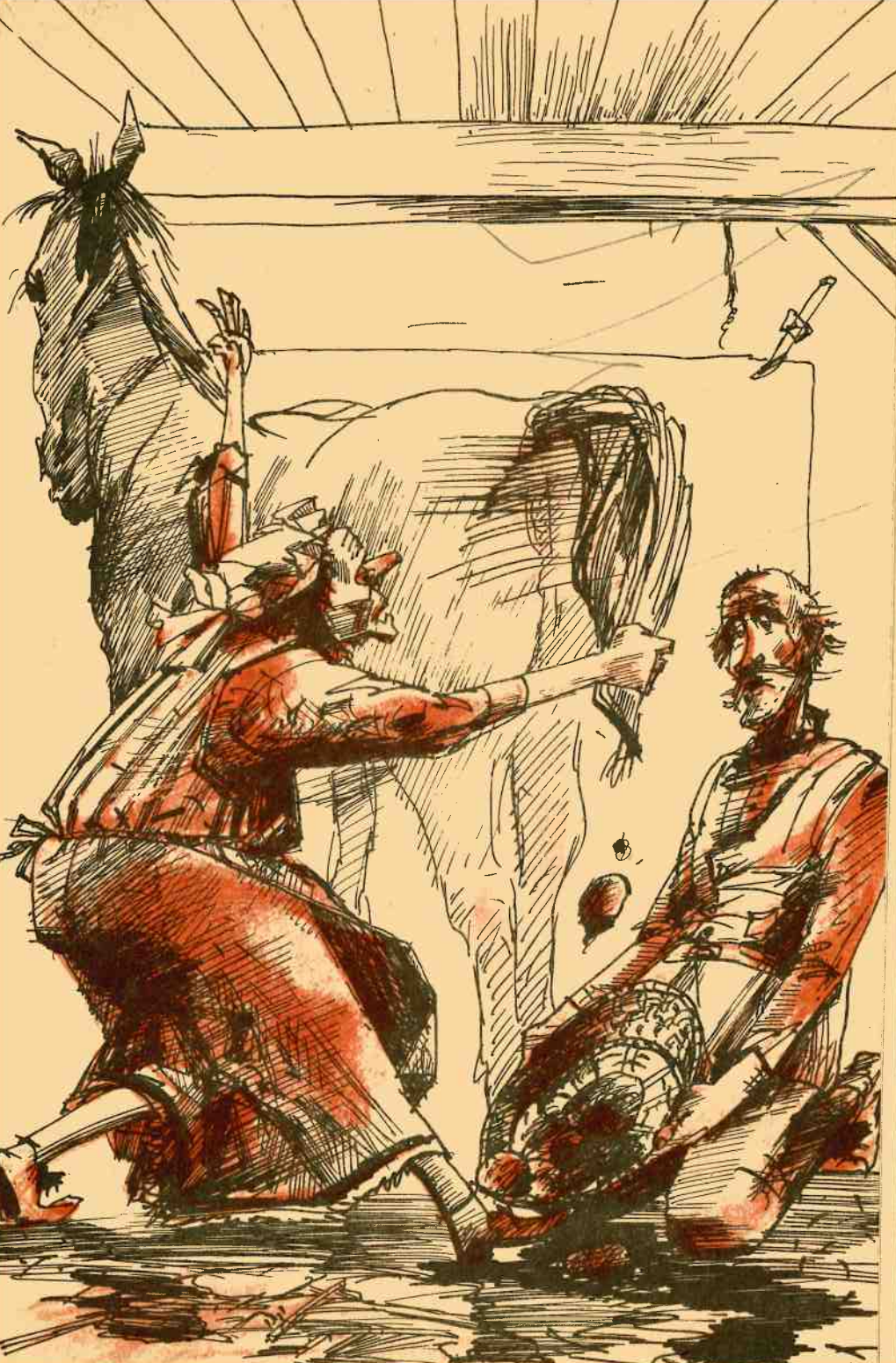
Ir atidavė mainininkui karvę. Vedasi asilą namo ir džiaugiasi: pasistatysiu gyvulėlį ir tegu sau kakoja, ir bus ne niekis.

Pakelėje buvo smuklė. Jis tenai užsuko, o jau buvo prietema, tai ir nakvoti liko. Bet smuklėje šeimininkavo vienos raganos. Jos tam kaimo žmogeliui taip mokėjo įsiteikti, taip sugėbėjo jį iškamantinėti, jog pamažu jis išpasakojo viską — kodėl susitaisęs į turgų, kokį ten mainą padaręs ir kokią nuostabią savybę turįs jo asilas. Raganos netruko iškrėsti pokštą — tą jo asilą pačiupo, o į jo vietą pastatė kitą.

Rytui išaušus, ima žmogelis iš tvarto asilą ir vedasi keliu. Parsivedęs namo, jau iš tolo šaukia bobutei:

— Ei ei, žiūrėk, ką aš parvedu. Čia yra toks asilas, kur pinigų kakoja.

— Tai gerai,— bobutė sako.— Tokį asilą ne kiekvieną dieną gausi.

Tuoj abu eina į tvartą, ima krepšį ir pastato asilui, kad prikrautų pinigų. O asilui nė motais, stovi sau, ir tiek, aukso nė kruopelytės neišstumia. Bobutė uždūksta, ima koneveikti seniuką ir sako:

— Jau taip kvailai kaip tu tai aš niekad nepadariau. Paėmei melžiamą karvę, nuvedei į turgų ir atidavei už seną asilą, iš kurio nė kokios naudos, tik dar šerti reikia. Jau verčiau karvę būtum dovanai atidavęs, e, stuobry tu!

Taip ji rantė seniuką ilgai, labai ilgai ir išvadino jį visais vardais, kokius tik žinojo.

Seniukas klausėsi tų visų grožybių, klausėsi ir tylėjo — o ką veiksi netylėjęs. Bet paskui jis vėl ėmęs išėjo ir susirado tą žmogų, kuris jam asilą užkorė. Nuėjęs pas jį išdrožė taip:

— Apgavike tu, nenaudėli tu, atiduok man tučtuojau karvę, o jei ne, tai prigriebsiu aš tave! Sakei, kad asilas pinigus kuoja, o tai — melas, begėdiškas melas!

Tas žmogus, neilgai klausėsis, taip atsakė:

— Jei nori plūstis, tai eik į smuklę, kur tau asilą apmainė, ir ten tuštink savo nasrus. Aš tau daviau asilą, kur moka pinigų kakoti. Bet kad tu asilą pražiopsojai, tai dabar duosiu vištą, kuri deda ne kiaušinius, o auksą. Tik žiūrėk, kad vėl neatsitiktų kaip su asilu, ir niekad nebesilankyk smuklėje!

Žmogelis vištą paėmė ir tarė:

— Ne, smuklėje manęs niekas nebematys, tikrai!

Bet lengviau pasakyti, negu padaryti.

Kai jis vėl ėjo pro smuklę, tarpdury stovėjo kelnerė ir ėmė jam visaip dumti akis, kad jis turbūt esąs alkanas ir dabar reiktų užvalgyti, ir kad smuklėje esą linksma, ir — ką čia besuvisi, ko ji ten dar prišnekėjo. Trumpai sakant, ji taip prie jo prisvilo, jog įtraukė į vidų. Vos tik jis smuklėje atsistodė, tuoj apspito raganos ir tol kamantinėjo, kol jis išsipasakojo, iš ko gavęs vištą ir kokių nuostabių savybių ji turinti. Nakčia jam raganos vėl tą vištą apmainė. Kitą rytą jis višta nešinas išsiruošė į kelią ir jau iš anksto džiaugėsi jos dėsimu auksu. Namo eidamas iš tolo šaukia bobutei:

— Moč, ši kartą parnešu tau ne bet ką!

— Ką gi parneši?

— Ogi vištą, kuri deda ne kiaušinius kaip visos vištos, o gryną auksą.

Įėjo į trobą ir laukė, kol višta ims dėti. Laukė laukė, paskui žiūri abudu — višta padėjo kiaušinių, o aukso — nė kvapo. Bobutė dabar užsiplieskė dar pikčiau negu pirmą kartą ir paleido

tokią audrą, jog seniukui ilgai ūžė ausyse. Ir ūžė ne tiek dėl bobutės audrojimo, kiek dėl to, kad smuklėje jam vištą apmainė.

Kad seniukas niekaip neišmanė, ko čia griebtis ir ką daryti, tai galų gale jam toptelėjo į galvą eiti vėl pas mainininką ir žiūrėti, ar jis negalėtų kuo padėti. Tad vėl išsiruošė į kelią, susišėkojo mainininką. Susiradęs ir šako jam:

— Oi žmogeli mielas, smuklėje man vėl apmainė vištą, ir va likau visiškai dykais nagais — nieko nebeturiu, ką turėjau. Klausyk, gal tu kartais galėtum man kaip nors padėti?

— Jei tu pro smuklę negali praeiti, tai tau niekas niekad nepadės,— atsakė mainininkas.

Žmogelis tačiau primygtinai tvirtino, kad į tą raganų smuklę tikrai niekad kojos nebekelsiās.

— Jei man tvirtai prisizadi,— tarė mainininkas,— tai aš duosiu tau stalelį. Kai tu jam pasakysi: „Staleli, pasidenk“, tai ant jo visada atsiras skaniausių valgių.

Ir davė jam stalelį, o seniukas net šoktelėjo iš džiaugsmo ir patraukė namo.

— Dabar,— sakė jis sau,— man visų geriausia. O su pinigais, tai kad ir turėčiau jų kaip šieno, vis tiek reikia pirma eiti nusipirkti. Va šitaip tai nė kokio vargo man, nė kokio vargo mano pačiai — nei virti, nei kepti, tik sėsk prie apdėto stalo ir valgyk.

Taip jis sau posmavo visokius išmintingus daiktus ir beposmuodamas vėl atėjo ligi raganų smuklės. Kelnerė jau bestovinti tarpduryje ir tuoj užkalbina tą sodžiaus žmogelį. Jis nė klausyt neklauso jos kalbos, drožia savo keliu. Tada kelnerė prieina prie jo ir taip saldžiai vilioja, taip velnioniškai mikliai uodegą kraipo, kad jis užmiršta savo prižadą ir žengia su ja į vidų. Čia jai išsipasakoja ir apie savo stalelį, ir iš kur jį gavęs, ir kokių nuostabių savybių tas stalelis turįs.

Raganos, išgirdusios apie stalelį, tuoj užsimanė jį turėti sau. Jos ėmė ir tą stalelį apmainė. Kitą rytą išeidamas, jis pasiėmė netikrąjį stalelį ir išsinešė. Vos pasiekęs namus, kai tik pamatė bobutę, ėmė pasakoti apie nuostabųjį stalelį ir džiaugėsi, koks dabar būsiās jiedviem gyvenimas. Bobutė tačiau nėmaž jō žodžiais netikėjo ir sakė:

— Tu man pirma parodyk, ką tas stalelis gali. Aš niekuo netikiu, kol pati nepamatau.

— Gausi patikėti, gausi,— tarė seniukas. Jis pastatė stalelį ir sušuko:

— Staleli, pasidenk!

Bet stalelis ramiai sau stovėjo kaip stovėjęs, ir nieko ant jo neatsirado. Na, dabar tai pakilo audra! Plūdo, koneveikė jį bobutė daug pikčiau nei abu anuos kartus, o seniukas tylėjo ausis suglaudęs, ir jam buvo baisiai sarmata. Jis nieko kito neišgalvojo, kaip tik vėl grįžti pas mainininką ir prašyti pagalbos. Žinoma, nesaldu, labai nesaldu buvo eiti, bet ką darysi — nukulniavo galų gale.

Nuėjęs pas mainininką, vėl išdejavo savo bėdą, vėl maldavo padėti, pagelbėti.

Mainininkas buvo geras vyras ir sakė:

— Na, kaip tau tai padėsiu dar vieną sykį. Duosiu dabar tokią daiktą, kuriuo tu galėsi susigrąžinti visus kitus, jei tik norėsi. Te, žiūrėk, čia yra muštukas, kurio vardas „Kuoka, tvok!“ Kai tik tu jį vardu pavadinsi, jis nutvos atsakančiai kiekvieną, kam tiktai norėsi nugarą skalbti.

Kad būtum girdėjęs, kaip seniukas dėkojo už „Kuoka, tvok!“, kaip linksmai jis dainavo ir švilpavo eidamas namolio! Tik neilgai jis ėjo, nes kelnerė jį vėl pasičiupo ir ėmė prikalbinėti, kad užsuktų nors trumpam į raganų smuklę.

Šikart jis beregint jos paklausė, įėjo į smuklę ir pasakė:

— Kuoka, tvok!

Kuoka kad šoko, kad pasiuto duoti pirmiausia kelneri, o paskui ir visoms kitoms raganoms — ir per makaulę, ir per visur kitur, o seniukas tik žiūri ir juokiasi!

Raganos rėkia, aimanuoja, pagalbos šaukiasi, o seniukas sako:

— Jei negrąžinsit, ką mano pavogėt, aš jus negyvai užkulti liepsiu.

Raganos tučtuojau prižadėjo viską gražinti, ir kuoka nieko joms nebedarė. Tikrai seniukas atgavo iš raganų ir asilą, ir vištą, ir staliuką, o tada jau smagus pėdino namo.

Kai bobutė pasitiko, seniukas šaukė:

— Ei sene, pasidžiauk, jau vėl turiu viską — asilą, kur pinigūs kakoja, vištą, kur auksą deda, staliuką, kur pats pasidengia, o priedo — dar ir kuoką, kuri tvoja.

Jo boba paleido kakarinę kvatotis sakydama:

— Ė tu avine, avine! Prasikūrei ne kartą jau iš savo laimikių. Ir dabar, matyt, bus kas nebuve.

Čia seniukui pašoko apmaudas, ir jis suriko:

— Kuoka, tvok!

Kuoka tuoj puolė prie bobutės ir aptvojo ją taip, kad nors verk. Kai seniukas nutarė, kad jau gana, tada kuoką sustabdė,

ir nuo to laiko bobutė buvo kaip šilkinė iki grabo lentos. O kai jiedu turėjo piniginių asilą, auksadėlę vištą, stebuklingą staliuką ir dar tvojančią kuoką, tai tu pats gali suprasti, kad jų gyvenimas buvo geras.

*Trumpa mano pasakutė
kaip avytės uodegutė.
Daugiau nepasakosiu, nenorėk,
nekaulyk ir nerėk,
nes bildukas išgirs,
jkiš puodan ir išvirs.*

ALKSNINIS HANSAS

Gyveno kitados toksai žmogelis. Trobelninkas ir šioks toks stalius. Juodu su žmona jau seniai norėjo vaikelio, bet jo kaip nebuvo, taip nebuvo. Žmona ir sako jam:

— Kirskim vieną mūsų alksnį ir išsidrožkim berniuką!

Išėjo juodu laukan ir nukirto aukštą gražų alksnį. Jis, tas trobelninkas, ir sako:

— Drožkim jį išsyk didelį, tą berniuką, tai nereikės taip ilgai auginti.

Tai mat. Iš dvišako alksnio juodu sau gražiai nusidrožė dailų berniuką. Tėvas padarė ir galvą, užmovė ir užpleišijo.

Tai gi. Bet va: berniukas jau yra, tai ir lopšio reikia.

Iš alksnio šakų juodu padarė lopšį ir paguldė į jį Alksninį Hansą. Lopšį pasistatė tarp lovų, prie abiejų šonų pririšo po virvutę ir supa, švytruoja.

— Dabar jau tu trauk,— sako žmona.

Ir tėvas traukė, supo netingėdamas tol, kol jis pasidarė gyvas, tas Alksninis Hansas.

Vos tik jis atsimerkė, tuoj ėmė žvaliai dairytis ir garšiai rėkti.

— Jis tikriausiai nori valgyti,— sako tėvas.— Atriek nuo kepalo riekę duonos ir duok jam.

Vaikas sukirto kaip niekur nieko.

Rytą anksti jis jau ir gyvas. Prie darbo jo dar nelabai galėjai statyti, bet prie stalo tai kirto kaip keli geri artojai. Trobelninką net šurpas paėmė. Jis ir sako Alksniniam Hansui:

— Mes tavęs negalėsime laikyti. Nevaliosime išmaitinti. Eik pas tą ir tą ūkininką. Jis turi daug žemės ir samdo penkis ar šešis bernus, tai jis tave tikrai priims!

Jis, tas Alksninis Hansas, nuėjo pas ūkininką ir parsisamdė už berną. Vyrai kaip tik mėzė mėšlą. Padavė ir Alksniniam Hansui šakes.

— Niekų daiktas,— pasakė tas,— nebent bus šakutė raugin-tiems **kopūstams** kabinti.

Pasidirbo šakes pats. Paskui stojo prie tvarto durų, pakabi-no mėžinį kartu su žmonėmis, su visais gyvuliais ir išdrėbė mėš-lo krūvon.

— Su tokiu vienuose **namuose** gyventi negalima,— sako sau šeimininkas.— Bet ką **daryti**? Išvyti jo neišvysi, jis visus mus ištrankytų kaip šapelius. O laikyti — kaip tokį laikys!

Šeimininkui toptelėjo į galvą, kad miške pilna vilkų, liūtų ir tigrų, ir pasiuntė Alksninį **Hansą miškan malkų parvežti**. Esą jau gatavai **prikirstų**. Reikia tiktai imti ir sukrauti į **vežimą**.

Alksninis **Hansas** pasikinkė **arklius** ir išvažiavo į mišką mal-kų. Ieškojo, ieškojo, bet malkų nerado.

„Dykas namo juk negrįši“,— **pamanė** jis. Prirovė medžių ir prikrovė pilną vežimą. Per tą laiką supuolė žvėrys ir sudraskė jo arklius.

Alksninis **Hansas** baisiausiai perpyko, sugaudė tigrus, liūtus ir vilkus ir **sumetė** visus vežiman ant **malkų**. Tada pats įsikin-kė ir pargirgždino vežimą namo. [važiuodamas į kiemą, negerai pasuko, **netyčia** užkabino ir nugriovė pusę tvartų.

Šeimininką pagavo siaubas. Jis ir vėl ėmė sukti galvą, kaip atsikratyti jo, to Alksninio **Hanso**.

Ir vėl siunčia jį iš namų, liepia eiti ieškoti šeimininko duk-ters, o ta buvo **mirusi**.

Iškeliavo Alksninis Hansas ūkininko dukters ieškoti. Į mišką šiuosyk nėjo, patraukė **aukštyn** — į dangų. Bet **danguje** jos nerado.

„Turbūt bus pragare“,— tarė jis sau ir **nusileido** žemyn, į pa-tį pragarą.

Kai velniai pamatė jį ateinant, sulėkė visi ir **užrimdė** praga-ro duris. **Spaudė** taip, kad net nagai kiaurai išlindo.

Pabeldė Alksninis **Hansas** į duris ir klausia, ar negalėtų at-gauti savo šeimininko dukters.

— Gerai,— sako velniai,— bet reikės sumokėti daug, labai daug pinigų.

Tokios **šnekos** supykino Alksninį Hansą. Jis stvėrė akmenį ir užplakė, užlankstė visiems velniams nagus. Rėkė velniai, kly-kė ir **prizadėjo gražinti** šeimininko dukterį, kad tiktai jis juos paleistų.

Ir tikrai atidavė jam tą dukterį. Pasiėmė Alksninis Hansas ją ir parvedė namo tėvui. Paskui jie iškėlė vestuves, ir Alksninis Hansas pasidarė ūkininkas.

BALTASIS VILKAS

Buvo kitados karalius, kuris gyveno gražioje pilyje. Sykį jis išėjo vienas į mišką, ir jam buvo taip smagu jodinėti, jog apie grįžimą namo nė negalvojo. Jojo vis toliau ir toliau, ir kai galų gale norėjo apsigręžti, tai nebežinojo, kurioje pusėje namai. Ieškojo, ieškojo kelio į namus ir niekaip nerado, o per tą laiką visiškai sutemo, ir gavo jis sustoti. Apsinakvojo po medžiu, priėjo prie kamieno žirgą ir nei valgęs, nei gėręs laukė ryto.

Kitą dieną vėl jojo tolyn ir tolyn, bet niekaip negalėjo pasiekti to begalinio miško krašto ir turėjo dar kartą nakvoti po medžiu.

Kai vėl išaušo, buvo labai pavargęs ir jis, ir žirgas. Jam nieko daugiau neliko, kaip tik ieškoti kokios išeities. Ir kai jau sutemo naktis ir toliau joti nebeturėjo jėgų, tada sustojo, nusėdo nuo žirgo ir atgulė miegoti. Bet jau vienuoliktą valandą buvo pažadintas. Pakelia akis — priešais jį stovi juodas medžioklis ir klausia:

— Karaliau, ką čia veiki?

— Jau trys dienos jodinėjau po mišką ir niekaip negaliu iš jo išsigauti,— atsako karalius.

— Jei man atiduosi tą, kas namie pirmas tave pasitiks, tai parvesiu namo,— tarė juodasis medžioklis.

„Kas galėtų mane pirmas pasitikti? — galvoja karalius. — Na, gi mano medžioklinis šuo, jis visada pirmutinis atlekia šokinėdamas“. Bėdos spiriamas, karalius sutiko.

— Kad sutinki, tai greit būsi namie,— tarė medžioklis,— tik tai jok paskui mane.

Karalius vienas kelio ieškojo dienų dienas, o dabar — kaipmat išsigavo iš miško.

Jauniausioji karaliaus duktė jau daug kartų ilgesingai žiūrėjo, ar neparkeliauja tėtė. Dabar, iš tolo pamačiusi jį parjogant, liepė greit balnoti žirgą ir su džiaugsmu išdūmė jo sutikti. Betgi kaip ji išsigando, kai jis atstūmė ją ir suriko:

— Traukis nuo manęs, verčiau šuva būtų mane sutikęs!

— Tėtė, nejau aš tau mažiau verta nei šuva? — klausė ji nuiliūdusi.

— Ne, dukrele,— tarė karalius susikrimtęs,— bet aš turėjau štai juodajam medžiokliui pažadėti tą, kas mane namie pirmas sutiks. Jei ne jo pagalba, aš nebūčiau iš miško begrižęs, bet dabar — tu priklausai jam!

Karalaitė stovėjo baisiai sukřesta, o juodasis medžioklis jai kalbėjo:

— Tu dar turi tris dienas, po to atbėgs baltasis vilkas, tu gausi ant jo sėstis, ir jis tave atneš man!

Taip pasakęs, jis atsitraukė ir greitai dingo jiems iš akių.

Po trijų dienų atbėgo baltasis vilkas paimti ir išnešti karaliaus dukters.

— Tėveli, sudiev,— tarė mergaitė sielvartaudama,— kas žino, ar bepasimatysim kada.

Po to ji sėdosi vilkui ant nugaros, ir vilkas nešė ją per dieną ir per naktį, per kalnus ir slėnius. Kai rytui išaušus jis vis dar rismojo toliau, ji tarė jam:

— Vilke, man jau visi kaulai sopa, ar greit būsim vietoj?

— Tylėk,— atsakė vilkas,— o jei ne, numesiu tave!

Ir vėl jis bėgo visą dieną ir visą ilgą naktį. Ji buvo labai nuvargusi, tad vėl klausė:

— Vilke, ar greit jau būsim vietoje?

— Tylėk,— atsakė tasai,— o jei ne, numesiu tave!

Ir vėl visa diena ir visa naktis. Jau ji nebetvėrė vilkui ant nugaros laikytis ir klausė trečią kartą:

— Vilke, ar greit jau būsim vietoj?

Tada vilkas ją bloškė žemėn ir nubėgo.

Dabar ji buvo vieniša ir taip pavargusi, jog po ilgos kelionės tris dienas ilsėjosi. Kai išsimiegojusi pakilo ir ėjo toliau, pasijuto atsidūrusi ant neapmatomo jūros kranto. Ji keliavo pakrante, kol sutemo naktis, ir priėjo trobelę, kurioje žibėjo šviesa. Užėjusi pasiprašyti nakvynės, pamatė, kad toje trobelėje gyvena mėnulis.

— Tu gali pernakt pabūti pas mane,— tarė mėnulis.

Ji atsisėdo, išsipasakojo, kaip čia atsidūrusi. Ir paklausė:

— O gal jūs kartais matėte baltąjį vilką?

— Šiandien nemačiau,— atitarė mėnulis,— nes buvo labai apsiniaukę. Bet tu sėsk prie stalo ir valgyk.

Jiedu dviese suvalgė vištą, o mėnulis po vakarienės rūpestingai surinko visus kaulėlius, surišo į nosinę ir tarė:

— Te, turėk kaulėlius ir saugok, jų tau prireiks!

Mėnuliui atėjo laikas šviesti, jis užsisodino mergaitę ant kupros ir panešė saulės linkui. Paskui jis ją nusodino, ji paėjo dar

galiuką ir vėl priėjo trobelę, kur žibėjo šviesa. Ji pasibeldė, įėjo ir pasiprašė nakvynės. Saulė mergaitę priėmė draugiškai ir klausė, ko ji čia ieškanti.

— Gal jūs kartais matėte baltąjį vilką? — paklausė karalaitė.

— Ne, šiandien nemačiau,— tarė saulė,— aš nešviečiau, nes buvo labai apsiniaukę. Bet tu eik šen ir valgyk su manim!

Ir saulė su ja suvalgė vištą, paskui surinko kaulelius, padavė jai ir tarė:

— Te, turėk kaulelius ir saugok, jie greit bus tau reikalingi!

Kai jau turėjo aušti diena, saulė paėmė mergaitę sau ant kupros ir nešė, kol pasiekė vėjo šalį.

Ten vėl stovėjo trobelė, o joje žibėjo šviesa, nes kol karalaitė iki tenai nuėjo, buvo jau vakaras. Ji užsuko, pasiprašė nakvynės. Vėjas irgi klausė, **kokiais** reikalais čionai atkakusi, o ji ir vėją klausė:

— Gal jūs kartais matėte baltąjį vilką?

— Šiandien aš jau du kartus su juo šnekėjau,— tarė vėjas.— Tu atėjai kaip tik laiku. Bet dabar eik šen ir valgyk!

Jie dviese suvalgė vištą, vėjas irgi surinko kaulelius, padavė jai ir tarė:

— Te, turėk kaulelius ir saugok, jie greitai bus tau reikalingi!

Jis taip pat užsisodino karalaitę ant kupros ir nunešė ją prie pat stiklo kalno, kuris buvo toks **aukštas**, jog ji nevaliojo net jo apmatyti. Kalne buvo puiki pilis, o pačioje viršūnėje stovėjo mažas namelis.

Vėjas ją nusodino, ir ji klausė:

— Ką man dabar daryti?

— Lipti ligi to namelio!

— Kaip aš lipsiu, kad laiptų nėra?

— Kas žingsnis mesk priešais save po vieną vištos kaulėlių, tai bus tau pakopos. Nebijok, tau nieko neatsitiks!

— O jei kaulėlių pristigsiu?

— Tada pagalvok apie mane, ir aš atsirasiu,— pasakė vėjas ir nužė sau.

Karalaitė ėmė pirmą kaulėlių, metė jį priešais save ir pradėjo kopti į stiklo kalną. **Žingsnis** po žingsnio, kaulėlių po kaulėlio mesdama, kopė aukštyn. Jau beveik pasiekė viršų, tik žiūri, kad stojasi jau ant paskutinio kaulėlio, stinga kaip tik vieno.

— O vėjeli mielas,— **sušuko** ji,— atėik man padėti!

Vėjas tuoj atsirado ir tarė:

— Nušipjauk mažylį pirščiuką, ant jo galėsi atsistoti ir pasieksi namelį!

Reikalo spiriama paklausė jo paatarimo, metė pirščiuką priešais save, žengė paskutinį žingsnį — ir įsikibo į durų rankeną. O namelyje laukė juodasis medžioklis, kuris irgi jau kibo į duris. Jis tarė:

— Tavo laimė, kad esi čia!

Staiga sudrebėjo viskas, išsigirdo trenksmas, ir visa karalystė tapo laisva. Baltasis vilkas buvo užkeiktas princas, atsidūręs juodojo medžioklio galioje, bet dabar jis jau buvo turtingiausias pasaulyje karalius.

Jiedu iškėlė vestuves, ir jos buvo linksmos ir ilgai truko. Dar jie nusiuntė žygūnus pas jaunosios karalienės tėvą ir pasikvietė jį pas save. Tasai atvyko ir labai džiaugėsi.

— Niekad nebūčiau manęs, kad vilkas galėtų pasidaryti karaliumi,— sakė jis kartą ir kitą.

IŠTRYPTAS KVIEČIŲ LAUKAS

Buvo trys broliai. Du iš jų manėsi esą išmintingi, o trečią, Hansą, laikė kvailiu. Ką jis sakė, viskas buvo nieku verčiama.

Tėvas buvo ūkininkas, turėjo žemės. Bet kiekvienais metais, kai tik javai būdavo prinokę ir jie apžiūrėję sakydavo rytoj eisią pjauti, rytą rasdavo visą lauką ištryptą.

— Tai jau visiškai nebegražu,— sakė tėvas.— Vienas iš jūsų turit eiti saugoti! Šiomet tokie gražūs kviečiai visame lauke! Vyriausiasis susiruošė pirmutinis.

— Tai va, eisiu ir saugosiu, ir nusaugosiu!

Jis klausė ištempęs ausis, ar kas neateina. Ligi vidunakčio niekas anei brakšt, bet kai bokšto laikrodis numušė dvylika, ėmė darytis baisoka. Ir tikrai beregint prasidėjo: iš vakarų kad užsiautė debesis, kad ėmė tvanoti visom spalvom, ir raudonai, ir mėlynai, tik vis artyn, artyn. Šalia kviečių lauko buvo pievelė, joje išaugęs didelis uosis. Ir kad užgriuvo kažkas tą uosį, kad ėmė ūžti, šėlti, audrojo ir nuaudrojo per jį tolyn. Čia saugotojui išdulkėjo visa drąsa, ir jis movė iš lauko kiek tik kojos nešė. O kai jie rytą nuėjo, vėl visas laukas buvo ištryptas.

Dar metai praslinko. Vėl jie tą lauką dirbo, vėl užaugo gražus jervas. Dabar sakė antrasis:

— Na, šį sykį eisiu aš!

— Ką gi,— tarė tėvas,— mėgink tu, jei anas šokęs pabėgo.

Gerai, dabar į lauką išėjo antrasis. Ir jis laukė nemirkčiodamas, iki bažnyčios bokšto laikrodžio numušė dvylika. O tada — ir vėl tas pats: debesis artyn baisiu greitumu, kaip vėtra atūžė ir susimetė į uosį. Užžž! Išsigandęs nebetvėrė ilgiau nė antrasis ir parkūrė namo. Rytą nueina — visi javai į niekus nuvaryti, visas laukas ištryptas. Pjauti nebebuvo ko.

Trečiais metais jie vėl išdirbo žemę, vėl užsėjo ir jervas pakilo kaip mūras. Sako jaunėlis, Hansas, tas kvailys:

— Tėte, dabar eisiu aš.

— Na jau, kurgi ne! Tu mat imsi ir pergalėsi tuos, kas žalą daro,— kalbėjo broliai.

— Ogi tegu eina,— sakė tėvas,— tegu bent pamėgina. Kas žino, ar nepardums namo taip pat kaip jūs!

Tačiau šis trečiasis nebuvo toks tingus kaip anie du. Mat anie tingėjo į uosį lipti. O Hansas iširepečkojo, pasislėpė lapijoje ir sėdi sau medžio dvišakumoje. Vėl atėjo vidunaktis, na ir prasidėjo. Dangus plieskė visomis spalvomis, aplink uosį tik užė šniokštė. Tos, kurios atskrido, nusileido medyje, pasidėjo apdangalus ir leidosi šokti. Jos šoko javų lauke ištisą valandą, kol viską nuvarė aitais. O Hansas tuo tarpu pašliaužė viena šaka, čiupęs ištraukė vienos apdangalą ir laikė stipriai suėmęs.

Kai bažnyčios bokšto laikrodžio numušė pirmą, šokėjoms laikas baigėsi, ir jos turėjo dingti. Tačiau viena negalėjo nuskristi, nes Hansas laikė jos apdangalą.

— Pala, pala, ne taip smarkiai,— kalbėjo jis,— jūs jau per daug sau duodat valią! Kurgi matyta — trypti mums javus metal iš metų!

— Klausyk, ką tau pasakysiu,— tarė nepažįstamoji.— Reikia, kad jūs šitam lauke per dvejus metus pastatytumėt pilį, visiškai taip, kaip tau dabar nusakau. Kai ji bus baigta statyti, tu turėsi traukti į kelionę. O kelionėje tau reiks su kiekvienu šnekėti ir su kiekvienu veikti, ką tik tu mokėsi!

Kai šią naujieną kvailys persakė tėvui, šis nusprendė:

— Mes neišgalėsime pastatyti pilies tame lauke. Apie tai reikia kalbėti su karaliumi.

Ukininkas aplankė karalių ir jam pranešė, kas atsitiko.

— Jei taip reikalai pakrypo,— sakė karalius,— tai galim gi pamėginti.

Ir šit po dvejų metų buvusiam kviečių lauke stovėjo nauja pilis.

Dabar Hansas traukė į kelionę. Jis keliavo vis toliau ir toliau, bet kelionės galo nėra nesimatė. Viena dieną jis užėjo du amato pameistrius, kurie vaidijosi ir pešėsi.

— Ko gi jūs vaidijatės? — klausia Hansas.

— Matai, keblus reikalas: ten, kalnuose, mums vienas padovanojo porą batų. Tie batai septynmyliai: žengi žingsnį — ir nužengi septynias mylias. O dabar mudu norim tuos batus turėti ir vienas, ir kitas.

— Žinot ką? Aš mesiu akmenį, ir tam, katras jį pačiups, atiteks batai.

— Ei, gerai! — sutiko tie abu ir buvo patenkinti. — Bent vadas baigsis galų gale.

Hansas nusviesdavo akmenį itin toli. Kol tie grabinėjo po žolę ir ieškojo akmens, Hansas įsistojo į batus, žengė žingsnį — ir atsідūrė už septynių mylių.

Dabar jis spėčiau varėsi pirmyn. Pilis, į kurią jis keliavo, buvo septynios valandos kelio anapus mėnesienos, pačiame pasaulio viduryje. Toliau eidamas, vėl užėjo du pameistrius, kurie ginčijosi.

— Na, ko riejatės, kvaisėliai jūs? — paklausė Hansas.

— Reikalas ne visai toks, kaip tu manai, — tarė vienas iš jų. — Ten, kalnuose, vienas dovanojo mums kepurę. Kai tą kepurę užsidedi, pasidarai nematomas.

„Man būtų itin neblogai, — manė sau Hansas, — turėti tokią kepurę“.

Ir jis tarė pameistriams:

— Klausykit, aš jau žinau, kaip padaryti, kad jums nereikėtų ginčytis: aš mesiu akmenį, ir katras jį pačiupsit, tam atiteks kepurė.

Hansas vėl nusviedė kažį kur, o kol tie akmenį vijosi, jis užsідėjo kepurę, žengė kelis žingsnius septynmyliais batais ir atsідūrė toli.

Dabar jau jis turėjo įsitaisęs gerus daiktus. Dar toliau eidamas vėl rado du pameistrius, kurie vaidijosi ir pešėsi.

— Na, — tarė jis, — ko gi raunatės, vyrai?

— Žinotum, — sakė vienas jų, — ten, kalnuose, toksai keistuolis dovanojo mums peilį.

— Ir dėl sudilusios geležėlės, vertos trijų skatikų, jūs dautotės ligi kraujo, galvoj jums negerai!

— Ne, ne, ne, — tarė antras, — yra visai kitaip: jei tą peilį atlenki ir atkiši į ką nors, tas tuoj akmeniu pavirsta.

„Žiūrėk tiktai,—mano sau Hansas,—irgi neblogai: puikus ginklas“.

Ir sako jiems:

— Klausykit, aš tuojau jums tą bylą išspręsiu. Mesiu akmenį, ir kas jį pačiups, tam atiteks peilis.

Gerai, Hansas meta akmenį šlaitu žemyn, o tie abudu vejasi versdamiesi per galvas, nes ir vienas, ir kitas nori laimėti. Tuo tarpu Hansas įsikiša peilį į kišenę, užsideda kepurę, žengia kelis žingsnius septynmyliais batais — ir papūsk tu jam pavėjui.

Taip, bet kelio galas vis tiek dar toli. Tada jis eina į paukštiną ir pareikalauja ten senio erelio, kad tasai jį užsisodinęs neštų. Visi paukščiai namie, tik senio erelio nėra.

— Gausi palaukti truputį,—sako jam,—jis ne ką trukus parsiras, jis šiuo metu yra anapus mėnesienos.

Erelis parsirado, Hansas jam išdėstė reikalą. Erelis ir sako:

— Bet aš negaliu visą laiką tavęs nešti, reikia, kad ir tu mane panėšėtum kai kada!

— Panėšėsiu, sutarta,—sako Hansas. Ir drožia abudu: kai žeme, tai Hansas aunasi savo batais ir erelį neša, o kai prieina vandenį, tai erelis Hansą skraidina.

O kad galėtų ugnies kalną perlėkti, jie turėjo įsibėgėti, ir Hansui reikėjo užnešti erelį ant kito aukšto kalno. Septynmyliais batais apsiavusiam su tuo nebuvo ilgo vargo — bematant atsirado vietoje. Tenai erelis kalbėjo:

— Dabar pasilsėkim truputį, tada dumsim.

Kai pasilsėjo, erelis ir sako:

— Įsirausk į mano plunksnas, pasislėpk ant mano nugaros ir turėkis tvirtai, nes dabar skrisim smarkiai!

Tiktai švilpt — ir jie jau kitapus ugnies kalno.

Iš ten jau buvo nebetoli ir iki pilies, jie dabar jau buvo už septynių valandų kelio kitapus mėnesienos. Aplinkui pilį ėjo gilus ir platus griovys, ją saugojo dar ir aukšta mūro siena.

— Niekis,—tarė sau Hansas,—ant tos sienos atsistojęs galėsi matyti, kas yra kitoje pusėje!

O mergaitė jau laukė jo, nes ji skaičiavo, kad dveji metai jau baigiasi. Rytą ji išėjo prie šulinio, pumpavo vandenį ir dairėsi.

— Aš jau čia! — sušuko jis jai.

— Žinok,—atsakė mergaitė,—senė, kuri mus čia sergsti, turi tokį peilį. Kai ji tuo peiliu į ką parodo, tas tuoj pavirsta akmeniu!

Tatai jiems nebuvo kliūtis. Jis greit užsimovė kepurę ir pasidarė nematomas. Senė girdėjo, kad kalba kažkas, ir išėjo į kiemą.

Kol ji dairėsi, **Hansas** atsilenkė peilį, pažiūrėjo pro jo **smaigalį** į senę, ir ji virto akmeniu.

Taigi jis išvadavo visą pilį. **Karalius**, kuris dabar vėl **viešpatavo** išvaduojoje šalyje, aprūpino **kvailį** ir jo **nuotaką** didžiais turtais, ir jie dabar galėjo be kliūčių **traukti** namo. **Abudu** išmintingieji broliai ir tėvas **stebėjosi** **neatsistebėjo**, kokių žygdarbių besąs **padaręs** **niekinamasis** jaunėlis. Greit **atšoko** vestuves, ir jaunoji pora **įsikūrė** pilyje, pastatytoje ant **kviečių** lauko.

MOTERS GUDRYBĖS VIRŠIJA VISKĄ

Viename klonyje gyvena du ūkininkai, **vargšas** ir turčius. Vargšą tol **slogino** nelaimės, kol įvarė į **paskutinį** skurdą. Bėdos **spiriamas** jis nuėjo pas turčių ir **pasiskolino** keturis šimtus **guldenų** **gyvuliams** pirktis. O kai vasarą **išginė** bandą į kalnų pievas, užėjo **perkūnija** ir išmušė karves, veršelius, nutrenkė bulių. **Neilgai** trukus jam **sudegė** visi trobesiai.

Turčiaus žmona, **matydama** tokią bėdą, sako savo vyrui:

— Dabar **žiūrėk**, kaip iš jo **atimti** ūkį. Jis tau **skolingas** pinigų, o **nebeturi** nei trobų, nei **gyvulių**; jei tu iš jo **pareikalauti** skolos, tai iš ko jis atiduos? Užtat jeigu tu jį **paduosi** į **teismą**, tai mes **lengvai** **paimsim** jo ūkį.

— Tavo **teisybė**,— tarė turčius, nuėjo pas kaimyną ir **pareikalavo** skolos.

Neturtingasis ūkininkas **visišškai** **nusiminė** ir **nebežinojo**, kaip **gelbėtis**. Jis turėjo samdytą **merginą**, **sumanią** ir **gudrią**, kuri jam **šeimininkavo**. Ji sakė jam:

— Tu **nueik** pas **grafą**, jis **tikriausiai** **pagailės** tavęs, jis gi **ūkininkų** **teisėjas** ir daug kam yra gera **padaręs**.

Jis tuoj nuėjo pas **grafą**, o tasai **paklausė**, kam jam reikia pinigų. Tada jis **išpasakojo** savo **nelaimės** ir kad dabar **kaimynas** **spiriąs** **atiduoti** skolą. **Grafas** tarė:

— **Pinigų** aš tau šiandien **neduosiu**, turėsi pas mane ateiti po **aštuonių** dienų. Tavo kaimynui irgi **pasakysiu**, kad **ateitų** tą **pačią** dieną.

Kai abu **ūkininkai** nuėjo skirtu laiku pas **grafą**, šis **uždavė** jiems **mįslę**:

— Po **aštuonių** dienų turėsit pasakyti, kas yra **storiausias**, kas yra **gražiausias** ir kas **turtingiausias**. Jeigu įmins **turtingasis**, tai **neturtingasis** **privalės** **mokėti** skolą. Jeigu įmins **skolininkas**, tai

tuo pačiu bus turtingajam atsiteisęs ir šis **nebegalės** reikalauti nei skolos, nei palūkanų.

O neturtingajam dar pridūrė, kad jis **būtinai pasistengtų** tą mįslę įminti.

Kai turtingasis **ūkininkas** parėjo surūgęs, jo pati klausė, kas jam nepatinka.

— Po aštuonių dienų reikės pasakyti, kas yra **storiausias**, kas **gražiausias** ir kas **turtingiausias**. O pasaulis didelis, tai kaip aš galiu visus išklausinėti?

— Čia **lengva pasakyti**,— kalbėjo **turčiaus** pati.— **Storiausius** jaučius mes turim savo **tvarte**, **gražiausia** iš visų moterų tai aš, o **turtingiausi** tai po grafo vėlgi esam mes.

Kai parėjo neturtingasis **ūkininkas**, samdinė klausė, ką sakė **grafas**. Jis susirūpinęs **pasakojo**, kad po aštuonių dienų reikės **pasakyti**, kas **storiausias**, kas **gražiausias** ir kas **turtingiausias**.

— Tiktai kas gali tą įminti, juk **pasaulis** didelis, o per aštuonias dienas kurgi spėsi viską sužinoti!

— Čia **lengva pasakyti**,— kalbėjo samdinė:— **Storiausia** yra pati žemė. Antai tu kasei šulinį, **iškasei** gilų, ir jei **būtum** dar du tris **kartus** giliau kasęs, vis tiek nebūtum prisikasęs iki jokio galo. O **gražiausias** yra **gegužis**. Kai taip **gražiai** žydi medeliai sode ir miške, ir gėlelės pievoj ir lauke, ir kiekvienas paukštelis čiulba, ir kiekvienas žvėrelis šokinėja laigo, tai kas gi begali būti **gražesnis** už **gegužį**? O **turtingiausia** tai dievo palaima: žiūrėk, **pavasari** sėklą vienu jauteliu į lauką veži, o rudenį javus vežimų **vežimais** į namus girgždini, kad **žmogus** ir gyvulėliai visus **metus** turėtų kuo misti.

Kai po aštuonių dienų vėl abu **ūkininkai** atėjo pas grafą, šis **pirmiausia klausė turtingąjį**. **Turčius** sakė:

— **Storiausius** jaučius mes turim savo tvarte, **gražiausia** vi-soj plačioj apylinkėj mano pati, o **turtingiausi** po grafo irgi esame mes.

Į tai **grafas** tarė:

— Jei jūs po manęs esate **turtingiausi**, tai keturių šimtų guldenų tu ne per daug **pasigesi**.

Tada **klausė** neturtingąjį **ūkininką**. Šis atsakė:

— **Storiausia** yra pati žemė. Aš, **sakykim**, **kasiau** šulinį, **iškasiau** gilų, o kad ir du tris **kartus** giliau **kasęs**, vis tiek jokio galo nebūčiau prikasęs.

— Teisybė? — klausė **grafas** **turtingąjį** **ūkininką**, o šis atitarė:

— Na taip, to negaliu ginčyti.

Neturtingasis kalbėjo toliau:

— Gražiausias yra gegužis. Kai taip gražiai žydi medeliai sode ir miške ir gėlelės pievose ir lauke, o kiekvienas paukštėlis čiulba, kiekvienas žvėrelis šokinėja laigo, tai kas begali būti gražesnis už gegužį?

— Teisybė? — klausė grafas turtingąjį ūkininką, ir jis vėl atsakė:

— Na taip, to negaliu ginčyti.

Ir neturtingasis ūkininkas kalbėjo toliau:

— Turtingiausia yra dievo palaima: pavasarį sėklą vienu jauteliu į lauką vežame, o rudenį javus vežimų vežimais į namus girgždiname, kad žmogus ir gyvulėliai visus metus turėtų kuo misti.

Vėl grafas klausė turtingąjį ūkininką, ar iš tiesų taip yra, ir tas atsakė:

— Na taip!

— Tu tris kartus atsakei „taip“, — tarė grafas, — ir todėl su tavo ieškiniu baigta. Tau nevalia reikalauti nei skolos, nei palūkanų, ir gali sveikas eiti namo.

O neturtingąjį ūkininką grąfas klausė, kas jam padėjo mįslę įminti. Vargėas papasakojo apie savo samdinę.

— Ar ji jauna, ar sena? Mergina ar ištėkėjusi? — klausė grafas.

— Ji jauna ir netėkėjusi.

Tada grafas užsakė, kad samdinė ateitų į tą ir tą užėigą, ir paskyrė valandą, kada ateiti.

Namo pargrįžęs, neturtingasis ūkininkas viską išsakė samdinei. Ji skirtąją dieną švariai apsirengė ir nuėjo į užėigą. Ten jau grafo buvo užsakyta padengti stalą, jiedu susėdo, valgė. Bevalgant grafas išklausinėjo samdinę apie viską. Kad ji apie visus dalykus mokėjo taip gerai atsakyti ir šiaip jam labai patiko, tai jis paklausė, ar nesutiktų už jo tekėti. Ji tačiau sakė esanti per prasta turtingam grafui, jis beturtę kaimo mergaitę kalbinas tik juokais, jis gi galis imti bet kurią turtingą ir aukštakilmę nuotaką. Čia jis dovanuoja jai pilną saują dukatų — tatau buvo ženklas, kad jo kalba rimta. Ji dar sakė, jog jis esąs turtingas, o ji visiškai beturtė, užtat gali atsitikti, jog kada nors susibarūs jai gali tekti išgirsti priekaištų dėl jos neturto. Tačiau grafas ją ilgai prikalbinėjo, ir ji sutiko tekėti. Tik vieną sąlygą kėlė grafas: kai būsianti jo žmona, kad ūkininkams nedavinėtų patarimų nei pagalbos. Jei tos sąlygos bent sykį nesilaikysianti, tai per tris dienas turėsianti išeiti ir pasiimti tik tą, kas jai mielčiausia.

Dėl to abu sutarė ir paskui neilgai trukus susituokė. Jiedu sugyveno gerai ir kits kitam tikrai tiko.

Praėjo keletas metų. Buvo paskelbta, kad visi gyventojai privalo surašydinti savo gyvulius. Ūkininkai susirinko į grafo dvarą su visu gyvuoju turtu — jaučiais, karvėmis, arkliais ir avimis, ir kiekviena gyva galva buvo užrašyta. Pirmiausia priimti stambieji ūkininkai, tada vidutiniai, galop smulkieji.

Tarp pastarųjų buvo toksai sklypininkas, kuris turėjo tik vieną kumelę, ir tą pačią kumelینگą, jau paskutinėse dienose. Niekas nepamatė, kaip ji atsivedė kumeliuką. Kumeliukas nulindo tarp jaučių ir graibėsi žįsti. Ūkininkas, kurio buvo jaučiai, baigęs užrašymus, liepė bernams ginti namo. Tik dabar jie pastebėjo kumeliuką tarp jaučių, ir ūkininkas apsidžiaugęs tarė:

— Še, mano jaučiai kumeliuką atsivedė.

Ši žinia pasklido žaibo greitumu per visus susirinkusius. Sklypininkas, ją išgirdęs, nubėgo prie savo kumelės. Ta jau buvo atsivedusi, bet kumeliuko prie jos nebuvo.

— Kumeliukas mano,— sakė sklypininkas, bet ūkininkas nenusileido. Ginčijosi jie, ginčijosi, galiausiai jų byla atsidūrė pas grafą. Grafas sakė:

— Kumeliukas tikriausiai pažins savo motiną.

— Tai kumeliukas turi priklausyti man, nes jis buvo tarp mano jaučių,— tvirtino ūkininkas ir ragino bernus greičiau ginti namo visus gyvulius, taip pat ir kumeliuką.

O sklypininkas labai aimanavo. Jei būtų galėjęs kumeliuką parduoti, tai būtų pasidaręs pinigų ir nusipirkęs ko reikia. Tatai išgirdo neturtingasis ūkininkas, pas kurį pirmiau buvo dabartinė grafiene, ir sakė jam, kad eitų pas ją patarimo, bet vargšui sklypininkui stigo drąsos. O neturtingasis ūkininkas jam kalbėjo:

— Eik drąsiai, ji tau patars, nes pati žino, kas yra būti neturtingam.

Tada sklypininkas ėmė ir nuėjo pas grafiene, ir klausė patarimo. O ji sakė:

— Tau reikia su pačiu grafu pakalbėti.

— Kaip man tą padaryti? — klausė sklypininkas.— Aš gi nežinau nė kur jį rasti.

Ji atitarė:

— Grafas rytą atsikelia ir vaikštineja po kambarį į vieną galą, į kitą. Paskui eina prie lango, atsidaro jį ir rūko pypkę. Tu iš pat ryto įlipk į eglę, kur tiesiai priešais grafo langą, tai jis tikrai ten tave pamatys ir klaus, ko tau reikia.

Sklypininkas atsikėlė anksti, nuėjo į pilį, įlipo į eglę. Grafas, priėjęs prie lango ir ėmęs rūkyti pypkę, pamatė jį.

— Ką tu ten veiki taip aukštai? — klausė jis.

— Žuvauju,— atsakė sklypininkas.

— Kaipgi tu gali eglėje žuvį pagauti?

— Taip aš galiu čia žuvį pagauti, kaip jautis kumeliuką atsivesti.

— Lipk žemėn,— tarė grafas, išėjo į kiemą ir klausė sklypininką, kas jam davė patarimą.

— Niekas, aš pats sugalvojau, šviesusis pone grafe,— atsakė sklypininkas. Tačiau grafas tarė:

— Jei tu tokią gerą galvą turėtum, tai būtum iš karto taip atsikirtęs. O dabar pasakyk man, kas tau patarė, kitaip uždarysiu tave į belangę!

Dabar sklypininkas galvoja: „Jei mane uždarys, tai kas man kumelę pamelš? Ji gaus tešmens uždegimą. Negana, kad kumeliuką atima, dar ir kumelė gali niekais nueiti“.

Ir jis pasakė:

— Prašom atleisti, šviesusis pone grafe, man ponia grafiene taip patarė.

— Eik namo ir atsiimk kumeliuką,— tarė grafas,— aš aiškiai matau, kad jis tavo.

Po to grafas nuėjo pas žmoną:

— Atsimeni, kokią tau sąlygą sakiau, kai tuokėmės? Tu gali dar tris dienas pas mane pabūti, po to turėsi išeiti ir pasiimti galėsi tik kas tau mieliausia.

Ji atsakė:

— Su džiaugsmu gėrėme sutuoktusių vyną, ramybėje gersim ir atsisveikinimo vyną.

Ji nepastebimai įpylė migdomojo gėrimo į stiklą, iš kurio grafas visada gerdavo.

— Dabar išgerkim atsisveikinimo taures,— tarė ji, baigė pildyti savąjį stiklą, pripylė vyno ir jo stiklą. Ji pastatė savąjį stiklą grafui, o jo stiklą ėmė į ranką: — Čia bus atsisveikinimo taure: manąjį stiklą išgersi tu, o tavąjį — aš.

Po to ji susitarė su ūkininku, pas kurį kitados šeiminkavo, kad jis duotų jai kambarį kelioms dienoms, o vežėjas gavo greit kinkyti arklius į karietą. Kai grafas nuo migdomųjų kietai įmigo, ji liepė jį atsargiai nunešti į karietą. Tada įsėdo pati ir liepė važiuoti pas neturtingąjį ūkininką. Ten tarnai grafą pamažėle iškėlė ir įnešė į sukalbėtą kambarį ant lovos. Tada ji tarnus išsiuntė ir pati atsigulė šalia vyro.

Grafas, išsimiegojęs pagaliau, nubudo ir nesusigaudė, kur esąs, nes viskas buvo jam nepažįstama. Pamatė greta savęs grafienei ir klausia:

— Tai kur mes dabar esam?

— O argi tu nebeatmeni, — atsakė ji, — kaip sakei, kad aš galėsianti dar tris dienas pas tave pabūti, o paskui kas man mielčiausia pasiimti su savim?

Ji apsikabino grafą aplink kaklą ir pabučiavo.

Čia grafas tarė:

— Ne, moterų gudrybės viršija viską! Grįžkim geriau į savo pilį.

VIENAS NUGALABIIJA DVYLIKA, DVYLIKA NUGALABIIJA KETURIASDEŠIMT DEVYNIS

Kitą kartą buvo karalius, kuris turėjo neregėtai gražią dukterį. Iš toli traukė jai pirštis jaunikiai, bet ji nenorėjo tekėti. Jai kiekvienas jaunikis turėdavo užminti mįslę, ir jeigu ji mįslę įmindavo, tai drašuoelis būdavo pasmerkiamas mirti ir pakairiamas. Taip daugelis padėjo čia jaunas galveles.

Ir gretimos žemės karalaitis išgirdo apie tą nepaprastą merginą, ir jis ryžosi mėginti laimę. Žinojo, kad tėvai jokiū būdu nesutiks su ta jo užmačia, tad apie tai pasisakė tik vienam senam tarnui, kuris turėjo niekam neišduoti paslapties. O senis tarnas, būdamas rūpestingas, pasakė karaliui, kad sūnus jau rytą rytą iškeliauja. Karalius liepė pašaukti sūnų ir mėgino jį perkalbėti, bet nieko iš to neišėjo. Tėvas bijojo, kad sūnaus neištikty gėdinga mirtis, kaip ištiko visus kitus, kurie drįso pirštis puikuolei karalaitei, ir, pagautas nevilties, ryžosi verčiau pats jį nunuodyti.

Kitą rytą princas norėjo dingti iš pilies, nė sudiev tėvui nepasakęs. O karalius jau žengė pro duris ir padavė jam taurę išgerti atsisveikinimui. Jaunikaitis juo nepasitikėjo, taurės negėrė, išliejo ją per žirgo galvą žemėn, šūktelėjo tėvui atsisveikinimą ir, tarno lydymas, išjojo.

Keliavę keletą dienų, atsidūrė miške, kurio, rodės, galo nė krašto nebus. Staiga karalaičiui žirgas taip šoktelėjo, kad jis nugriuvo. Tik žirgas tuoj pat susmuko nebegyvas, nes nuodai pa-

ėdė jam galvą ir kaklą. Nuo tol princas su tarnu gavo joti vienu žirgu.

Atsidūrę miško aikštelėje, jie pamatė pulką bernų, kraupiai atrodančių, smarkiai ginkluotų, stovinčių aplink kapo duobę. Nespėjo atsitraukti, ir tie bernai juos pastebėjo. Vienas priėjo artyn ir gražiuoju klausė, kur jie keliauja. Išgirdę atsakymą, plėšikai ėmė juoktis. Jie sakė:

— Lik verčiau pas mus! Mes ką tik palaidojom savo gaujos vadą, tai tu, jei nori, gali stoti į jo vietą.

„Ką gali žinoti, kas iš to būtų gero?“ — galvojo jis ir pasiūlymą priėmė. Tada keturiasdešimt devynių vyrų gauja jį išsirinko vadu.

Po to plėšikai jį ir jo tarną paėmė į vidurį ir vedė per tankynes ir kūlynus, iki atėjo į gūdų kalnų tarpekį ir sustojo ties uolos luitu. Vienas plėšikas paspaudė slaptą spyruoklę, tuoj uola pasisuko, ir jie galėjo sueiti į vidų siauru tarpu. Greit tasai tarpas ėmė platėti, jame degė daug lempų ir fakelų. Jie suėjo į erdvią olą, iš kurios šakojosi daug eigų. Didelėje salėje stovėjo stalas, gausiai apdėtas valgiais. Jie susėdo, valgė ir gėrė kiek tiktai lindo, po to išsiskirstė po savus būstus. Kai kurie liko prie naujojo vado rodyti jam lobių. Jie nuvedė jį į lobių podėlių, aprodė ginklų sandėlius, arklides. Paskui jis turėjo duoti priesaiką, jog niekad jų nepaliks.

Kitą dieną plėšikai išvyko savojo **amato** varyti. Karalaitis ir jo tarnas galėjo likti, nes dar tebebuvo nepasilsėję. Ištikimajam seniui buvo pernelyg nejauku, jis **neapsikešdamas** išėjo iš tos lindynės, pirma prižadėjęs savo **ponui greitai grįžti**.

Beklaidžiodamas po apylinkę, pataikė į tą vietą, kur gulėjo negyvas arklys. Prie jo galvos rado dvylika padvėsusių varnų, **kurios**, matyt, ragavo **užnuodytos mėsos** ir gavo galą. Jis tučtuojau pagalvojo: „Gal galėtume nusikratyti tą gražią draugiją, jei pavyktų išnuodyti plėšikus?“ Jis **išsitraukė medžioklinį peilį**, išpjaustė užnuodytąsias arklio mėsas ir susidėjo į medžioklės maišą drauge su varnomis. Tada skubiai grįžo į plėšikų lindynę ir sutaisė valgyti ką **parsinešęs**, tik karalaitį įspėjo nieko neimti į burną.

Ne ką **trukus** parsirado plėšikai, jie buvo smagūs, gerai nusiteikę, nes čiupo gausų grobį. Pavargę sėdosi prie stalo ir skanaavo to, kas tarno buvo patiekta. Vos tik pavalgįs, juos suėmė smarkūs skausmai. Karalaitis ir jo ištikimasis padėjėjas irgi dėjosį kenčią, kol plėšikai, nuodų priveikti, visi iki vieno nusiga-

lavo. Tada jie sumetė lavonus į smarkų kalnų upelį, išsirinko gerus žirgus, kitiems uždėjo apščiai pašaro ir traukė toliau.

Greit jie prijojo miško kraštą, jau matėsi ir miestas, į kurį jie keliavo. Nujojo į pilį, ir princas liepė tarnui duoti žinią karaliui, jog esąs atvykęs. Karalius jį priėmė maloniai. Tačiau kai jaunikaitis pasisakė, koku reikalu atėjęs, valdovas nuliūdo ir prašė jį atsisakyti savo sumanymo. Karalaitis tačiau nesidavė perkalbamas, ir jie nuvedė jį pas tą nuostabią merginą, kuri liepė užminti jai mišlę.

Jis klausė:

— Pasakyk man, kas tai yra: vienas nugalabija dvylika, dvylika nugalabija keturiasdešimt devynis?

Į tai ji nieko negalėjo atsakyti ir pasiprašė trijų dienų, kad galėtų mišlę gerai apgalvoti. Jis su tuo mielai sutiko. Jam vietėti buvo iškraustyti keli kambariai, duota ir jo tarnui patalpa. O karaliaus duktė tuo tarpu per savo tarnus mėgino apmauti ištikimąjį princo padėjėją. Nusiuntė suktą savo liokajų, kad tas jam akis apdumtų ir išgautų mišlės paslaptį. Nors liokajus atsinešė ašotį stipraus vyno, jam nepavyko senio apmulkinti. Kai susėdo gerti, senis atsilaikė, o princesės puošėiva tarnas nuvirto po stalu. Tada senis nukirpo jam ūsus ir barzdelę, aplupo gerai, ir prityręs šnipinėtojas tik džiaugėsi, kad dar sveiką kailį išnešė.

Po to princesė siuntė savo vežėją, milžiną berną, su kuriuo ne juokas turėti reikalų. Tik ir šiam ne geriau sekėsi: senis tarnas buvo toks tvirtas pagertis, kokių reta,— vežėjas nusigėrė, o senis atsilaikė ir nukirpo jam galvą visiškai plikai.

Dabar karalaitė pati sumanė mėginti iš tarno išvilioti mišlės paslaptį. Tarnas tai sužinojo ir pasakė princui. Princas susikeitė vietomis su savo padėjėju, nes norėjo geriau pažinti, kas per viena yra toji mergina. Kai ji apsilankė, jos gražumas taip jį užbūrė, jog išsipasakėjo jai visą savo istoriją, o kartu — mišlės įminimą. Gerai dar, kad laiku atsirado ištikimasis senis: jis ėiu-po rimbą ir šmaikščiai uždrožė merginai keletą kartų, nors jo ponas mėgino ją užstoti. Paskui numovė jai žiedą nuo piršto.

Skirtąją dieną karalaitis jau buvo pas ją. Dabar ji prabilo ir kalbėjo:

— Tu esi princas, ir tavo tėvas norėjo tave nunuodyti, bet, liedamas nuodus, apipylei žirgą, ir jis nugaišo. Arklieną rijo dvylika varnų, kurios nuo to išstipo, o jūs uždavėte varnienos keturiasdešimt devyniems plėšikams, kad išsilaisvintumėt. Ar teisingai įminiau?

— Taip,— atsakė princas, jau viskam pasiruošęs. Čia betgi stojo ištikimasis jo tarnas ir **pasakė**, kad karalaitė tiktai klasta išgalėjusi įminti mįslę. Tam paliudyti jis rodė liokajaus barzdėlę, vežėjo plaukus ir jos pačios žiedą. Karalaitė sugėdyta gavo prisipažinti, kaip ji viską sužinojusi, ir ištiesė karalaičiui ranką.

Ar jis ją priėmė, aš nežinau.

KREPSELIS KREPŠYJE

Buvo kitados vargšė mergytė, tikrų tikriausia vargšė. Jos tėveliai **numirė** ir jai nieko daugiau nepaliko, tik skudurų, kuriais vilkėjo. Mergytė gavo išeiti iš tėvų lūšnos, nes toji buvo parduota už skolas, ir neišmanė, nei kur traukti, nei kur pasidėti. Išėjo verkdamą į mišką, kur pirma vaikščiodavo uogauti ir grybauti, ir sako sau:

— Jei žmonės pastogės neduoda, tai gal bent kiškiai ir stirnos nepavydės man kampučio!

Eina vargšėlė vis toliau ir toliau, į mišką vis giliau ir giliau, o miškas vis tankyn, o jau ir **vakaras**, ir temti pradeda, **šešėliai** tarp senų eglių ir pušų oi kokie nejaukūs. Mergytei baisu, nors nežinia, ko baisu, ir ji ima verkti, taip smarkiai verkti, jog ašaros ant viržių ir samanų byra, kaip rasa krinta. Kai vargšėlė raudėjo taip, jog, rodės, akmenį sugraudintų, staiga priešais ją atsirado žaliai apsirengęs medžioklis ir tarė:

— Ko tu verki, vaikuti?

Mergytė pakėlė mėlynas akis, paskui vėl jas nuleido ir tarė kukčiodama:

— Kad aš nieko neturiu, ir valgyti labai noriu, ir čia taip baisu, taip baisu!

Tai sakydama, vargšėlė, drebėjo visa ir verkė dar **graudžiau**.

— Nusiramink,— maldė ją medžioklis.— Jei tik tiek bėdos, tai niekis, lengvai galima padėti. Eikš su manim, nesigailėsi, pamatysi nuostabių dalykų, ir bus tau gerai.

Mergytei tokia kalba patiko, ir ji ėjo, kur medžioklis vedė. O jis, nė žodžio **netardamas**, žengė vis toliau ir toliau, gilyn į tankų mišką, kol sustojo prie milžiniško **samanoto** ažuolo.

— Vaikuti mielas,— nutraukė tylą paslaptinęs **medžioklis**,— jau atėjome, tu nebeverk ir būk rami.

Mergytė prikyštėle nusišluostė dar dvi stambias **ašaras** nuo akių ir stovėjo rami, susidomėjusi, kas čia bus toliau.

— Žilas ažuole, atsiverk! — paliepė medžioklis.

Ir štai storas ažuolo kamienas atsivėrė, ir jo viduje žėrėjo, spindėjo, blizgėjo taip, jog net akys raibo. Ten buvo ir sidabro rūbų, ir aukso pinigų, ir puikiausių brangakmenių, ir visi daiktai leido žiežirbas ir švitėjo už kits kito. Mergytė, vargšėlė, tos staigmenos užklupta, nebesižinojo, kas čia darosi. Ji laikė abi rankutes po prikyštėle, iš nuostabos prasižiojusi, akutes išpūtusi, žiūrėjo, žiūrėjo ir atsiziūrėti negalėjo.

— Visa tai yra tavo, ir tu gali imti šitų daiktų kiek tik nori,— kalbėjo medžioklis,— jeigu nieko apie tai nesakysi aniems tenai žmonėms ir įsidėmėsi mano vardą.

— O taip! — atsakė mergytė, nebesitverdama džiaugsmu ir nuostaba ir manydama, jog vardą tikrai įsidėmės, jei tik jį žinos. Medžioklis kalbėjo toliau:

— Aš vadinuosi Krepšelis Krepšyje.

— Krepšelis Krepšyje,— sukuždėjo mergytė pati sau ir mėgino tą keistą vardą gerai įsiminti.

— Po septynerių metų aš ateisiu vėl,— kalbėjo medžioklis,— o ligi to laiko tu gali imti iš ažuolo, kas tik tau patinka. Bet jei tada nemokėsi pasakyti mano vardo, tai būsi baisiausiai nelaiminga. Vartok tuos lobius išmintingai, nes nuo to priklausė tavo laimė.

Mergytė norėjo padėkoti žaliajam medžiokliui, bet jis jau buvo dingęs, o ažuolas susivėręs ir stovėjo priešais ją rimtas ir ramus, tik šakose kartkarčiais šiureno vėjelis. Mergytė nežinojo tikrai, ar tas, ką matė, iš tikrųjų buvo, ar ji sapnavo, ir tarė nedrąsiai:

— Žilas ažuole, atsiverk!

Tuoj medis atsivėrė ir parodė visus savo puikumynus taip pat kaip pirmą kartą. Vargšė našlaitė ištiesė drebančias rankutes ir pasiėmė vieną blizgų sidabro pinigą — dvidešimt grašių. Storas kamienas vėl susivėrė, ir ažuolas stovėjo taip rimtai, tarsi nieko nebūtų atsitikę. Jau pradėjo temti, ir mergytė tarė sau:

— Čia, miške, aš gi negaliu nakvoti, nes kokia meška ar vilkas mane aptiktų ir sudraskytų.

Ji dar sykį apžiūrėjo medį iš visų pusių, įsidėmėjo tiksliai, kur jis yra, ir leidosi eiti į tą pusę, kur atrodė, kad miškas gali greičiau baigtis.

Vos truputį paėjusi, rado gražų, platų kelią. Tuo keliu ji ėjo, ėjo ir nuolat kartojo pusbalsiu „Krepšelis Krepšyje“, kol atsидūrė prieš didelę gražią pilį, kurioje, matyt, buvo linksminamasi.

Mergytė pasidrašinusi įėjo į kiemą, užlipo laiptais, atsidūrė virtuvėje. Tenai grafo virėja ruošė vakarienę, skaniai čirškėjo kepsnys. Mergytė **nedrausiai prislinko** prie židinio ir prašėsi nakvynės, o gal į tarnybą priimtų. Virėja nužiūrėjo **mergytę** nuo galvos iki kojų ir ėmė šaipytis, barti:

— **Nešdinkis** lauk iš virtuvės! Nereikia čia tokios murzinos ubagėlės!

Vargšelei mergytei taip pabaiso, nors **žemėn lišk**, ji ėmė verkti, bet vis tiek nesiliovė prašiusi. Pagaliau šeimininkei širdis **suminkštėjo**, ir ji tarė šiurkščiai:

— Na, jei jau čia atsiradai, tai galėsi **ganyti vištas** su viščiukais. Bet gausi **anksti** keltis, o gulti eisi vėlai ir gulėsi vištidedėje. Tik žiūrėk man! Jei praganysi nors vieną viščiuką, tuoj išvysiu lauk.

Mergytė tuo labai apsidžiaugė, greit įsikūrė vištidedėje ir gulėjo ten ant šiaudų. Rytais išgindavo savo pulką, ganydavo ir kuždėdavo „Krepšelis Krepšyje“, visą dieną saugodavo gaidžius, vištas ir **viščiukus**, vakarais pargindavo ir miegodavo tarp jų ant šiaudų. Taip truko ilgesnį laiką, mergytė jautėsi gerai ir nuolat galvojo apie žiląjį ažuolą ir apie **Krepšelį Krepšyje**.

Per tą laiką mergytė išaugo į dailią merginą, bet apdaras jos buvo varganas, o darbas tik vien su vištomis, tai į ją mažai kas ir akį kreipė.

Sykį pilyje buvo didelė puota. Nyku darėsi jos širdžiai mantant, kaip gražiai išsipuošę žmonės ėjo šokti, o ji patį murzina, su pilkais **trinyčiais nuošalyje stovėjo**. Dabar ji vėl prisiminė žiląjį ažuolą. Tad išėjo į **mišką**, susirado stebuklingąjį medį ir tarė **drebančiu balsu**:

— Žilas ažuole, atsiverk!

Ažuolas atsiverė, ir jame buvo gražiausių rūbų, kokių dar **niekas** pasaulyje **nebuvo** regėjęs. Mergina ėmė suknią, kuri švietė kaip saulė vidudienį, nusiprausė upelyje ir nuėjo pilin į puotą.

Tarnai, **pamatę** merginą su saulės rūbu, pagarbiai traukėsi jai iš kelio. Ji žengė pro juos į salę, ir visi stebėjosi jos gražumu. O labiausiai ji patiko jaunajam grafui: jis atsistojo, pasitiko ją ir paprašė sėstis jam prie šalies. Jis **išvedė** ją šokti ir nebenerėjo **paleisti** jos rankos, nes jam ji rodėsi nepalyginamai graži. Tačiau kai puota jau ėjo į pabaigą, gražioji mergina dumte išdūmė iš salės ir dingo miške. Ten ji nusivilko spindintį saulės rūbą, apsirengė varganais, murzinais trinyčiais ir grįžo į pilį vėl vištininkė.

O jaunajam grafui nuo tol nebebuvo nė vienos valandos smagios, nes jam vis kažko trūko, ir jis nedrįso to pasakyti. Jis buvo prastai nusiteikęs ir nuolat ilgai žiūrėdavo pro langą.

Pagaliau jam toptelėjo, kad galima iškelti dar vieną puotą, nes tik taip jis galėjo tikėtis pamatyti tą gražią merginą. Kai pasirodė pirmieji svečiai, vargšė mergina vėl nuėjo į mišką prie ąžuolo ir tarė:

— Žilas ąžuole, atsiverk!

Medis atsivėrė, ir ji pamatė daug gražiausių rūbų, niekad neregėtų. Tarp jų buvo suknia, ir šviesi, ir skaidri, ir graži kaip mėnulis, kada giedrame vakaro danguje spindi, ta jai patiko labiausiai. Ji nusiprausė upelyje, užsivilko tą gražią suknią ir nuskubėjo į puotą.

Tarnai, pamatę merginą su mėnulio suknia, vėl pagarbiai traukėsi jai iš kelio. Grafas tuojuo ją džiaugsmingai pasitiko ir paskui visą vakarą šokdino. Tačiau kai puota jauėjo į pabaigą, gražioji mergina vėl išskubėjo iš salės. Bet ši sykį grafo įsakymu tarnai sekė ją, ir nors ji bėgo kiek tiktai galėjo, jie nuo jos neatsilikė. Bėdos spiriama ji išsiėmė iš kapšelio sidabrinį dvidešimties grašių pinigą, gautą iš ąžuolo, ir numetė. Vijikai godžiai puolė ant sidabrinuko, nes manė, kad, turėdami kiek gana pinigų, jie galėtų bet kur įsikurti. Taip mergina pabėgo, gražino į ąžuolą mėnulio rūbą ir su savo pilkais trinityčiais vėl grįžo kaip vištininkė į pilį.

Jaunasis grafas dabar visiškai nebeturėjo ramybės, nes jam labai trūko gražiosios merginos su mėnulio rūbu, užtat buvo nuolat suirzęs ir nepatenkintas, ir niekas nebematė jo veido giedro.

Trečią kartą jis kėlė puotą, ir svečiai rinkosi tuntais. Vištininkė vėl išbėgo į mišką, pas žilą ąžuolą, nusiprausė tyrame šaltinyje ir tarė skubėdama:

— Žilas ąžuole, atsiverk!

Medis atsivėrė, ir ši kartą mergina pasiėmė žvaigždžių rūbą. Tai buvo žydra suknia, nusėta aukso žvaigždėmis, jos žibėjo kaip tikros žvaigždės, kurias naktį danguje matome, ir atrodė taip, tarsi jos pamažėli judėjo, čia labiau, čia menčiau žioravo. Dar ji įsidėjo daug daug aukso pinigų kišenėn ir išskubėjo į šokius. Grafas vėl buvo linksmas ir visą vakarą laikė ją sau prie šalies. Galiausiai jo širdis sušilo tiek, jog jis nusimovė savąjį grafo žiedą ir užmovė jai ant piršto.

Kai šokiai baigėsi ir gražioji mergina su šnaranciu žvaigždžių rūbu skubėjo iš salės, sulig grafo duotu ženklų leidosi paskui ją tarnai ir sekė pridurmu. Ji tačiau ėmė aukso pinigus ir barstė

ant žemės, ir jie ten blizgėjo žėrėjo, tarytum būtų auksu snigta, o tarnai paknopstom puolė ir rinko auksinius, tardami sau:

— Jei tik turėsim sočiai pinigų, tai įsikurti bet kur galėsime.

Taip mergina ištrūko jiems ir šį kartą. Ji nuėjo pas žiląjį ažuolą, nusivilko žioruojantį žvaigždžių rūbą ir vėl su savo varganais, murzinai pilkais trinityčiais grįžo kaip vištininkė į pilį, ten kitapus bokšto lankose ganė gaidžius, vištas ir viščiukus.

O grafas po to nebematė giedros dienos — taip jam prislėgė širdį tas gražiosios merginos dingimas. Jis sulig kiekviena diena ėjo blyškyn ir menko bežiūrint. Šaukė gydytojus, bet nieko tie nemokėjo jam padėti, nes nebuvo žolelės jo ligai vaistyti.

Tada draugai ėmė patarinėti sergančiam ponui linksmintis. Jie pasirūpino surengti didelį balių, užprašė į jį daug linksmų vyrų. Virtuvėje buvo gausybė darbo, tad vištininkė turėjo irgi padėti ruošti, ji gavo pešti višteles ir gaidelius, kuriuos pirma lankose ganė. Baigusi pešti, ji turėjo prie židinio padėti virėjai, kuri tuo metu pampučius kepė. Taukai keptuvėje virė kunkuliavo, pampučiai išpampę taukuose plūduriavo. Bežiūrint į tai, ir vištininkei kilo noras bent vieną pamputį padaryti. Ji paprašė, bet virėja neleido, niauriai atsakė. Kad vištininkė prašė ir prašė, virėja galų gale tarė:

— Te, iš šitų tešlos likučių gali padaryti vieną,— mat ji manė, kad paskutinysis nė į stalą nepateks.

Mergina labai apsidžiaugė ir įdėjo pamputį į keptuvę, bet pirma į tešlą išpaudė grafo žiedą. Pamputis, verdančiuose taukuose plūduriuodamas, ėjo vis didyn, didyn ir taip išaugo, jog tapo gražiausias iš visų, jam net vietos nebeužteko vienoje lėkštėje. Visi stebėjosi tokiu gražiu pampučiu. Virėja liepė jį paduoti į stalą atskiroje lėkštėje ir padėti priešais grafą.

Grafas, liūdnose mintyse paskendęs, prapjovė pamputį ir susijaudino iki širdies gelmių, nes jame rado savo žiedą. Tuoju liepė pašaukti virėją ir klausė, kas kepė šitą pamputį. Virėja su baime prisipažino, kad, vištininkės labai prašoma, leidusi jai kepti paskutinį pamputį. O kad jis išėjo toks gražus, tai ji liepusi ir į stalą jį nešti. Tada grafas dar labiau stebėjosi, rodė jai žiedą ir sakė, kad vištininkę atsiųstų į salę.

— Tai kad ji pernelyg nevalyva, nešvari! — sušuko virėja. — Aš jos tokios negaliu čia vesti.

— Na, tai tegu ji persirengia! — paliepė grafas ir virėją išsiuntė.

O vištininkė tuo metu apsiprausė, ir kai virėja pasakė jai, ką grafas liepė, ji išėjo ir apsilauko puikią suknią, ausros rūbą,

kuris taip švitėjo auksu kaip aušros dangus. Ji jau vakar atsi-
nešė jį iš žilojo ažuolo ir paslėpė savo guolyje po šiaudais. Kai
ji tą **suknią** apsilviko, buvo tokia graži kaip pati aušra, ir niekas
jos nebepažino. Kai įėjo į salę, visi svečiai atsistojo ir stebėjo-
si jos **gražumu**. Grafas ją tučtuojau **pažino**, **nuskubėjo** pasitikti ir
atsivedė prie savo sosto, ir ji turėjo sėstis šalia jo. Jis paskelbė,
kad ji jo nuotaka, ir balius pavirto į vestuvių puotą, nes dar
tą patį vakarą jie buvo sutuokti.

Ir štai grafas ir jo graži žmona **gyvena** laimingi, mylisi ir apie
nieką daugiau negalvoja. **Laikas** lekia pasišokinėdamas, grafiene
jau turi mielą dukrytę, ją sūpuoja ant kelių. Ir kada visi tikrai
laimingai jaučiasi, staiga jai ateina į galvą žaliasis medžioklis,
kuriam už visą savo laimę turi būti dėkinga, ir atsimena, kad
prižadėjo niekad jo vardo **neužmiršti**. Staiga jai širdį prislegia
sunkulys, didelis sunkulys: ji **nebežino**, kaip vadinosi tasai me-
džioklis.

Septyneri metai beregint praėjo, ir grafiene darėsi vis rim-
tesnė ir liūdnesnė, ir greit liko tokia išblyškusi, jog kiti ją vos
begalėjo pažinti. Ji niekad nebešypsojo, ir kai kūdikis jai ant ke-
lių klūpojo, su jos šviesiomis garbanomis žaidė arba į mėlynas
akis žiūrėjo ir jai skruostus glostė, jai akys darėsi pilnos aša-
rų, ji imdavo verkti, nes vis mąstydamo apie gresiančią nelai-
mę. O mergytė, **pamačiusi** motiną verkiant, imdavo raudoti pati,
ir tuomet būdavo labai liūdna pilyje, ir niekas nežinojo kodėl.
Grafas visaip **klausinėjo**, jis darė ką tik įmanydamas, kad jo mie-
la žmona pralinksmėtų, bet veltui.

Vieną vakarą grafiene liūdna sėdėjo balkone ir žiūrėjo į so-
dą, kur darbavosi **sodininko** berniūkščiai. Taip liūdna jai dar nie-
kad nebuvo buvę, nes rytoj sukaks septyneri metai, o ji vis dar
niekaip neatsiminė **medžioklio** vardo. Ilgai taip sėdėdama ir sau
viena **mąstydamo**, ji žiūrėjo, kaip sodininko **berniūkščiai** ran-
kioja savuosius darbo **padargus**. Vienas jų turėjo mažą **krepšeli**
ir jį įmetė į krepšį. Grafiene, tatau pamačiusi, susijuokė balsu ir
sušuko:

— Krepšelis Krepšyje!

Sušuko taip garsiai, jog net grafas ir kambarinė atbėgo. Jiems
buvo nuostabu, nes nežinojo, kas taip pradžiugino grafiene. Gra-
fas nuoširdžiai **džiaugėsi** ir bučiavo žmoną, taip ilgai liūdėjusią
be jokio **nusigiedrijimo**.

Kai kitą dieną grafiene atsikėlusį pasirodė, prie jos priėjo ža-
liasis **medžioklis**. Ji pasisveikino, pavadino jį **vardu**. Išgirdęs jos
žodžius, jis **nusišypsojo** ir prisidėjo pirštą prie lūpų, **duodamas**

ženklą, kad ji niekam apie ją nepasakotų, ir dingo amžinai. O grafiene ir jos vyras gyveno ilgai, buvo laimingi ir susilaukė dar dviejų vaikučių, berniuko ir mergytės.

Ir ši istorija yra tikra, nes tas, kas ją papasakojo, dar tebe-gyvena.

ZVILGANČIA GYVATE

Kitados gyveno karalienė našlė, kuri turėjo nuostabiai gražią dukterį. Karalienė tačiau negalėjo iš jos turėti giedro džiaugsmo, nes mergina buvo kietaširdė ir šykštuolė. Syki pasitaikė, kad karalienei reikėjo iškeliauti. Kai jos nebuvo, į rūmus užėjo sena pavargėlė ir prašė išmaldos. Karalaitė ją žiauriai išvarė ir dar šunimis užpjūdė. Tada toji senė pakeltu balsu tarė merginai:

— Už tavo nedorumą ištiks tave griežta bausmė! Tu po metų pavirsi žvilgančia gyvate ir lakiosi orais!

Merginą didžiai sukretė šie žodžiai, siaubas sukaustė jai širdį.

Karalienė, grįžusi iš kelionės, matė, kad duktė labai persi-mainiusi.

— Kas tau, vaikeli, pasidarė,— klausė ji,— kad tokia išblyškusi ir liūdna?

— Mamyte,— tarė duktė,— pastatydink man bažnyčią, ir kad iki sueinant metams būtų baigta! Tenai siųsk kiekvieną dieną po kareivį man praryti. Mat aš tada būsiu pavirtusi žvilgančia gyvate!

Ir ji apsakė, kas buvo įvykę.

Karalienė, išgirdusi tokius daiktus, ne tik nustebo, bet ir per-sigando. Nieko nelaukusi sušaukė meistrus ir liepė statyti bažnyčią. Prieš pat metams baigiantis, jie padėjo viduryje grabą, karalaitė įėjo į bažnyčią, pavirto žvilgančia gyvate ir išliugė į tą grabą.

Jau pačią pirmąją naktį vienas kareivis gavo eiti į bažnyčią sargybon. Rytą jo nebebuvo. Tas pats dėjosi ir antrą, ir trečią naktį. Ketvirtą dieną vyresnybė paskyrė vieną tokį, kur buvo ne visai tinkamas tarnybai.

— Šiandien tu eisi į bažnyčią pas karalaitę,— pasakė jam.

— Neisiu,— atsakė jis,— anie trys gi negrižo!

— Jei įsakymo neklausysi, būsi sušaudytas,— pagrasino vyresnybė. Ką darys, norom nenorom turėjo eiti sargybon.

Eidamas į bažnyčią, sutiko tą seną pavargėlę.

— Kurgi taip eini?

— Einu ten, kur mano trys bendrai nuėjo ir nebegrižo, tas pats laukia ir manęs.

— Jei manęs klausysi, tau nieko nebus,— kalbėjo senė.— Eik ramus į bažnyčią ir atsigulk sakykloje. Tik nesijudink, tai žvilganti gyvatė neras tavęs, nors visur ieškos. Bet jei tik nors truputį sukrotėsi — tu žuves!

Dabar kareivis **gerokai** padrasėjo. Įėjo į bažnyčią ir pasislėpė sakykloje. Vienuoliktą nakties gyvatė iššliaužė ir nustebusi dairėsi, kad kareivio nematyti. Išieškojo visą bažnyčią, bet jo nerado. Kai numušė dvylika, jis tarė sau:

— Dabar jos laikas baigėsi, jau galiu pajudėti.

Ligi tik jis truputį sukrotėjo, gyvatė tuoj pastebėjo jį. Tačiau ji jau **nebeturėjo** galios, tik sušnypštė:

— Rytoj galėsi slėptis kur tik nori, rytoj atiteksti man!

Kai kareivis parėjo į **sargybos** būstą, visi labai stebėjosi.

— Kas ten dėjosi bažnyčioje? — klausinėjo jį.

Jis tačiau neprasitarė nieko, kaip ten buvo, kad kitai nakčiai jo vietoj siųstų kitą.

Vakare vėl turėjo būti **sargybinis paskirtas**, vėl vyresnybė ieškojo, ką siųsti. Tačiau vienas kažkaip išsisuko, kitas nenorėjo eiti, trečias — nė to tiek. Tada jie vėl grįžo prie jo ir iš naujo klausė:

— Kas dėjosi bažnyčioje?

— Nieko nemačiau, nieko negirdėjau.

— Tai vėl eik sargybon!

O jis nieku gyvu nenorėjo eiti, nes bijojo, kad ryto nesulauks. Kai jis taip **atkakliai** spyriojosi, jie pagrasino sušaudyti.

— Jei sargybon eisiu, ten galą gausiu, jei neisiu, čia sušaudys,— tarė jis sau ir paklausė išakymo.

Eidamas į bažnyčią, vėl sutiko tą senę pavargėlę. Ta jį sustabdė ir klausė:

— Kurgi šiandien eini?

— Šiandien einu mirti,— atsakė jis, bet ji tarė:

— Ne, tu liksi gyvas, jei manęs klausysi! Už altoriaus rasi šventojo statulą, kuri yra tuščiavidurė. Į ją tu įlisk ir būk, tik nejudėk, nė nepasikrutink! Gyvatė išlīs, visur šniukštines, bet statuloje tavęs neras.

Jis ir vėl **įsikovėpė** truputelį vilties, nuėjo į bažnyčią ir pasislėpė statuloje. Vienuoliktą valandą **gyvatė iššliaužė** ir — tiesiai prie **sakyklos**. Neradusi ten kareivio, ėmė rėkti:

— Motin, valgyti duok, motin, valgyti duok!

Išieškojo, išlandė visą **bažnyčią**, bet niekur jo nerado. Kai numušė dvylika, jis pajudėjo.

— Rytoj atiteksi man, aš sudaužysiu **bažnyčią** į šipulius,— sakė gyvatė, bet tą naktį jau nebeturėjo galios.

Kai kareivis rytą parėjo, apipuolė visi, stebėjosi ir klausinėjo:

— Tai sakyk gi pagaliau, kas ten **bažnyčioje** dėjos?

— Nieko nemačiau, nieko negirdėjau,— atitarė jis, turėdamas vilties, kad jo daugiau nebesiūs. Vakare tačiau ir vėl gavo įsakymą trečią kartą eiti sargybon, o kai mėgino spyriotis, jie pastatė kartuves, kur jis turėjo būti pakabintas.

— Ar šiaip, ar taip galas, tai verčiau eisiu vėl pas gyvatę! — apsisprendė **kareivis**.

Eina vėl sargybon, sutinka tą senę.

— Šiandien man išmuš paskutinė valanda,— dejuoja jis, bet ji atitaria:

— Ne! Šiąnakt tu išvaduosi karalaitę, tik eik į **bažnyčią**! Vidury stovi grabas, jame tūno gyvatė. Atsigulk prie pat grabo, šalimais. Kai vienuoliktą valandą nušoks dangtis ir išlįs gyvatė, tu greit **gulkis** į grabą, **užsimerk** ir nesikrutink. Tau reikės tyliai, **ramiai** išbūti tol, kol **numanysi**, kad jau saulė šviečia; per tą laiką tegu sau nors kažin kas dedasi!

Kareivis apsisprendė klausyti senės nurodymų. Laiku nuėjo į **bažnyčią**, atsigulė prie pat grabo. Vienuoliktą valandą nušoko dangtis, ir gyvatė nuvinguriavo už altoriaus. Jis greit išmuko į grabą, užsimerkė ir guli tyliai tylutėliai. Gyvatė tuo tarpu jo ieškojo po visą **bažnyčią**. Grįžusi galų gale prie grabo, jame pamatė kareivį.

— Kelkis,— suriko,— čia mano vieta, kelkis!

O jis— anei krust! Ji dar sykį riktelėjo, bet jis gulėjo kaip negyvas.

— Jei nesikelsi, aš viską sudaužysiu į šipulius,— rėkė gyvatė, bet jis gulėjo kaip gulėjęs nekrustelėdamas. Neilgai trukus kilo baisus **triukšmas** **bažnyčioje**. Altorius sugriuvo, trinksėjo bildejo iš visų pusių, bet jis nepajudėjo.

Pamažu darėsi tyliau, tyliau, tada jis pamanė, jog jau šviečia saulė. Dėl visko palaukė dar kurį laiką, iki galėjo tikėti, kad dabar tai jau tikrai saulė patekėjo. Kai pagaliau atsimerkė, priešais jį stovėjo karalaitė ir kalbėjo:

— Eikš, mano išvaduotojau, tu išgelbėjai mane!

Tik dabar jis atsikėlė ir nuvedė tą gražią merginą pas jos motiną. Karalienė nesitvėrė džiaugsmu ir tučtuojau liepė skelb-

ti dukters vestuves su išvaduotoju. Kareivis tapo karaliumi ir džiaugėsi neatsidžiaugė savo žmonos gerumu ir būdo meilingumu. Ar dabar jie tebegyvena, aš nežinau.

GUDRAGALVIS HANZLIS

Vienas ūkininkas turėjo du sūnus, Joklį ir Hanzlį. Tėvas abu vienodai mylėjo, ir vienam, ir kitam norėjo palikti visą ūkį, tik nežinojo katram. Jis sugalvojo taip: siųs uždarbauti skyrium vieną ir kitą, katras parneš daugiau pinigų, tam ir ūkis paliks.

Pirma išsiuntė Joklį, davęs jam gerą kaspą sidabro pinigų. Joklis, persimetęs kaspą per petį, eina per miestelį, pro bažnyčią, pro kleboniją; klebonija didelė, matyt, turtinga, pro langą žiūri klebonas.

— Ką ten ant peties neši? — klausia klebonas.

— Kaspą sidabrinių, — atsako Joklis.

— O kur taip eini?

— Ieškausi tarnybos, — atsako Joklis.

Nors klebonas turtingas, jam praverstų ir tas kaspas sidabrinių. Tad jis sako:

— Tu gali pas mane stoti tarnauti, tik susitarsim, kad nevalia pykti. Jei supyksi, tai tavo kaspas su visais sidabriniais atiteks man. Jei aš supyksiu, turėsiu savo pinigus tau atiduoti.

Joklis sutiko ir stojo tarnybon. Kitą rytą klebonas jam liepė važiuoti į lauką arti, akėti, miežius pasėti.

— Su tavim eis du šunys, Peterzilis ir Salieras. Jie žino, kada metas namo, jie tau pasakys. Tada ir pargrįši.

Joklis išsiruošė į darbą, arė, akėjo, miežius pasėjo, pasėjęs užakėjo, baigė viską. Jau seniai nuskambino vidudienį, o tie šunys drybso sau, ir tiek, nė nesiruošia traukti namo. Joklis atgulė prie jų pievoje ir išgulėjo iki pat vakaro alkanas. Tik tada šunys parrisnojo, jiems iš paskos parėjo ir jis.

Klebonas manė, kad Joklis bus susiraukęs, ir klausė:

— Jokli, tau pikta?

— Ne, nėraž, — atsakė Joklis.

Kitos dienos rytą klebonas sako:

— Mielas mano Jokli, aš sugalvojau kitaip: tame lauke noriu ne miežius auginti, o burokus. Būk geras, eik ir išrankiok grūdus iš žemės.

Joklis išėjo į lauką, ėmėsi darbo. Tačiau tas darbas buvo labai varginantis ir lėtai ėjo. Kai vakare šunys patraukė namo, jis vos baigė rinkti maišą, o nugara sopėjo ne juokais.

— Tiek mažai? — klausė klebonas, pažiūrėjęs į maišą. — O tarp grūdų tiek žemių ir žvirgždų? Ne, aš negaliu pripažinti, kad užduotą darbą atlikai gerai.

— Jeigu jums negerai, tai pasieškokit kito berno! — atrėžė Joklis.

— Tai gal pyksti? — klausė klebonas.

Bernas nepagalvojęs išpyškino:

— Kas gali nepykti dėl tokių nesąmonių!

— Atiduok pinigų! — sušuko klebonas. — O pats gali eiti sau.

Nebuvo ko daryti — taip sutarta! Ir gavo Joklis piktas drožti namo. Parsiradęs be pinigų, turėjo ilgai ir plačiai pasakoti, kaip jam nutikę. Tėvas nelabai tikėjo kalbomis, davė Hanzliui kapšą sidabrinių ir išsiuntė į pasaulį.

Hanzlis viską gerai įsidėmėjo, ką Joklis pasakojo. Ir kelią gerai išsiklausinėjo, ketino eiti ten pat ir geriau padaryti. Kai nuėjo, kur Joklio būta, klebonas irgi žiūrėjo pro langą.

— Kur tu eini? — klausė jis gudragalvi Hanzlį.

— Ieškaisi tarnybos, — atsakė Hanzlis.

— O ką ant peties neši?

— Kapšą sidabrinių.

— Tu gali pas mane stoti tarnauti, — kalbėjo klebonas, — tik susitarsim, kad nevalia pykti. Jei tu supyksi, turėsi man atiduoti kapšą pinigų ir išeiti iš tarnybos. O jei aš supyksiu, tai mano pinigai atiteks tau.

Hanzlis sutiko ir stojo tarnauti. Kitą rytą jį klebonas išsiuntė miežių sėti.

— Du šunys, Salieras ir Peterzilis, tau parodys, kada laikas namo traukti.

— Aha, ir vėl taip pat pradeda, — tarė sau Hanzlis. Nuėjęs į lauką, iškasė duobę, į ją įmetė pilną maišą miežių ir atsigulė prie šunų pievoje. Kai nuskambino vidudienį, jis pavarė arklius namo, o iš paskos ir šunys parsekė.

— Tu jau čia? — klausė klebonas.

— Taip, o šunys irgi, — atsakė Hanzlis.

Klebonas manė, kad bernas iš kvailumo taip daro, ir daugiau nesakė nieko.

Kitą dieną klebonas tarė:

— Mielas mano Hanzli, aš sugalvojau kitaip: tame lauke noriu ne miežius auginti, o burokus. Būk geras, eik ir išrankiok grūdus iš žemės!

— Tu nori man padaryti lygiai taip kaip mano broliui,— tarė sau Hanzlis ir išėjo į lauką. Ten pirmiausia atsigulė su šunimis ir gerai numigo. Artėjant vidudieniui, atkasė iš žemių maišą su miežiais ir parvažiavo namo. Šunys gavo risnoti iš paskos.

— Tu jau baigėi? — klausė nustebęs klebonas ir žiūrėjo į maišą.— Bet taip mažai, ir tiek smėlio ir žemių! Ne, tai nėra gerai atliktas darbas.

— Žinoma,— tarė Hanzlis,— užtat kad laukas labai smėlėtas. Jūs mėšlo turėtumėt daugiau į jį krėsti.

Tuo jų kalba ir baigėsi.

Kitą rytą klebonas tarė:

— Šiandien tu ginsi kiaules į pūdymus, tik žiūrėk, kad jos arti liekno neitų!

Hanzlis smagus išginė kiaules pliauškindamas botagu. Tik šit pasisuko tenai kiaulių supirkinėtojas ir tarė:

— Tu gražių kiaulių beturįs! Gal parduosi man kelias?

— Jei gerai užmokėsi, kodėl ne? — atitarė Hanzlis.— Gali pirkti visas, tik vieną paršiuką man palik.

Jie kaipmat sulygo, ir pirklys nusivarė kiaules. O paršiuką Hanzlis prigirdė liekne įgrūdęs ir paliko taip, kad tik uodegytė kyšotų.

Pavakare klebonas atėjo pažiūrėti ir neberado nė vienos kiaulės, tik Hanzlis sėdi pūdyje netoli liekno.

— Kurgi kiaulės? — klausia klebonas susirūpinęs.

— Kiaulių niekaip negalima buvo sulaikyti, visos į liekną sulindo ir nugarmėjo į pat pragarą. Tik vienas paršas kelią paklydo ir liko antai įstrigęs. Eikit ir žiūrėkit!

Klebonas nieko nesakė, tik nuėjo namo susiraukęs. Kitą rytą paliepė:

— Šiandien gink karves. Tik žiūrėk gerai, kad joms ko blogo neatsitiktų!

Hanzlis išvarė bandą į ganyklą. Tenai buvo didelis medis su žemomis šakomis, prie to medžio jis atsisėdo. Jam ten bebūnant, atėjo karvių pirklys ir klausė, ar jis neparduotų vienos karvės.

— Visas galit imti, jei tik gerai užmokėsit,— atsakė Hanzlis,— man vieną tik palikit.

Bematant jiedu sutarė, sulygo kainą. Hanzlis įsidėjo į kišenę gražaus pinigų, o pirklys nusivarė karves. Paliktajai karvei Hanz-

lis užnerė stiprią virvę, permetė ją per žemutinę šaką, patraukė karvę aukštyn ir stipriai virvę užrišo.

Pavakary atėjo klebonas bandos žiūrėti.

— O kur pasidėjo karvės? — klausė jis sunerimęs.

— Visos nukeliavo į dangų, tik vienai virvė užkliuvo už medžio, tai ta pasikorė ir sprandą nusilaužė,— atsakė klastininkas Hanzlis. Klebonas dūsaudamas, galvą kraipydamas parėjo namo.

Kitą rytą anksti klebonas buvo iškviestas pas ligonį. Išeidamas šuktelėjo bernui:

— Išvirk kolei kas sriubos iš tos pripjautos karvės mėsos, tik neužmiršk prieskonių įdėti — petražolių, salierų!

Hanzlis užkaitė didelį katilą vandens, įdėjo pirmiausia gabalą karvės mėsos. Tada išėjo į kiemą, papjovė abu šunis ir sumetė į tą patį katilą. Iš to visko išvirė gerą sriubą.

Pareina klebonas, klausia, kur šunys.

— Peterzilį * ir Salierą aš sudėjau į jautienos sriubą, kaip jūs liepėte,— atsakė Hanzlis nekalčiausiu veidu.

— Pagaliau turi būti galas! — išėjo iš kantrybės klebonas.— Kiaules nudaigojai, karves praganei, dar ir šunis papjovei!

— Aha, jūs pykstate,— juokėsi Hanzlis,— duokit šen pinigų!

Klebonas gavo gražinti Joklio kapšą ir dar gerokai savų pridėti.

Hanzlis susidėjo visa į vienratį vežimėlį, parsivežė namo, o priedo — dar ir ūkį paveldėjo.

UŽKEIKTAS PRINCAS

Kitados gyveno kurpius ir turėjo tris dukteris. Didžiausias jo turtas buvo trys karvės, jas kasdien kuri duktė turėdavo ginti ganyklon.

Sykį viena karvė nuklydo taip toli, jog ganytoja niekur jos negalėjo rasti, bet namo genamu metu ji pati atsirado. Kitą dieną antrai seseriai atsitiko taip pat. Jai irgi dingo karvė, ir visi ieškojimai buvo veltui, kol ji galiausiai pati atsirado. Kai ilgesnį laiką vis taip ir taip darėsi, vyresnėlė sesuo pasakė:

— Aš imsiu sykį ir bėgsiu kartu, ir pamatysiu, kur ji nubėga.

Artėjant vakarui, vėl viena karvė norėjo pabėgti. Vyriausioji kurpiaus duktė tuoj pat kibo už ragų, stipriai laikėsi ir bėgo kartu. Iš pradžių karvė lėkė itin smarkiai, bet mergina nepasi-

* Peterzilis — vok. petražolė.

leido, ir jos bėgsmas sulėtėjo. Neilgai trukus jos pribėgo mūro sieną, dar niekad nematytą, nors visai netoli ganyklos. Karvė stuktelėjo ragais į sieną, siena tuoj atsivėrė ir įleido jas į pievą, prižėlusią gražiausios žolės.

Karvė puolė ēsti, ir mergina turėjo laiko pasižvalgyti. Visai čia pat ji pamatė puikius rūmus, priėjo prie jų ir žengė į vidų. Atsidūrė kambaryje, o ten ant mūrelio gulėjo juodas jaunas šuo, kuris į ją meiliai žiūrėjo.

— Kas čia galėtų būti? — klausė ji save, ėjo toliau ir atidarė kitas duris. Už jų išvydo puošnią salę, o jos viduryje stovėjo medis, aplipęs aukso kankorėžiais.

— Ak tu varge, kad taip aš galėčiau nors kelis nusiskinti! — tarė ji ir suplojo rankom — tokie gražūs buvo kankorėžiai. Ilgiau pastovėjus ir pažiūrėjus, ji nebeištverė, nusiskynė jų penketą ir susidėjo į prikyštę. Jai tačiau pasidarė nejauku, ir ji išėjo karvės žiūrėti. Pataikė išeiti kaip tik laiku, nes karvė jau buvo liovusi ēsti. Mergina tvirtai įkibo jai į ragus ir bėgo drauge. Pribėgusi sieną, karvė stuktelėjo ragais, jos abi išbėgo lauk, o siena tuoj vėl susivėrė.

Namo parėjusi, vyresnėlė parodė aukso kankorėžius ir papasakojo, kur buvusi ir ką mačiusi. Kitą rytą tėvas liepė pašaukti krautuvininką. Kai jis pamatė aukso kankorėžius ir kurpius prašė už vieną penkių guldenų, jis tučtuojau sutiko tiek mokėti. Padrožė ant stalo dvidešimt penkis žvilgančius sidabrinčius, susišlavė auksą ir patenkintas išėjo.

Dabar jie turėjo apščiai pinigų namuose, bet kaimynams nekrito į akį, nes kurpiaus šeima buvo tikrai taupūs žmonės. Tačiau sidabrinčių darėsi vis mažiau ir mažiau, ir vidurinioji duk-tė galų gale tarė:

— Palaukš, aš parnešiu dar daugiau!

Kitądien, išginusi karves, ji darė visai taip pat kaip sesuo: laikėsi stipriai už ragų ir atsidūrė prie tų gražių rūmų. Pirmajame kambaryje rado šunelį, salėje — medį su aukso kankorėžiais. Ji prisiskynė į sterblę dar daugiau nei sesuo ir išskubėjo iš rūmų, ir kaip tik laiku, kad spėtų vėl įsikibti į karvę.

Namie visi apsidžiaugė nauju lobiu, ir kurį laiką viskas klojosi gerai. Tačiau ilgainiui sidabro guldenų sumažėjo, ir vieną dieną jauniausioji sesuo tarė:

— Rytoj aš genu karves, o vakarė parnešiu tiek aukso kankorėžių, jog mums bus gana ir gana.

Pasakyta — padaryta. Ji išginė karves, o kai nužiūrėjo, kad viena nori kažkur lėkti, kibo į ragus ir lėkė kartu. Jos perėjo

mūro sieną, atsidūrė gražioje pievoje, ar mergina tuoj žengė į tuos prašmatnius rūmus. Pirmajame kambaryje taip pat tupėjo šunelis, kuris sutiko ją itin meilėmis ir draugiškomis akimis. Tačiau ji žengė toliau, į salę, kur buvo nuostabūs medis. Ji tuoj priėjo ir tik skynė, skynė. Bet aukso kankorėžių ant medžio kabėjo labai daug, tad ji liovėsi skinti tada, kai prikyštė jau pūpsojo ir ji vos valiojo panešti šitiek aukso. Staiga jai top-
telėjo:

— Jei nebegalėčiau išeiti, tai būtų gražu!

Ji skubiai išbėgo iš rūmų — karvės nebėra, puola prie mūro — mūras neprisiskiria, ieško vartų pro kur išeiti — nėra jokių vartų.

Ilgai ieškojusi, galiausiai žengia susirūpinus atgal į rūmus, eina į salę ir deda aukso kankorėžius ant stalo. Tik dabar pastebi, kad esama dar vienu durų, ir ji eina pro jas į trečią kambarį. Ten stovi stalas, ant jo pridėta kepsnių ir vyno.

— O, kad taip galėčiau paimti nors kruopelytę...— sako ji jau pusiau nustojusi vilties. Alkis darėsi vis piktesnis, o nesirodė niekas, ko galėtų paklausti, tad sėdosi prie stalo ir valgė. Namie būtų geriau buvę sausą duoną valgyti negu čia rečiausius kepsnius.

Sočiai privalgiusi, pamatė duris į ketvirtą kambarį, įėjo ten, rado dvi lovas. Buvo jau gerokai nuvargusi, o ir sutemo naktis, tad ji nieko nelaukusi atgulė ir užmigo.

Vidunaktį ją staiga nubudino triukšmas. Durys pyškėdamos atsidarė, didelis juodas šuo prišoko prie jos lovos ir suriko:

— Kelkis!

Ji su baime atsikėlė, o šuo tarė:

— Guldyk mane į lovą!

Jai beveik baisu buvo žiūrėti, čiupo jį ir paguldė į lovą. Tada jis pasakė:

— Gulkis ir tu!

Ji atsigulė, bet nugara į jį. Iš baimės ji beveik nevaliojo nė pasikrutinti, su laiku tačiau užmigo. Kai rytą nubudo, pamatė esanti viena ir atsikėlė.

Gretimame kambaryje stalas jai ir vėl buvo padengtas. Po pusryčių norėjo apsižiūrėti, kas kur dedasi. Pirmajame kambaryje ji vėl matė juodą šunį, kuris labai maloniai į ją žiūrėjo. Tačiau šiandien jis jau turėjo mažytę baltą dėmelę.

— Kaip čia galėtų būti su tuo šunimi? — svarstė ji.

Jai vėl prisiminė karvė. Turėjo vilties, kad ji gal šiandien ateis ir ją iš čia išsigabens.

Tuo tarpu namiškiai labai susirūpinę laukė jos grįžtant. Karvė pargrižo viena, o šiandien buvo tuščios pastangos ją išginti, kad lėktų prie mūro sienos. Jie prašė ir kaimynus padėti ieškoti, bet niekas nedavė naudos.

Tuo laiku merginaėjo į pievą, bent dešimt kartų vaikščiojo palei sieną, tikėdamasi, gal pavakare karvė dar atbėgs. Paskui vėl grįžo į rūmus, sėdo valgyti vakarienės, o paskui gulė į lovą.

Vidunaktį ją pažadino **triukšmas**. Vėl atsirado juodas šuo, tik daug didesnis kaip pirmą kartą, ir suurgė ant jos:

— Kelkis!

Ji atsikėlė, turėjo jį savo rankomis paguldyti į lovą. Bet jis reikalavo, kad ir ji gultųsi prie jo. O kad šis šuo buvo daug didesnis ir dar taip urzgė, tai ji manė, kad ši naktis nebepraeis taip gerai kaip ana. Tačiau rytą ji nubudo nepaliesta.

Ji atsikėlė ir vėl nuėjo pusryčiauti. Kai užėjo į pirmąjį kambarį, šuo ant mūrelio buvo jau ligi pusės baltas ir tik nuo pusės juodas. Jai rodėsi, kad šuo dar niekuomet taip meiliai į ją nežiūrėjo kaip ši sykį. Dabar jai atėjo į galvą, ar tik ji nebus atsidūrusi užkeiktoje pilyje, o kad jai niekas ničnieko blogo nedarė, tai ji vėl truputį padrąsėjo. Žinoma, kai išėjo į pievą ir karvės nerado, tada vėl labai nusiminė.

Eidama gulti tarė sau:

— Gal jau šiandien bus paskutinė naktis?

Tuo ji truputį **apsiramino** ir veikiai užmigo. Trečią kartą priėjo vidunaktis. Bet dabar kilo daug **smarkesnis triukšmas** negu anuos kartus. Duryrs bildėdamos atsidarė, įėjo šuo milžinas, juodas kaip varno sparnas.

— Kelkis! — suurgė taip, jog net sienos sudrebėjo. Kai ji pakluso, jis riktelėjo:

— Guldyk mane į lovą!

Persigandusi, dvasios neatgaudama **užsimerkė**, suėmė jį į glėbį, paguldė.

— Gulkis ir tu! — suurgė šuo, ir ji pakluso. Ir šią naktį ji vėl užmigo.

O kai rytą nubudo, iš baisaus, **milžiniško** šuns jau buvo pasidaręs jaunas gražus princas, kuris miegojo kaip kūdikėlis. Ji atsikėlė patyliukais, nenorėdama jo žadinti. Tik girdėjo, kad pilyje, kur pirma buvo tylu tyliausia, dabar visur pilna gyvų daiktų: paukščiai čiulbėjo, gaidžiai giedojo, arkliai prunkstė, tarnai lakstė ruošėsi, o kai jiėjo per tris kambarius, tai jie buvo tokie gražūs kaip niekada. Ir pirmajame nebebuvo juodo šuns, nuo mūrelio jis buvo dingęs.

Kai ji dabar nudžiugusi galvojo, kad šit greit būsianti namie, įėjo tas gražus princas, paėmė už rankos ir tarė:

— Tu mane išvadavai. Ko norėtum už tai?

— Nieko,— atsakė ji,— tik namo norėčiau, pas savo žmones.

— Tai savaimė aišku,— atitarė jis,— bet sau, sau pačiai norėk daugiau!

Ji ilgai nedrįso pasakyti, kas jai labiausiai rūpi, būtent, kad pats princas jai labai patinka, bet kai jis nieko daugiau nesakė, tai ji galų gale ėmė ir išdrožė:

— Tekėti už tavęs norėčiau!

Va tokia šneka tai jam labai patiko, ir jiedu iškėlė vestuves. Po to nuvažiavo į jos tėvų namus, ir jūs galit įsivaizduoti, kiek ten buvo džiaugsmo visiems! O kad princas buvo toks turtingas, tai pastatydino dvi piliis, vieną sau su žmona, kitą — jos gimimėms. Ir gyveno jie ilgai ilgai laimėje ir džiaugsmuose, ir gal tebegyvena ligi šiol, jei dar nenumirė.

RAUDONAS OBUOLYS

Gyveno kitados ūkininkė, turėjo tikrą dukterį ir podukrą. Kaip ji labai mylėjo dukterį, taip neapkentė podukros ir skaudino ją kiek tiktai galėjo.

Podukra turėdavo rytą kuo anksčiausiai ginti karvutę į ganyklą ir paprastai visą mielą dienele nė kąsniuko valgyti negaudavo. Kai ji taip skriaudžiama sykį ėmė graudžiai verkti, karvutė paklausė:

— Ko gi tu verki?

— Kad aš labai valgyt noriu,— atsakė mergaitė. Tada karvutė ir sako:

— Atsuk mano vieną ragelį, rasi jame pienuko ir pyrago.

Mergaitė padarė, kaip mokė karvutė, ir rado pilną ragą, valgio ir gėrimo. Sočiai pavalgiusi, užsuko ragelį vėl ir linksma traukė su karvute namo.

Kitą dieną pamotė atėjo į sargybą, atsisėdo aukštoje žolėje ir užmigo. Vargšė piemenėlė vėl neturėjo nė trupinio duonos ir verkė. Karvutė vėl prašeko:

— Atsuk mano ragelį, rasi jame pienuko ir pyrago.

Mergaitė pasistiprino kaip vakar ir vėl buvo linksma, smagi.

O pamotė turbūt nužiūrėjo, kaip ten buvo, nes kitądien mergaitė labai liūdėjo, akys jai ašarojo, net karvutė susidomėjusi klausė:

— Ko gi tu verki?

Mergaitė kūkčiodama sakė:

— Kai aš šiandien tave parginsiu, pamotė lieps tave papjauti.

— Maža bėda,— tarė karvutė.— Kai mane papjaus, tau lieps mano skrandį išplauti. Jame rasi raudoną obuolį, tą tu sviesk į artimiausią medį, tada iš obuolio pasidarys gražus paukštis.

Taip išties ir buvo. Kai mergaitė parginė, pamotė liepė karvutę papjauti, o jai sakė:

— Eik prie upelio ir išplauk skrandį!

Liūdna ji nuėjo prie vandens, bet plaudama tikrai rado raudoną obuolį, kaip karvutė buvo nusakius. Ji ėmė obuolį ir sviedė į artimiausią medį. Ten iš jo pasidarė gražus paukštis ir strikėjo linksmai nuo šakutės ant šakutės.

Mergaitei į tą paukštį bežiūrint, jojo pro šalį karalius ant šaunaus širmio ir susidomėjo paukščiu. Priešais trobą sėdėjo ant suoliuko pamotė su dukteria. Karalius jas užkalbino sakydamas:

— Kuri man tą paukštį pagaus, bus mano nuotaka.

Duktė, tai išgirdusi, pašoko iš džiaugsmo, išraudo visa, o motina ragino:

— Greičiau tu, greičiau!

Duktė puolė prie medžio, ėmė gaudyti paukštį, bet, nors visai stipri, negalėjo. Karalius, tai matydamas, tarė poldukrai, tebestovinčiai prie upelio:

— Eik šen, tu mėgink, gal pagausi!

Gražioji mergina tik ištiesė į paukštį rankas — paukštis tuoj pats prie jos prilėkė.

— Tu būsi mano mieliausioji,— tarė karalius, užsikėlė ją ant žirgo, ir jiedu nujojo.

AKLYS, ŠLUBIS IR NUOGALIUS

Kopiau per kalvą, sutikau kurpių ir žmogų. Eidamas toliau, priėjau didelį kaimą, jame stovėjo trys mažos trobelės. Pirmoje skaldė kalades, antroje — pliauskas, o iš trečios, visai tuščios, išėjo trise: vienas aklas, kitas šlubas, o trečias nuogas.

Aklys pamatė mano rankose kiškį. Šlubis pasivijo, o nuogalius užsikišo už ančio. Šokau bėgti, užkliudžiau akmenį. Ziebi liepsna — nudegino man visas rankas. Negaliu jomis sėti. Einu į Mautbriukę, nusiperku pūrą pupų. Grįždamas skaičiavau jas. Viena pupa ėmė ir iškrito. Neturiu ko sėti. Tai pasėjau runkelius.

Runkeliai užaugo dideli. O visų didžiausias mano runkelis ėmė ir įkrito į upelį. Parėjau namo, atsivedžiau savo jautį plačiaragi — nuo jo vieno rago iki kito varna skrisdavo septynerius metus — ir vis tiek to runkelio niekaip neištraukiau.

Mažesniais runkeliais penėjau meitėlį. O tai nusipenėjo meitėlis! — storiausioje vietoje lašiniai buvo sulig peilio geležte storio, o kitur šiek tiek plonesni. Sukabinau paltis, jos man nutraukė devynias grandines, pramušė devynerias lubas, o apačioje užsikabino ant voratinklio ir liko tenai kyboti.

RATAI PATYS VAŽIUOJA

Gyveno kadaise viename gražiame mieste turtingas žmogus su dukteria. Jis labai ją mylėjo ir tenkino visus jos norus. Kai dukterė suaugo į gražią merginą, tėvas prašė, kad ji išsirinktų turtingą jaunikį ir ištekėtų, bet ji niekaip nesutiko.

Tėvas nesiliovė jos raginęs, ir ji galų gale tarė:

— Gerai, tekėsiu, jei patenkinsit mano sąlygas. Pirmiausia man turi būti ratai, kurie mano valdomi patys važiuoja, ir keturios suknios: viena žydra, aukso žvaigždėmis nusėta, viena neršta iš sidabro ir viena iš aukso gijų, ketvirta turi būti siūta iš lauko pelių kailiukų. Jei man po trijų dienų visa tai bus, sutinku tekėti.

Tėvui tokios sąlygos uždavė nemaža galvosūkiu, bet kaip galima neduoti, ko dukrytė reikalauja! Tad jis pasišaukė geriausius meistrus ir prašė per tris dienas padirbti tokius ratus. Liepė pripirkti brangiausių medžiagų ir siūti sukneas, susamdė visus pelių gaudytojus, kad kailiukų parūpintų. Per tris dienas visi dukters norai buvo patenkinti, o tėvas tik džiaugėsi. Ratai sustojo priešais duris, juose buvo keturios suknios, kokių ji reikalavo. Mergina įlipo į ratus, bet ligi tik atsisėdo, tekiniai ėmė riedėti, ir ji nesustabdomai važiavo tolyn ir tolyn, kol atsidūrė svetimoje, visai nepažįstamoje šalyje. Netoli didelio miesto ratai sulūžo. Tada ji išlipo, ėmė žvalgytis aplinkui. Pamatė didelį ažuolą tuščiu viduriu ir jame suslėpė savo gražiuosius drabužius. Suknią, kuri buvo iš pelių kailiukų, ji apsilviko ir nuėjo į miestą.

Ten ji ieškojo kokios pastogės ar darbo, bet niekas jos nepriėmė, nes nepažįstamos merginos su pelių kailiukų suknia žmonės nenorėjo įsileisti. Ilgai vaikščiojo, klausinėjosi, kol pagaliau priėmė vieno grafo namuose dirbti virtuvėje. Čia prašmatnioji

mergina turėjo ruošti purvina ir pelenuota, grindis šluoti, dubenis ir lėkštes plauti, visus prasčiausius tarnaitės darbus dirbti. Naktį miegojo menkoje kamarėlėje ant aptrešusių šiaudų, ir nieko daugiau toje kamarėlėje nebuvo, tik viena kėdutė ir maža skrynelė drabužiams.

Jau ilgai buvo grafo namuose tarnavusi, kai ponas kėlė didelę puotą, kuri turėjo trukti keletą dienų. Jis mat norėjo ta proga iš gražiųjų miesto panų išsirinkti nuotaką. Dabar virtuvės tarnaitėi užėjo sunkios dienos. Ji be atvangos turėjo vandenį nešti, valyti viską, vištas pešti ir dar daugelį kitų panašių darbų dirbti. Kai **viskas** buvo suruošta, pasirodė iškilniausieji miesto svečiai. Prisiminė dabar paišina tarnaitė savo tėvą, kaip ji namie tokiose puotose visada dalyvaudavo, kaip šokdavo ir kaip dėl savo gražumo pranašiausia iš visų būdavo. Tad prašė virėją leisti jai pabūti už durų, **pažiūrėti**, kaip svečiai įeina ir išeina. Po ilgų prašymų, kai jau visi ruošos darbai buvo baigti, galų gale išleido ją.

Greit mergina nuėjo į savo kamarėlę, nusiprausė, apsivalė ir nuskubėjo prie tuščiavidurio ažuolo. Išsitraukė žydrą, žvaigždėmis nusėtą suknią, apsivilko ir tokia parėjo namo. Kai įžengė į salę, visi stebėjosi jos gražumu, o grafas buvo tiesiog sužavėtas. Jis ją pasitiko, nuvedė į pirmąją vietą ir šoko tik su ja. Po valandos ji dingo iš salės, nuskubėjo prie tuščiavidurio ažuolo, apsivilko kasdieniniais drabužiais ir nežymiai atsistojo už durų žiūrėti, kokį išpūdį padariusi. Grafas dėl jos dingimo buvo labai nusiminęs, liepė puotą netrukus baigti ir svečius užkviesti ryt-dienai.

Ir susirinko vėl visi gražiausiai išsipoosę, ir stengėsi niūriai nusiteikusi grafą pragiedrinti, bet **viskas** buvo veltui. O mergina, užbaigusi virtuvės ruošą, vėl prašė virėją leisti jai pabūti už durų, pasižiūrėti, ir virėja leido. Ji greit įsmuko į savo kambarį, nusiprausė, apsivalė, nulėkė prie tuščiavidurio ažuolo, užsivilko sidabro gijų suknią ir parskubėjo į rūmus. Kai tik įžengė į salę, grafas su džiaugsmu ją sutiko, nuvedė į pirmąją vietą, šnekėjo ir šoko tik su ja ir buvo be galo laimingas. Bet po valandos ji dingo iš salės. Grafas šį sykį buvo pastatęs prie vartų ištikimus sargus, kurie turėjo sekti, kur eis nepažįstamoji. Bet ji, tai numanydama, išnėrė pro užpakalines dureles ir nudūmė prie tuščiavidurio ažuolo, apsivilko pelių kailiukų suknią ir grįžo į rūmus.

Sulig viešnios dingimu ir džiaugsmas prapuolė. Grafas atsiveikino su svečiais, pirma užprašęs juos rytoj vakare vėl būti.

Tikėjosi, kad nepažįstamoji vėl pasirodys. Ir apstatė namus tokia gausybe sargų, kad ji nebegalėtų išnykti nepastebėta.

Kaip jis tikėjosi, taip ir įvyko. Tarnaitė kitą vakarą irgi nukubėjo prie ažuolo, apsilviko auksagije suknia ir grįžo į pilį. Tokia graži kaip šįsyk ji dar niekad nebuvo buvusi. Grafas ją sutiko su džiaugsmu, šnekėjo ir šoko tik su ja, visoms kitoms buvo kurčias ir aklas. O kai praėjo valanda ir ji norėjo vėl bėgti prie ažuolo, tarnai jau visus rūmus laikė apsupę. Tada ji įsmuko į savo kambarėlę, nusivilko brangią suknią ir norėjo ją paslėpti. Vienas tarnas betgi pastebėjo, kad nepažįstamoji įsmuko į virtuvės tarnaitės kamara, ir tuoj pranešė ponui. Šis liepė duris atidaryti ir užklupo savo tarnaitę kaip tik tada, kai ji taisėsi aukso suknią paslėpti skrynelėje. Jis puolė jai ant kaklo ir maldavo suknią vėl užsivilkti ir grįžti su juo į salę. Kai jis su ja pasirodė svečiams ir paskelbė, kad ji jo nuotaka, kilo visuotinis džiaugsmas, ir jau kitądien atšoko jų vestuves. Abu jiedu gyveno džiaugsmu ir laimėję tikrai daug metų apsupti vaikų ir anūkų.

PASLAPTINGA KARALAITĖ

Buvo kitados toks kaimo bernelis, vardu Hanzlis, kuris pardavė mažą ūkelį, paveldėtą iš tėvų, ir traukė į svečias šalis. Jau buvo nukeliavęs į kitą kraštą, kai sykį jį užklupo lietus ir reikėjo ieškotis pastogės. Jis įlindo į tokią koplyčią, stovincią nuosaliai nuo kaimo, palei vieškelį. Joje rado numirėlį ant neštuvų.

Lietui dar nesiliaujant, užėjo šeši kaimo vyrai ir norėjo numirėlį išmesti lauk.

— Nedarykit to! — sakė Hanzlis, bet jie atšovė:

— O kodėl ne? Jis gi mums skolų negrąžino.

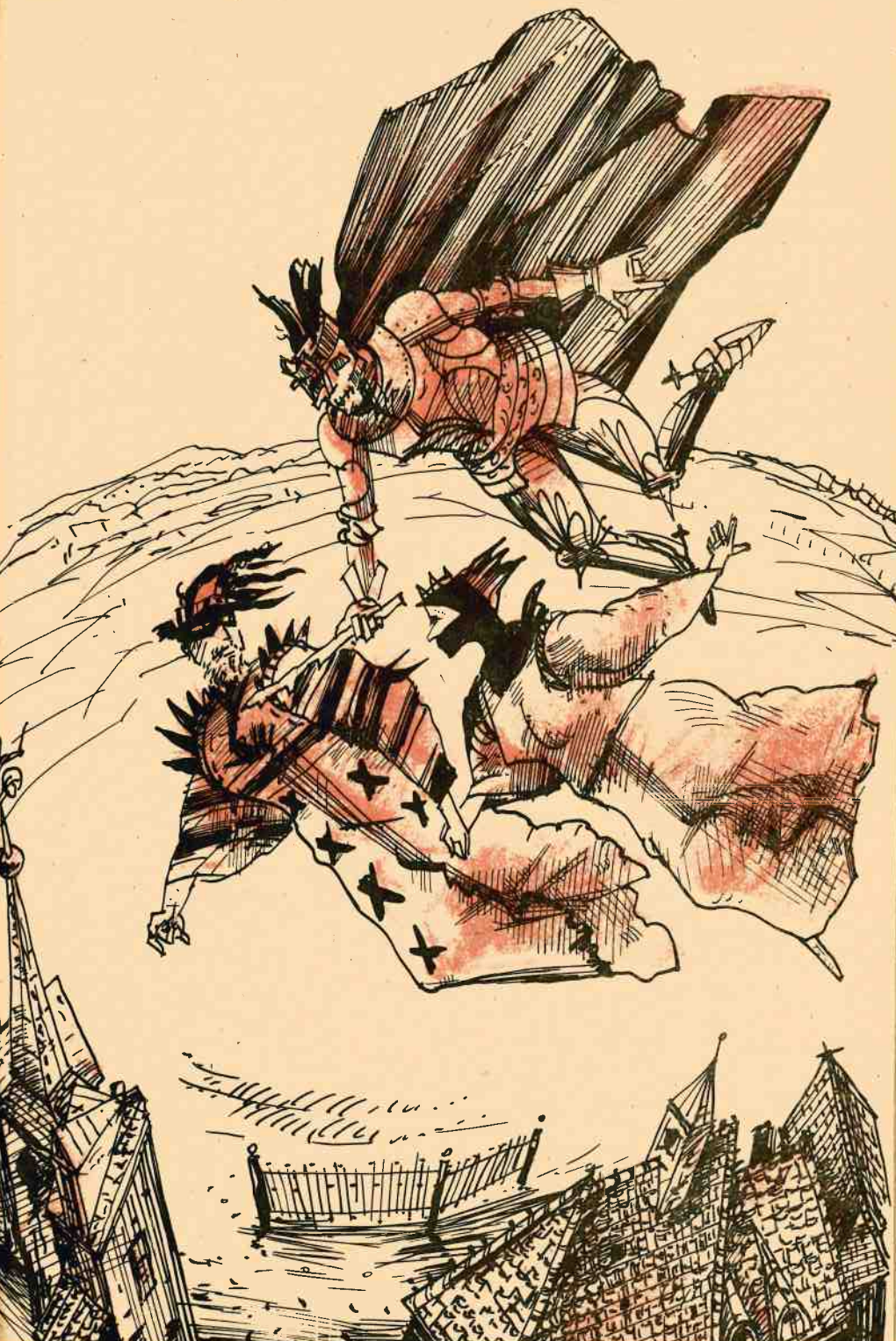
Hanzlis nieko nelaukęs čiupo savo piniginę ir atidavė jiems visus pinigus, kiek tiktai turėjo. Dabar kaimo vyrai numirėliui nieko nebedarė ir išėjo sau. Rytą Hanzlis pakilo ir traukė toliau. Bet pinigų jis nebeturėjo nė skatiko, tad dykais nagais keliavo tris dienas. Ketvirtą dieną sutiko vieną toki keliauninką, kuris jį paklausė:

— Kur keliauji?

— Į sostinę norėčiau, — atsakė Hanzlis. Tada tas antrasis tarė:

— Aš eisiu su tavim.

Toliau jie žygiavo dviese. Sutemus nakčiai, jie apsistojo užgoje. Palydovas užsakė Hanzliui visokių gerų daiktų ir tarė:

— Tu valgyk kaip reikiant. Aš tai valgyt nenoriu.

Jie čia ir **pernakvojo**.

Kita dieną apie pietus ten vienas toksai rodė nešiojamąjį lėlių teatrą. Jie nuėjo pasižiūrėti. Hanzlio palydovas lėliukus paveikė taip, jog lėlininkas jų nebegalėjo judinti ir dėl to dejavo. Tada palydovas sakė:

— Tu nedejuok, lėliukai judės patys tarytum gyvi.

Bet jis taip padarė tik pusei lėliukų, tad lėlininkas prašė:

— Tu padaryk, kad visi judėtų, o ne pusė.

Dabar palydovas jam taip atsakė:

— Aš padarysiu, bet tu man atiduok kardą, kur su savim turi.

Lėlininkas išsyk nenorėjo, bet matydamas, kad jo noras kitaip nebus vykdomas, **atidavė**.

Paskui **Hanzlis** ir jo paslaugusis palydovas traukė toliau ir priėjo nedidelį mišką. Tenėjo keliu tokia senė, pargriuvo ir nusilaužė abi kojas. Ji nepasikeldama vaitojo, o palydovas jai sakė:

— Aš tau padėsiu, jei man atiduosi tris savo lazdeles.

Ji atsakė:

— Ne, neatiduosiu.

— Tai aš tau nepadėsiu, gali čia sau gulėti,— atitarė jis.

Tada senė atidavė tris lazdeles. Jis ėmęs pastatė pargriuvusią senę, ir ji tuoj buvo sveika.

Abu keleiviai traukė toliau, bet, dar jiems nespėjus iš miško išeiti, atskrido didysis erelis ir buvo juos bepuolęs. Palydovas išsitraukė kardą, nukirto jam abu sparnus ir juos pasiėmė. Naktį jie pasiekė sostinę ir apsistojo užkeigoje. Palydovas vėl užsakė Hanzliui valgyti ir gerti, bet pats ir vėl į burną nieko **neėmė**.

Tos šalies karalius turėjo dukterį, vieną vienintelę. Per ją daug vyrų buvo žuvę. Ji, sosto ir karūnos paveldėtoja, turėjo išsirinkti vyrą, o jos vyrų galėjo tapti tik tas, kas tris dienas iš eilės atspės, apie ką ji galvoja. Kas mėgina atspėti ir neatspėja, tas nusmerkiamas mirti.

Hanzlis savo palydovui tarė:

— Dabar aš eisiu spėti.

O tasai atitarė:

— Del manęs — kaip sau nori, gali eiti.

Hanzlis nuėjo pas karalių, pasisakė, ko jam reikia:

— Norėčiau karalaitės mintis atspėti.

Karalius priminė:

— Ji šimtus jaunikių jau pasmerkė mirti, man gaila būtų tavęs.

Hanzlis vis tiek prašė leisti su ja pačia pasikalbėti, ir karalius pašaukė dukterį. Karalaitė šiam drąsuoliui jaunikiui liepė prisistatyti rytoj rytą devyniomis.

Hanzlis grįžo į užėigą ir papasakojo savo palydovui, ką esąs sutaręs su karaliaus dukteria. Palydovas jam užsakė tiek daug gėrimų, jog jis nusikaušo kaip pėdas ir visą naktį knarkė kietai įmigęs.

Tuo tarpu palydovas ėmėsi erelio sparnus ir vieną burtų lazda ir naktį apie pusę vienuoliktos nuėjęs prigludo po karalaitės langu. Lygiai vienuoliktą karalaitė iš savo kambario išskrido, o palydovas — pridurmu paskui ją ir mušė, mušė lazda iš visų jėgų, ji nematė jo, užtat manė, kad ledų kruša ją kapoja. Ji skrido ir skrido, kol atsidūrė ant aukšto kalno, o į tą kalną ėjo gilyn urvas. Ji tuo urvu ėmė leistis, o palydovas — iš paskos. Jie pateko į didelę, skaidriai apšviestą šokių aikštę, ir jis neregimas atsistojo šalia jos. Ten jau buvo susirinkę šimtai, jų viduryje — vyriausiasis burtininkas, jie valgė, gėrė. Prisivalgę šoko, kol priartėjo dvyliktos valandos pabaiga.

Tada karalaitė priėjo prie vyriausiojo burtininko ir pasiklausė:

— Jau vėl turiu vieną, apie ką dabar man galvoti?

— Galvok tik apie savo batelius, o rytoj atneši man jo akis suvalgyti,— tarė jai vyriausiasis burtininkas.

Po to vėl visi traukė lauk pro tą pačią skylę, o palydovas — tuoj paskui karalaitę. Skrendančią namo jis lydėjo pridurmu ir vėl smarkiai pliekė lazda. Paskui grįžo į užėigą ir atgulė dar numigti truputį.

Rytą Hanzlis nubudo iš savo ilgo miego ir norėjo tuoj eiti pas karalaitę. Čia palydovas jį pamokė:

— Kai nueisi, pasakyk tik tiek: sapnavai, kad ji galvoja apie savo batelius.

Karalaitė priėmė tą kaimo bernelį ir tuoj klausė, apie ką ji galvojanti. Jis atsakė:

— Nagi apie savo batelius tu galvoji.

— Atspėjai,— tarė ji.— Rytoj vėl tuo pat metu ateik.

Hanzlis grįžo į užėigą pas savo ištikimą palydovą, valgė ir gėrė, o vyno gavo tiek, kad nusikaušo visiškai.

Kai jis miegojo, palydovas ėmė antrą burtų lazda, prisitaisė erelio sparnus, vėl nuskrido į karaliaus pilį, o nuo pusės vienuoliktos tvatijo lazda princesę taip pat kaip pirmą naktį. Ji nuskrido į aukštą kalną ir įsigavo pro skylę gilyn į vidų, o jis — iš paskos ir vėl atsistojo neregimas šalia jos. Vėl jie valgė gėrė,

o paskui šoko. Dvyliktai baigiantis, karalaitė tarė vyriausiajam burtininkui:

— Jis atspėjo; apie ką man galvoti rytoj?

— Galvok tik apie savo pirštines,— atsakė jis. Po to išsigavo visi lauk, o palydovas skrido paskui karalaitę ir mušė ją be atvangos. Užeigoje atsigulė pasilsėti nors kelias valandas.

Kai Hanzlis rytą taisėsi eiti pas karalaitę, palydovas jam tarė:

— Šiandien sakyk, kad ji apie savo pirštines galvoja!

Nuėjo. Karalaitė tuoj paklausė, o jis ir šį kartą atsakė teisingai. Tada ji tarė:

— Taip, tu ir vėl atspėjai. Rytoj ateik čia tuo pačiu laiku!

Ir tą dieną palydovas užsakė Hanzliui tiek valgių ir gėrimų, jog jis vakare tik smuko į lovą ir nieko nei regėjo, nei girdėjo. Tą naktį palydovas prisijusė kardą, pasiėmė trečią lazdą ir, prisitaisęs erelio sparnus, vėl laukė karalaitės. Kai ji išskrido, jis — tuoj pavymu iš paskos ir mušė ją be pasigailėjimo. Nulydėjo ligi kalno, paskui — pro skylę į vidų. Ten vėl buvo puota ir šokiai. Po to ji tarė vyriausiajam burtininkui:

— Jis vėl atspėjo.

— Taip juk dar niekad nėra buvę,— atitarė jis.

— O aš jau dvi dienas sergu, pridaužyta neregėtos ledų krušos,— dejavo karalaitė.

Jau baigėsi pirma valanda, ir vyriausiasis burtininkas skrido su ja atgal į pilį. Palydovas vijosi pridurmu ir mušė ją dar stipriau negu ją. Visi trys nusileido balkone. Vyriausiasis burtininkas tarė:

— Tokios ledų krušos aš dar kaip gyvas nesu ragavęs.

Atsisveikindama ji paklausė:

— O apie ką rytoj man galvoti?

— Galvok apie mano galvą,— atsakė jis, ir princesė išskrido į rūmus.

Vyriausiasis burtininkas buvo jau benuskrendęs, bet palydovas jį stvėrė ir nukirto jam galvą. Parsinėšė ją į užėigą ir suvyniojo į skarą, kad Hanzlis nepamatytų.

Kai Hanzlis rytą jau ruošėsi išeiti, palydovas davė jam ryšulį ir pasakė:

— Kai nueisi ir ji tave klaus, apie ką ji galvojanti, tu mesk į ją šitą ryšulį, tau pačiam betgi nevalia žiūrėti, kas jame yra!

Nueina kaimo bernelis į pilį, klausia jį karalaitė:

— Na, tai apie ką gi aš galvoju šiandien?

Tada jis metė jai ryšulį. Ji atrišo jį, rado galvą ir tarė:

— Taip, teisingai įminei.

Karalius nudžiugęs tarė:

— Galų gale atsirado vienas, kur tave įveikė.

Tuoj stalas buvo padengtas puotai, ir Hanzlis atvedė savo palydovą, bet tas nieko nevalgė ir negėrė. Karalaitė susituokė su kaimo berneliu, kuris dėl savo išminties veikiai gavo sostą.

Prieš jaunesiems nueinant miegoti, palydovas tarė Hanzliui:

— Pasistatyk prie lovos kubilą vandens. Kai tavo jauna patieis gulti, tu griebk ją, įmurkdyk į vandenį ir panardink tris kartus! Nuo to ji praras visoki blogį ir tave visada mylės. O aš skiriuosi nuo tavęs.

Hanzlis nusiminęs tarė:

— Tu dabar neturi išvykti, tu privalai būti pirmas po manęs karalystėje!

— Ne,— atitarė jo ištikimas palydovas,— savąją dalį aš jau gavau, aš esu tas numirėlis, už kurį tu skolas apmokėjai. Kad tu man padėjai, tai ir aš tau padėjau, o dabar viešpatauk, būk geras karalius!

Po šių žodžių jo niekas niekur daugiau nebematė.

DU ŽVEJO ŠUNIŲ

Seniai, labai seniai gyveno neturtingas žvejys su pačia trobelėje prie ežero. Jie neturėjo vaikų, nors labai norėjo turėti. Viena naktį jis sapnavo, kad palei tiltą sugavo didelę žuvį, tos žuvies galvą atidavė kumelei, vidurinę dalį savo pačiai, užpakalinę dalį šuniui, o uodegą užkasė trobelės pašalėj, toj vietoj, kur vanduo nuo stogo laša.

Iš pradžių jis dėl šių dalykų nekvaršino sau galvos, bet kai tris kartus pasapnavo visai tą patį, tai nuėjo į tą vietą, kur upė įteka į ežerą, o per upę yra tiltas, ir tikrai ten pagavo didelę žuvį, tokią kaip sapne! Parnešė ją namo, supjaustė ir padalijo: galvą kumelei, vidurį savo pačiai, užpakalį kalei, o uodegą užkasė pašalėj, po palašiniu.

Netrukus po to kumelė paliko kumelinga, kalė vaikinga, o jo pati laukėsi mažo. Kur uodegą užkasė, iš ten išdygo du kalavijai.

Ir kai priėjo laikas, žvejys paėmė abu kalavijus, suvyniojo ir įdėjo į skrynią. Jis buvo dviejų sveikų berniukščių tėvas, kalę žindo du šuniukai, o kumelė atsivedė du kumeliukus.

Dabar žvejo trobelėje, suprantama, buvo daugiau ruošos nei pirma, o berniokai augo kaip medžiai girioje.

Kai jiems buvo jau arti dvidešimties metų ir žvejui nebe taip spėriai ėjo darbas, jis pasišaukė abu sūnus ir sakė:

— Greit bus sunku judviem abiems čia gyventi. Jūsų jėgoms žvejų amatas per mažai darbo duoda. Ir ežeras per mažas. Užtat vienam katram reikės ryžtis eiti iš namų ir imtis kokio kito verslo.

— Tėte,— kalbėjo jie,— mudu susitarsim, katram iš mūsų išeiti, tik pirma mudu mėginsim ieškoti laimės medžiuoklėje.

Ir jiedu ėjo daug sykių medžioti, bet ne taip kaip dabar medžiojama. Jie ištempdavo didelį tinklą, pritaisydavo masalą ir baidydavo į ten žvėris. Pirmą dieną abu sugavo po mešką, antrą dieną — po liūtą. Nors tie žvėrys tinkle labai draskėsi ir šokinėjo, bet, kai tik juos palietė kalaviju, tuoj apmalšo ir buvo ramūs kaip šuneliai.

Tada vienas sūnus, vardu Karlas, pasibalnojo žirgą, prisijusė kalaviją, pripylė stiklinę ligi pusės smėlio, nuo pusės ligi viršaus vandens ir padavė ją broliui sakydamas:

— Frydli, mielas, aš dabar trauksiu į svečias šalis. Pastatyk šią stiklinę patamsyje savo kambaryje, kur miegi. Kol vanduo joje bus skaidrus ir grynas, žinok, man einasi gerai. Kai smėlis sukils ir vanduo susidrums, tada eik man į pagalbą!

Po to jis atsisveikino su namiškiais, sėdo ant žirgo ir išjojo, visų žvėrių lydimas.

Tris ketvirčius metų jojo ir vis darbo neieškojo. Liūtas, meška ir šuo rūpino jam valgio, ir jis tik dairinėjosį, kaip pasaulis atrodo.

Taip jis atsidūrė viename mieste, kuris atrodė gana savotiškai. Juodos vėliavos karojo nuo stogų, juodos užuolaidos kabėjo ant langų, o gatvėse nesimatė kitokių veidų kaip tik labai liūdni.

Jis užsuko į pirmą pasitaikiusį viešbutį ir pasirūpino, kad jo žvėrys taip pat gerą pastogę gautų. Sėdėdamas svetainėje prie vyno stiklo, jis užkalbino šeiminingą ir klausė, kodėl visas miestas toks nusiminęs.

— Jūs čia dar tik neseniai,— atitarė šeiminingas,— tai nežinote, kodėl taip yra. Po dviejų dienų turėsime visi iš miesto išsikraustyti, o jei ne, tai žūtume. Matote, miesto pašonėje yra ežeras, jame gyvena baisus slibinas, kuris savo alsavimu įtraukia į save visus, kas tik prieina arti kranto. Tam pabaisai, kai čia atsirado, kasdien turim duoti po merginą suėsti. Karalius jau pakartotinai skelbia, kad savo dukterį išleis už to, kuris slibiną pergalės, bet visiems, kas mėgino, blogai baigėsi. Taip prisiva-

rėm iki paskutinės merginos, rytoj reikės jam atiduoti karaliaus dukterį. O poryt gausim visi iš miesto trauktis.

Kitą rytą Karlas atsikėlė anksti ir išjojo iš miesto, artyn prie ežero, kuris jau po truputį bangavo. Jo žvėrys ėjo drauge su juo. Kai pasiekė krantą, iš miesto jau slinko juodai apsirengusių žmonių eiseną, tik princesė buvo visa balta. Minia ją kurį laiką lydėjo, paskui skausmingai atsisveikino, ir karalaitė viena ėjo išblyškusi veidu artyn kranto, kur stovėjo Karlas.

Jis ėmė kalbinti karalaitę ir sakė norįs ją ir miestą nuo pa-baisos išvaduoti, o šit jau ir slibinas išniro jos grobti. Tuoj Kar-lo įsakymu įnirtingai puolė jį liūtas ir meška, o pats Karlas, ka-laviją išsitraukęs, stojo su slibinu kautis ir nukirto jam galvą. Kliūstelėjo toks srautas kraujo, jog visas ežeras pasidarė rau-donas. Makaulė buvo benuriedanti stačiu krantu į vandenį, bet šuo buvo greitesnis ir nutvėręs atvilko atgal.

Karalaitė su džiaugsmu apkabino savo gelbėtoją. Dabar jis, karaliaus pažadu, esąs jos mielas sužadėtinis ir sosto pavėldėto-jas. Žvejo sūnų apėmė džiaugsmas ir puikybė dėl pergalės ir lai-mikio, tačiau platusis pasaulis jam dingojosi toks gražus, jog bū-tinai norėjosi keliauti toliau.

— Bet praeis vieneri metai ir viena diena,— kalbėjo jis ka-ralaitėi,— ir aš grįšiu, tada tavo tėvą prašysiu tavo rankos, bū-ki tuo tikra. O ženklas, kad slibinas nužudytas, bus jo liežuvis — tą imkis su savimi.

— Ir aš noriu tau duoti ženklą,— kalbėjo mergina,— kad tu tikrai gausi padėką už savo žygdarbį.

Taip sakydama, ji davė jam pusę žiedo, pusę antkaklės ir pu-sę nosinės, ant kurios buvo abiejų vardai. Tada jie išsiskyrė. Karlas su savo žvėrimis traukė toliau į pasaulį, o karalaitė džiū-gaudama grįžo į miestą.

Kai ji priėjo pamiškę, nešdama sunkų slibino liežuvį, prieky ir užpakaly karantį ligi žemės, sutiko anglininką. Tas, pamatęs jos nešamą milžinišką liežuvį, klausė, ką ji turinti bendra su ta keis-ta mėsa? Ji, nieko blogo nenujausdama, apsakė, kaip vienas ne-pažįstamas vyras didžiausią pavojaus akimirką nukovęs slibiną, o po to nujojęs toliau.

— Tai duok gi, panešiu liežuvį,— tarė anglininkas, perimda-mas jos nešulį. Tada griebė kaire jai už rankos, dešine išsitrau-kė peilį ir suriko:

— Rinkis, kas tau brangiau: tylėti ar mirti! Tu savo tėvui ka-raliui turi sakyti, kad aš nukoviau slibiną. Prisiek man šitai, o

jei ne — blokšiu tave čia į anglių duobę, ir niekas nesužinos, kad tavęs slibinas neprarijo!

Karalaitė taip persigando, jog pakluso, bet išsiderėjo, kad tekėsianti už jo tik po metų ir vienos dienos. Su tuo anglininkas sutiko ir greta jos įzygiavo į miestą, kur visi juos su džiaugsmu sveikino. Visi garbstė jį kaip slibino nugalėtoją, o jis apsigrąžydamas kartojo melą, kaip užveikęs pabaisą.

Su linksmybių puotomis metai skriste praskrido. Betrūko vienos dienos iki sutarto laiko, kada žvejo sūnus su savo žvėrimis parsirado į miestą ir viešbutyje sužinojo, kad karalaitė tuoj kelsianti vestuves su anglininku, kuris nukovęs slibiną.

Karlas, kitą rytą viešbučio svetainėje sėdėdamas, sakė šeimininkui:

— Juk vestuvių puotai ten jie turi prisitiekę visa ko, tiesa? Ir man norėtusi gauti kepsnio bent truputį.

Jis parašė laiškeliuką, įdėjo jį į krepšėlį ir išsiuntė su juo šunį. Šuo miesto gatvėmis šaute šovė, prasmuko pro visas sargybas tiesiai į pilį, pas karaliaus dukterį, kuri sėdėjo nusiminusi. Tačiau, pamačiusi šunį, ji nudžiugo, nusivedė jį į virtuvę ir įtvėjo į krepšėlį gerą vestuvių kepsnio gabalą. O šuo po tiesumui pardūmė į viešbutį.

— Kepsnys — geras daiktas, — kalbėjo Karlas imdamas krepšėlį, — o kažin, ar skanus vestuvių vynas? Man labai tiktų gauti vieną butelaitį.

Jis tuoj laiškeliuką ir tuščią butelį įdėjo į krepšėlį ir padavė nešti meškai. Meška puikiai žinojo kelią, murmedama nutur seno gatvėmis, pro sargybinius šmurkšt tiesiai į pilį ir suieškojo karaliaus dukterį. Pamačiusi mešką, ji juokėsi dar smagiau nei pirma, pripylė geriausio vyno, ir meška parrisnojo į viešbutį.

— Ė, dabar man bestinga tik vestuvių pyrago! — sušuko svečias, o šeimininkui iš nuostabos net žabtai išsižiojo. — Na, turėsim ir pyrago.

Šį sykį jis krepšėlį padavė į nasrus liūtui, įdėjo laiškeliuką, ir liūtas galvotrūkčiais nušuoliavo į pilį pro išsigandusius sargybinius, ir suieškojo karaliaus dukterį. Ši juokėsi iš visos širdies, davė iš virtuvės kuo skaniausių pyragų, ir liūtas galingais šuoliais parskubėjo į viešbutį.

Netikrasis sužadėtinis visa tai matė, niurnėjo apie bobiškas užmačias ir įsakė žvėris išgaudyti, juk jiems, girdi, nevalia po miestą slankioti palaidiems. Jo patikėtiniai kaipmat iššniukštinėjo, kame žvėrys yra, ir norėjo juos iš pusryčiaujančio Karlo atimti, šis betgi pasakė:

— Nuo savo žvėrių aš nesiskirsiu. Aš eisiu su jais drauge, būtent — į pilį.

Tada ji su visais žvėrimis nuvedė į karaliaus pilį. Kai suėjo į kiemą, šuo ėmė loti, **meška** niauroti, o liūtas taip užriaumojo, jog net langai drebėjo. Svečiai išsigandę pašoko nuo puotos stalo, puolė prie langų ir žiūrėjo, kas kieme dedasi, o karalaitė skriste nuskrido **žemyn**, su džiaugsmu puolė ant kaklo tam atvykėliui ir vedė jį į salę pas savo tėvą.

Karalius nustebejęs klausė dukterį, ką tai turėtų reikėti, bet dar labiau stebėjosi jos atsakymu:

— Štai šitas yra mano išgelbėtojas, jis nugalėjo slibiną, o ne anas, kur prie stalo sėdi. Anas man mirtimi grasino, jei sakyčiau, kad ne jis nužudė slibiną. Bet dabar aš nebetylėsiu.

Netikrasis sužadėtinis rėkė:

— Pone karaliau, jūsų duktė turbūt išprotėjo, jeigu visiškai svetimam žmogui kabinasi ant kaklo! Jei sako, kad jis nukovė slibiną, tai tegu duoda šen įrodymus; aš atnešiau į miestą slibino liežuvį, aš nugalėtojas!

Bet dabar karalaitė nieko nesakydama padėjo priešais tėvą pusę savo žiedo, pusę antkaklės ir perpjautą nosinę, o **jaunikaitis** padėjo antrąsias puses.

— Ar **bereikia** daugiau įrodymų? — klausė karalaitė. Čia karalius **mostelėjo** ranka, į salę žengė kareiviai, uždėjo anglininkui geležinius pančius ir jį išvarė į kalėjimą. Jaunikaitis tuo tarpu sėdosi greta sužadėtinės prie vestuvių puotos stalo. O anglininkas kitą dieną išlėkė iš armotos į orą.

Jaunasis karalius prieš eidamas gulti pamatė, kad tolumoje ant vieno miškuoto kalno viršūnės švieselė žiba. Čia ji aukštai **švysteli**, čia vėl susitraukia, jog vos matyti.

— Ei, **žmonyte** miela, — tarė jis savo pačiam, — ar nežinai, kokia ten švieselė **matyti**?

— Vyreli mielas, — atitarė ji, — geriau būtų, jei tos švieselės nebūtum matęs, nes ten yra užkeikta pilis, ir nė vienas iš tų, kas į ją vyko, iki šiol negrižo.

Jaunasis karalius tą naktį negalėjo **užmigti**: vis galvojo apie tą užkeiktą pilį ir apie tai, kaip ją išvaduoti.

Anksti rytą atsikėlė, papusryčiavo ir liepė balnoti žirgą. Šuo iš **džiaugsmo** šokinėjo, meška niaurojo, o liūtas riaumojo taip, jog pilies langai drebėjo. Žmonai pasakė norįs **pasiziūrėti**, kaip ten toji užkeikta pilis atrodo, jis jau **pasistengsias** greitai grįžti.

Išjojo, visą dieną traukė per miškus, kol vakare pasiekė užkeiktą pilį. Nusėdo nuo žirgo, bet nebuvo kas jį iš jo paimtų,

tad pats jį pastatė arklidėje. Užeina į virtuvę, randa visokių valgių prigaminta, o salėje stalas padengtas keturiems valgytojams. Jis sėda stalo gale į minkštą kėslą, jo žvėrys sutupia ant kėdžių. Ligi tik jie susėda — jau ant stalo garuoja sriuba. Visi valgo, paskui geria. Ćerimas jaunajam karaliui atrodo kaip vynas, o jo žvėrimis — kaip vanduo.

Taip jie sau visi drauge jaukiai pasisėdėjo, kol numušė vienolika. Tada kažkas pasibeldė į duris. Karlas šūktelėjo:

— Prašom!

Už durų prašneko balsas:

— Ai, ponas turi piktų šunų! Jei ponas savo šuniui išpeštų vieną plauką, tai aš jo šunis prigerinčiau.

Tačiau Karlas sėdėjo pavargęs prie stalo, tegu sau tas balsas šneka, jis nekreipia dėmesio.

Po pusvalandžio vėl pasibeldė į duris, ir kai jis vėl šūktelėjo „Prašom!“, už durų vėl sakė:

— Ai, ponas turi piktų šunų! Jei ponas savo šuniui išpeštų vieną plauką, tai aš jo šunis prigerinčiau.

Šį sykį jis jau pagalvojo, kad tie žodžiai turi ryšį su užkeikta pilimi, bet jam rodės ne visa aišku, tad jis ir liko besėdįs.

Baigiantis dvyliktai, vėl kažkas priėjo prie durų, pasibeldė, o kai jis trečiąkart šūktelėjo „Prašom!“, už durų vėl pasakė:

— Ai, ponas turi piktų šunų! Jei ponas savo šuniui išpeštų vieną plauką, tai aš jo šunis prigerinčiau.

Dabar jis ištiesė ranką į savo šunį ir išpešė jam vieną plauką — akies mirksniu visi jie pavirto į akmenis.

Frydlis, antrasis žvejo sūnus, tuo metu eidavo su tėvu į žūk-
lę, bet taip pat ištikimai kiekvieną dieną žiūrėdavo į stiklinę savo kambaryuke, stebėdamas, kaip einasi jo broliui. Iki šiol vanduo visada būdavo švarutėlis. Bet kai pažiūrėjo tą dieną, kada Karlas pavirto į akmenį, smėlis stiklinėje drumstėsi taip, jog jis išsigandęs rodė tėvams ir kalbėjo:

— Man reikia greitai joti, nes mūsų Karlui blogai!

Tučiuojau pasibalnojo žirgą ir, savo trijų žvėrių lydimas, išsirusė į kelionę. Jis leido žirgui risnoti, kur jam patinka, nes iš pradžių jis gi nežinojo, nei kuriuo keliu, nei į kurią pusę traukti, o šuo, meška ir liūtas bėgo iš paskos.

Taip pajogęs keletą savaičių, atsidūrė tame mieste, kur jauną karalienę gedėjo savo vyro. Jis apie tai, suprantama, nieko nežinojo ir manė gal ką patirsiąs apie savo brolių viešbutyje netoli miesto vartų. Čia reikia priminti, kad Frydlis su Karlu buvo panašūs kaip du vandens lašai. Kai tik jis įėjo į viešbučio

svetainę, tuoj šeimininkas nusitraukė kepurę nuo galvos, svečiai irgi pagarbiai jį sveikino, o šeimininkas sušuko:

— Kaip mes visi džiaugiamės, kad Jūsų Didenybė pargrįžot iš savo pavojingos kelionės sveikas su savo žvėrimis! Kiek džiaugsmo bus pilyje jus vėl išvydus! Ypač jūsų žmona bus laiminga, nes ji gedi jūsų kaip mirusio. Tiktai ką gi aš čia plepu! Gerkit greitai, jaunasis pone karaliau, geriausiojo vyno ir skubėkit kuo greičiau į pilį!

Dabar Frydlis žinojo, kad čia jo brolis besąs karalius ir kad jis negrįžęs iš kažkokios kelionės. Jis ryžosi veikti su gudrumu, kad broliui galėtų tikrai padėti. Tad jam rodėsi būsiant geriausia leisti tiems žmonėms tikėti, kaip jie tiki.

Žinia, kad jaunasis karalius grįžęs, bemat pasklido po visą miestą, ir kai Frydlis prijojo prie pilies, princesė išėjusi jį pasitiko, apkabino, bučiavo ir meilingai barė, kam taip ilgai neparvykęs.

Tada buvo pridėta tiek visokio labo valgyti ir gerti, kiek Frydlis per visą gyvenimą nebuvo matęs, ir jis paslapčia savo brolių vadino kvailiu, kam pasirinkęs verčiau pavojingas keliones nei gerą gyvenimą karaliaus rūmuose.

O kai jis su jaunąja karaliene nuėjo į miegamąjį, tai išmeigė jį grindis kalaviją tarp lovų, paskui ilgai žiūrėjo pro langą į su-temas ir pamatė tolumoje ant miškuoto kalno švieselę.

Kai jis paklausė karalaitę, kas ten per švieselė, toji nustebusi atsakė:

— Vyre mano, argi tu jau užmiršai? Tą vakarą prieš tau išjojant aš tau sakiau, kad ten yra užkeikta pilis, iš kurios ligi šiol niekas negrįžo.

— Tai aš rytoj josiu savo laimės mėginti,— atitarė jį tai jaunikaitis ir gulė miegoti.

Rytą anksti papusryčiavo ir liepė balnoti žirgą. Šuo lojo iš džiaugsmo, meška niaurojo, o liūtas riaumojimo, kad net langų stiklai drebėjo.

Jis išjojo ir visą dieną traukė per begalinius miškus, kol pagaliau vakare pasiekė užkeiktą pilį. Jis nusėdo, o kad niekas nepriėjo žirgo paimti, tai pats jį pastatė arklidėje šalia kito, kuris stovėjo sustingęs, lyg iš akmens išskobtas.

Tada jis vaikščiojo po pilį, bet niekas nejudėjo visuose erdviuose rūmuose. Virtuvėje rado paruošta valgių, bet niekur nesimatė virėjos. Ėjo toliau, žengė į valgomąją svetainę. Ir kaip išsigando, pamatęs tenai savo brolių ir tris jo žvėris suakmenėjusius! Jis glostė ir bučiavo jį, ir atsisėdo greta, ir šuo atsitūpė

prie šuns, meška prie meškos, liūtas prie liūto, ir visi valgė patiekalus, jau sudėtus ant stalo. Taip jie valgė, tylūs ir prislėgti, ir Frydlis suko galvą, kaip čia padėti broliui. Iki vienuoliktos valandos sėdėjo visi draugėje ir žiūrėjo į liūdnius akmenis.

Vienuoliktą valandą kažkas pasibeldė į duris. Frydlis šūktelėjo:

— Prašom!

Bet balsas už durų atsiliepė:

— Ai, ponas turi piktų šunų! Jei ponas savo šuniui išpeštų vieną plauką, tai aš jo šunis prigerinčiau.

Tačiau jis buvo per daug pavargęs klausyti to balso, be to, šuo pasirodė sunerimęs. Tad jis daugiau nekreipė dėmesio į tai.

Po pusvalandžio vėl pasibeldė į duris, ir kai jis šūktelėjo „Prašom!“, už durų antrą kartą pasakė:

— Ai, ponas turi piktų šunų! Jei ponas savo šuniui išpeštų vieną plauką, tai aš jo šunis prigerinčiau.

Čia jis buvo beketinas daryti, ką balsas patarė, bet kai ištiesė ranką, šuo taip piktai iššiepė dantis, jog atitraukė ją.

Dvyliką valandą vėl kažkas priėjo prie durų, pašibeldė, o kai jis šūktelėjo „Prašom!“, balsas trečia kartą sakė:

— Ai, ponas turi piktų šunų! Jei ponas savo šuniui išpeštų vieną plauką, tai aš jo šunis prigerinčiau.

Frydliui atsibodo tas kartojimas, jis pašoko ir smarkiai atidarė duris. Už jų stovėjo juoda moteris. Greit jis pamojė savo žvėrimis ir sušuko grasinamai:

— Gana tų pokštų! Jei tu mano brolio nepaleisi, aš tave užpjudysiu žvėrimis, kad sudraskytų!

— Tavo šunys mažai tegali prieš mane,— tarė juoda moteris,— bet tu galėtum išvaduoti savo brolių, visą pilį ir mane pačią. Tu turi laukti ligi ryt vidurnakčio. Tarp vienuoliktos ir dvyliktos valandos rūsyje didžiausiu greičiu lakstys gyvatė, jai tu turi smogti. Jei padarysi, kad jai ištrykštų nors trys lašai kraujo,— mes išgelbėti.

Po to moteris dingo, o jis atsigulė ir greit užmigo. Visi trys žvėrys sugulė aplink jo lovą kaip tikri sargai.

Kita diena jam praėjo greitai. Valgio visada rasdavo ant stalo, kai tik panorėdavo valgyti. Galėjo vaikštinėti po visą pilį, visos durys buvo nerakintos. Viskas aplinkui stovėjo taip, kaip ką tik padėta, nors buvo šimtus metų stovėję. Ir sodas buvo gražiai prižiūrimas, ir fontanai tryško saulėje. Tačiau nei sode, nei pilyje nesutiko nė vieno žmogaus, tik jo žirgas, stovėdamas šalia suakmenėjusiojo, smagiai sužvengė, kai jis įėjo į arklidę ir

padavė jam esti. O suakmenėję svečiai prie stalo sėdėjo kaip sėdėję nekrutėdami.

Vakare jis buvo draug su jais ir gėrė puikų vyną, kol numušė vienuolika. Jis greit prisijuosė kalaviją, durys smarkiai atsidarė, ir juodu šydu apsidengusi moteris stoji priešais jį. Žvėrių lydymas jis nusekė paskui ją, tačiau prie laiptų žvėrys atsiliko. Jis nusileido į rūšį ir sustojo viduryje. Prietamsyje pamatė gyvatę su keturiom kojom, kuri žaibo greitumu šaudė iš kampo į kampa, kai kada visai pro pat jį.

Jis kirto jai, ir vis pro šalį, kiek tik kartu mėgino, o laikas greit ėjo į pabaigą. Sykį pataikė bjaurybei, bet kalavijas odos neprakirto, kitą sykį įbrėžė, bet kraujo vos lašelį tepasirodė. Kai laikrodį jau taisėsi mušti, jis sukaupe visą narsą, šoko gyvatei priešais ir sulig pirmu varpo dūžiu perskėlė jai stiprų kiaušą.

Dabar išsigirdo trenksmas, susiūbavo sienos, ir kalavijas jam nuo siaubo išsprūdo iš dešinės. Rūsysis pasidarė šviesus šviesiausias ir atrodė gana jaukus. Pro vienas duris, kurių nebuvo pastebėjęs, įėjo šviesi moteriška būtybė, žengė prie jo ir dėkojo už išvadavimą, paskui ji dingo vėl.

Jo brolio ir seno karaliaus lydima laiptais nusileido nuostabus gražumo karalaitė ir apkabino savo išvaduotoją. Jo šuo džiaugsmingai šokinėjo aplink jį, o antrasis lojo, kiek tik jam patiko, meškos abi žaisdamos ėjo imčių ir ritinėjosi, o abu liūtai nekantriai plakė uodegomis aslą ir linksmi urzgė.

Kaip džiaugėsi abudu broliai, kits kitą suradę! Prie stalo, valgiais ir gėrimais nukrauto, pasakojosi, ką katras patyręs. Išlaisvintas jaunas karalius pavalgęs išjojo namo pas žmoną, o jo brolis liepė tėvus atvežinti karališka karieta. Pilyje vyko vestuvių ruoša.

Aš tuo laiku klajojau po pasaulį ir tomis dienomis, kai ten vestuves kėlė, nusitaikęs įsmukau į virtuvę, manydamas čiupti šį tą iš skanių valgių. Tik virėja buvo pikta ir, pagriebusi puodšakes, išgrūdo mane pro duris.

GERTRŪDA IR DVYLIKA PLĖŠIKŲ

Seniau, prieš kokius porą šimtų metų, malūnų buvo nedaug. Galbūt tik kas šešios septynios valandos kelio prie kokio nors upeliuko stovėdavo malūnas. Jame gyvendavo malūnininkas su

keliais samdiniais. Malūnininko bernai suveždavo grūdus ir išvežiodavo miltus. Taip jie ir gyveno visų godojami.

Sykį buvo toksai malūnininkas. Jis augino vienturtę dukterį, vardu Gertrūda, o sūnaus neturėjo. Duktė buvo labai graži mergina, gudri ir guvi.

Vieną kartą per Kalėdas namiškiai rengėsi į naktines pamaldas. Gertrūda pasisiūlė pabūti namie. Malūnininkas su šeimynykščiais išėjo į pamaldas, o Gertrūda namuose liko visai viena.

Gertrūda nieko nebijojo. Malūnas buvo tvirtas ir gerai sukęstas. Jame buvo tiktai viena anga, pro kurią galėjo įlįsti koks nekviestas svečias. Tai buvo skylė prie vandens rato ašies. Ir ne tokia jau maža — kas nors panorėjęs galėjo pro ją nesunkiai prasibrauti. Tad prie jos Gertrūda ir atsistojo sergėti.

Visa tai atsitiko prieš kokius du šimtus metų, kai dar nebuvo šautuvų, tad Gertrūda pasiėmė patogų kardą ir stėjo budėti prie angos.

Maždaug tarp vienuoliktos ir dvyliktos valandos, pačiame vidunakty, atėjo dvylika plėšikų ir norėjo apiplėšti malūną. Jie žinojo, kad vidun galima patekti tiktai pro tą vieną angą, ir jiems nė neatėjo į galvą, kad kas nors būtų namie.

Tais laikais elektros dar nebuvo, o žibalinės lempelės vos vos spingsodavo, tai šviesa būdavo visai menka. Gertrūda pastatė žibintėlį prie angos ir pati atsistojo šalia. Stovėjo tyliai, anei krepšt.

Kaip tik ir beateinąs prie angos plėšikas, kiša galvą ir jau lips. Gertrūda tik čiaukšt! — ir nušnioja jam makaulę. Nenaudėlių, likusių be galvos, ji nuvelka šalin. Taip vienas po kito mėgina lipti visi vienuolika, ir visus ji nugalabija.

Plėšikų vadas lieka paskutinis. Jis ima galvoti: „Velniai rautų, ten kažkas negerai“. Jis atsargiai kiša galvą, norėdamas apsižvalgyti. O kad buvo prietamsa ir prastai matyti, tai Gertrūda kirto per anksti, todėl nurėžė tiktai plaukus ir trupučiuoką odos nuo viršugalvio. Užtatai dabar vadas sužinojo, kad viduje kažkas yra ir visi jo plėšikai negyvi.

Jis pasitraukė ir grįžo namo į savo buveinę, tokią plėšikų pilį. Po kokios savaitės ar dviejų jis atėjo pas malūnininką ir pasiprašė priimamas bernu. Mat tikėjosi taip iširti, kaip čia buvo ir kas nurito galvas vienuolikai jo plėšikų. Padirbęs kokius tris keturis mėnesius, jis jau žinojo, jog tai padarė Gertrūda. Jis ėmė suktis apie ją ir pasakoti, kad namuose pats turįs didelį malūną, o čia norėjęs tiktai pasimokyti. Ir jam reikia pačios.

Paskui jis parėjo namo, pasikinkė porą arklių ir kviečia prašo Gertrūdą sėsti ir važiuoti į jo malūną. Ji turinti bent apžiūrėti, koks jo ūkis. Tėvas ją išleido, ir jis ją išsivežė.

O važiuoti reikėjo per baisiausiai didelę girią, daug dienų kelio. Toje girioje ir gyveno tie plėšikai. Po kelių gerų valandų jie privažiavo laukymę vidur girios. Joje augo medis. Po tuo medžiu stovėjo dvylika baisių vyrų. Dabar jis ir klausia:

— Gertrūda, ar tau nebaisu?

— O ko man bijoti? Juk aš ne viena.

Ir juodu važiuoja toliau, o tie dvylika traukia paskui. Po kelių valandų jie ir vėl privažiuoja laukymę, o joje vėl randa dvylika baisių vyrų. Tada jis ir vėl klausia:

— Gertrūda, ar tau nebaisu?

— O ko, — sako ji, — ko man bijoti. Juk aš ne viena.

Paskui jie ir vėl važiuoja kelias valandas. Ir privažiuoja trečią laukymę, vėl randa joje dvylika baisių vyrų, dar baisesnių už visus anuos. Tada jis ir vėl klausia:

— Gertrūda, ar tau nebaisu?

— Taip, — sako ji, — dabar man jau labai baisu.

— Tai va, — atsako jis. — Dabar jau per vėlu.

Paskui dar sako:

— Tu nugalabijai vienuolika mano vyrų, bet dabar, matai, aš vėl turiu trisdešimt šešis. — Mat ten stovėjo dar dvylika plėšikų.

— Šiandien tau bus galas, — sako jis. — Tau nurėšim galvą, taip kaip tu nurentei galvas mano vyrams.

Po to jie keliavo jau neilgai ir privažiavo didelę trobą. Na ir prasidėjo pasiutęs džiūgavimas ir šokinėjimas, kad sučiupta malūnininko duktė. Iš to didelio džiaugsmo ėmė visi gerti degtinę, nes buvo labai ištroškę po ilgos kelionės, ir mirtinai nusigėrė. Malūnininko dukterį jie užtempė ant aukšto. Ten buvo mažas kamaraitė. Joje ir uždarė Gertrūdą, nes jau nepajėgė jai nukirsti galvos — tokie girti buvo.

Laimė, ten stovėjo lova, paklota šiurkščiom paklodėm. Ant jų Gertrūda ir turėjo miegoti. Bet miegas jos neėmė. Buvo labai susijaudinusi ir vis suko galvą:

— Ką man dabar daryti?

Paskui greitai griebė ir suraišiojo paklodes. Langelis buvo mažas, pro jį išlįsti ji galėjo tiktai su vienais apatiniais marškiniais, tai drabužius išmetė ir pati nusileido žemyn. Apsirengė ir pabėgo.

Tačiau nuėjo nelabai toli, tiktai iki pirmosios laukymės. Joje augo didelė eglė, šakota, tanki. Į ją Gertrūda ir įlipo. Mitri

mergina buvo ir įkopė aukštai. Jai besėdint eglėje, atsivijo plėšikai, apsižiūrėję, kad ji paspruko. O vienas iš jų, iš tų trisdešimt šešių, turėjo šuns uoslę. Jis pasakė visiems, kad sustotų vijęsi, nes ji esanti kažkur netoliese, tuojau pagausią. Ji tikriausiai medyje, manė sau plėšikų vadas.

Tačiau medžio buvo tiek šakų, kad kai jie pagaikštijo vieną pusę, ji perlipo į kitą. O kai tie, nieko nepesę, liovėsi ieškoti ir ėmė pagaikštyti kitą pusę, ji ir vėl perlipo į aną. Taip jie ir nerado jos.

Taigi plėšikai nujojo sau ir ieškojo jos toliau. Pasitaikė, kad tuo metu malūnininko bernas kaip tik vežė ūkininkui miltus. Seniau taip būdavo, kad miltus ūkininkams išvežiodavo į namus. Aš tai gerai žinau, nes pats buvau ūkininkas. Tais senais laikais maišų nelabai kas turėdavo. Prisdarydavo statinių, į kurias ir supildavo miltus. Laimė, vieną statinę bernas vežė tuščią, grūdų joje nebuvo.

Kai bernas važiavo pro medį, malūnininko duktė greitai nušliuogė žemyn. O bernas kur važiuodamas krepšyje paprastai turėdavo kaltą ir plaktuką, tiktai slėpdavo ir niekam nerodydavo jų. Jis kuo greičiausiai atsegė krepšį, kalnu atplėšė statinės dangtį, Gertrūda išoko vidun, bernas statinę vėl užkalė, viską gražiai paslėpė ir nuvažiavo toliau.

Vos spėjo jis pavažiuoti kokią pusę valandos — jau jį pasivijo plėšikai. O tas su šuns uosle ir sako:

— Ji tikriausiai tupi statinėje.

Malūnininko bernas atšauna:

— Kaip aš atlupsiu statinės dangtį be replių? Galit iškilnoti statines,— sako jis,— bet paskui sukraukit atgal. Aš vienas jų nepakelsiu.

Plėšikai sutiko su viskuo, o plėšikų vadas ir sako:

— Jeigu kurioje sudunksės, vadinasi, toje yra ji.

Tada Gertrūda rankom ir kojom taip įsirimdė į statinės šūlus, kad visai nedunksėjo, ir jie negalėjo išgirsti, kad joje kažkas yra.

Todėl plėšikų vadas pasakė tam su šuns uosle:

— Tu tikras asilas!

Ir jie nujojo toliau ieškoti Gertrūdos. O malūnininko bernas su ja laimingai parvažiavo namo. Tada jis ir sako malūnininkui:

— Šeimininke, šiandien statines atsivožinėk pats!

Galit suprasti, kaip persigando malūnininkas, kai iš vienos statinės išlipo jo vienturtė duktė.

Neilgai trukus vėl atvyko toks ponas ir vėl ėmė pirštis malūnininko dukteriai. Malūnininkui jis pasirodė visai malonus ponas. O dar tas jam pasisakė valdąs didelį dvarą ir norįs vesti, bet niekaip negalįs rasti sau tinkamos pačios. Paskui išgirdęs, kad malūnininkas turįs puikią mergelę, gražią ir darbščią, kuri jam tikrai tiktų.

Tačiau Gertrūda jį akylai apžiūrėjo, nes kartą jau buvo smarkiai apsigavusi. Ji sekė, kaip jis šneka, ir pastebėjo, kad jo apatinė lūpa juda ne taip kaip viršutinė. Tad ji dar atidžiau ėmė stebilyti. Tada įsitikino, kad jis ant veido užsitempęs antrą odą. Ji išsivadino tėvą lauk ir sako jam:

— Tas žmogus įtartinas, aš juo nepasitikiu. Pažiūrėk atidžiau, jis ant veido užsitempęs antrą odą.

Bet tėvas iš pradžių nenorėjo tikėti.

— Jis atrodo visai padorus žmogus,— sako jis.

Bet paskui pasižiūrėjo dar kartą atidžiau ir viską pamatė pats. Tada jie kuo skubiausiai išsiuntė pakviesti kaimo vyrų. Mat žandarų prieš porą šimtų metų dar nebuvo. Kiekviena bendruomenė paskirdavo aštuonis ar dvylika vyrų, ir jeigu kam nors kas atsitikdavo, tie turėdavo tuojau pat prisistatyti.

Nieko nelaukę, jie ir atėjo, suėmė tą vyrą ir nuplėšė jam nuo veido užklijuotą odą. Dabar visi atpažino, kad tai plėšikų vadas, ir Gertrūda vėl buvo išgelbėta nuo baisios bėdos.

O plėšikai liovėsi plėšikavę, nes visi dabar gerai žinojo, kur jų buveinė, be to, ir vado daugiau jau neturėjo. Bet jie buvo prisiplėšę daug turtų, turėjo žirgų ir galvijų, ir visokio kitokio labo. Jis visas atiteko Gertrūdai. Ji ištekėjo už gero vyro ir tapo turtinga ūkininke.

Štai jums ir visa istorija.

PABĖGUSI SRUOGA

Buvo kitados tokia ūkininkė ir turėjo dvi dukteris — vieną tikrą ir vieną podukrą. Oi, ko prisikentėdavo vargšė podukra! Būdavo, dar saulė iš už kalnų nepasirodė, o ji jau prie darbo, tuo tarpu tikroji duktė ilgai dar sau tvarsosi ant šilto mūrelio palei krosnį.

Vieną dieną podukra turėjo skalbti verpalų sruogas, bet viena iškrito iš rankos, ir upelis ją nunešė. Mergytė, baimės ir rūpesčio genama, nusivijo ją greitai, bet upelis buvo už ją grei-

tesnis, ir sruoga kaipmat dingo jai iš akių. Ji bėgo ir bėgo palei upelį vis tolyn, tolyn ir šit sutiko tokį žmogų su dviem galvom. Tu gali įsivaizduoti, kaip mergytė išsigando, tokį žmogų pamačiusi, bet vis tiek mandagiai paklausė jį:

— Tėveliuk, ar nematėt sruogos?

Dvigalvis jai atsakė:

— Ne, dukreliut, nemačiau.

Susirūpinusi nuskubėjo palei upelį toliau ir šit sutiko kitą žmogų, su trimis galvomis.

— Tėveliuk, ar nematėt sruogos? — klausė ir jį, bet tas atsakė:

— Ne, dukreliut, nemačiau.

Ką daryti? Reikia skubiai bėgti toliau. Netrukus sutiko žmogų su keturiom galvom, bet tas irgi jai jokios žinios nedavė, tada sutiko su penkiom galvom, ir taip toliau, kol sutiko vieną net su dvylika galvų. Kai nė šitas nieko apie sruogą nežinojo, mergytė labai nusiminė, nes jau ir temti pradėjo.

Laimė, dabar palei upelį ji pamatė pirkutę, o priešais ją stovėjo moteriškė. Mergytė priėjo ir klausė:

— Močiute, ar nematėt sruogos?

— Ogi štai, turiu ją ištraukusi,— atsakė moteris. Mergytė labai apsidžiaugė, kad galų gale rado sruogą, ir prašėsi priimama nakvynės.

— Gali nakvoti,— sakė moteriškė.— O ko norėsi vakarienės?

— Gal gaučiau kiaulių jovalo truputį,— tarė kukliai mergytė, o gavo pieno su duona.

Kai ji pavalgė ir padėkojo už vakarienę, moteriškė klausė:

— O kur norėtum miegoti?

— Kiaulmigyje man bus gerai,— atsakė mergytė, o buvo paguldyta pūkų patale.

Rytą, kai podukra ėmė ruoštis namo, vėl gavo rinktis, nes moteriškė klausė:

— Kuo norėtum raita joti namo: lazda ar žirgu?

— Man bus gerai lazda,— atsakė ji, o gavo gražų žirgą.

Kai ji per mišką jojo namo, sulėjo šuniukas:

— Au au, auksuotą matau!

Parjojo namo, žiūri — visa besanti apklota vienu auksu.

Tikroji duktė, pamačiusi, kas pasidarė, užsimanė irgi eiti sruogų skalbti, prašėsi, kad motina leistų. Ji, matai, tikėjosi pasidaryti dar daug gražesnė už savo netikrąją seserį. Motina leido. Ji nuėjo prie upelio, bloškė atsivėdėjusi sruogą į vandenį,

vanduo pagavęs nešė, o ji vijosi iš paskos. Taip pat kaip sesuo sutiko žmonių su daugeliu galvų, klausė kiekvieną:

— Ar tu nematei sruogos?

Nė vienas jai apie sruogą nieko nepasakė.

Galų gale nusigavo iki pirkutės palei upelį. Priešais pirkutę stovėjo moteriškė. Mergaitė šiurkščiai paklausė:

— Ar tu nematei sruogos?

Moteriškė tarė:

— Ogi štai, turiu ją ištraukusi.

Tada mergaitė pasiprašė nakvynės. Ją priėmė.

— O ko norėtum vakarienės? — klausė moteriškė.

— Pieno su duona, — atsakė ji, o gavo tik kiaulių jovalo.

— O kur norėtum miegoti? — tada klausė moteriškė.

— Pūkų patalė, — atsakė ji, o buvo paguldyta kiaulmigyje.

Rytą mergaitė norėjo namo, ir moteriškė klausė:

— Kuo norėtum raita joti: lazda ar žirgu?

Jai norėjosi žirgo, o gavo pagali. Kai ji pagaliu raita jojo per mišką, šuniukas sulojo:

— Au au, degutuotą matau!

Pardrožia namo, žiūri — ogi visa besanti degutuota.

MEDŽIOTOJO ŽYGLIAI

Kartą gyveno toksai medžiotojas. Vaikščiojo po kalnus, napsižiūrėjo ir nugarmėjo į bedugnę. Negali niekaip iš jos išlipti. Nė ką daryti, nors mirk badu arba pulk ir užsimušk. Tačiau jis netruko rasti išeitį. Ėmė nusikirto medį, prisidūrė prie savęs, kopė kopė iš tos vietos, kol priėjo malūną. Ten numetė medį šalin, nusivijo iš miltų virvę ir nusileido ja į pačią slėnio gilumą.

Buvo jau labai išalkęs, tai paėmė kirvuką ir paleido jį į laukines antis, kurios kaip tik skrido pro šalį. Tačiau antys skrido ir nuskrido. Pribiro tiktai didžiausia plunksnų krūva, net kirvio nebuvo matyti. Kaip kitaip jį rasi? — reikia padegti plunksnų krūvą. Bet sveikas liko tik kotas, o kirvis degė ir sudegė visai. Su tuo kirvakočiu jis paskui nusmeigė briedį, kuris lyg tyčia atšuoliavo ant vienos kojos, išskrodė jį, sukapojo į gabalus ir susikrovė į medžioklės krepšį.

Paskui linksmas sau drožė toliau, kol priėjo tankią girią, o toj girioj — nameliuką, kuriame gyveno tokia sena moteriškė. Ji jam davė šio to valgyti, tik perspėjo, kad pasitaupytų rytojui,

nes kitą dieną giria vėl virsianti ežeru. Jis paklausė ir kelis makaronus įsikišo į medžioklės krepšį.

Kai rytojaus dieną giria staiga tikrai virto dideliu ežeru, jis išsitraukė makaronus: kloja juos vieną už kito ant vandens ir žygiuoja tuo grindiniu. Kai liko tiktai du paskutiniai, jis abiem kojom užsoka ant priekyje išdriekto, o užpakalinį, pačiupęs ranka, vėl pamėtėja gerą galą pirmyn, užsoka ant jo ir taip žygiuoja sau tolyn, kol pagaliau prieina vieškelį, o ežeras baigiasi.

Tuo metu pro šalį važiuo ūkininkas. Jis vežėsi pilną vežimą alaus statinių. Staiga medžiotojas žiūri, kaip tam žmogeliui nuo kvapo, einančio iš alaus statinių, apsisuka galva, vežimas apvirsta, alus subyra ir statinės išteka lauk.

Vos tiktai arklys visa tai pamato, tuoj užsimano gerti ir išgeria visui visą alų, negyvai pasigeria, krinta ant žemės lyg pakirstas ir patiesia kojas.

Taigi tam ūkininkui nelieka nieko kito, kaip eiti į kaimą ir susirasti odlupį. Tas atėjęs ir nudiria arkleliui odą.

Jie palieka arklį gulėti ir nueina sau. Bet gyvulys netrunka išsimiegoti ir išsiblaivyti, grįžta į kaimą ir sau nudrožia į tvartą.

Žmonės, radę jį tokį, nemenkai persigąsta. Kad arklelis neatrodytų taip baisiai, jie ištepa jį visą žąstaukais. Teisybė — kitą dieną jau ima lįsti padaigai, o dar po dienos užauga kuo gražiausios plunksnos, visai kaip tikros žąsies. Nedidelė bėda, juk arklys ir su plunksnom visai tiko ir arti, ir akėti.

Taigi va. Neilgai trukus žmogus kartą išėjo su juo akėti lauko. O pro šalį kaip tik lėkė pulkas laukinių žąsų ir garsiai girsėjo. Arklys pasižiūrėjo į dangų ir ėmė žvengti. O kai paskui ir vėl atlėkė pulkas žąsų, arklio jau niekas negalėjo sulaikyti — tiktai drykt, plast, ir baigta, — su visu geru, su pakinktais ir akėčiom, su viskuo, kas prie jo buvo, arklys pakilo į orą ir nuskrido. Žmogus tik stovi ir šaukia:

— Ėė, palauk, palik bent akėčias!

Tačiau arklys jau nieko negirdėjo ir kartu su žąsimis dingo iš akių amžinai.

O kartu su juo išskrido į dausas ir visi melai.

MAŽUTIS ŽIRGELIS

Viename kaime gyveno beturtis vaikas, kampininkų vaikas. Numirė jo tėvas, numirė motina, niekas jo neberišo su tuo kampu, ir jis sumanė traukti į platųjį pasaulį sau duonos ieško-

ti. Sykį, keliaudamas per mišką, užėjo didelį medį su dreve, o toje drevėje sėdėjo sena bobutė ir mušė sviestą.

Jis ją mandagiai pasveikino, o ji tarė:

— Jei turi laiko, tai galėtumei man padėti. Aš tau gerai atsilyginčiau.

— Laiko turiu į valias,— atsakė vaikinąs ir tuoj ėmėsi darbo.

Kai sumušė sviestą, bobutė panėrė ranką į muštokę, patėpė jam veidą ir tarė:

— Dabar tu pasidarysi didelis ponas, toks didelis, kokių visame krašte mažai tėra. Žiūrėk, tenai krūmuose stovi trobelė, joje tu rasi mažutį žirgelį, tą aš, atsilygindama už darbą, dovanuju tau.

Vaikinąs su džiaugsmu padėkojo ir nulindo į krūmus, susirado trobelę, o joje buvo mažas arkliukas. Vaikinąs sumanė, kad čia bus jam žirgelis, išsivedė, užsėdo raitas ir jojo sau toliau. Kiek pajojus, žirgelis ėmė ir prakalbo:

— Mano berniuk, tu nujok į miestą ir užsuk į „Aukso rozės“ viešbutį, tenai tu laimė rasi.

Vaikinąs nusistebėjo, kad žirgelis kalbėti moka, bet jo patarimo paklausė ir į viešbutį nujojo. Žirgelis lyg šuniukas palindo po stalą, o jis pats atsisėdo prie stalo ir užsisakė gerti.

Viešbutyje tuo metu buvo karaliaus tarnas, vaikinąs su juo sušneko. Tasai papasakojo, kad ryt poryt būsianti didelė medžioklė, tik karalius abejojęs, ar bepavyksią ką sumedžioti, nes giria esanti labai jau išmedžiotą.

— Ne, ne! — sušuko žirgelis.— Sumedžios daug žvėrių, labai daug!

Karaliaus tarnas nustebęs klausia:

— Iš kur tas balsas?

— Nagi pažiūrėk po stalą, tai mano žirgelis kalbėjo,— paaiškino vaikinąs.

Tarnas tuoj parėjo namo ir apsakė karaliui, ką girdėjęs. Karalius labai stebėjosi, kad žirgelis kalbėti moka.

— Na gerai,— tarė jis,— pažiūrėsim, ar jis teisybę sakė.

Surengė didelę medžioklę, joje dalyvavo daugybė svečių. Jie prišaudė tokią gausybę žvėrių, jog visi stebėjosi.

Tada karalius tarė sau:

— Jei tas žirgelis žinojo, kad mes primedžiosim daug žvėrių, tai gal jis mokės pasakyti, kuo mano duktė serga.

Mat karaliaus duktė išties sirgo, ir ligi šiol niekas nemokėjo jos pagydyti. Tad karalius nieko nelaukęs nusiuntė tarną į viešbutį atvesti to žirgelio.

Žirgelis mielai atėjo. Įvedė jį į karalaitės kambarį.

— Gal tu žinai, kas man yra? — klausė karalaitė.

— Žinau, kaipgi,— atsakė žirgelis,— tu sergi blogomis nuotaikomis.

Karalaitė nusijuokė ir tarė:

— Tu atspėjai!

Karalius, tai išgirdęs, klausė:

— O gal tu žinai, kas mano dukterį galėtų pagydyti?

— Aišku, žinau,— atitarė žirgelis.— Viešbutyje yra apsistojęs toks gražus vaikinys, jog niekur aplinkui nerasi gražesnio. Jeigu tiktai karalaitė jį pamatys, tai akies mirksniu pagis.

Karalius tuoj siūncia tarną, atkviečia tą vaikiną į pilį. Kai karalaitė tą gražų vaikiną pamatė, jos blyškūs skruostai paraudė, ir ji liko visiškai sveika. Karalius nudžiugęs jį gausiai apdovanojo ir norėjo, kad jis keliautų savais keliais, bet karalaitė reikalavo, kad tas vaikinys liktų pilyje, ir nenusileido tol, kol tėvas sutiko, kad žirgelio savininkas taptų jos vyru. Ir kai buvo jų vestuvės, tai karalaitė pati jojo raita ant to žirgelio.

Po linksmos puotos karalius neilgai begyveno, o kai jis mirė, tai kampininko vaikas tapo tos šalies karaliumi.

HANZLIS BEBAIMIS

Gyveno kitados toksai vyras — nedičkis, bet neregėtai stiprus. Vadinosi jis Hanzlis Bebaimis. Kai kiti žmonės kalbėdavo, kad bijo, tai jis nesuprasdavo, ką tai reiškia, ir sakydavo:

— Norėčiau kada sužinoti, kas yra baimė!

O kad namie to sužinoti negalėjo, tai iškeliavo į pasaulį. Nuėjo į vieną miestą ir apsistojo viešbutyje. Ten aplinkui stalą sėdėjo vyrai ir girkšnodami leido laiką iki pavakarės. Šit vienas ir sako:

— Man jau laikas, greit sutems, o naktį per mišką bijosiu eiti. Hanzlis, tai išgirdęs, klausia:

— Pasakyk, kas gi tai yra: bijoti? Norėčiau to dalyko išmokti!

— Na, mes tave išmokysim, jeigu nemoki,— kalbėjo kiti.— Miške stovi užkeikta pilis, kurioje niekam neužtenka drąsos gyventi. Jei tu į tą pilį įeisi ir ligi ryto joje išbūsi, tai galėsi iš mūsų gauti tiek pinigų, kiek tiktai norėsi.

Hanzlis tuoj sutiko.

— Bet reikia, kad jūs man kelią parodytumėt, nes vienas nerasiu kur eiti. O ponia šeimininkė tegu duoda miltų, kiaušinių ir taukų, kad turėčiau iš ko naktipiečių pasitiekti.

Greit jie sutarė lažybas, tik dar jis pridūrė, kad reikia lazdos į kelionę.

Vienas svečias išėjo ir atnešė gerą geležies strypą, bet Hanzlis Bebaimis sudavė pirštu, ir strypas lūžo.

— Kokia čia man lazda,— tarė,— gal turit ką stipresnio?

Tad jį nusiuntė pas kalvį, tas jam padavė ratų ašį. Hanzlis ją ėmė abiem rankom, sulenkė lanku, vėl ištiesė ir sako:

— Jei nieko geresnio neturit, bus gerai pasiramščiuoti.

Po to jį vyrai nuvedė į pilį, paliko vieną ir grįžo į miestą jo laukti. Hanzlis įėjo į pilį, viską gerai apžiūrėjo. Kai jau arti buvo vidunaktis, užsikūrė ugnį ir ėmė naktipiečius taisyti. Ištirpdė keptuvėje taukus, jau buvo bemušas kiaušinius, tik šit iš suodžių priskretusio dūmtraukio riktelėjo duslus balsas:

— Ar man kristi, ar nekristi?

— Krisk, jei taip nori,— tarė Hanzlis ir atitraukė nuo ugnies keptuvę.

Tada plumptelėjo kažkas, žiūri — žmogaus koja nukrito. Hanzlis vėl užkaitė keptuvę, sumušė kiaušinius. Ir vėl ten riktelėjo:

— Ar man kristi, ar ne?

— Ogi krisk sau, jei patinka! — sušuko Hanzlis ir greit atitraukė keptuvę. Kita koja nukrito, ir jis nubloškė jas abi į pasuolę. Vos pamėgino ruošti toliau — vėl riksmas iš dūmtraukio. Hanzlis net supyko, nusikeikė ir šuktelėjo:

— Krisk krisdamas, o man trukdai kiaušinieneį keptis, vis tu riu dėl tavęs keptuvę nuo ugnies kilnoti!

Šį sykį nukrito žmogaus liemu, bet ir vėl riksmas, ir nukrito ranka, paskui kita, o kai kiaušinieneį jau veik baigė kepti, nukrito dar ir galva.

— Čia pravartus daiktas,— tarė Hanzlis,— bus kėglių kamuo-lio vietoj!

Jis sustatė kur reikia rankas, kojas ir liemenį, uždėjo galvą — ir stojosi priešais jį juodas žmogus. Hanzlis nė kiek neišsigando, jis ramiai sau valgė kiaušinieneį ir dar tą juodąjį kvietė į draugę. Bet tas atsakė:

— Valgyti nenoriu nieko, tik kortomis paskui galėsim su-
lošti.

Hanzlis lošti sutiko, o tas juodasis išlošė iš jo visus pini-
gus ir galop tarė:

— Jei tu stiprus, gali įgyti pinigų, jei ne, aš tave nugalabysiu.

Jis užvedė Hanzlį ant aukšto ir tarė:

— Jei šią skrynią pakelsi, tai galėsi imtis pinigų kiek tik tau reikia, bet jei ne, tai aš tave užmušiu!

Hanzlis stvėrė sunkią dėžę, iškėlė aukštyn ir klausia:

— Ar trenkti ja tau į galvą?

— Su tavim nenoriu turėti daugiau jokių reikalų,— tarė juodasis,— imk sau pinigus, o aš dingstu.

Sulig šiais žodžiais Hanzlis pasijuto besas vienas.

Rytą jis nuėjo į miestą, kur vyrai jau laukė. Jie klausė, ką jis matęs.

— Nieko ypatingo,— tarė jis ir apsakė, ką pilyje patyręs.

— Tai argi tu taip visiškai nebijojai? — klausė jie, o jis jiems atitarė:

— Ko gi čia bijoti?

Taip jis laimėjo lažybas ir traukė toliau.

Po ilgų kelionių jis vėl atsidūrė mieste, kuris keistai atrodė. Visi namai buvo apkabinėti juodomis marškomis, o žmonės vaikščiojo liūdnamis veidais. Hanzlis užsuko į artimiausią užėigą, pasiėmė gerai užvalgyti ir išgerti, o pasistiprinęs klausė:

— Ponas šeimininke, kas čia yra, kad visur juodos vėliavos kabo?

— Liūdna istorija, — atsakė šeimininkas. — Kiekvieną naktį ateina slibinas su devyniom galvomis ir devyniom liepsningom uodegom ir reikalauja duoti jam merginą. Jei neduotume, tai sudegintų miestą. Jau visas merginas surijo, šiandien eilė paskutinei — karaliaus dukteriai. Mes turim ją nulydėti į mišką, o ten jis ją pasigrobs.

— Gaila, kad pirmiau čia neatėjau! Bet šiandien aš padarysiu slibinui galą,— pasakė Hanzlis Bebaimis.

— Jeigu taip,— tarė šeimininkas,— tai aš tuoj duosiu žinią karaliui.

Karalius, gavęs šią linksmą žinią, pažadėjo už Hanzlio dukterį išleisti, jei jis nugalės pabaisą. Hanzlis vakare nulydėjo karalaitę į mišką, užrišo jai skepeta akis ir, ėmęs į ranką geležinę dalbą, laukė slibino. Dešimtą valandą slibinas atūžė, ir prasidėjo baisi kova. Hanzlis nudaužė jam visas galvas iš eilės ir visas liepsningas uodegas, ir slibinas nusibaigė. Tada jis atrišo karalitei akis ir tarė:

— Pasižiūrėk, koks tas žvėrelis!

Mergina iš pradžių bijojo, bet kai pamatė, kad slibinas su-
daužytas į gabalus, dėkojo jam nuoširdžiai už išgelbėjimą nuo

mirties. Hanzlis dar išpjaustė liežuvius iš devynių nebegyvų galvų, ir jie patraukė namo.

Buvo tamsu, jie nematė kelio. Paklaidžioję į vieną ir kitą pusę, staiga pamatė pro medžius šviesą. Priėję arčiau, permanė, kad ten plėšikų užėiga.

— Man reikia išgerti vieną kitą butelaitį vyno,— sakė Hanzlis, bet karalaitė jį prašė atsisakyti tos užmačios.

— Tu verčiau palauk negėręs, į vidų neik,— kalbėjo ji,— plėšikai gali mus abu nužudyti!

Hanzlis nesidavė perkalbamas:

— Turiu būtinai gauti vyno, mano noras per daug jau didelis! Jei užėiti bijai, tai palauk manęs čia.

Ji liko ore, o jis, pažadėjęs greit grįžti, užėjo.

Užėigos svetainėje, jam įėjus, tikrai buvo daug plėšikų. Jie tuoj sujudo klausti, iš kur jis atsiradęs.

— Nagi mat,— kalbėjo jis,— aš užmušiau slibiną, tą, kur su devyniom galvomis ir devyniom liepsningom uodegom.

— Negali būti,— sakė plėšikai,— nerasi žmogaus, kuris turėtų tiek drąsos.

Bet jis parodė jiems slibino liežuvius, parodė ir nudegintas vietas, tada jie patikėjo ir bijojo net jo prisiliesti. Praėjo kiek laiko, kol jis troškulį malšino, ir jis užmiršo, kad karalaitė jo laukia ore. Nesulaukusi jo išeinant, ji galų gale patraukė namo viena.

Tamsoje ji vėl pamatė kažin ką švyksant, priėjusi artyn, rado angliadegį, kurstantį savo degyklą. Ji atvirai išsipasakojo savo baimes, o jis užšnekėjo taip:

— Jei tu nepaliudysi, kad slibiną užmušiau aš, tai įmesiu tave į ugnį!

— Kaip aš galiu paliudyti,— atitarė karalaitė,— juk slibiną tai jis užmušė, jis turi ženklą — devynis išpjautus liežuvius!

— Tas nieko nekliūva,— sakė angliadegys,— turiu šit nušovęs devynis šernus, jiems išpjausiu liežuvius, ir bus toks pat įrodymas. O jei manęs neklausysi, tai tau mirtis!

Grasinama įmesti į ugnį ji prižadėjo paliudyti, kad jis nužudęs slibiną. Tada angliadegys išvedė karalaitę iš miško, ir ne ką **trukus** jie pasiekė namus.

Tuo tarpu Hanzlis iš plėšikų užėigos išėjo, bet merginos neberado, tada jis irgi nudrožė į karaliaus rūmus. Čia jau atėjęs angliadegys tvirtino, kad jis užmušęs slibiną, o kai Hanzlis rodė slibino liežuvius, tai jis rodė šernų liežuvius. Karalius nesugebėjo atskirti, kieno teisybė, ir nusprendė, kad abu ginčinininkai

turi stoti į dvikovą: kas laimės, to ir bus teisybė. Hanzlis Bebaimis tuoj sutiko stoti į dvikovą, turėjo sutikti ir angliadegys, nors šis ir baiminosi. Paišinas angliadegys užsidėjo šarvus, sėdo ant žirgo ir pasakė karaliui:

— Na, duokit šen tą bernėką — tuojau jo mėsa paukščiai les!

Jis puolė ant Hanzlio ir taikė jam kirsti kalaviju, bet Hanzlis kai tvojo jam geležine dalba, tai nieko nebeliko nei iš raitelio, nei iš žirgo.

Čia prabilo karalius:

— Dabar matau, kas nužudė slibiną, aš taip ir maniau, kad tai tavo darbas. Tu turi mano dukterį gauti.

Tuojau buvo vestuvės, ir truko jos daug dienų. Galų gale iškepė tam tikrą pyragą su visokiomis išmonėmis. Kai pyragas ataušo, jį vienoje vietoje praverpė ir įkišo ten gyvą paukštį. Tada užženklino, kur pyragas turi būti riekiamas, ir jaunikis jo turėjo atriukti jaunajai. Kai Hanzlis prariekė, paukštis išskrido ir suplasnojo prie pat jo veido. Nuo to jaunikis išsigando taip, jog bijodavo naktį ir laukan išeiti.

Taip jis galų gale sužinojo, ką reiškia bijoti. O šiaip jiedu abu gyveno laimingai ir smagiai.

HANZLIS VEDYS

Gyveno kitados kaime vienas ūkininkaitis, vyras iš stuomens ir iš liemens, dailiai nauaugęs, linksmo būdo, visada geros nuotaikos, na ir prie pinigų. Ne viena mergina džiaugėsi, kai jis vedė šokti, ir mielai būtų tekėjusi, jei tik būtų piršęsis. Jau nebe sykį ketino jis ir vestuves tarti, bet vis, būdavo, tai šis, tai tas pasipainioja. O dar ir taip svarstė, pats su savim tardamasis:

— Kol tebesu nevedęs, tai gyvenu smagiai, noriu — einu pasišokti, noriu — einu kortom skelti, o kai būsiu vedęs, tai dažniausiai šventądien sėdėsiu namie su pačia ir vaikais.

Ir mergina, kuri tikėjosi, kad jis pasipirš, laukusi palaukusi ant jo supyko ir į jį nebežiūrėjo.

Po kurio laiko jam labai krito į akį kalmyno duktė, su ja ir šoko jis daugiausia per visą švenčių laiką, bet paskui kažko susivaidijo, ir ta pametė jį.

O po to, kai ir trečiąkart nepavyko vestuvių sutarti, iš jo pradėjo žmonės juoktis, davė jam pravardę Hanzlis Vedys.

— Hanzli, kada tu vesi? — klausdavo, kai jis pasirodydavo smuklėje. Net vaikai gatvėje, ir tie, saugiai kur nors užsiglaudę, leliodavo jį:

— Hanzlis Vedys, Hanzlis Vedys!

Hanzlis, pirma buvęs toks linksmas bernas, nuo pašaipų ir leliojimų taip sugižo, jog vieną dieną pasakė:

— Nebegaliu, nebeištersiu. Eisiu ir pasidarysiu galą. Susirado tinkamą virvę ir išėjo į mišką pasikarti.

Beeidamas sutiko tokį žmogutį, vilkintį žaliais medžioklio drabužiais.

— Hansai, kas tave apšėdo, kad esi toks surūgęs?

— Einu pasikarti,— atšovė bernas niauriai,— jau ir vaikigaliai mane lelioja gatvėje.

— Kas čia tau šovė į galvą griebtis tokių nesąmonių!

— O kurgi man dėtis, ką daryti? — klausė Hanzlis irzliai.

— Jei manęs klausysi,— kalbėjo žaliasis žmogutis,— tai aš pirmą tau tokią paną, kur patiks ir tau pačiam, ir visiems žmonėms. Bet reikės daryti taip, kaip aš sakysiu.

Hanzlis davėsi perkalbamas.

— Gerai,— tarė jis,— o kokios tavo sąlygos?

— Eikš su manim,— tarė žaliokas,— tuoj pamatysi!

Jiedu kiek paėjo gilyn į mišką, kol pasiekė medkirčių trobelę.

— Dabar pasakysiu, ką tu turi daryti,— kalbėjo žaliokas.— Aš tave užrakinsiu šioje trobelėje. Joje turėsi išbūti tris savaites. Kai norėsi valgyti, gana bus pagalvoti „Aš noriu to ir to“, ir tau atsiras. Bet per tas tris savaites tau reikės nesiprausti, nesisukuoti, barzdos nesiskusti, plaukų nesikirpti ir nagų nesipjaustyti!

— Kaip?! — sušuko Hanzlis nustebeęs.— Ką tu sau manai?! Tai koks aš tada pasidarysiu?! Gi būsi baidyklė, nuo manęs visi bėgs!

Vis dėlto galų gale sutiko ir žaliajam žmoguiui pasakė: tegu jį čia uždaraš.

Tada žaliokas atrakino trobelę, ir jiedu įėjo. Kai akys prietamsyje apsiprato, Hanzlis išžiūrėjo pasienyje gultą. Žaliokas išėjo, duris užrakino ir paliko Hanzlį vieną. Be nas sėdėjo ant gul-to ir galvojo, kaip čia bus toliau. Jei dabar jį matytų saviškiai ir kaimynai, tai iš jo šaipytųsi dar labiau. Bet jam sukilo atkaklumas, jis būtinai išters tris savaites. Besva-stydamas visa tai, užsinorėjo valgyti ir pagalvojo: „Dabar man kaip tik pavers-tų gauti dešros su duona ir gerą stiklą alaus“. Tik spėjo pagalvoti, o tie daiktai jau čia, ir jis skaniai sau valgo, geria. Viskas

būtų nieko, tik nuobodoka — laikas labai jau lėtai slenka. Vakarienei panorėjo kepsnio, vyno, ir tuoj atsirado, o pavakarieniavęs atgulė miegoti.

Nubudęs prisiminė, kad jam negalima praustis, negalima nei šukuotis, nei šepėčiu apsivalyti, tris savaites reikės taip išbūti. Tad ir pusryčiai buvo ne tokie skanūs, bet, galvojo, laikas juk netruks praeiti. Pamažu apsiprato, čiupinėjosi barzdos šeberkštas, žiūrinėjosi nešvarius pirštus ir ilgus nagus, o peiliu rantė rančius į gulto koją, kad turėtų kuo dienas skaičiuoti.

Kai suėjo trys savaitės, žaliokas vėl pasirodė, atrakino duris ir tarė:

— Hanzli, eik šen, dabar trauksim nuotakos žiūrėti!

— Meldžiamasis, kaip aš dabar atrodau, juk tokiam negalima žmonėse rodytis!

— Dėl to nesuk sau galvos, eik tiktai greičiau, viskas bus gerai,— sakė žaliokas.

Hanzlis žalioko paklausė, ir jie abuėjo ilgą kelią, ir pasiekė vieną tokią vietą, kur užsuko į užeigą. Žaliokas užsakė abiem vyno, o kai šeimininkas atnešė, jis prašneko į jį taip:

— Mano palydovas norėtų vesti pačią. Tu turi tris dukteris, gal jis vieną iš jų galėtų gauti?

Šeimininkas nužiūrėjo tokį nepaprastą svečią, nusišaipė ir tarė:

— Nagi pažiūrėsim.

Jis nuėjo į virtuvę ir pašaukė:

— Nane, eikš, svetainėje sėdi vienas toksai, kur norėtų tave vesti.

— Gerai, einu pažiūrėti! — tarė vyriausioji.— Rodyk, kuris tas jaunikis?

— Va sėdi antai,— tarė šeimininkas ir parodė galva į jį.

— Tfu, po velnių! Tėve, kaip tu gali mane kviesti prie tokio! Murzcius pasmirdęs!

Papyko mergina ir išlėkė. O žaliokas vėl mėgina šeimininką šnekinti, kad leistų dukterį.

— Kviesim dabar Lyzlę,— sako tasai,— bet bus tas pat kaip pirma. Lyzle, eikš, čia sėdi toksai, kur norėtų tave vesti! — šuktelė tėvas į kiemą, ir kaipmat įeina vidurinioji sesuo. Tačiau, pamaciausi murziną Hanzlį, rikteli piktai:

— Čiagi dabar! Tėve, ar tau galvoj negerai, jeigu manai, kad aš tekėčiau už tokio kiauložio!

Ir išbėga sau.

— Šeimininke, tu juk turi dar vieną dukterį,— tarė žaliokas.

— Tas pats bus ir su šita,— atitarė šeimininkas, bet vis dėlto išėjo ir pašaukė: — Linerle, eik čia!

Jaunėlė tuoj atkūrė.

— Kas yra?

— Čia atėjo vienas toks, kur norėtų tave vesti, antai ten sėdi.

Mergina priėjo artyn, įdėmiai apžiūrėjo berną.

„Atrodo baisiai nevalyvas,— svarstė ji pati sau,— bet, jei gerai išžiūri, po tuo purvinu paviršiumi turėtų būti švarus bernas. Čia dedasi kažkas nepaprasta“.

— Gerai,— tarė ji,— sutinku už jo tekėti, tik reikės jį apkuopti.

Žaliokas į tai atsiliepė:

— Sutarta! Po keturiolikos dienų mes vėl ateisim.

Jis užsimokėjo ir išėjo su Hanzliu.

Po dviejų savaitių abu atsirado vėl. Tik prieš eidamas žaliokas Hanzlį apvalė, numaudė, plaukus apkirpo, barzdą nuskuto, apvilko gražiais drabužiais ir davė daug pinigų. Kai jiedu pasirodė užėjoje, visi žiūrėjo nustebę ir sakė tokio puikaus berno dar niekad nematę. O jauniausioji šeimininko duktė juo ypač džiaugėsi.

— Ką dabar pasakysi? — klausė žaliokas.

— Aš juk sakiau, kad reikės jį apkuopti,— atitarė ji.— Dabar jis jau apkuoptas ir štai toks švarus bus visada.

Čia žaliokas atsisveikino, šeimininkas patenkintas užsakė ruoštis vestuvėms, o abi vyresniosios seserys labai pyko ir baisiai pavydėjo jaunėlei.

Vestuvės buvo linksmos, svečiai šoko, grojo, dainavo. Vakarop visi pasigedo abiejų jaunosios seserų. Niekur jų nebuvo, nei namie, nei pas kaimynus, tad svečiai pagaliau ėmė jų ieškoti artimiausiame miške. Paieškoję rado nebegyvas: jos iš pykčio ir pavydo abi pasikorė.

TRISDEŠIMTUKAS

Kitados gyveno tokie žmonės, vyras su pačia, ir turėjo dvidešimt devynis sūnus. Kai jiems gimė dar vienas berniukas, tai nebemokėjo jam nė vardo išrinkti ir praminė jį Trisdešimtuku. Kada jau ir mažylis užaugo, tėvas ėmė sakyti, kad nebepajėgsią jų išmaitinti, kad jie turėtų eiti patys sau duonos pelnytis.

Broliai susiruošė traukti į pasaulį visi kartu, o Trisdešimtukas, jauniausias, buvo jų vadas. Sykį jie keliavo per didelę girią. Priėjo vakaras, pradėjo temti, o jie nebeturėjo ko valgyti. Trisdešimtukas sakė:

— Dabar apsižvalgykim, ar nėra čia kokio gyventojų, kur galėtume pernaktuoti.

Jis ėlipa į aukštą medį, apsidairė į visas puses ir pamatė tolimoje šviesoje. Išlipo iš medžio, visi patraukė šviesos linkui ir priėjo didelę trobą. Joje degė šviesa. Trisdešimtukas pažiūrėjo pro langą vidun ir pamatė moterį, prie židinio stovinčią ir valgyti verdančią. Jie visi buvo labai išalkę, suėjo nieko nelaukę į vidų ir klausė, ar negautų užvalgyti. Moteris pasakė:

— Čia jums negalima būti, čia galvažudžių namai!

Broliai, būdami alkani ir pavargę, valgė ir ilsėjosi, nors moteris dar kartą įspėjo:

— Eikit sau greičiau, galvažudžiai beregint pareis ir jus išgalbys!

Jie vis tiek jos neklausė ir mieguisti sugulė ant aslos.

Parėjo galvažudžių vadas su visa gauja ir, pamatęs tokį pulką bernų, nedarė jiems nieko, tik pasakė:

— Turiu trisdešimt dukterų, jums nakvoti vietos bus, jei visi gulsite po vieną pas jas į lovas.

O prieš gulant jis visoms dukterims užmaustė kepuraites, kad patamsyje neapsiriktų, nes ketino naktį visiems broliams galvas nupjaustyti.

Trisdešimtukas tačiau nuklausė, ką gaujos vadas su dukterimis tarėsi. Kai visi sumigo, jis pabudino brolius ir liepė kiekvienam numauti kepurėlę nuo kaimynės galvos ir užsimauti sau. Broliai jo paklausė, ir gerai padarė. Mat vidunaktį ėjo gaujos vadas su dideliu peiliu ir nupjaustė visas galvas, kurios buvo be kepuraičių. Trisdešimtukas anksti pakėlė brolius, kad spėtų pabėgti, kol gaujos vadas tebemiega. Dar ant durų iš oro pusės užrašė: „Trisdešimtukas siunčia labų dienų!“ Po to ir jis nudūmė.

Rytą gaujos vadas nubudęs ėjo pažiūrėti. Koks jam buvo siaubas, kai pamatė, kad ne brolius išžudė, o savo dukterims galvas nupjaustė! Duris atidaręs perskaitė, kas Trisdešimtuko užrašyta, tada jam buvo ne tik skaudu, bet ir baisiai pikta.

— Prigriebsiu aš tą rupūžgalvį! — suriko jis.

O Trisdešimtukas su broliais traukė toliau ir nukeliavo pas tokį grafą, kuris juos visus pasamdė savo dvare dirbti. Jauniausias buvo toks stropus, jog grafas jį paskyrė ūkvedžiu.

Trisdešimtukas savo ponui papasakojo, kas nutiko galvažudžių namuose, ir ta proga sužinojo, kad gaujos vadas turi stebuklingą paukštę: kas išgirstas tą paukštę giedant, tam nebereikia mirti. Trisdešimtukas pasiprašė trijų dienų apgalvoti, kaip tą paukštę pavogti. Grafas mėgino atkalbėti, kad jis neitų į tą pavojingą žygį, nes galis nebegrįžti, bet visos jo pastangos buvo bergėdžios.

Naktį Trisdešimtukas išsiruošė, ėjo ilgai ir priėjo galvažudžių namus. Prišliaužė artyn, pasižvalgė pro langą. Vos tik įėjo į vidų — tuoj jį čiupo du galvažudžiai, kurie jau tykojo, ir uždarė narve. Parėjo vadas su kitais galvažudžiais ir apsidžiaugė, kad galų gale tas apsikrusis Trisdešimtukas jau jų naguose. Jis liepė belaisvį gerai valgydinti, kad nusipenėtų, tada jį papjusia. Trisdešimtukas dabar gavo socialiai valgyti ir gerti, bet iš narvo ištrūkti negalėjo. Vieną dieną vadas, išvykdamas su visa gauja, paliepė virėjai:

— Šiandie nukirsk galvą Trisdešimtukui ir jo mėsą iškepk pietums!

Virėja ėmė kaponę, atidarė narvą, tik Trisdešimtukas atėmė iš jos kaponę ir užkapojo ją pačią. Tada jis pagrobė paukštę, užrašė ant durų: „Trisdešimtukas siunčia labų dienų!“ — ir išskubėjo pas grafą.

Grafas jau buvo bemanąs, jog ūkvedžio gyvo nebėra, kad taip ilgai nepargrįžta. Jis labai džiaugėsi brangia paukšte ir liepė pastatyti atskirus didelius namus trisdešimčiai brolių. O Trisdešimtukas, būdamas ūkvedys, tvarkė visus darbus.

Kartą grafas papasakojo, kad gaujos vadas turįs tokį žirgą, kuris bėgas kaip žaibas. Jis mokąs šnekėti ir pasakyti, kelinta valanda.

— Šitą aš parsivesiu sau, — pasakė Trisdešimtukas. Ėmė maišą, prisigrūdo skiaučių, senų skudurų ir išėjo į galvažudžių namus. Pasižvalgė atsargiai pro langą ir rado, kad visi susėdę valgo. Tada išlino į arklidę ir pasislėpė už pakratų krūvos. Vėlai vakare atėjo vienas galvažudys ir pakratė žirgamis šviežių šiaudų. Jis bakstelėjo šakėmis ir Trisdešimtukui, bet tas nė neaihtelėjo. Galvažudys paklausė:

— Lyzle, kelinta valanda?

Vienas žirgas atsakė:

— Tuoj bus dešimt.

Dabar Trisdešimtukas žinojo, kuris žirgas moka šnekėti. Kai tik galvažudys nuėjo į trobą, jis atsistojo, aprišo žirgui kanopas skudurais ir patyliukais išsivedė. Ant arklidės durų užrašė: „Tris-

dešimtukas siuncia labų dienų!" — ir išdūmė žaibo greitumu.

Vadas ir visa gauja dūkte dūko iš apmaudo pamatę, kad nebėra to žirgo. Tuo tarpu Trisdešimtukas buvo jau seniai namie. Grafas stebėjosi neatsistebėjo savo tarnautojo apsikrumu ir prižadėjo jam ir jo broliams duoti visą išlaikymą be jokio darbo. Dovanojo visiems po žirgą ir po balną, kad turėtų kuo pasijodinėti, kai užeis noras.

Po kurio laiko Trisdešimtukas ėmė sakyti, jog dabar jis atgabensias patį galvažudžių gaujos vadą. Pasiėmė kelis dailides ir kalvį, susėdo į dideles vežėčias ir nuvažiavo į mišką netoli galvažudžių namų. Buvo taip persirengęs, jog gaujos vadas jo negalėjo pažinti, ir prašė leisti nusikirsti storą medį. Sakė miręs vienas karalius, kuris išreiškęs valią, kad būtina reikią jį palaidoti išskobtame medžio kamiene. Ir niekur kitur nesą tokių storų kamienų, tik čia.

— Todėl čia ir atvažiuoju,— kalbėjo jis,— ir prašau tokio medžio. Aš už jį gerai užmokėsiu.

— Galit kirsti be niekur nieko,— atsakė gaujos vadas ir sto-
vėjo žiūrėdamas, kaip jie ką dirbs.

Dailidės medį nuleido ir ėmė skobti jo vidų panašiai, kaip daroma, dirbant didelį lovį to krašto papročiu. Jiems jau baigiant darbą, Trisdešimtukas tarė galvažudžių gaujos vadui:

— Nebepamenu gerai, kokio didumo buvo tasai karalius. Jis buvo maždaug jūsų ūgio. Gal sutiktumėt trumpam atgulti į tą išskobtą medį?

— Kodėl ne? — tarė gaujos vadas ir atsigulė į lovį. Tada Trisdešimtukas davė ženklą, dailidės greitai užmetė dangtį, o kalvis užkalė stambiomis vinimis. Po to griebė visi vyrai ir įgrūdo tą sunkų lovį į vežėčias. Kai jie su tokiu kroviniu parvažiavo į dvarą, grafas stebėjosi dar labiau nei pirma. Trisdešimtukas klausė dvaro poną, kokią ištarmę jis duosias. Galvažudžių gaujos vadą paleido iš lovio, tik jis turėjo nebegrižti į mišką, o likti dvare ir dirbti. Su savo gaujos bernais nebegalėjo matytis niekad. Ir jis ilgai gyveno tame dvare. Trisdešimtukas taip pat. Jei dar nenumirė, tai gal ir šiandien tebegyvena.

VIENU SMŪGIU — DEVYNETAS

Buvo kadaisė toks nupiepęs, kuprotas siuvėjėlis. Ieškodamas darbo, vaikščiojo po žmones ir užsuko į kaimo ūžeigą. Sėdėjo sau, užkandžiavo, o ten buvo pilnausių. Jos taip jam įkyrėjo,

kad išėjęs iš kantrybės tvojo plaštaka. Pataikė gerai: suskaičiavęs rado, kad vienu smūgiu užplojęs jų devyneta ant stalo.

— Visi turi žinoti, kad jų buvo devynetas,— tarė jis sau ir pats pasirašė liudijimą: „Devynetas užmušta vienu smūgiu be jokio pykčio“.

Jis tą užrašą prisisegė prie skrybėlės, užsimokėjo kiek reikėjo už pasistiprinimą ir keliavo toliau. O saulė kaitino smarkiškai, jis greit pavargo, suslieškojo pavėsj ir atgulė. Ne ką trukęs ir užmigo.

Atsitiko, kad pro šalį ėjo karaliaus tarnas ir pamatė siuvėją. Priėjo arčiau, perskaitė užrašą. Tuoj parskubėjo namo, parnešė savo ponui žinią apie tokį narsų vyrą.

Karaliui darė daug jeibių trys milžinai, įsikūrę miške. Jis manė: „Čia būtų kaip tik toks vyras, kokio reikia, jis galėtų padėti, tiems milžinams užduoti garo“ — ir liepė jį pašaukti.

Ateina siuvėjas į pilį. Karalius klausia, ar tikrai užmušęs devyneta. Siuvėjas išdidžiai patvirtina: taip, tikrai, vakar pat. Karalius jį priima į tarnybą ir prižada jam pusę karalystės po savo galvos, jei sudorosiąs tuos milžinus.

— Tai visai lengva,— sako tasai siuvėjėlis ir traukia į mišką.

Kelyje sutiko **berniūkštį**, kuris nešėsi vieversį narvelyje.

— Ką ketini veikti su tuo paukščiu? — paklausė siuvėjas.

— Parduosiu.

— Gerai, duok šen,— tarė siuvėjas ir nupirko už kelis skatikus.

Kiek paėjęs sutiko seną bobutę, nešančią į turgų varškės gniu-tulą. „Kas žino, kur toks daiktas gali praversti“, — pamanė jis ir nupirko varškę.

Dar toliau žengęs, priėjo milžinų būstą. Aplink jį buvo primėtyta medžių, išrautų su visomis šaknimis, o priešais trobą stovėjo milžinas, didumo kaip bokštas.

Siuvėjas pernelyg narsiai priėjo prie milžino ir pasiprašė nakvynės. Milžinas nusijuokė, kad jis toks drąsus, ir leido nakvoti. Bet kad jūs būtumėt matę, kaip siuvėjas atrodė, kai atsigulė milžino lovoje,— visai kaip blusa ant paklodės!

Rytą siuvėjėlis stėjo priešais tris milžinus, padėkojo už nakvynę ir klausė, ar jis negalėtų išmokti milžinų amato.

— Taip,— sakė jie,— galėtum. Tik pirma tu turi parodyti, ar esi pakankamai stiprus, ar verta su tavim prasidėti.

— Nagi einam galėtynių! — sušuko siuvėjas.

Milžinai sutiko.

Po pusryčių turėjo būti pirmas jėgų bandymas. Vienas milžinas ėmė akmenį ir išsviedė jį taip aukštai, jog ilgai reikėjo laukti, kol nukrito. Kiti du milžinai padarė tą pat.

— Čia menkniekis,— tarė siuvėjas.— Pas mus ir maži vaikai tiek išgali. Bet jūs išmeskit taip aukštai, kad akmuo niekad ne-nukristų. Tai tik pati šio mokslo pradžia!

Jis tuoj ranką į kišenę, išsitraukia vieversį ir sviedžia aukštyn. Vieversys džiaugiasi atgavęs laisvę, kyla, kyla aukštyn ir nebe-grįžta į žemę. Milžinai tik stebisi.

— Dar rytoj pažiūrėsim, ką tu gali,— sako jie.

Kitą dieną reikėjo akmenis spausti. Milžinai kiekvienas ėmė po du akmenis ir trynė juos kits į kitą taip, jog miltai rūko.

— Čia nedidelis daiktas,— sakė siuvėjas,— bet suspausti akmenį taip, kad iš jo vanduo sunktųsi,— va tą tai ne bet kas gali.

Jis ėmė varškę į rankas ir taip spaudė, jog tikrai vanduo sunkėsi. Dabar milžinai dar labiau stebėjosi jo didžia stiprybe.

Trečią dieną milžinai stambiausius medžius lenkė tol, kol viršūnes pririetė lig žemės. Siuvėjas nė to neišsigando.

— Čia nieko sau,— sakė jis,— bet didesnis daiktas per medžius peršokti.

Taip sakydamas, jis įsikabino į palenkto medžio viršūnę, o kai milžinas ją paleido, medis smarkiai atsitiesė ir bloškė siuvėją aukštai per kitų medžių viršūnes, nuskraidino toli į samanynę. Jis šiaip taip išsikepurnėjo ir grįžo pas milžinus.

Ketvirtą dieną reikėjo kiekvienam suvalgyti tiek makaronų, kiek užduota. Milžinai surijo kalnus makaronų, o siuvėjas tik truputį suvalgė, kitus susikimšo už marškinių, ir jam pasidarė didelis pilvas.

— Dabar einam lenktynių,— sušuko siuvėjas,— pažiūrėsim, kas greitesnis!

Ir jis leidosi bėgti. Milžinai palūkėjo kurį laiką. Tuo tarpu siuvėjas dūmė pamiške, pro tokią trobelę, kur sena bobulytė taisėsi malkas.

— Pilvui sunku nuo makaronų,— sušuko jis ir peiliu prasi-pjovė marškinius. Iškratė makaronus ant kelio, numetė peilį ir nubėgdamas riktelėjo:

— O, kaip dabar gera!

Milžinai vydamiesi rado ant kelio makaronus ir klausė bobulytę, ką čia siuvėjas padarė.

— Ogi sakė, kad pilvui sunku nuo makaronų, bėgti nepatogu, tai ėmė peilį, prasi-pjovė pilvą ir išmetė juos,— pasakojo bobulytė.— Ir dar sušuko nubėgdamas: „O, kaip dabar gera!“

Milžinams pilni pilvai tikrai kliudė bėgti. Išgirdę bobulytės pasakojimą, jie irgi ėmė peilį ir prasirėžė pilvus taip, jog net žarnos išsivertė.

— Pjaukit daugiau,—ragino vienas kitą,—makaronai geriau išsikratys.

Dar kurį laiką jie bėgo su prapjautais pilvais, vijosi siuvėją, bet greitai nusilpo, išgriuvo ir nusibaigė.

Siuvėjas grįžo pamažu ir atsargiai. Radęs milžinus nebegyvus, labai apsidžiaugė. Išsitraukė peilį, išpjaustė jiems liežuvius ir jais nešinas grįžo į miestą pas karalių.

Karalius, pamatęs milžinų liežuvius, džiaugėsi kaip retai kada. Nuo to laiko siuvėjas gyveno be kokio rūpesčio, be kokios bėdos.

Ar jis iš tikro paveldėjo pusę karalystės, aš nežinau. Neteko girdėti, kad siuvėjas būtų kada karaliumi tapęs.

KAŽINYS

Seniai seniai, nebeatmenamais laikais, vienas žmogus laikė pagiry smuklę. Jis buvo labai šykštus, jam kiekvienas menkniekis buvo toks brangus, tarytum aukso vertas. Tuo pat metu gyveno galingas, turtingas karalius, kuris pinigų laikė per nieką, mėgo puotauti, užauti.

Sykį tasai karalius rengė medžioklę ir tam, kas sumedžios geriausią laimikį, prižadėjo ypatingą dovaną. Jei įžymiausią žvėrį sumedžios bajoras, tai gaus karaliaus dukterį ir žmonas, o jei paprastas medžioklis — gausybę pinigų.

Skirtoji diena išaušo, susirinko medžiokliai, prisistatė ir smuklės šeimininkas, nes prižadėtos dovanos labai jau stipriai jį traukė. Medžiokliai visą dieną pyškino, trimitai skardėjo, šunų skaliavimo pilna giria buvo. Vakarop medžioklė baigėsi, didžiąją dovaną gavo grafas, sumedžiojęs elnią su auksiniais ragais. Smuklininkas irgi neliko nepatenkintas, nes jis sugavo ir parsigabeno girinį žmogeliuką, auksiniu kalaviju nešinę.

Žmogeliukas buvo toks mielas ir malonus, jog smuklininkas pas dailiadarbį kalvį užsakė jam laikyti narvą iš grotelių ir stiklo. Narvą pasistatė kambaryje ant skrynios ir jame įkurdino savo radinį, kad visi, pas jį apsilankę, galėtų žmogeliuku pasigėrėti.

Smuklės šeimininkai turėjo sūnelį, mitrų berniuką, vienintelį vaiką šeimoje. Girinis žmogeliukas jam patiko be galo be krašto, jis prie narvo stovėdavo valandų valandas, žiūrėdavo neat-

sižiūrėdamas į tą mažą kaukutį ir jo žvilgantį kalaviją. „O, kad aš turėčiau tokį gražų aukso kalaviją!“— mąstydamas berniukas, nes balsu tai pasakyti bijojo, kad neišgirstų jo šykštuolis tėvas.

Kai sykį berniukas buvo vienas kambaryje, o žmogeliukas stiklo narve atrodė toks mielas ir draugiškas, jis įsidrąsinęs pratarė:

— Žmogeliuk mielas, padovanok man aukso kalaviją! Labai labai prašau.

Dabar žmogeliukas ėmė kalbėti ir tarė:

— Mielai tau jį atiduosiu, bet tik su viena sąlyga: paleisk mane iš narvo ir niekam to nesakyk. Jei taip padarysi, gausi mano kalaviją.

Berniukui patiko tokia šneka, jis žmogeliukui prižadėjo padaryti, ko tas reikalavo.

— Tiktai kaip man gauti raktelį, narvą kuo atrakinti? — klausė jis.

— Raktą visuomet nešiojasi tavo mama. Kai ji tave šukuos, tu ištrauk raktuką iš sijono kišenės.

Berniukas iš pradžių nenorėjo, bet žmogeliukas jį prikalbino, dar parodė, kaip kalavijas žvilga, ir jis apsiėmė tai padaryti.

Berniukas nulėkė pas motiną, ji paglostė jam plaukus ir tarė:

— Koks tu susišiaušęs, reikia sušukuoti.

Ji ėmė šukas ir šepetį, šukavo, o berniukas tegalvojo apie žmogeliuką, baimindamasis įkišo ranką į mamos kišenę ir nepastebėtas ištraukė raktelį.

Nuo motinos jis nubėgo į aną kambarį, atrakino narvo dureles ir išleido žmogeliuką. Tas džiaugėsi atgavęs laisvę ir atidavė berniukui kalaviją. Po to šoko pro langą ir bemat dingo.

Berniukas iš džiaugsmo nebežinojo, ką su aukso kalaviju veikti. Jis įlindo į atvirą narvą ir elgėsi jame taip kaip pirma žmogeliukas. Įėjo motina ir nemenkai išsigando pamačiusi, kad jos vaikas narve, o žmogeliuko nebėr nė padujų. Ji tuoj pašaukė tėvą, o šis, pamatęs, kas padaryta, atsinešė beržo rykščių, ištraukė iš narvo berniuką ir, pagautas nirtulio, lupo taip, jog vaikas nieko nei begirdėjo, nei beregėjo. Prilupęs bloškė lauk per tvorą į žoles ir suriko:

— Išnyk iš akių ir nešdinkis pas savo girinį žmogiūkštį!

Berniukas ilgai gulėjo žolėse, ir nė motinai nebuvo leista prie jo prieiti, pagelbėti. Kai pagaliau vėl atsimerkė, priešais stovėjo žmogeliukas, paėmė jį už rankos ir nusivedė. Nusivedė į pavėsingą girią, davė visa, ko tik jam reikėjo, ir augino jį kaip savo vaiką. Berniukas augo bežiūrint,ėjo vis gražyn ir stipryn.

Kai užaugo tokio didumo ir stiprumo, jog valiojo ietį valdyti, žmogeliukas ėmė jį mokyti riterių žaidimų. Vaikinui jie didžiai patiko, ir jis mokėsi taip, jog smagu buvo žiūrėti. Kai jau pakankamai išmoko, žmogeliukas davė jam naujus drabužius, bet gana nedailius, apsmukusius, įteikė kalaviją ir pasakė:

— Tu dabar jau suaugęs vyras ir turi pasaulio pamatyti. Eik iš girios, susirask karaliaus miestą, o susiradęs stok tarnauti karaliaus rūmuose. Jei tave klaus, kas tu esi, visada sakyk: „Kas žino?“ — ir daugiau nekalbėk nieko. Jei tau ko stigtų, šaukis manęs. Ateisiu tikrai ir tau padėsiu.

Sulig šiais žodžiais žmogeliukas atleido smuklininko sūnų iš girios. Vaikinas jautėsi itin keistai, vėl atsідūręs žmonių pasaulyje. Jis buvo ir liūdnas, ir linksmas vienukart, ir keliavo vis toliau, kol pasiekė karaliaus pilį.

Sargybinis, jį pamatęs, pratrūko juokais, nes vaikinas vilkėjo keistais drabužiais ir atrodė kaip kvailys. Jis norėjo tuojau pat prieiti prie karaliaus, bet sargybinis neleido, tik šaipėsi iš jo. Jie davinėjo jam visokius klausimus, o jis atsakinėjo vis tą patį: „Kas žino?“ Tai jie ir davė jam pravardę Kažinys. Vienam tarnui patiko keistasis jaunuolis, ir jis papasakojo apie tai karaliui, o tas liepė atvesti jį.

Karalius pamėgo savotišką vaikina, liepė duoti jam tarnybą virtuvėje. Kažinys dirbo visus virtuvės pasiuntinio darbus — nešė vandenį, kūrė ugnį, skaldė malkas, plovė puodus ir lėkštes. Bet tie darbai jam nepatiko, jis norėjo jais nusikratyti, todėl, likęs kartą vienas, jis sudaužė visus indus ir šukes sumindžiojo. Tik šit atsirado mažytis girios žmogeliukas, supeikė tokį jo pasielgimą ir jo sukultus indus vėl sveikus padarė.

Kažinys buvo nepatenkintas ir dar du kartus sukūlė indus, lėkštes, puodus, puodynes, dubenis, keptuves. Vėl radosi tas mažytis žmogeliukas ir viską atitaisė. Trečią kartą vienas virtuvės tarnelis nužiūrėjo, kaip Kažinys daužė indus, ir pasakė virėjui. Virėjas dėl to labai supyko ir Kažinį iš virtuvės išvijo. Tada jis buvo pristatytas dirbti arklidėje.

Buvęs virtuvės pasiuntinys dabar tapo arklidės bernu. Jo darbas buvo arklius šerti ir girdyti, valyti, grandyti ir šukuoti. Tas jam dar labiau nepatiko, nes jam norėjosi jodinėti sau ir riterių žaidimus žaisti.

Tuo metu karalius gavo traukti į karą, nes jo šalį užpuolė priešai, degino kaimus ir trempė laukus. Įvyko didelės kautynės, ir karalius buvo jau arti visiško pralaimėjimo.

Kažinys, arklidėje išgirdęs, kad greitai bus lemiamas mūšis, pasišaukė girios žmogeliuką. Tas atsirado, atgabeno Kažiniui kunigaikštišką aprangą ir ištisą kariuomenę žmogeliukų. Kažinys apsirengė tinkamai, sėdo ant smarkaus žirgo ir išjojo padėti karaliui.

Priešai, pamatę netikėtą karaliaus pagalbą, naują kariuomenę, nebeteko drąsos ir leidosi bėgti. Kai tik jie pabėgo, Kažinys suragino žirgą ir pardūmė namo, o su juo — ir visa žmogeliukų kariuomenė. Karalius norėjo nepažįstamam gelbėtojui padėkoti, bet niekur jo nebuvo anei kvapo. Kai karalius grįžo su pergale, Kažinys vėl buvo arklidėje ir valė žirgus.

Greitai kilo naujas karas, ir žmogeliukas vėl atvedė kariuomenę. Kažinys su ja atėjo karaliui į pagalbą ir dar sykį padėjo laimėti pergalę. Po mūšio karalius norėjo padėkoti gelbėtojui, tik niekur jo negalėjo rasti — jį tarytum vėjas nupūtė. Karalius suko galvą, kas galėtų būti tasai jo gelbėtojas, bet nors visai paklausinėjo ir ieškojo, niekur negalėjo rasti to nepaprasto kunigaikščio pėdsakų.

Dar ir trečią sykį karalius turėjo traukti į karą. Vėl atsirado Kažinys su savo pulkais ir sumušė priešus, o po to jis ir jo kareiviai pasišalino taip greitai kaip koks viesulas. Kai karalius grįžo, Kažinys jau buvo arklidėje ir valė žirgus. Tačiau vaikinui šitas darbas nepatiko, jis vien tegalvojo arklidė nusikratyti.

Kaip tai padaryti? Vieną dieną jis paleido visus žirgus. Jie ėmė spardyti, susidaužė kruvinai, baisus daiktas.

— Jei kiti pamatys, kas pasidarė, tai arklidžių viršininkas mane išvarys,— kalbėjo sau Kažinys, bet apsiriko. Girios žmogeliukas atsirado, žirgus sugydė taip, jog rodės nieko nebuvę, nieko neatsitikę.

Kažiniui nuo to nebuvo daugiau smagumo arklidėje dirbti, ir jis dar du kartus paleido žirgus, tie šėlo, spardėsi, kanopomis daužėsi. Tik tuo jis nieko nepesė, nes girios žmogeliukas atėjęs užgydė, kur žirgai buvo susižeidę. Trečią kartą arklidžių viršininkas išgirdo didelį triukšmą, palaidų žirgų sukeltą, ir išvarė netikusį berną.

Kažinys liko be tarnybos ir nežinojo, nei ko griebtis, nei kaip būti. Čia jo pasigailėjo sodininkas ir priėmė į darbą. Dabar Kažinys turėjo jam padėti sode augalus laistyti, nuvytusius lapus skaičiuoti, gėles prižiūrėti. Tas jam daug labiau patiko nei indus plauti ar žirgus grandyti. Jis nuolat stovėdavo prie rožių, traukdavo jų kvapą, ir tada jam būdavo taip gera ir miela, jog nebūtų mainęsis su jokia karalium. Sode dirbdamas, jis visada nešiodavo

šiaudinę skrybėlę, užsimaukšlinęs taip, kad jo auksinių plaukų bemaž visai nebuvo matyti. Kai jis laistydavo arba ravėdavo gėles, vyresnioji karaliaus duktė kartkarčiais sėdėdavo balkone ir žiūrėdavo žemyn į sodą. Tylus jaunikaitis ėmė jai vis labiau patikti, ir kai sykį iš po jo skrybėlės pasirodė aukso garbana, ji nulipo žemyn ir paprašė jį suskinti gėlių puokštę. Jis tačiau nei gėlių jai skynė, nei pratarė bent žodį. Karalaitei galų gale sukilo apmaudas, ji nuėjo prie rožių ir nusiskynė pačias gražiausias. Kažinys, tai matydamas, užmiršo girios žmogeliuko draudimą ir prakalbo:

— Nesink rožių, nes...— čia jam toptelėjo žmogeliuko žodžiai, kuriuos papykęs pamiršo, ir jis užkando žadą. O karalaite susiskynė puokštę ir pasakė:

— Vaikine, nusiimk bent sykį skrybėlę, noriu pamatyti, kokie tavo plaukai!

Bet Kažinys apsimetė nesuprantas nė vieno žodžio. Karalaite, tai matydama, pamanė, kad jis išties nesupranta, ką ji sako, žengė prie jo ir norėjo nukelti jam skrybėlę. Sodininko bernas to jai neleido, šokęs pabėgo, nes bijojo, kad iš garbanų nebūtų pažintas, jog jis buvo gelbėtojas karo lauke.

Nuo paskutinio karo buvo praėję jau metai, o karalius vis suko galvą apie tris mūšius ir tris karalius, kurie atėjo jam į pagalbą. Jau kiek jis buvo siuntęs žygūnų, kurie turėjo surasti jo gelbėtojus,— visi grįžo nieko nesuradę.

Jam atėjo mintis suruošti didelę vestuvių puotą, ir, jei atvyktų tie trys karaliai, kiekvienam iš jų skirti į žmonas po savo dukterį. Jis surengė visa, ko tik reikėjo, ir suprašė svečius iš arti ir toli. Dukterims davė prabangias dovanas, kurias jos turėjo įteikti savo išrinktiesiems.

Kai tik išaušo pirmoji puotos diena, tai kad ėmė joti, kad ėmė važiuoti iš visų pusių— tarytum ne šio pasaulio dvasios sujudo! Karaliaus pilyje visos durys, visi vartai buvo vainikais išpuošti, salėje skambėjo iškilmių muzika. Karalius ir trys jo dukterys priiminėjo svečių gausybę. Jau ir vidudienis atėjo, o laukiamų trijų karalių kaip nēr, taip nēr. Sėdo visi prie stalų, valgė, gėrė, bet karalius sėdėjo apsiniaukęs ir negalėjo nusigiedryti. Nuobodžiai slinko laikas ligi vakaro. Kai pradėjo temti, dvi jaunesniosios dukterys ėjo prie tėvo ir klausė:

— Kur mums dėti tas dovanas? Karaliai turbūt nebeateis?

— Dėkit kur norit, vargšės mano dukrelės,— sakė karalius liūdnas.

Tuo tarpu vyriausioji sėdėjo sau rami ir rimta ir savosios dovanos nedavė nė vienam svečiui. Ji galvojo apie sodininko bernioką, kurio šandie nebuvo mačiusi, o jos seserys, tai pastebėjusios, kirkino ją dėl to. Ji neatsiliepė nė vienu žodžiu, tačiau kai visi pakilo nuo stalo, ji ėmė dovaną ir ja nešina nusileido į sodą. Ten susieškojo tarp gėlių Kažinį ir jam ėteikė savo vertingąjį lobį. Jis maloniai priėmė dovaną, bet ir dabar tepasakė „Kas žino?“, tad karalaitė nesusivokė, kaip čia yra, ir grįžo į pilį.

Tuo laiku, kai karalius, rūpesčių apniktas, akių nesudėdamas kambaryje atguleš vartėsi, pas Kažinį į kamaraitę įėjo girios žmogeliukas.

— Kelkis! — pasakė jis. — Tavo laikas jau suėjo! Dabar gali šnekėti, kiek tik tau patinka. Te, atnešiau tau brangius rūbus, kokių nė vienas karalius neturi. Apsivilk jais ir eik į rūmus!

Kai pilkas girios žmogeliukas išvedė jaunuolį į kiemą, ten šimtų šimtai raitelių sėdėjo ant puikiausių žirgų.

— Visa tai yra tavo, — tarė žmogeliukas. Dabar prisistatyk karaliui ir prašyk jo dukters rankos!

Šiuos žodžius pasakęs, žmogeliukas dingo.

Vienas raitelių dalinys ėmė pūsti trimitus. Karalius išgirdęs tučtuojau priėjo prie lango. Kieme pamatė nepažįstamąjį didvyrį, kuris jam padėjo laimėti visus mūšius, ir visi išskubėjo jo sveikinti. Kažinys atsiprašė, kad tik dabar atvyksta, o karalius neapsakomai džiaugėsi. Jis vedėsi svečių aukštyn į salę ir kalbėjo:

— Tu man padėjai, tai dabar noriu atsidėkoti: imk kurią nori mano dukterį už pačią, o mano karalystę — kaip vestuvių dovaną.

Kažinys priėjo prie vyriausiosios karalaitės ir prašė būti jo žmona, o mergina sutiko su džiaugsmu, nes pažino, kad jaunikis taip panašus į sodininko bernioką kaip obuolys į obuolį.

Vestuvės buvo tokios linksmos, kokių niekas nematė nuo to laiko, kai dangus žydras, o žolė žalia.

Kai jie visi draugėje sėdėjo ir gėrė vieni į kitų sveikatą, staiga atsivėrė vartai, ir įžengė gražus, didingas karalius su žila barzda, vilnijančia per visą krūtinę, o jam iš paskos — gausi palyda. Tas barzdotas karalius buvo ne kas kitas, o girios žmogeliukas, dabar išvaduotas, nes Kažinys be galo uoliai vykdė jo įsakymus. Tad pasidarė dar linksmiau, negu lig tol buvo, ir džiaugsmas buvo begalinis.

Kažinys su žmona gyveno čia pas girių karalių, čia tėvo pi-lyje. O kai abu karaliai pasimirė, Kažinys paveldėjo abi kara-lystes ir buvo turtingiausias, laimingiausias valdovas, kokį tiktai kada pažinojo amžiai.

PLUNKSNOTAS VELNIAS

Gyveno kitados viename sodžiuje vargas kiaulių kerdžius su pačia ir vaikais. Kas rytas ginė kiaules ganyti, o ūkininkai už tai jam iš eilės davė pavalgyti ir šiokią tokią algą. Taip ir stū- mėsi žmogelis vargais negalais su savo šeimyna, ir skurdas ne- buvo jiems retas svečias.

Jo vyriausiasis sūnus, kurį visas sodžius vadino tiesiai kiau- liaganio Hanzliu, buvo guvus berniukas. Jau iš pat mažumės jis padėdavo tėvui kiaules ganyti, o kai paaugo didesnis, tai ir tē- vą pavaduodavo. Jo vaikystės žaidimų draugė, turtingo pirklio duktė, išliko jam palanki ir toliau, jis neturėjo viltį, kad galės ją vesti, nors ir neturtingas būdamas. Pirklys, tas jo viltis užju- tęs, pasišaukė jį sykį ir išpyškino:

— Matau, tu tikiesi mano dukterį gauti. Žinok: gausi ją tik tada, jei išrovęs atneši man tris plunksnoto velnio plunksnas!

Šia sąlyga jis tikėjosi būsiąs amžinai atsikratęs neprašyto duk- ters jaunikio.

Hanzlis pareina namo ir sako:

— Motute miela, man būtinai reikia traukti į pasaulį. Gauk man kepalą duonos įsidėti, nes aš keliausiu labai tolimą kelią.

Kerdžiuvienė eina pas ūkininkes, kurios turi geros duonos, iš- siprašo visą kepalą, ima vienintelį turimą pinigą, pasidėtą juo- dai juodžiausiai dienai, ir sako:

— Hanzli, te, imk duonos kepalą, atiduodu ir pinigą, daugiau aš nieko neturiu.

Vaikinas padėkojo, susiruošė ir atsisveikino.

— Kada grįšiu — nežinau, — pasakė ir iškeliaavo.

Ėjo, ėjo keliu ir pamatė tris gyvus daiktus, kurie vaidijosi dėl negyvo arklio galvos. Išsitraukė peilį ir tą galvą padalijo visiems, kad neberekėtų vaidytis. Pesliui davė odą, varnai mė- są, o skruzdėlei kaulus ir smegenis.

— Tu tokia mažutė, tu galėsi visur įlįsti, — sakė jis jai. — Na, ar visi patenkinti tuo, ką gavote? — klausė.

Visi patenkinti dėkojo, o varna išpešė plunksną, padavė jam ir tarė:

— Kai būsi nuvargęs, nebegalėsi paeiti, dėkis šitą plunksną po pažasčia ir sakyk: „Kad taip galėčiau skraidyti kaip varna!“

— O kai nebebaskrisi kaip varna,— tarė peslys,— tai pasi-kišk mano plunksną po pažasčia ir sakyk: „Dabar kad galėčiau skraidyti kaip peslys!“ — ir davė jam plunksną. Tada skruzdėlytė nutraukė sau vieną kojytę ir tarė:

— Kartais gerai ir mažyčiam būti. Jei to prireiks, imk mano kojytę į ranką.

Kiauliaganio Hanzlis visiems gražiai padėjo už dovanas, rūpestingai susidėjo jas į kišenę ir patenkintas žengė toliau. Gerokai pakeliavęs, pavargęs ir išalkęs, priėjo pagaliau miestą. Ten užsuko į užeią ir paprašė valgyti. Šeimininkas atnešė jam valgio, gėrimo ir pats atsisėdo paklausinėti ateivį, kur keliauja. Hanzlis papasakojo, kad eina ieškoti plunksnoto velnio ir turi gauti tris jo auksines plunksnas.

Kai pavalgęs išsiėmė vienintelį pinigą užsimokėti, šeimininkas tarė:

— Mokėti nereikia, aš turiu į tave prašymą. Tu eini pas plunksnotą velnią, o tas velnias žino viską. Tai tu paklausk, kodėl pas mus tokia sausra, jog niekas nebežaliuoja ir nebeauga. Mes jau nebeįmanom, ką daryti!

Hanzlis prižadėjo išsiteirauti, kaip nuo sausros gelbėtis.

— Jei sveikas grįšiu, parnešiu jums atsakymą.

Tada šeimininkas dar jam įdėjo mėsos ir duonos į kelioną.

Hanzlis padėjo ir traukė toliau. Jis keliavo, keliavo, ir kai jau manė, kad kelio galas čia pat, priėjo miestą, o kad jau viską buvo suvalgęs, tai vėl apsisusto užeigoje. Šeimininkas prie jo prisėdo ir klausė, kur keliaujas.

— Pas plunksnotą velnią,— pasakojo Hanzlis,— turiu parnešti ti tris jo plunksnas.

Kai reikėjo užsimokėti, šeimininkas nenorėjo imti pinigų.

— Bus daug geriau,— atsakė jis,— jei tu to velnio paklausi apie mūsų reikalus. Jau ilgas laikas nebeturime vandens, visi šuliniai išsekę, reikia vežtis iš toli, arkliai nebeišgali, mes ištrokšim negyvai.

Hanzlis prižadėjo ir to paklausti ir vėl gavo apščiau paviržio.

Jis vis keliavo ir keliavo, jau buvo taip toli nusigavęs, jog manė veikiausiai pasaulio galą pasieksiąs. Vieną dieną priėjo didelę upę, bet per ją nei tilto nebuvo, nei laivo nesimatė. Ten besidairinėdamas žiūri — toksai vyras žengia vandens paviršiumi ir neskęsta. Tai buvo vandens žygūnas, kuris pernešinėjo žmones į kitą krantą. Hanzlis paklausė: gal jis ir jį pernešiąs.

— O kur tu eini? — klausė žygūnas.

— Pas plunksnotą velnią,— atsakė Hanzlis.

— Pas jį einančiųjų pernešiau daugybę,— sakė žygūnas,— bet grįžti negrižo nė vienas.

— Niekis, nešk mane į aną krantą,— kalbėjo Hanzlis,— aš mėginsiu laimę.

— Gerai,— sakė žygūnas,— bet tu man atnešk žinią, kiek dar ilgai aš turėsiu šią tarnybą eiti.

Hanzlis prižadėjo, o tasai pernešė jį per upę.

Kitam krante pastatytas, Hanzlis nudrožė savo keliu. Ne ką trukęs priėjo kalną, mėgino į jį kopti, bet vis slydo žemyn, nes šlaitas buvo plynas kaip stiklas. Čia atsiminė turįs varnos plunksną ir pagalvojo: „Dabar pažiūrėsim, ar išties galiu skraidyti!“ Išsiėmė plunksną, pasikišo po pažascia ir tarė:

— Kad dabar galėčiau skraidyti kaip varna!

Akies mirksniu jis įgavo paukščio pavidalą ir užskrido ant kalno, o tenai plytėjo didelė plyna lyguma. Pasidairęs, ko ten gero esama, aptiko kiaurymę, einančią į kalno gilumą ir uždengtą lentomis. Jis tas lentas nustūmė, rado laiptus ir jais leidosi gilyn tol, kol tik buvo galima. Toliau bematė tiktai mažutytę skylutę. Kaip tu pro ją pralįsi? Išsitraukė skruzdėlės kojytę, suėmė stipriai į ranką ir tarė:

— Dabar turėčiau pavirsti skruzdėle!

Tučtuojau pasidarė toks mažas, jog įropojo pro skylutę. Vėl išėjo į laiptus, atvirto žmogumi ir leidosi toliau žemyn. Už kelių pakopų rado duris, atidarė jas ir pamatė sėdint gražią panelę.

Ta, jį išvydusi, suplojo rankom ir šūktelėjo:

— Kaip tu čia atsiradai?

Jis išsipasakėjo ieškąs plunksnoto velnio, turįs gauti tris jo plunksnas ir parnešti namo. Jis prašė ją padėti gauti tas plunksnas ir dar sakė:

— Man reikia įminti tris mįsles. Viename mieste viešpatauja sausra, niekas nebeauga, ir žmonės nežino, ką daryti. Kitame mieste šuliniai išseko, vandens nebėra, žmonės ir gyvuliai greit nebegalės gyventi. Vandens žygūnas, kur mane per upę pernešė, norėtų sužinoti, kiek dar laiko turės eiti savo tarnybą.

O ta graži mergina buvo karalaitė, plunksnoto velnio pagrobta, ir dabar toli nuo žmonių privalėjo jam šeimininkauti. Ji prižadėjo Hanzliui viską išsiteirauti ir jam plunksnas gauti.

— Jei tu man tiek padarysi,— tarė Hanzlis,— tai aš tave iš čia išvaduosiu!

Ji labai nusidžiaugė ir tarė:

— Bet dabar tau reikia pasisėpti, nes jis greitai parsibalados, o jei tave rastų, tai būtų po tavęs!

Hanzlis išsiėmė skruzdėlės kojytę, laikė saujoj sugniaužęs ir tarė:

— Dabar man reikia pavirsti skruzdėle.

Tuoju pat jis įgavo to smulkutyčio vabalėlio pavidalą ir įlindo į kirvarpos urvelį medinėje lovos kojoje.

Ne ką trukus parsirado ir plunksnotas velnias. Vos įjęs, ėmė klausti:

— Kas yra atvykęs?

— Ai, kas gi atvyks į tokią užunarvę? — atitarė karalaitė.

— Čia yra kažkas, — sakė plunksnotas velnias, — tiktai kur jis galėtų lindėti?

— Ogi ieškok, — atitarė gražioji mergina, — matysi, nieko nerasi.

Jis verste vertė visus namus, bet, kad ir uoliausiai ieškodamas, nerado nieko, nes kiauliaganio Hanzlis skruzdėlyte kiūtojo kirvarpos urvelyje. Galiausiai velnias aprimo, sėdo prie stalo ir valgė taip, tarytum visą dieną alkęs, paskui atgulė miegoti. Tada atgulė ir karalaitė, bet ji nemigo. Kai velnias pradėjo knarkti, ji išpešė jam vieną plunksną, ir jis nubudo.

— Ką tu darai? — klausė jis.

— Aš sapnavau sapną, — atsakė ji.

— Ką gi tu sapnavai?

— Tokiam ir tokiam mieste baisi sausra, niekas nebežaliuoja, ir žmonės nežino, kaip gelbėtis.

— Gelbėtis ten lengva, — kalbėjo jis. — Bažnyčios kampe prieš daugelį metų yra įmūryta mergaitė. Mūrą reikia išlaužti ir mergaitę tinkamai palaidoti, tada nė sausros nebeliks.

Velnias apsivertė ant kito šono ir greit vėl kietai įmigo. Karalaitė, kiek palūkėjusi, išpešė jam kitą plunksną.

— Kas čia tau yra šiandie, — murmėjo nepatenkintas velnias, antrą kartą pabudintas.

— Aš sapnavau dar vieną slogų sapną, — kalbėjo ji. — Viena me mieste išseko visi šuliniai. Žmonės turi iš toli vežtis vandenį, visi gaus ištrokšti negyvai.

— Jiems galima lengvai pagelbėti, — tarė jis. — Vandens versmę laiko užkimšęs didelis vėžlys, jį reikia nudobti ir išmesti. Bet pirma reikia iškuopti visus miesto šulinius ir vandens tekamuosius griovius, nes paskui ims gausiai plūsti vanduo.

Karalaitė buvo patenkinta ir davė jam kurį laiką ramiai knarkti. Galų gale išpešė trečią aukso plunksną.

— Kas tau šiandie yra, tu man visiškai neduodi miegoti! — riktelėjo jis piktai.

— Tik jau nepyk, meldžiamasis,— kalbėjo ji,— bet aš ką tik sapnavau mūsiškį vandens žygūną. Jis norėtų žinoti, kiek dar laiko jam reikės žmones per vandenį nešioti.

— O,— tarė plunksnotas velnias,— kai tik pirmą atėjusį įblokš į vandenį, jis bus nuo tos pareigos laisvas.

Dabar jau karalaitė žinojo visa, ko Hanzlis norėjo išsiteirauti, ir davė tam velniui ramiai miegoti. Jis atsikėlė anksti, pavalgė pusryčius ir išėjo.

— Dabar jau gali išlįsti,— pasakė ji, ir skruzdėlė tuoj atvirto kiauliaganio Hanzliu. Jis labai džiaugėsi, kad turi visas tris plunksnas ir žino, kaip įminti visas tris mįsles. Dar jiedu gerai privalgė prieš ilgą kelionę ir susiruošė sprukti. Kai palypėjo pirmąsias pakopas, jis išsiėmė skruzdėlės kojų, pavirto smulkiu vabaliuku, išropojo pro skylutę ir vėl atvirto žmogumi.

— Klausyk atidžiai dabar,— tarė jis karalaitėi.— Laikyk delną prie pat skylutės. Pro ją aš įmesiu skruzdėlės kojų. Jei gu jos nesugausi, aš negalėsiu tavęs išvaduoti!

Ji laikė po skylute delną kuo atsargiausiai ir kojų sugavo. Tada galėjo skruzdėlyte išropoti, o po to vėl atvirto gražia mergaite ir gražino jam kojų. Jis rūpestingai ją įsidėjo, ir jiedu iškopė lig pat stiklo kalno viršaus.

Čia vaikinas išsiėmė peslio plunksną, padavė ją karalaitėi ir tarė:

— Pasikišk tą plunksną po pažascia ir sakyk: „Dabar man reikia kristi kaip pesliui!“ Aš tą patį darysiu su varnos plunksna.

Tada jie pavirto paukščiais, nusileido nuo kalno ir vėl atvirto žmonėmis.

Vandens žygūnas, juos pamatęs, tuoj atėjo upės paviršiumi. Jiedu prašė pernešti juos abu į kitą pusę.

— Tai sakyk gi, kiek dar laiko aš čia turėsiu tarnauti? — klausė žygūnas.

— Pirma mudu perkelk, tada pasakysiu tikrą teisybę,— atsakė vaikinas. Žygūnas paėmė Hanzlį ant kupros, o Hanzliui ant kupros užsirito karalaitė. Taip jie greit persigavo per gilią upę. Kai jau vėl abu stovėjo sausoje vietoje, žygūnas tarė:

— Na, tai dabar pasakyk, ligi kol aš turėsiu taip nešioti žmones?

— Tol, kol kitą įmesi į upę!

— Reikėjo pirma pasakyti, būčiau tave patį įmetęs,— atitarė žygūnas.

— Užtat aš ir pasakiau tik dabar,— sakė kiauliaganiai Hanzlis, padėkojo gražiai ir traukė su mergaite toliau.

O sausros kamuojamo miesto karalius buvo tos mergaitės tėvas. Ji iš dėkingumo norėjo tekėti už to narsaus Hanzlio, ir jie pirmiausia nuėjo į karaliaus pilį. Sargybiniai nenorėjo įleisti, bet kai išgirdo, kad mergaitė yra prieš keletą metų pagrobtoji karaliaus duktė, tuoj pranešė tėvams. Gavę šią žinią, atskubėjo karalius ir karalienė, jie džiaugėsi be galo, kad atsirado pražuvęs jų vaikas. Jie nusivedė Hanzlį į viršų, į salę, ir jis turėjo apsaugoti viską — kaip jis iškeliavo į pasaulį, kaip jų dukterį išvadavo. Ir mergaitė pasakojo, kaip jai ten buvo ir kaip galų gale vaduotojas išnešė ją iš stiklo kalno. Karalius, visa tai sužinojęs, tarė:

— Kad mūsų dukterį sugrąžinai, tai jos vyras turi būti tu, niekas kitas!

Dabar jie išpasakojo, kaip plunksnoto velnio nurodymu miestą galima išvaduoti nuo sausros. Hanzlis aplankė ir užėigos šeiminką, kuriam buvo žadėjęs parnešti žinią iš plunksnoto velnio. Bet karalius neleido jam pėsčiam eiti. Į karaliaus karietą pakinkė ketvertą arklių, karalaitė atsisėdo šalia Hanzlio, ir taip jie važiavo iki užėigos. Ten sustojo, išlipo ir suėjo į svetainę.

— Šiandien parnešu atsakymą,— tarė Hanzlis šeiminkui, pagarbiai linkčiojančiam. Ir jis dar sykį papasakojo, ką jau buvo karaliui sakęs.

— Kad taip, tai gerai,— kalbėjo šeiminkas,— bet jūs pabūkit mūsų mieste, kol vanduo vėl ims tekėti!

Tuoj iškuopė šulinius ir griovius, o kai ištraukė vėžlį, vanduo ėmė taip plūsti, jog visos bėdos baigėsi. Miesto gyventojai iš dėkingumo Hanzliui sutarė padovanoti jam pilną vežimą pinigų, o dar ir orkestras turėjo jį lydėti. Jis su karalaitė vėl sėdo į karietą, ir orkestras visą kelią režė linksmus dalykus. Taip jie traukė į artimiausią miestą, ir kai jie su muzika įvažiavo, tai visi žmonės bėgo iš namų žiūrėti.

Jis užsuko pas tą užėigos šeiminką, kurį aplankė prieš išvykdamas.

— Dabar atnešu tau žinią apie plunksnotą velnią,— kalbėjo jis ir papasakojo, kaip yra su sausra mieste. Šeiminkas mandagiai dėkojo, o Hanzlį prašė čia pabūti tol, kol jie mergaitę išims iš bažnyčios mūro ir atiduos žemei. Mūrininkai tuojau susiruošė ir greit rado kūną. Buvo surengtos iškilmingos laidotuvės, didelė žmonių minia nulydėjo į kapines. Jiems beinant namo, pradėjo lyti, ir sausra baigėsi amžinai. Iš dėkingumo miesto gyventojai

sudėjo gelbėtojui pilną vežimą pinigų ir dar siuntė orkestrą palydėti jį į gimtąjį sodžių.

Eitynės dabar traukė keliu itin linksmi. Kai tik vienas orkestras baigia groti, tuoj užtraukia antras, ir taip visą laiką varėsi. O kai pasiekė tėviškės sodžių ir jau gatve važiavo, tai grojo abu orkestrai kartu, net garsas ėjo pievom ir laukais, ir visi žmonės bėgo artyn. Ir pirklys išėjo pro savo krautuvės duris pasiziūrėti, kas ten matyti. Hanzlis pravažiudamas laikė iškėlęs tris aukso plunksnas ir šaukė jam:

— Ei, pasiziūrėk, čia yra trys velnio plunksnos, bet tu jų negausi! Ir mano žmona dabar bus karalaitė, kuri šalia manęs sėdi!

Jie pervažiavo visą sodžių ir sustojo pačiame gale ties jo tėvų trobele. Hanzlis ir karalaitė išlipo iš karietos ir įėjo į vidų tėvo su motina sveikinti. Tie visa širdimi džiaugėsi laime, tekusia jų vyresnėliui, o šis kalbėjo:

— Atvežu jums tiek pinigų, kad jums užteks ligi gyvos galvos, ir niekad nebereikės rūpintis nei valgiu, nei drabužiu. Šią karalaitę aš išvadavau iš plunksnoto velnio, ji dabar bus mano pati. Po valandos kitos mudu važiuosim atgal.

Jis išpasakojo visa, ką buvo patyręs, ir jo tėvai atsistebėti negalėjo.

Sodžiaus žmonės, sulėkę paskui karietą, spaudėsi priešais trobelę ir prie langų. Tarp jų buvo ir jo žaidimų draugė, pirkliūtė, ją karalaitė užkvietė į pilį. Hanzlis ir karalaitė ne ką trukę atsisveikino su tėvais ir sodžiaus žmonėmis, karieta pajudo, o vaikui paskui orkestrą lėkė pavymui lig pat miško.

Kai jie parvažiavo į karaliaus pilį, veikiai buvo ir vestuvės. Oi kokios buvo vestuvės! Ir aš ten buvau, ir į virtuvę snapą kyštelėjau, maniau, gausiu kokią bandutę skanią. Tik virėja buvo piktą, čiupo samtį ir išgrūdo mane lauk.

SEPTYNIOS TEISYBĖS

Vienas ūkininkas pateko į didelę bėdą: javai neužderėjo, gyvuliai iškrito, ir žmogus nežinojo, nei ko griebtis, nei ką daryti. Nevilties pagautas ėmė virvę ir ėjo į mišką kartis. Dairinėjosi, ieškojo medžio, kur būtų tinkamas tam dalykui. Netikėtai išdygo nepažįstamas medžioklis ir klausė, ką jis veikiaš.

— Pasikarti noriu,— atsakė jis nusiminęs,— nes mano ūkis vis smunka ir smunka. Jau nebeištenku pinigų nė bernui pasisamdėti, o pačiam visus darbus nudirbti man per sunku.

— Aš noriu tau padėti, ateisiu ir dirbsiu tavo ūkyje,— kalbėjo nepažįstamasis.— Algos mokėti nereiks, bet po septynerių metų turėsi man pasakyti septynias teisybes.

„Septyneri metai — ilgas laikas,— galvojo vargšas,— ligi to meto rasiu būdų, kaip išsisukti“. Daug nesvarstęs, ėmė ir sutiško, ir nusiraminęs patraukė namo. Neilgai trukus atėjo tas nepažįstamasis ir dar atsivarė septynias nupenėtas kiaules. Tada alkio metas baigėsi, šeimyna vėl ilgam užteko ir mėsos, ir tauko.

Stropus bernas buvo tas nepažįstamasis! Darbas jo rankose degte degė, ir šeimnininkas pamažu išsimokėjo visas skolas. Tačiau kai penkti metai ėjo į galą, šeimnininkas jau ėmė galvoti apie keistą sąlygą, sutartą su tuo padėjėju.

— Kažin ką jis turi galvoje, norėdamas tų septynių teisybių? — klausė save susirūpinęs, bet nieko doro neįstengė sugalvoti, o darbus bedirbant laikas greitai bėgo. Šit jau ir šešti metai ėjo galop, ir šeimnininko jau nebepaleido baimė. Dabar jau žinojo, kad bernu pasisamdęs turi velnią, kad jam atiteks ir pats, jei nemokės atsakyti. Veltui suko galvą ir per dienas darbe, ir per naktis patale, ir kaip nieko, taip nieko neišsuko. Septinti metai skriste praskriejo, jau eina paskutinis mėnuo, o septynių teisybių pasakyti jis vis dar nemoka. Jau ir paskutinė savaitė, o jo galvoje tuščia, paskutinė diena brėkšta, o rūpesčio prislėgtas žmogelis vis dar nežino, ką reikės atsakyti.

Kai prisiartinio paskutinis vakaras, jis išėjo į savo laukus ir vaikščiodamas meldėsi, kad dievas padėtų sugalvoti tas septynias teisybes. Bernas buvo kalbėjęs, jog atsakymo reikalauti ateis, kai bus lygiai dvylikta nakties. Šeimnininkas susikrimtęs vaikščiojo po dirvas ir dirvonus, kol visiškai sutemo, bet kaip iš bėdos išsiristi, dar nežinojo nei kelio, nei takelio. Kai galų gale nusivaręs ir vilties nebetekęs grįžo namo, užėjo toksai senas žmogelis ir pasiprašė nakvynės.

— Vai dievuli,— tarė ūkininkas,— pernakvoti tai tu gali, bet valgyti paduoti mes neturim ničnieko!

Mat alkanasis metas buvo jau vėl prasidėjęs.

— Nereikia man nei valgyti, nei gerti, kad tik pergulėti galėčiau.

Vėlyvas svečias atsisėdo, bet greit pastebėjo, kad šeimnininkas labai susikrimtęs. Su užuojauta paklausė, kas jį taip slegia.

— Šiąnakt dvyliką valandą prieis velnias prie lango. Jei aš nemokėsiu jam pasakyti septynių teisybių, tai jis mane griebis ir išsineš!

Ir vargšas pasipasakojo, kaip prieš septynerius metus bėdų prispaustas sudarė sutartį, kuri tada jam atrodė nemaž nepavojinga.

— Būk ramus,— tarė senelis,— aš žinau septynias teisybes! Eik gulti ir ramiai miegok su pačia ir vaikais, o aš lauksiu to, kuris nori ateiti.

Ūkininkas ne iš karto suvokė, kas čia jam sakoma. Norėjo svečiui lovą pakloti, bet tasai atsisakė:

— Neklok, nereikia, aš atsigulsiu ant pečiaus, ten man tikroji vieta miegoti!

Šeimnininkas leido seneliui daryti, kaip jam patinka, o pats su šeimyna atgulė nuširpusia širdimi.

Tikrai pačiame vidurnaktyje kažkas priėjo prie pat lango ir rėkė:

— Šeimnininke, kelkis! Sakyk man septynias teisybes!

Nepažįstamasis svečias tylėjo. Tada nelabasis vėl riktelėjo:

— Šeimnininke, kelkis! Sakyk man septynias teisybes!

O senelis — ir vėl nieko. Tada ansai suriko dar baisiau:

— Šeimnininke, kelkis! Sakyk man septynias teisybes!

— Hėhė,— atsiliepė senelis,— palūkėk, duok nuo pečiaus nu-
lipti!

— Aš neturiu laiko laukti! — rėkė anas už lango.

— Aš juk irgi laukiau, kol tu atėjai,— ramiai atsakė senelis.
Tada visai nulipo nuo pečiaus ir priėjo prie lango.

— Na,— klausė velnias,— kokia pirma teisybė?

— Kad aš esu viduj, o tu lauke,— atsakė senelis.

— Kokia antra?

— Kad du įsimylėjęliai noriai būna drauge.

— O trečia?

— Kad trikojis turi tris kojas,— atsakė senelis.

— Na o ketvirta? — klausė velnias.

— Ratai turi keturis tekinius, kitaip važiuoti negalėtum!

— Taip, ir aš žinau, ir aš žinau,— murmėjo juodis sutrikęs.

Po to klausė toliau, kokia penkta teisybė.

— Rankos yra penki pirštai,— atsakė senelis,— na o tu, be abejo, turi septynis nagus!

— Taip, teisybė, turiu, turiu,— kalbėjo velnias, beveik nete-
kęs amo, bet klausė toliau.— O kokia šešta?

— Šešios šiokios dienos savaitėje!

— O septinta?

— Septyneri metai praėjo, septynios kiaulės suvalgytos, o tu, velne, eik sau iš kur atėjai!

Po šių žodžių trinktelėjo baisedai, ir nelabasis klausinėtojas dingo.

Rytą šeimininkas įėjo ir klausė, kaip svečiui sekėsi.

— Puikiausiai,— sakė senelis,— aš pasakiau jam septynias teisybes. Bet tu, žiūrėk, daugiau nebeįsitaisyk tokio berno! O ar žinai, kas aš esu?

Senelis, gelbėjęs ūkininką iš didžiausios bėdos, buvo jam visai nepažįstamas. Tik žiūri, kad senelis darosi vis gražesnis ir gražesnis. Šeimininkui tatau pasirodė taip keista, jog jis paklausė:

— Ar tu kartais nesi mūsų ponas dievas?

— Esu, tikrai,— atsakė nakties svečias,— kad tu visuomet gerai gyvenai, tai atėjau tavęs gelbėti.

Po šių žodžių ūkininkas staiga pasijuto besąs vienas. O septynių teisybių jis niekad nesužinojo.

KAČIŲ MALŪNAS

Kitą kartą gyveno žmogus, kuriam pasimirė žmona. Jis savo dukrytei norėjo gauti kitą motiną, tad vedė antrą kartą. Bet jo antroji žmona buvo našlė ir atsigabeno į namus dvi savo dukteris. Pamotė savo vaikams ką tik įmanydama darė gera, o podukrai turėjo tik rūščių žodžių ir ryškčių. Ir jos dukterys mušdavo savo netikrąją seserį, visaip iš jos šaipydavosi.

Kai podukrai buvo septyniolika metų, pamotė sykį tarė jai:

— Mums židiny ugnis užgeso, tu nueik į kačių malūną, parnešk žarijų!

Mergaitei, tiesa, baisu buvo eiti į užkeiktą malūną, bet ji nediršo nepaklausti. Ji ėmė dvi molines lėkštes ir išėjo kur liepiama. O malūne buvo įsimetusios keistos būtybės su žmonių kūnais ir kačių galvomis, ir tų kačių viena buvo vyriausioji.

Mergaitė, atėjusi į malūną, pasibeldė į duris. Katės tik užmurkė:

— Mur mur, ko tau reikia?

— Ponios mielos,— prakalbo į jas mergaitė,— mums užgeso ugnis, pamotė man liepė parnešti žarijų.

Jos mergaitę įleido ir nuvedė pas vyriausiąją katę.

— Mur mur, šita nori gauti ugnies.

— Gaus,— tarė vyriausioji,— tik pirma tegu man galvą išuti-nėja!

Vyriausiosios katės galva buvo tokio didumo kaip šešių kirbių statinė, o jos susivėlusiuose plaukuose knibždėjo rupūžės,

gyvatės, pelės ir žalčiai. Tie gyviai taikėsi mergaitei kąsti, bet ji nepabūgo ir apkuopė vyriausiąją.

— Mur mur,— klausė toji,— ar radai ką, vaikuti?

— Nedaug, tik kelias utėles ir glindas,— atsakė mergaitė.

— Mur mur, kad tu tokia klusni, tai aš tau duosiu dovanų,— mergaitei baigus utinėti, tarė katė. Ji atnešė kapšą, pilną aukso ir sidabro pinigų, liepė savo šeimynykštėms pripilti žarijų į viėną molinę lėkštę, kita užvožti ir parlydėti mergaitę namo, parnešti jai pinigus.

Kai podukra laimingai sugrižo ir parnešė ne tik žarijų, o ir pinigų, aukso ir sidabro tiek, jog turėjo užtekti jai visą gyvenimą, pamotė jau rytojaus dieną siuntė savo vyresnėlę dukterį pas kačių vyriausiąją ugnies parnešti.

Duktė, pilna pasitikėjimo, nuėjo į malūną ir pasibeldė į duris.

— Mur mur, kas čia beldžiasi? — klausė šeimynykštės.

— Jūs, prakeiktos katės, leiskit greičiau neklausinėjusios, man reikia ugnies! — riktėlėjo mergina. Ją įleido ir nuvedė pas vyriausiąją:

— Mur mur, šita nori ugnies.

— Pirma tegu mane išutinėja, tada gaus ugnies,— pasakė vyriausioji.

— Ką tu sau manai, kačių didžgalve, aš turėčiau tave utinėti?! — sušuko mergina pasipiktinusi.— Utinėkis pati, tu bjauri katpalaikė! — rėkė mergina. Tada vyriausioji sušuko šeimynykštėms:

— Mur mur, sudraskykit ją!

Katės puolė ir bemat sudraskė ją.

Kai vyresnėlė neparėjo, motina siuntė savo antrą dukterį. Ta irgi pasibeldė į duris. Šeimynykštės atidarė, ji įėjo. Tačiau pamąčiusi, kad sesuo sudraskyta, ji nieko nelaukusi užriko:

— O jūs, bjaurybės katpalaikės, kaip jūs galėjot sudraskyti mano seserį!

Tada katės puolė ant jos, ir jai buvo toks pat galas.

Dukterų nesulaukdama, pamotė išsiruošė pati ir atidrožė į malūną. Pasibeldė ir piktai pareikalavo įleisti.

— O jūs, prakeiktos katpalaikės,— rėkė ji,— kaip jūs drįsot mano dukteris sudraskyti?

Tada katės ir ją apipuolė ir nugalabijo.

Nuo to laiko tėvas ir duktė gyveno vienudu, o namuose buvo santarvė ir tūlka. Kartą važiavo keliu grafas ir pamatęs gražią mergaitę sustojo, išlipo iš kariatos. Ėjo prie tėvo ir kalbėjo:

— Leiskit už manęs savo dukterį ir persikelkit į mano dvarą! Tėvas tuoj sutiko, savo namučius jie pardavė, ir greit buvo atšoktos vestuvės.

SEPTYNI ŠIAUDŲ KŪLIAI

Seniai, labai seniai keliavo draugėn susidėję septyni amatininkai pameistriai, norėdami pamatyti pasaulio ir prie naujų meistrų stoję padirbėti. Syki jie ėjo per didelę girią, kurios galo krašto nebuvo matyti, o pavakare dar užkilo baisi audra.

Jie ėmė ieškotis, kur čia pasislėpti nuo audros, jų vienas ap-
tiko uolose olą, ir joje rado jie sau prieglobstį. Suėję žiūri ir
stebisi: oloje begulį septyni šiaudų kūliai.

— Čia gerai, — kalbėjo jie, — kiekvienas turėsime ant ko gulėti.

Jie oloje apsibuvo, suvalgė negausią vakarienę. Atsigulė kiekvienas ant savo šiaudų kūlio ir ne ką trukę visas septynetas užknarkė taip, jog nė audros nebegirdėjo.

O naktį visi vienukart pabudo. Prieš juos stovėjo moteris, kūnu visai juoda, tik aplink kaklą turėjo baltą ruožą — tai buvo ženklas, kad ją dar galima išvaduoti. Ji pakeltu balsu tarė:

— Ar norite čia likti ir mane išvaduoti? Jūs turėsite visa, ko tik širdis trokšta, bus valgyti, gerti, muzikos, kortų lošimo. Bet jūs turėsite apsiimti čia išbūti septynerius metus, nė viena diena mažiau. Jeigu ištersit, gausit didelį atlygį ir laimingi būsit; jei pirma laiko pasitrauksit iš olos, tai tiktai užsitrauksit bausmę!

Pameistriai pasitarė tarpusavy.

— Jei mes čia turėsime gražų gyvenimą, tai galim sutikti, kam mums dar keliauti ir darbo ieškoti?

Visi sutarė ir pasižadėjo čia būti septynerius metus. Juoda moteris dingo, ir septyni keliauninkai vėl knarkė, net ola skambėjo.

Rytą nubudę tik žiūrėjo ir stebėjosi: jie begulį puikiose lo-
vose, o vidury salės stovi stalias su valgiais ir gėrimais. Ir kortos guli, o kad nieko netrūktų — dar ir pinigų padėta visiems septyniems lošėjams. Tatai jiems baisiai patiko, linksmi pakilo iš guolių. Tą dieną jie valgė taip, kaip dar niekad gyvenime nebuvo valgę: pirmiau kelionėse diržus turėjo veržtis, o dabar rūpinosi savo kūno gerove. Laikas lėkė švilpdamas — jie tik valgė, gėrė, dainavo, lošė ir nė nepamatė, kaip baigėsi pirmieji metai. Jie taip priprato prie gero gyvenimo, jog ir antri, ir tretieji metai praėjo nejučia, o per ketvirtus ir penktus jie pasidarė tokie tin-

giniai, jog nė nebeįsivaizdavo, kaip reikėtų vėl rīstis kuprinę ir pėstiams matuoti pasaulio kelius. Šeštais metais jie ėmė nekant-rauti, o septintais jau prašneko vienas:

— Va jau paskutiniai metai, greit galėsime keliauti!

Dabar jie dažnai užsimindavo apie tai, kaip kažin ten pasaulyje kas dedasi ir ką jų mieli namiškiai galvoja, kad jie taip ilgai nė kokios žinios apie save neduoda. Taip ėjo mėnesiai, pas-kui savaitės, o po to ir dienos. Priešpaskutinę dieną tarė vienas:

— Viena diena nieko nereiškia. Aš jau nebeįstveriu, jau tu-riu eiti iš čia!

Kiti iš pradžių jam prieštaravo, bet jis pamažu, pamažu per-kalbėjo juos visus, ir viena diena per anksti jie paliko olą.

Bet jie netoli tenuėjo, nes vėl užkilo baisi audra. Todėl su-manė visi grįžti ir vėl prisiglausti uolų oloje. Kai įėjo, rado tik septynis kūlius asloje.

— Niekis,— kalbėjo jie,— pernakt vėl atsiras lovos, ir mūsų geras gyvenimas prasidės iš naujo.

Jie sugulė miegoti patenkinti. Naktį gavo nubusti, ir ta juoda moteris vėl stovėjo prieš juos. Tačiau šį sykį ji nebeturėjo bal-to ruožo aplink kaklą, ji buvo visai grynai juoda ir kalbėjo:

— Jeigu jūs būtumėt ištvėrę, jums būtų tekęs didelis atlygis. O dabar, kad savo pažado netesėjote, aš niekad nebegalėsiu būti išvaduota.

Ji ėjo prie kiekvieno guolio ir galabijo vieną po kito visus pameistrius. Po to ola užsidarė amžinai.

RUPŪŽĖ

Viena našlė norėjo prieš mirdama perduoti savo turtelį vie-nam iš savo trijų sūnų, o ji visus juos mylėjo vienodai. Norėda-ma būti nešališka, ji davė kiekvienam po linų ryšulį ir tarė:

— Kuris iš jūsų parneš gražiausiai suverptus linus, tas gaus namučius ir visą mantą.

Tada visi trys broliai iškeliavo į pasaulį.

Jauniausiasis skyrėsi su motinėle labai liūdnas, o kai pasikly-do dideliame tankiame miške, nusiminė dar labiau. Jis priėjo ežerą, vaikštinėjo pakrante ieškodamas kelio, ir užėjo didelę daugybę rupūžių, varlių ir kitokio gyvio. Viena stambi rupūžė atropojo priešais jį ir užkalbino:

— Ko tu toks liūdnas? Nebijok manęs!

Čia jaunėlis, vardu Hanzlis, išsipasakojo, kas jam rūpi. Ru-

pūžė paėmė iš jo linus, šoko į ežerą ir kaipmat juos išnešė atgal jau suverptus. Jis padėkojo ir buvo beeiņas namo, bet rupūžė jam liepė iš dėkingumo ateiti prie ežero dar kartą, paimti auksinę rykštę, kurią čia rasiąs, ir sukirsti jai tris kartus, po to dar tris kartus sudrožti per vandenį. Taip tarusi, ji paniro į ežerą.

Jaunėlis verpalais nešinas parėjo pas motiną, o kiti du broliai jau laukė. Jo verpalai buvo daug gražesni už anųjų, jis gavo namučius ir visą mantą, ir broliams nuo to anaipol nebuvo smagu. Nutaikęs progą, jis vėl nuskubėjo prie ežero, iš dėkingumo norėdamas įvykdyti keistą rupūžės paliepiamą. Ten rado auksinę rykštę. Kai ją nuo žemės paėmė, atsirado priešais jį rupūžė, ir jis smagiai sušveitė jai per nugarą tris kartus. Akies mirksniu rupūžė virto gražiausia mergina, kuri vilkėjo prabangia sidabro suknią. Tada jis triskart sudrožė per ežero vandenį, ir vietoj tamsaus vandens radosi pilis, kokių matome kaimų vietovėse, aplink ją plytėjo žydinčios lankos ir pievos, kuriose ganėsi daugybė avių ir pieningų karvių, o pilies bokštuose plevėsavo vėliavėlės, kaip paprastai būna per šaulių šventes.

Koį jaunėlis sūnus tarėsi vis dar sapnuojąs ir bijojo nubusti, toji graži mergina ėmė jį už rankos ir vedė į pilį, kur jį pasitiko galybė tarnų, medžioklių, piemenų, ir visi dėkojo už išvadavimą. Jis išgelbėjo juos visus, nes jau trys šimtai metų šis turtingas dvaras su pilies rūmais ir žmonėmis stovėjo užburtas piktos, pavydžios raganos. Su to dvaro savininke, iš rupūžės būvio išvaduota, dabar jaunėlis iškėlė vestuves. Į jas pakvietė ir jo motiną, ir brolius. Jis dovanojo jiems visą savo ūkį ir dar pridėjo daug pinigų. Ir plačiai aplinkui viešpatavo laimė ir džiaugsmas.

Kur tas viskas dėjosi ir kur to ežero būta, niekas negali pasakyti, tiek tik žinoma, kad tai buvo šiaurės Tirolyje.

MILŽINŲ ŽUDIKAS

Gyveno kitados varganas kampininkas ir turėjo tris sūnus. Jo trobelė stovėjo palei didelį mišką, kurio dar niekas nebuvo viso perėjęs, o broliai dažnai po jį medžiodavo.

Kartą jaunėlis sūnus, pats vienas miške žvėrių takus betyriėdamas, pasiklydo ir niekaip neberado kur pareiti. Sutemo, valgyti labai norėjosi. Šit jis pagaliau užmatė tolumoje šviesą ir pasinešė į tą pusę. Artyn priėjęs pamatė tris kerėplas milžinus, susėdusius aplink ugnį ir bekepančius jautį. Jis dar labiau pajuto alkį, bet prie tų bernų artintis nedrįso, kad jam ko nepadary-

tų. Sumanė juos išgąsdinti: kai vienas nešė prie burnos kąsnį, medžioklis ėmė šautuvą, pylė ir išmušė jam kepsnį iš rankų.

— Ė, kas čia? — riktelėjo tas ėdikas, visi trys pašoko ir ėmė ieškoti, kas šovė. Neilgai trukus šoviką rado. Atitempė prie ugnies ir klausė, kodėl jis šovęs.

— Aš labai alkanas, todėl norėjau jus nubaidyti ir greit pasigrobtį kepsnio gabalą,— atsakė medžioklis.

— Kad tu taip gerai šaudai, tai mes tau nedarysim nieko,— kalbėjo milžinai,— tik tau šiąnakt reiks eiti su mumis. Bet pirma tu valgyk ir gerk kiek tik lenda.

Jie davė jam sultingą kepsnio gabalą ir siūlė gerti vyno iš statinės, leidžiamos ratu aplinkui. Jis tos statinės nė pakelti nevaliojo, tai jie palaikė ją iškėlę, kad jis galėtų atsigerti pro volę. Pavalgę jį klausinėjo, kas toks, iš kur atėjęs. Paskui sakė:

— Gausi dabar eiti su mumis į karaliaus pilį. Mes ten niekaip negalim įsibrauti, nes ją sergsti šuniukas, labai sargus: kad tik kas brakš — tuoj ima loti. Tu turi jį nušauti.

Po to jie kilo į žygį, ir jam reikėjo skubėti, kad spėtų su milžiniais. Priartėję prie pilies, tie trys sustojo, o jis vienas atsargiai žengė pirmyn. Greit pro medžius pasimatė pilies mūrai, o viršuje ant jų lakstė šuniukas. Nespėjo nė suloti, medžioklis jį nupylė. Dabar milžinai ėmėsi laužti spragą išorinėje pilies sienoje. Tuoj išlupo kelis akmenis, bet skylė buvo per maža milžinams, pro ją tik medžioklis galėjo šiaip taip įlįsti. Milžinai mėgino ją paplatinti.

Medžioklis atsargiai sėlino pirmyn, įėjo į kiemą, o ten sargybinis vaikštinėjo ties rūmų anga į vieną, į kitą pusę. Jis nutaikė reikiamą akimirką ir nepastebėtas įsmuko į puikius rūmus. Pirmajame kambaryje pamatė didžiausią kalaviją, ant sienos kabanti. Taurė vyno stovėjo ant stalo, ir buvo užrašyta: „Kas iš tos taurės atsigers, tam užteks jėgų valdyti kalaviją“. Jis nugėrė iš taurės gurkšnį, bet kalaviją įstengė vos pajudinti. Pagėrė dar, tada valiojo ir nuo sienos nukabinti. Galiausiai išgėrė visą taurę — ir jau galėjo kalaviju mojuoti kaip kokiu šakaliu.

Atsargiai žengė į gretimą kambarį. Ten lovoje gulėjo karalius ir kietai miegojo, nė nejuto, kaip jis įėjo. Žengė į trečią kambarį, ten įmigusi gulėjo karalienė. O ketvirtame miegojo karalaitė, ji pasirodė jam tokia graži, jog akių atitraukti negalėjo. Buvo taip įmigusi, jog nejuto, kad jis priėjo arčiau, dar arčiau, net pasilenkė prie jos. Nueidamas pasiėmė nuo stalo skepetaitę, kurioje buvo išsiuvinėtas jos vardas, ir jos žiedą, kad turėtų ženklą, jog čia buvęs.

— O dabar reikia skubėti,— tarė sau,— milžinai gal jau platesnę spragą baigia laužti!

Jis prasmuko pro karalienę ir karalių, ir nė vienas nieko nepajuto. Pirmajame kambaryje pasiėmė kalaviją, paskui stebėjo, kurlink eina sargybinis. Kai tas pažengė į šalį, jis nėrė iš rūmų ir skubėjo prie išorinio mūro.

Milžinai per tą laiką jau buvo plačiau praardę spragą.

— Sukitės greit! — sušuko jis.— Sargybinis kaip tik eina į kitą pusę, karalius miega, o šalia jo — žmona ir duktė!

Vienas milžinas ėmė brautis pro spragą, bet labai sunkiai, nes ji dar buvo negana plati. Medžioklis pasinaudojo proga, stvėrė jam už kuodo ir, čiupęs kalaviją, nušniojo galvą vienu kirčiu. Nebegyva kūną įtraukė į vidų. Kitas milžinas lindo pridurmu, nematęs patamsy, kas anam atsitiko, užtat ir jam sekėsi ne geriau kaip pirmajam. Trečias vos spėjo galvą iškišti, medžioklis tik čiokšt! — ir trečia makaulė nusirito. Įtraukė vidun ir šito kūną. Sargybinis nieko nepastebėjo. Medžioklis sau ramiai nupjauست užmuštiesiems liežuvių galiukus ir įsidėjo, kad turėtų ženklą. Tada išlindo pro spragą lauk ir nešė kulnus šalin.

Ir nuostabus dalykas: dabar jis kaipmat rado kelią namo. Tėvai ir broliai jį apvertė klausimais, bet jis nieko nesipasakojo, kaip jam ten buvo.

— Matote, aš todėl ilgai neparėjau, kad buvau pasiklydęs, neatitikau kelio namo. Bet va aš jau vėl čia!

Nė žodžio apie tai, kas įvyko, nei apie tai, ką pats padarė!

Kai nubudo pilies gyventojai, kilo didelis šurmulyš: mūras pralaužtas, o kieme guli milžinai nukapotom galvom! Tuoj vienas kareivis, visų nemėgstamas bernas, ėmė girtis, kad tai jis naktį milžinus išžudęs. O karaliaus buvo žadėta, kad tas gaus karalaitę, kas padarys šį žygdarbį, užtat ji dabar turėjo tekėti už to berno. Ji tačiau tėvo neklausė ir už jo netekėjo; tad karalius taip susirūstino, jóg išvarė ją iš akių ir iš pilies.

Išvarytoji karalaitė keliavo vis tolyn ir tolyn, kol palei kelią rado užeigą. Ten ji apsistojo. Užeiga jai labai patiko, ir ji nupirko ją iš šeimininko, pati ėmė joje šeimininkauti. Dabar ten pasidarė nepaprasta užeiga, ji greit išgarsėjo, nes karalaitė tuoj liepė viršum durų pritaisyti iškabą, kur buvo skelbiama:

*Kas šiandien užeina, nemoka nė kiek,
kas rytoj užeis, nemokės vis tiek.*

Ir paskelbtoji tvarka galiojo visas dienas, nes iškaba ten buvo laikoma visą laiką. O kai žmonės norėjo užsimokėti, šemi-

ninkė sakė, tegu jie pažiūrį viršum durų ir tegu perskaitą, kas ten užrašyta. Mokėti nereikia nieko, tik viena sąlyga: kiekvienas turįs apsakoti savo gyvenimą.

Taip truko kurį laiką, kiekvienas svečias pasakojo ir pasakojo. Kartą medžioklio giminės, keliaudami pro šalį, apsistojo už-eigoje. Jie irgi turėjo išsipasakoti. Pirmas kalbėjo senis, bet jis maža ką teturėjo pasakoti. Po to turėjo kalbėti žmona, bet ir ji greit baigė. Liko sūnūs. Abudu vyresnieji broliai ne ką labai žinojo, nors mėgino iš šipulio priskaldyti vežimą. O kai priėjo eilė jauniausiajam ir jis pradėjo, jie tuoj šaukė:

— Eik tu sau, tu gi niekur nebuvai!

— Ne, tegu tik pasakoj! — sakė šeimininkė labai susidomėjusi. Ir tėvas, ir motina tildė jį, manė, kad meluoja, bet šeimininkė vis sakė:

— Tegu tik jis kalba!

Ir jis išporino visą istoriją, viską, kaip buvo, nuo pradžios ligi galo. Motinai buvo nesmagu, nes namie nieko nebuvo sakęs. Tuo tarpu šeimininkė nuėjo į savo būstą ir liepė jį pašaukti. Čia jis parodė jos žiedą ir skepetaitę, kad matytų, jog jis sako teisybę, ir ji be galo džiaugėsi.

— Štai radau tą, kuris man vyru skirtas, — kalbėjo ji. Liepė jam apsilikti poniškais rūbais, kuriuos ji visada laikė parengtus. Kai jie paskui abu įėjo į svetainę, tai nė tėvas nebepažino sūnaus, bet paskui labai džiaugėsi savo jaunėlio laime.

Karalaitė, suradusi didvyrį, kuris išgalabijo milžinus ir išvadavo pilį, tuoj susiruošė grįžti pas tėvą. Tada melagiui, apsiskelbusiam didvyriu, nieko nebepadėjo nė milžinų liežuvių rodymas. Jaunėlis pateikė liežuvių viršūnytes kaip savo žygdarbio įrodyimą, ir apsišaukėlis gavo galą.

Po to buvo linksmos vestuvės. Ne ką trukus senasis karalius pasimirė, ir medžioklis sėdo į sostą. Jis pasiėmė pas save tėvus ir brolius, ir visi gyveno santarvėje ir meilėje.

TRYS ŠUNYS

Kitados buvo toksai sau berniokas, kampininko vaikas, išmokęs mėsininko amato. Tapęs pameistriu, jis eina pas tėvą ir sako:

— Aš noriu traukti į platųjį pasaulį sau laimės pasieškoti!

— Gerai darai, sūnau, — pritaria tėvas, — ką gi čia pribūsi namie sėdėdamas.

Bet į kelionę jam tėvas neištoko įdėti nė padilusio varioko, tik pašaukė savo didelį šunį ir tarė:

— Pasiimk tą šunį, turėsi ištikimą palydovą.

Vaikinas susiruošė ir išdrožė.

Neilgai keliavęs įėjo į didelį mišką, o per jį tebuvo tik siauras takas. Jis ėjo sau ir ėjo toliau, net kai visiškai sutemo. Vidunaktį sutiko žmogų, tas ant jo riktelėjo ir atkišo pistoletą. Šuo puolė ant nepažįstamojo, ir kulka paguldė ištikimąjį palydovą, bet mėsininkas nušovė ir patį plėšiką.

— Čia likti negerai,— tarė sau keleivis, tačiau nors spėriai žengė, niekaip miško galo nepriėjo, o rytas vis neaušo. Tad ėmęs įlipo į medį pasidairyti, ar nesimato kame šviesos, ir tikrai žiūri — švykso. Jis į tą pusę numetė skrybėlę, išlipo žemėn ir tarp aukštų medžių žengė tenlinkui, kur skrybėlė rodė.

Neilgai trukus priėjo trobelę, o joje degė žiburys. Jis tuojau artyn, pasibeldė, duris atidarė sena senučiukė. Ji priėmė jį nakvynės, pataisė kur gulti, ir jis kaipmat užmigo. Rytą ji sako jam:

— Tu netekai šunies, tai jo vietoj tau reikia gauti tris.

Ir senučiukė įvedė šunį.

— Šis vadinasi Čiupkis,— tarė ji, bet vaikinui jis nelabai patiko. Tada ji įvedė kitą ir sakė:

— Šis vadinasi Plėškis,— bet vaikinas ir šiuo nebuvo labai patenkintas. Tada ji įvedė trečią sakydama:

— O šis vadinasi Greitskaipvėjas.

Vaikinui šis labai patiko, nes buvo panašus į prarastąjį kaip lašas į lašą.

— Va šitą tai labai norėčiau gauti,— tarė jis, o moteriškaitė paaiškino:

— Duosiu tau tik visus tris drauge, o priedo gausi dar dūdelę. Jei pateksi į bėdą, tai papūsk ją, ir visi trys šunys įsiverš pro bet kokias duris.

Jis padėkojo senučiukei ir atsisveikino, o ji dar įspėjo, kad neužsuktų į galvažudžių laikomą užėigą palei kelią. Vos išsigavęs iš miško, jis priėjo užėigą, bet, būdamas labai išalkęs, vis dėlto užsuko. Ten jį mandagiai priėmė, davė valgyti, bet jam nesinorėjo mėsos: pasiūlė šunims, tie tik pauostė ir nelietė. Dar bar jis įžiūrėjo, kad ten žmogiena, ir sumetė patekęs į galvažudžių lindyne. Jis tik atsigėrė, ir viskas. Tada senis šeimininkas tarė:

— Aprodysiu tau mūsų namus ir kur galėsi pernaktoti.

Jis pakilo, jo šunys irgi. Kai jie apžiūrėjo pirmąjį kambarį, šeimininkas atpjovė gabalą dešros, numetė žemėn, ir kai šuo jį griebė, jie perėjo į kitą kambarį, o ši senis greit užrakino. Prieš einant toliau, jis antrajam šuniui irgi metė gabalą ir jį taip pat

užrakino, o trečiajame kambaryje liko paskutinis šuo.

Tada jie perėjo į tokį kambarį, kuriame iš visų pusių kyšojo aštrūs peiliai, ir šeimininkas tarė:

— Tau išmušė paskutinė valanda, tu turi lįsti tarp šių peilių!

— Bet aš noriu dar pasimelsti,— tarė vaikinai ir prisiminė dūdelę. Prisidėjo ją prie burnos ir šaižiai sušvilpė.

— Ei, šitaip negalima! — riktelėjo šeimininkas, bet visi trys šunys jau buvo čia ir jį sudraskė.

Vaikinai idūkės šoko į svetainę, bet kelnerė, pati apsidžiaugusi, kad jis liko sveikas, jį greitai nuramino. Jis dabar reikalavo parodyti rūšį ir klausė, kada kiti galvažudžiai pareis.

— Šeštą pareis dvylika, dešimtą vakaro dvidešimt keturi, o vidunaktį keturiasdešimt septyni, nes keturiasdešimt aštuntą jau sudraskė tavo šunys,— atsakė mergina.

— Užvirink katilą aliejaus,— liepė jis ir vėl atsisėdo svetainėje.

Prietemoje parėjo galvažudžiai. Pamatę mėsininką sušuko:

— Ė, šiandien vėl turėsime šviežienos!

O jis atitarė:

— Gal pirma norėtumėt vyno atsigerti?

— Gerai, atnešk litrą šildyto vyno! — sušuko jie.

Jis ėmė didelį kaušą, pasėmė iš katilo ir, nespėjęs galvažudžiams nė apsižiūrėti, tik pasisuko, šliūkšt verdantį aliejų į veidus — ir visiems akis išplikė. Tada puolė šunys ir išgalabijo visą gaują. O kelnerė išvalė svetainę, kad neliktų žymių, ir laužė kitų.

Dešimtą valandą parėjo dvidešimt keturi ir jį pamatę sušuko:

— Ė, šiandien vėl turėsime šviežienos!

O jis atitarė:

— Gal pirma norėtumėt šildyto vyno atsigerti?

— Gerai, duok šen! — sakė galvažudžiai.

Jis vėl pasėmė kaušą, tik pasisuko — išplikė visiems akis. Čia kova ilgiau truko, ir jis gavo padėti šunims.

Vidunaktį parsibeldė stipriausioji gauja ir, vos suėję, ėmė rėkti:

— Ė, šiandien vėl turėsime šviežienos!

O jis klausė:

— Gal pirma norėtumėt šildyto vyno atsigerti?

Vėl kliūstelėjo verdančiu aliejumi, ir kilo smarkios grumtynės, bet galų gale šunys paėmė viršų.

Kitą rytą jis dar apžiūrėjo visus namus, ir tarnaitė davė jam šniaukščiamąją tabokinę:

— Jei tu ją pasuksi į kairę ir po to duosi kam pašniaukšti, tai tas nebegalės pajudėti iš vietos, o jei pasuksi į dešinę — galės vėl eiti.

Jis tabokinę įsidėjo į kišenę, perdavė tarnaitai visą turtą ir traukė toliau.

Gerokai paejęs, sutiko gedulingą karietą.

— Ką čia veži? — šuktelėjo jis vežėjui, bet šis tik peršniojo jį botagu.

— Greitskaipvėjas! — sušuko vaikas, ir šuo jau laikė sučiupęs vežėją. Tas tuoj pasidarė sukalbamesnis ir tarė:

— Nedaryk man nieko, aš tau viską pasakysiu!

Šuo paleido, ir vežėjas kalbėjo:

— Šiandien aš gabenu karaliaus dukterį, ji — paskutinė mergina, kurią miestas turi atiduoti velniui.

Vaikinas, tai išgirdęs, atidarė karietą ir pamatė malonią merginą, kuri atrodė baisiai nusiminusi.

— Būk rami, — tarė jis, — aš tave išvaduosiu, aš važiuosiu su jumis.

Vaikinas sėdo šalia vežėjo, šunys risnojo gretimais, ir taip jie traukė tolyn. Privažiavo ligi pragaro vartų, žiūri — jau besėdįs velnias priešais vartus, belaukiąs merginos.

— Te, imk, pašniaukšk pirma, — tarė vaikas ir atkišo tabokinę. Velnias tuoj griebė, o vaikas jam sako:

— Žiūrėk, kad paliktum ramybėj merginą!

— To tai jau ne! — suriko velnias piktai ir buvo ant jo bepuoląs, bet negalėjo pasikelti.

— Vežėjau, grėžkis, — šuktelėjo vaikas, — važiuosim namo!

Velnias siuste siuto, bet nebuvo ką daryti: jei nenorėjo amžinai čia tupėti, turėjo atsisakyti karalaitės. Tik tada, kai prižadėjo niekadęs nebereikalauti iš sostinės miesto merginos, vaikas sutiko jį paleisti. Jis pasukiojo tabokinę ir vėl jam atkišo, bet velnias vos bedrįso iš jos imti tabokos.

Jie apsigręžę važiavo namo, šunys bėgo šalimais, jau buvo čia pat tiltas priešais karaliaus miestą. Čia vaikas liepė sustoti ir tarė:

— Aš dar trejus metus keliausiu pasaulio žiūrėti, tada grįšiu ir tave vesiu.

Karalaitė labai prašė niekur nebeiti, bet jis nesidavė perkalbamas.

Kai tik jis su savo šunimis nutolo, vežėjas ant tilto sustojo ir tarė karalaitėi:

— Jūs turit karaliui sakyti, kad aš jus nuo velnio išvadavau, o jei ne — tuoj metu jus į upę!

Mergina, bėdos spaudžiama, davė pažadą, tada neištikimasis vežėjas parvėžino ją į karaliaus pilį, kur visi laukė apmirusiomis širdimis, atidarė karietą ir tarė:

— Pone karaliau, aš išgelbėjau jūsų dukterį, dabar ji turės būti mano patil!

Karalius taip džiaugėsi mylimos dukters išvadavimu, jog buvo beliepiąs tuoj kelti vestuves, o karalaitė jį tol prašė, kol jis sutiko dar trejus metus laukti.

Treji metai baigia praeiti, o gelbėtojo nėra ir nėra. Jau rengiama vestuvių puota, ir karalaitė turės tekti apgavikui. Pačią paskutinę dieną mėsininkų pameistrys atsiranda iškilmėms išpuoštame mieste ir su visais šunimis apsisotja užėjo.

— Kas čia dedasi, kad visi tokie linksmi? — klausė jis, o kai išgirdo, kad rengiamos karalaitės vestuvės, tarė: — Tas dalykas rūpi ir man.

— Kas tau šovė į galvą, atėjūne! — tarė šeimininkas, tačiau vaikas sukirto lažybas iš viso turto.

Mėsininkas nuėjo į savo kambarį, parašė karalaitėi laišką, ir jo šuo Greitskaipvėjas tą laišką nunešė į pilį. Karalaitė, vos jį gavusi, liepė kinkyti ketvertą į karietą ir atvežti jos išvaduoją. Karalius, sužinojęs, kad pameistrys jo dukterį išgelbėjo, paskelbė jį savo žentu, o apgaviką liepė nugalabyti.

SVEIKATOS PAUKŠTIS

Buvo kitados senas karalius ir turėjo tris sūnus. Du vyresnieji buvo jo sugyventi su pirmąja žmona, jau seniai mirusia, o jauniausias buvo jo posūnis, ir anie abu jo labai nekentė.

Sykį karalius susirgo, ir niekas nežinojo, kaip jį gydyti. Tik šit jis patyrė, kad gretimoje karalystėje yra sveikatos paukštis. Jei tą kas atgabentų, tai, girdi, karalius pagytų ir jaustųsi vėl taip pat gerai kaip kitados.

Tuoj vyriausiasis sūnus pasibalnojo žirgą, pasiėmė pinigų, valgio ir išėjo paukščio ieškoti. Tėvas laukė, laukė ir niekaip negalėjo sulaukti — ištisi metai praėjo, o iš vyresnėlio nė žinėlės. Kad tėvas vis negijo, tai dabar antrasis sūnus iškeliavo, bet ir jis negrižo. Kai dar metai prabėgo, jaunėlis sūnus atėjo pas paliegusį karalių ir prašėsi leidžiamas sveikatos paukščio parnešti. Tėvas iš pradžių jo nenorėjo leisti, bet galų gale davėsi

perkalbamas ir sutiko. Tik abu vyresnėliai išjojo puikiais žirgais, o šitas išėjo pėsčias ir prastai apsirengęs.

Kai jis keliavo per didelę tankią girią, staiga iš abiejų pusių išsoko plėšikai ir jį sulaikė. Jie klausinėjo, kur ir ko einąs, o kai jis papasakojo apie sveikatos paukštį, tie jam kalbėjo:

— Čia jau du tokie keliavo, jie susidėjo su mumis. Dėkis ir tu, čia bus tau gerai!

Bet jis nesileido prikalbamas, o kad su savim labai jau maža turto turėjo ir prižadėjo apie juos niekam nieko nesakyti, tai jį paleido drožti sau toliau.

Kiek paėjęs sutiko savais keliais šmirinėjančią lapę. Ta jį užkalbino:

— Jei nori gauti sveikatos paukštį, tai gerai klausyk mano patarimų. Tas paukštis yra gražiame narve, bet tu imk tik paukštį, o narvą palik. Mat jei nešiesi su visu narvu, tai jis labai išismagins ir ims taip balsiai giedoti, jog visą pilį nubudins. Tada tave suims.

Dar ji smulkiai papasakojo kelią į pilį ir kur tą paukštį rasti.

Jaunikaitis išlino nepastebėtas į rūmus, surado ir paukštį, bet kai pamatė, koks gražus narvas, tai niekaip neįstengė jo palikti ir paėmė su visu paukščiu. Bet tą pat akimirka, kai jis nusikabino narvą, paukštis pabudo ir ėmė giedoti. Tuoj sulėkė sargai ir nutvėrė jaunikaitį, narvu nešinę, dar priebutyje. Atėmė grobį, o jį patį įmetė į kalėjimą.

Rytą nuvedė pas karalių, tasai turėjo duoti ištarmę, ką su juo daryti. Tačiau kai jaunikaitis papasakojo apie savo sergantį tėvą, karalius tarė:

— Galiu tave paleisti ir paukštį duoti, jei laikysies vienos sąlygos, o jei ne — liksi kalėti iki gyvos galvos.

Jaunėlis tuoj prižadėjo laikytis tos sąlygos, tik prašė ją sakyti.

— Reikia, kad tu nuvyktum į gretimą karalystę, pagrobtum ten gražią karalaitę, dievotąją Magdalena, ir atgabentumei man. Tada gausi paukštį ir galėsi traukti sau namo, — kalbėjo karalius.

To jaunikaitis mielai ėmėsi ir tuoj susiruošė į kelią. Nedaug paėjęs vėl sutiko lapę.

— Lapute miela, — tarė jis, — padėk man, meldžiamoji, dar sykį.

— O ko manęs neklausė, dabar jau būtum arti namų, — atitarė jo padėjėja. Ji pavedė jaunikaitį kone ligi pat pilies ir vėl nusakė, kaip jam reikia elgtis.

— Žiūrėk, kad nepratarčiau nė žodžio, kol nebūsi su karalaitė iš ten išsigavęs,— dar prisakė jam.

Tuo tarpu sutemo naktis, jaunikaitis įėjo į pilį, užkopė laiptais ir įsėlino į kambarį, kur miegojo dievotoji Magdalena. Jis laikė žibančią žvakę priešais veidrodį ir taip masino ją miegančią eiti. Gražioji karalaitė pakilo iš patalo ir užsimerkusi, vis dar miegodama, žengė paskui jį laiptais žemyn. Dabar jis jau tarėsi ją laimėjęs, užpūtė žvakę, norėjo paimti merginą ant rankų ir nešėti išnešti. Tada Magdalena nubudo, baisiai išsigando ir ėmė šauktis pagalbos. Supuolė iš visų pusių sargai, nutvėrė jį ir įmetė į kalėjimą giliame rūsyje.

Ten jis sėdi ir svarsto, kaip kvailai jo pasielgta. Kasdien ateina sargas, atneša valgyti ir pažiūri, ar jis gerai uždarytas. Tik šit vieną dieną šaukia jį kažkas iš viršaus, jis pakelia akis — ogi lapė besanti atėjusi. Ji pamoko, kad kreiptųsi į karalių, klaustų, kokiomis sąlygomis galėtų atgauti laisvę. Jaunikaitis prašosi karaliaus priimamas, nes turįs ką svarbaus pasakyti. Jį nuveda prie sosto, ir jis klausia: gal galėtų atlikti kokį darbą, už kurį atgautų laisvę.

— Taip,— sako karalius,— jei tu man iš gretimos karalystės atgabensi pabalnotą žirgą, tai galėsi traukti namo, pasiėmęs ir dievotąją Magdalena.

Jaunikaitis tuoj sutiko, bet karalius jam davė sargą ir pasakė:

— Arba tu man atvesi žirgą, arba būsi nugalabytas, o pabėgti nė nemanyk!

Nudrožęs jau į trečią karaliaus pilį, jis įtykino į arklidę ir žiūrėjo, kaip apmauti du sargus. Prisisitatė esąs karaliaus liokajus ir sakė arklidės sargams, kad jie abu turi tučtuojau lėkti pas karalių. Ligi tik jiedu pasišalino, jis tuoj į vidų, atėmė nuo ėdžių žirgą, šoko raitas ir išlėkė.

Pamatęs, kad jis su žirgu jau čia, karalius džiaugdamasis atskubėjo per kiemą, dievotoji Magdalena nulėkė laiptais ir sveikindama ištiesė į jį aukštyn abi rankas. Jis greit stvėrė, užsikėlė ją ant žirgo ir išrūko.

Kaip vėjas nudūmė jie į pilį, kur jis turėjo atgabenti gražiąją karalaitę, kad gautų sveikatos paukštį. Kai ten dievotąją Magdalena atidavė, tuoj gavo į rankas paukštį su narvu, tačiau mergina ėmė gaudžiai verkti, kam jis ketinąs ją vieną palikti. Tada karalius leido jai su jaunikaičiu atsisveikinti. O kai tik ji ranką padavė, jis tik capt, užsitraukė ją antrusyk ant žirgo ir skriste išskrido.

Linksmas jis dabar jojo per tą didelę girią. Bejodamas suti-

ko būrelį žmonių, vedančių į kartuves du piktadarius. O ten buvo abu jo broliai, kurie, susidėję su plėšikais, įkliuvo ir dabar turėjo būti pakarti. Susijaudinęs pamiršo lapės išpėjimą, kad vykdamas namo nesidairytų nei kairėn, nei dešinėn, o tik rūpintųsi namus pasiekti. Jis, beje, iš pradžių mėgino prajoti nieko nedaręs, bet širdis neišlaikė, ir jis tuoj abu išpirko. Tada nusėdo nuo žirgo, ėjo greta jų ir, nieko blogo nemanydamas, išsipasakojo visa, ką buvo patyręs. Broliai tačiau jam atsimokėjo blogu už gera: vidury girios jį puolė, atėmė viską ir jį patį įmetė į gilų šulinį.

Kai tie du broliai grįžo pas sergantį tėvą, išsyk kilo didelis džiaugsmas. Tačiau sveikatos paukštis negiedojo, dievotoji Magdalena nekalbėjo, žirgas neėdė, o sergas karalius negijo. Tada karalius ir klausia sūnų:

— Kas čia kaltas, kad aš negyju? Matyt, esama kokios neteisybės, antraip paukštis giedotų, mergina linksma būtų, žirgas neliūdėtų.

Sūnūs betgi neprasitarė nieko.

O jaunėlis vis dėlto nežuvo. Šuliny visai nebuvo vandens, ir jis gyveno ištisus metus, kol visas apžėlė žaliai.

Šit syki nuo šulinio rentinio krašto kažkas šūktelėjo gilyn:

— Karalaiti, kodėl tu manęs neklausai?

Paziūri aukštyn — ogi ten betupinti jo miela rudė. Jis tuoj ėmė prašyti, kad ji dar šį paskutinį syki jam padėtų. Lapė nusiėjo kiek žemyn į šulinį ir jį laimingai ištraukė.

— Drožk dabar namo, — sakė jo gelbėtoja, — tavo valanda atėjo!

Paskui ištikimoji draugė atsisveikino ir dingo.

Kai jis jau laisvas žengė artyn pilies, paukštis ėmė giedoti, gražioji karalaitė džiūgavo, o žirgas taip sujudo smarkauti, jog vos arklidės nesugriovė. Karalius klausė dievotąją Magdalena:

— Kas čia staiga pasidarė?

Ta atsakė:

— Man regis, stebuklas įvyko.

Vos tarusi šiuos žodžius, ji dirstelėjo pro langą ir pamatė, jog iš tolo ateina bernas, visas apžėlęs žaliai. Ji iš džiaugsmo puolė seniui karaliui ant kaklo ir šaukė:

— Mano išvaduotojas ateina!

Ir nuo to meto karalius buvo sveikas.

Anie du sūnūs, kai tik pamatė, kad pareina brolis, išbėgo į sodą ir pasikorė, nes šitokios gėdos jie neišstengė pergyventi. O jaunėlis vedė gražiąją karalaitę ir paveldėjo karalystę.

TURINYS

Skerdžius karalius. <i>Vertė D. Urbas</i>	5	Stebuklingas paukštis. <i>Vertė D. Urbas</i>	132
Mergelė paukštė. <i>Vertė D. Urbas</i>	13	Žirklių galąstojo sūnūs. <i>Vertė D. Urbas</i>	137
Jaunikis slibinas. <i>Vertė D. Urbas</i>	17	Skurdžius brolis ir turčius brolis. <i>Vertė D. Urbas</i>	146
Malūnėli, malk! <i>Vertė D. Urbas</i>	21	Dervočius. <i>Vertė D. Urbas</i>	150
Princesė ant stiklinio tilto. <i>Vertė D. Urbas</i>	23	Lokys. <i>Vertė D. Urbas</i>	154
Gydantis paukštis. <i>Vertė D. Urbas</i>	27	Trys merginos. <i>Vertė D. Urbas</i> ..	157
Juoda moteriškė. <i>Vertė D. Urbas</i>	31	Brolių runglynės. <i>Vertė D. Urbas</i> ..	162
Laimingieji broliai. <i>Vertė E. Zambacevičiūtė</i>	37	Liūtas, gandras ir skruzdėlė. <i>Vertė D. Urbas</i>	167
Karalius ne viskuo tiki. <i>Vertė D. Urbas</i>	38	Senas šyvis. <i>Vertė D. Urbas</i>	169
Ilgapirščių amatas. <i>Vertė D. Urbas</i>	40	Kuoka, tvok! <i>Vertė D. Urbas</i>	173
Jaunasis grafas, kuris buvo atsidūręs aname pasaulyje. <i>Vertė D. Urbas</i>	48	Alksninis Hansas. <i>Vertė E. Zambacevičiūtė</i>	179
Kapšiuokas, skrybėlė ir švilpynė. <i>Vertė D. Urbas</i>	52	Baltasis vilkas. <i>Vertė D. Urbas</i> ..	181
Neregėtas negirdėtas medis. <i>Vertė D. Urbas</i>	57	Ištryptas kviečių laukas. <i>Vertė D. Urbas</i>	184
Dvylika brolių. <i>Vertė D. Urbas</i> ..	60	Moters gudrybės viršija viską. <i>Vertė D. Urbas</i>	188
Du meninkai. <i>Vertė D. Urbas</i> ..	68	Vienas nugalabija dvylika, dvylika nugalabija keturiasdešimt devynis. <i>Vertė D. Urbas</i>	193
Septynios stirnos. <i>Vertė D. Urbas</i> ..	71	Krepšelis Krepšyje. <i>Vertė D. Urbas</i>	197
Karalius Pelenaitis. <i>Vertė D. Urbas</i> ..	73	Žvilganti gyvatė. <i>Vertė D. Urbas</i> ..	203
Užburta princo nuotaka. <i>Vertė D. Urbas</i>	75	Gudragalvis Hanzlis. <i>Vertė D. Urbas</i>	206
Gyvatė mergina. <i>Vertė D. Urbas</i> ..	78	Užkeiktas princas. <i>Vertė D. Urbas</i> ..	210
Siuvėjas ir milžinas. <i>Vertė E. Zambacevičiūtė</i>	85	Raudonas obuolys. <i>Vertė D. Urbas</i>	214
Gražiausia marti. <i>Vertė D. Urbas</i> ..	87	Aklys, šlubis ir nuogalius. <i>Vertė E. Zambacevičiūtė</i>	215
Rudbarzdis. <i>Vertė E. Zambacevičiūtė</i>	92	Ratai patys važiuoja. <i>Vertė D. Urbas</i>	216
Stebuklingas žirgas. <i>Vertė D. Urbas</i>	94	Paslaptinga karalaitė. <i>Vertė D. Urbas</i>	218
Slibinai ir karalaitės. <i>Vertė D. Urbas</i>	99	Du žvejo sūnūs. <i>Vertė D. Urbas</i> ..	223
Pilipk! <i>Vertė D. Urbas</i>	102	Gertrūda ir dvylika plėšikų. <i>Vertė E. Zambacevičiūtė</i>	231
Apelsinų mergelė. <i>Vertė D. Urbas</i> ..	105	Pabėgusi sruoga. <i>Vertė D. Urbas</i> ..	235
Šnekantis paukštis, giedantis medis ir auksinis vanduo. <i>Vertė D. Urbas</i>	109	Medžiotojo žygiai. <i>Vertė E. Zambacevičiūtė</i>	237
Septynetas brolių, juodvarniais laktėsių. <i>Vertė D. Urbas</i> ..	115	Mažutis žirgelis. <i>Vertė D. Urbas</i> ..	238
Kiškių ganytojas. <i>Vertė D. Urbas</i> ..	120	Hanzlis Bebaimis. <i>Vertė D. Urbas</i> ..	240
Baltasis riteris. <i>Vertė D. Urbas</i> ..	124	Hanzlis Vedy. <i>Vertė D. Urbas</i> ..	245

Trisdešimtukas. Vertė D. Urbas	248	Kačių malūnas. Vertė D. Urbas ..	270
Vienu smūgiu — devynetas. Vertė D. Urbas	251	Septyni šiaudų kūliai. Vertė D. Urbas	273
Kažinys. Vertė D. Urbas	255	Rupūžė. Vertė D. Urbas	274
Plunksnotas velnias. Vertė D. Urbas	261	Milžinų žudikas. Vertė D. Urbas ..	275
Septynios teisybės. Vertė D. Urbas	267	Trys šunys. Vertė D. Urbas	279
		Sveikatos paukštis. Vertė D. Urbas	283

JAUNESNIAM IR VIDUTINIAM MOKYKLINIAM AMZIUI

Литературно-художественное издание

Серия «Сказки мира»

СЕМЬ КОСУЛЬ. Австрийские сказки. Для младшего и среднего школьного возраста. Составил Карл Хайдинг. Перевели с немецкого Доминикас Урбас и Елена Замбацявичюте. Иллюстрировал Витаутас Юркунас (младший). На литовском языке. Издательство «Витурис», 232600, Вильнюс, Альгирдо 31

SEPTYNIOS STIRNOS. Austrų pasakos. Redaktorė J. Barcienė. Meninis redaktorius A. Klimas. Techninė redaktorė K. Kazakauskaitė. Korektorės D. Dubickaitė, L. Vasiliauskaitė

ИБ № 846

Duota rinkti 1988 04 14. Pasirašyta spaudai 1988 08 30. Leidinio Nr. 601. Formatas 60×90/16. Popierius spaudos Nr. 2 Garnitūra „Baltika“, 10 punktų. Ofsetinė spauda. 18 sąl. sp. 1. 36,88 sąl. spalv. atsp. 20,47 apsk. leid. 1. Tiražas 90 000 egz. Užsakymas 2412. Kaina 1 rb. Kaina celofanuotais viršeliais 1 rb 10 kp. „Vyturio“ leidykla, 232600, Vilnius, Algirdo 31. Spaudė V. Kapsuko-Mickevičiaus spaustuvė, 233000, Kaunas, Lenino pr. 23